Constelaţia Homer

O Antologie a Scriitorilor Nevăzători din România

Ediţia a II-a

Revizuită şi adăugită

Antologare, notă asupra ediţiei, cuvânt înainte şi note biobibliografice
Radu Sergiu Ruba

NOTĂ ASUPRA EDIŢIEI

Apariţiile şi tiparul

Asemenea oricărei antologii întemeiate pe un fenomen literar ce se desfăşoară în timp, Constelaţia Homer avea nevoie de o a doua ediţie şi, cine ştie, poate că în viitor vor cere drept de apariţie şi altele. Cea dintâi versiune a fost publicată în 1996 la editura SAS din Bucureşti, de acelaşi antologator, cu sprijinul Fundaţiei Optimiştii şi a preşedintei sale, regretata Angela Marian, atunci căsătorită Fotache, (27 iulie 1951-29 iunie 2010, Bucureşti). Cu energia, farmecul şi dăruirea ei, Angela a identificat sponsori, a abordat şi cointeresat personalităţi, a atras fonduri. Cartea a putut să apară în 2000 de exemplare, tiraj impresionant, dar care, fără a fi trecut prin librării, doar din lansările organizate în toată ţara şi din comenzi, s-a vândut. Aceeaşi Angela Marian în fruntea Fundaţiei Optimiştii a reuşit, în ultimul deceniu al mileniului trecut, să susţină financiar apariţia unor casete cu interpreţi nevăzători precum şi volumele a doi autori antologaţi şi atunci, şi acum.

După douăzeci de ani, interval clasic în literatură de la bătrânul Dumas încoace, am apreciat că este cazul să se producă o primenire a Constelaţiei cu autorii afirmaţi între timp. De data aceasta, subtitlul ei explicativ este mai modest: "O antologie a scriitorilor nevăzători din România", evidenţiind astfel ipoteza că ea reprezintă una din variantele posibile, nu formula absolută. Un gând se îndreaptă firesc şi către "Antologia poeţilor nevăzători din România" tipărită numai în braille în 1987 în imprimeria specializată a Asociaţiei Naţionale de profil şi faţă de care prezentul volum propune modificări majore. Schimbări esenţiale există şi faţă de prima sa versiune de acum două decenii în care figurau 25 de autori de proză şi poezie. Acum, numărul lor a crescut la 42, două nume din prima ediţie fiind lăsate de o parte. Asta deoarece s-a ţinut seama numai de procedeele de scriere în condiţiile cecităţii absolute sau ale vederii nefuncţionale: braille, dictare unui asistent, înregistrare vocală, redactare la computerul cu voce sintetică, dactilografiere sau grafierea textului pe hârtie fără control vizual.

Criteriul de bază al selecţiei l-a reprezentat valoarea textelor, apariţia lor editorială şi participarea mai mult sau mai puţin discontinuă a autorilor la evenimentele literare şi semnătura lor în publicaţiile şi rubricile de specialitate. Am acceptat în două cazuri, la poezie, chiar şi piese la nivelul simplei versificaţii, din intenţia de a obţine o imagine mai completă a autorului pentru contribuţia sa onorabilă în orizontul mai larg al artei cuvântului. Totodată, ediţia 2017 vine şi cu două elemente de noutate în materie de structură a conţinutului: pe lângă proză şi poezie, au fost preluate secvenţe remarcabile de exegeză literară din cărţi de specialitate. De asemenea, dintr-un volum de memorialistică ce s-a dorit a fi strict socio-psihologic în cheie riguros exactă, s-a selectat un fragment de un realism atât de dur, încât frizează fantasticul posibilului. Este vorba de pasaje din

cartea autobiografică a nevăzătorului surdo-mut, dar relativ demutizat, Vasile Adamescu. Cu această rarisimă experienţă umană la bază, cartea dă în literatură fără să vrea, în cvasi-ficţiune, imaginile derulate în paginile ei fiind, nu numai memorabile, ci şi eternizabile.

Chiar dacă unii din autorii de faţă n-au onorat-o, viaţa literară a nevăzătorilor s-a desfăşurat şi pe seama a câteva coordonate: revista Litera noastră, fostă Viaţă nouă, singura publicaţie cu apariţie ritmică, lunară în braille din România, concursurile anuale de creaţie literară, Carmen Sylva de la Bucureşti organizat de serviciul cultural central al Asociaţiei Nevăzătorilor şi Paşii profetului de la Oradea, gestionat de filiala bihoreană a aceleiaşi asociaţii. Li s-a adăugat, în intervalul 1999-2012, emisiunea de radio Lumina cuvintelor, fostă La lumina sufletului, difuzată cu generozitate de Radio România Actualităţi. Unul din autori a apărut şi în revista audio Radar. Puncte de pornire pentru antologiile tipărite până acum sunt şi cele două concursuri de creaţie amintite, de la Bucureşti şi Oradea. În acest municipiu al nord-vestului, în Biblioteca Revistei Familia, au fost publicate de asemenea cele două ediţii ale culegerii "Ochiul de litere", prima în 2001 cu un cuvânt înainte al poetului Ioan Moldovan, a doua în 2011, prefaţată de criticul literar Ion Simuţ. Numeroase condeie semnează de altfel şi în Constelaţie, şi-n cei doi Ochi.

Cele 42 de puncte luminoase din cea de a doua Constelaţie numără printre ele străluciri puternice de adevăraţi profesionişti. Alte condeie, deşi notabile, sunt mai modeste. Dar în mulţimea de nume, se remarcă autori a căror performanţă, în condiţiile unor studii la nivelul şcolii tradiţionale de meserii, sunt incredibile. Nu pot să nu mă întreb ce fel de carieră ar fi urmat aceşti oameni dacă ar fi avut deplin acces la carte şi la cultură?... Din păcate însă, în multe cazuri, este sesizabilă, în pofida talentului, crunta lipsă a lecturilor, scrisul din inspiraţie, cantonarea în clasicism formalizat sau în romantism întârziat. Autentic sub aspect psihologic, acest demers se dovedeşte precar în orizontul actualităţii estetice.

Această carte speră să poată intensifica iradierea celor 42 de impulsuri de lumină ale Constelaţiei. Fericită coincidenţă, harta acestui firmament de spirite se suprapune ideal peste harta geografică a limbii române, toate ţinuturile fiind reprezentate, din Dobrogea până în Maramureş, din Basarabia în Banat şi din Oltenia în Bucovina. Se detaşează trei centre ale pulsului creativ şi favorizator de cultură: Bucureşti, Cluj şi Oradea. Iar dacă, ţinând seama de numele acestui opus, examinăm şi hărţile astrologice, sesizăm că autorii vin de sub toate zodiile, mai puţin dinspre cea a Leului. Există pare-se un rost şi în acest joc al astrelor şi până la urmă, se vede că e cineva şi de partea leului, anume, tocmai Angela Marian, absentă ca purtătoare de condei, dar prezentă ca energie creatoare a primei Constelaţii Homeriene. Şi nu ştiu cum se face că, sub acelaşi semn, la aceeaşi dată, 27 iulie, îl întâlnim şi pe poetul George Vidican, sufletul Ochilor de litere.

Mulţumiri

Mentalitatea americană a scrierii şi publicării de cărţi ne-a învăţat, şi bine a făcut, să adresăm mulţumiri celor care au ajutat la grădinărirea lucrării şi la înflorirea operei. Nicio carte despre orbi nu se poate scrie în România fără apelul la preţioasele informaţii ale profesorului Nicolae Ionescu (1921-2014), aflate în cărţile şi articolele sale. Iar pentru această antologie, de mare ajutor mi-a fost fiica regretatului dascăl, scriitor şi istoriograf, doamna profesoară Octavia Crăciun. Mi-a pus la dispoziţie cărţi din arhiva tatălui domniei sale, a adăugat informaţii, a copiat şi mi-a trimis pasaje din diverse publicaţii, mi-a împrumutat fotografii. Au apărut apoi mâini de ajutor de prin toată ţara: Ion Podosu din Cluj, Modest Amariei, Nelu Soisun şi Cornelia Dascălu din Bucureşti, Gheorghe Florin Ionescu din Târgu Frumos, Carmen Moraru din Botoşani, Mioara Iordache din Buftea, Mircea Bucur din Focşani, Marin Timinschi din Eforie Nord, George Vidican din Oradea, Elena Lăcătuş din Baia Mare şi Angela Monica Jucan de la biblioteca judeţeană Petre Dulfu, Maramureş. Se adaugă la acestea informaţiile desprinse din prefeţele unor cărţi, menţiuni pe care le-am făcut sistematic la autorii cu pricina.

Mulţumiri li se cuvin, deşi ele ar trebui tratate ca devoţiuni de serviciu, colaboratorilor din departamentul cultural şi tehnic al Asociaţiei Nevăzătorilor: Cristina David, Luiza Stavrositu, Cătălin Popescu, Rodica Ionică, Eugen Ilie şi, în chip deosebit, lui Claudiu Constantin de la tipografia braille a organizaţiei, pentru ataşamentul şi profesionalismul său.

Ca de fiecare dată la redactarea unei cărţi, îi datorez enorm, pe detalii invizibile şi pe teme majore, soţiei mele Nicoleta Daniela care, după ce a citit şi înregistrat ca donatoare de voce, deci, sub impulsul voluntariatului, 34 de cărţi pentru Fonoteca Naţională a Nevăzătorilor, a realizat şi în plan vizual, o primă ordonare a acestui volum.

Un mesaj de gratitudine aparte i se cuvine scriitorului Aurel Ştefanachi, directorul prestigioasei edituri Tipo Moldova din Iaşi, un bun prieten cu care am colaborat temeinic până acum şi care, de îndată ce i-am făcut propunerea editării Constelaţiei, s-a declarat de acord cu deplină disponibilitate.

Drepturile de autor asupra acestei cărţi îmi aparţin în totalitate. Pentru ediţia în tipar obişnuit, vizual, ele se conformează regulilor şi modului de lucru al casei Tipo Moldova, iar pentru ediţia braille, cedez aceste drepturi Asociaţiei Nevăzătorilor din România care va imprima Antologia în numărul de exemplare necesar. Sper ca Asociaţia din care şi eu fac parte, în conducerea căreia m-am aflat timp de 25 de ani, iar preţ de nouă din aceştia, am şi condus-o ca preşedinte, să aibă resursele şi inspiraţia de a promova această carte, veritabilă vitrină a unora din valorile pe care pot să le creeze afiliaţii săi. Mie, Radu Sergiu Ruba, membru al Uniunii Scriitorilor din România din 1990, nu-mi rămâne decât să reamintesc, pentru publicul general, fidelitatea şi constanţa cu care m-am ocupat şi am răspuns de tribunele culturale ale oamenilor cu probleme

vizuale din patria limbii mele materne, conducând ca redactor şef sau membru în colegiul ei de redacţie, revista braille Litera noastră, realizând, cu drepturi de autor, de-a lungul a treisprezece ani, emisiunea literară radiofonică Lumina cuvintelor, alcătuind o antologie audio pe seama ei, înfiinţând şi coordonând timp de doisprezece ani revista audio Impact, redactând din 1992 până azi emisiunea radiofonică Ochiul interior, prefaţând cărţi ale autorilor fără vedere, promovând prin Radioul Public toate performanţele lor de natură profesională, artistică sau simpla lor operă existenţială, scoţând din anonimat, prin cele două ediţii, micile astre homeriene ale unei Constelaţii mai depărtate şi încercând să le încurajez să clipească mai tare înainte de a străluci.

Iată aşadar cum încearcă să ajungă până la cititori razele Constelaţiei Homer. Este o zodie care dezvoltă conexiuni sincronice, dar se extinde şi diacronic, de-a lungul a aproape un secol de viaţă omenească şi de experienţă de creaţie dintre cele mai puţin comune. Cartea poate fi abordată însă din orice punct, iar lectura continuată în orice direcţie. Aici nu există înainte şi înapoi, dreapta şi stânga, sus şi jos. De altfel, ea se deschide de la bun început totalităţii modurilor de lectură: va fi citită nu numai cu ochii, ci şi cu urechile şi cu degetele. Fie ca pentru această lectură şi pentru popasurile de pe parcursul ei, lumina Constelaţiei să curgă de pretutindeni.

CUVÂNT ÎNAINTE

Când mergi prin pădure

O antologie a scriitorilor orbi aşezată sub zodia tutelară a lui Homer poate părea un demers cel puţin insolit. Operează, printre muritori, afinităţi ce cristalizează anumite tipuri de inconştient şi imaginar colectiv în virtutea cărora se pot alcătui volume, bunăoară, ale poeţilor portughezi, germani, turci, tahitieni, români sau uzbeci. Alte antologii pot avea la bază câmpuri gravitaţionale comune precum stilul, programul artistic, generaţia, orientările extraliterare asemenea celor politice, etice, confesionale şi chiar profesionale. Niciodată nu va fi exclusă şi nici pe deplin absurdă o antologie a poeţilor mineri şi cu atât mai puţin una a vânătorilor, intitulabilă de pildă, ca o răcoritoare revanşă, "Lyricokinegeticos".

Dar ce instanţă estetică sau de altă natură ar putea să-i reunească pe nişte scriitori care se întâmplă să fie lipsiţi de vedere? Orice s-ar crede, în cazul unor astfel de autori, amprenta eului prevalează consistent asupra experienţei comune a cecităţii. Fiecare percepe universul şi îl interpretează în felul său, conştiinţă care, transpusă în plan literar, produce formule dintre cele mai diverse, de la paseism la avangardă. Intervine aici, cu siguranţă, mai degrabă experienţa culturală decât cea existenţială a autorilor. Pentru orice nevăzător, informaţia culturală precede, de multe ori, impactul cu realitatea corelativă. Chiar şi atunci când călătoreşte exotic, cecitatea nu străbate o varietate de spaţii, ci o sumă de momente, locuite fiecare de câte o informaţie cu amprentă proprie. Nicăieri, ca în cazul orbilor, nu se potriveşte mai bine vorba adâncă a lui Heidegger: "Când mergi prin pădure, mergi prin cuvântul pădure".

Farsele libertăţii

Jorge Luis Borges, vorbind cu temei din proprie experienţă, susţine că "cecitatea este un mod de viaţă ca toate celelalte". Are, fireşte, dreptate în privinţa conţinutului existenţei. Nevăzătorii au aceleaşi gânduri, concepţii, aceleaşi sentimente, urmăresc aceleaşi ţeluri ca toţi oamenii, iar, dacă se face abstracţie de amănuntul lipsei vederii, se poate spune că-i bate acelaşi noroc istoric ca pe toată lumea. Numai că modul de a ataca adevărurile vieţii, tehnica de luptă cotidiană, strategiile, tactica de luare în stăpânire a realului şi de păstrare a acestuia sub control se întâmplă să fie, nu de puţine ori, semnificativ diferite.

Cecitatea reprezintă, în primul rând, o limitare a independenţei individuale. Deoarece văzul nu este cel mai inteligent dintre simţuri, orbirea nu blochează deschiderile spirituale, ci doar presară

lumea cu obstacole mecanice. Pentru atingerea ţintelor, este nevoie de ocoluri şi de escaladări. Dar fiinţa individuală se mobilizează din toate puterile şi din adâncurile sale până atunci nebănuite pentru a recupera handicapul său de independenţă faţă de realitatea contingentă. Se dezvoltă magnific memoria, se rafinează auzul şi se specializează în vederea identificării prin ecolocaţie a obstacolelor ambientale. Raportul emoţional teamă-curaj se modifică în favoarea indiferenţei, de vreme ce şansele de anticipare a pericolului sunt mult mai reduse. Spiritul se repliază pe poziţiile întărite ale ordinii, ale referinţelor exacte şi reprezentărilor geometrice. Un orb dezordonat cade în umilitoare dependenţă în primul rând faţă de obiecte, se agită, rătăceşte, devine umbra însăşi a derivei. Tot spiritul este cel ce deplasează accentele de pe determinaţiile spaţiale ale fiinţei pe cele temporale, interioare. Nevăzătorul are la îndemână mai multe ore spre a sta la taină cu sine însuşi, iar cel contemporan este independent de televiziune şi de alte artificiale video invazii cronofage. Este adevărat că el nu se poate despărţi uneori de radio. Dar acolo primează cuvântul, sintaxa, silogismul şi înţelesurile obţinute după decantarea frazei în timp.

Apar însă şi complexele de inferioritate, descurajarea în faţa mediului fizic, teama în faţa contextului uman, retractilitatea, refugiul în carapacea microcosmosului egalilor, adică al celorlalţi orbi. Apar şi complexele de superioritate excesiv revendicative, poate să intervină şi delăsarea, complezenţa în atârnarea faţă de cei din jur şi lunecarea în alte dulci iresponsabilităţi precum singurătatea sterilă, vegetativă, înduioşarea de sine, demobilizarea, ruinarea perspectivelor şi mortificarea cutezanţei, vieţuirea minoră.

Orice nevăzător crede şi speră în progresul tehnologic. Şi nu este vorba numai despre cei care visează la ochii bionici ai viitorului, ci despre conştiinţele mai realiste vizând echipamentele care, în relaţia omului cu munca şi hobby-urile, anulează complet incidenţa cecităţii: ordinatoare cu afişaj braille sau cu voce sintetică, citindu-şi singure ecranul, maşini de citit şi reprodus orice carte cu aceeaşi voce artificială, mijloace electronice de comunicare sau de deplasare autonomă în mediul ambiant etc. Această tehnică ajută şi intermediază demersul uman. Maşinile nu vor înlocui la propriu niciodată contactul direct, vizual al individului cu lumea. Dar, în virtutea valorilor şi a scopurilor vizate, vor putea să ia în stăpânire realitatea, dacă nu cu aceeaşi spontaneitate ca ochiul, cel puţin cu aceeaşi eficienţă şi, în orice caz, cu un plus de rigoare.

Biografia instrumentală a textului

Foarte adesea, nevăzătorul abordează concretul contingent prin intermediari, o persoană sau un echipament auxiliar. Chiar şi atunci când scrie manual, el are nevoie de două instrumente, iar textul său înaintează pe hârtie în două direcţii opuse: de la dreapta la stânga, apoi de la stânga la dreapta.

Se ştie îndeobşte că alfabetul tactil punctiform a fost creat de adolescentul orb francez în vârstă de 16 ani, Louis Braille (1809-1852). În lumea nevăzătorilor, el are un caracter universal, dispune aşadar de harul de a fi spiritualizat frontierele lingvistice şi culturale. Numai codurile matematice au mai izbutit o asemenea performanţă. Scrierea braille nu depinde de tradiţia caligrafică a vreunui popor şi nici de dependenţa sa senzorială faţă de fenomenologia regională a luminii. Alfabetul constă în combinaţiile posibile, într-un cadru geometric dat, a şase puncte. Se obţin astfel 64 de semne, inclusă fiind aici şi absenţa semnului cu rol de pauză între cuvinte. Se pare că inteligenţele superioare nu au nevoie de un cod mai sofisticat pentru a comunica. Conturul geometric al alfabetului este dat de grupul maxim de şase puncte dispuse ca un dreptunghi cu verticala de trei şi orizontala de două puncte.

Un cadru de metal sau de plastic compus din două jumătăţi care se deschid una asupra celeilalte precum o carte fără file, poartă numele de "placă", în franceză "tablette", în engleză, "frame". Hârtia groasă pentru scris se introduce între cele două "coperţi", este închisă şi fixată înăuntru. Coperta de deasupra arată ca un fagure, străpunsă cum este de şirurile de celule dreptunghiulare de şase puncte. Un instrument maniabil numit "punctator", confecţionat de obicei din lemn şi prevăzut cu un ac bont, perforează hârtia cu numărul de puncte şi în configuraţia necesară fiecărei litere. Operaţiunea se produce în interiorul fiecărei celule, mergându-se de-a lungul rândului, însă de la dreapta la stânga, întrucât perforarea se efectuează de sus în jos. Cum hârtia este astfel străpunsă şi cum punctele apar pe partea opusă, la extragerea foii din placă, este nevoie ca aceasta să fie întoarsă pentru a putea fi citită cu degetele de la stânga la dreapta.

Procedeul este lent şi anevoios. Pentru un scriitor fiind aproape falimentar, întrucât el nu-şi poate corecta sau consulta fără riscuri tehnice textul decât după încheierea paginii şi extragerea acesteia din dispozitivul de fixare. Şi totuşi, există nevăzători, mai cu seamă printre cei în vârstă, care îşi redactează scrierile literare în acest mod, cu răbdare, cu un calm infinit şi cu ţârâitul continuu, ca o picurare, al punctatorului.

Alţii recurg la maşina de scris în braille, mult mai rapidă, dar nespus de zgomotoasă, risipitoare de inspiraţie. Alţi scriitori fără vedere fac apel la secretari benevoli sau improvizaţi şi ajung, în cele din urmă, să-şi verifice textul prin intermediul umorilor acestora.

Recurgeau unii într-o vreme (o mai fac şi astăzi) la temperamentul reportofoanelor, dar mai mult pentru note, pentru captarea secvenţelor fulgurante suind din memorie ori năpustindu-se dinafară. Intervine însă şi aici teroarea timpului: notele căutate sunt greu de regăsit, banda, analogică sau digitală, trebuie alergată steril înainte şi înapoi, amplasamentul unui reper ajunge să depindă prea mult de minutele consumate cu rularea şi derularea. Să presupunem că avem un prozator orb care-şi declamă naraţiunea în faţa microfonului. El va trebui să apeleze şi la alte mijloace spre a definitiva textul, va insera noi secvenţe vocale copiind şi recopiind. Nu-i va fi deloc

uşor, dar nici nu este obligatoriu să eşueze. Oarecum asemănător a procedat şi a izbutit rapsodul Ion Blăjan (1911-1975) în romanul său autobiografic "Omul cu ochelari negri", ed. Pentru Literatură, 1965. Obişnuia să-i dicteze textul unui prieten, profesorul Sava de prin părţile Blajului, iar acesta îi prezenta fragmentele lui Ion Brad care, pe alocuri, intervenea la nivelul stilului. Literatura română a avut astfel parte de un roman fermecător publicat iniţial în zece mii de exemplare şi reeditat în 1972 şi la centenarul autorului, în 2011.

Dar aventura prozatorului ce nu-şi controlează vizual textul este încă departe, foarte departe de finalurile fericite.

Litere claustrofile

Cei mai mulţi scriitori orbi compun însă direct în memorie, mai cu seamă poezie. Textul se aşterne vers cu vers. Mnemosina, care aici acţionează într-adevăr ca o mamă a muzelor, revine asupra textului, îi măsoară sonoritatea, ritmul şi se aventurează înainte în îmblânzirea limbajului, a logosferei, cum ar spune Roland Barthes, căci, să nu uităm: "când mergi prin pădure, mergi prin cuvântul pădure".

Numai în temniţele politice ale comunismului se mai scria literatură în acest fel. Este o soluţie a spaţiului închis, a constrângerii la viaţa insulară, recluzionară, milimetrică, a replierii asupra eului propriu, tehnica distanţei anilor-lumină până la suprafaţa lumii obişnuite, calificată prin contrast drept lume exterioară. Este fizica şi metafizica interiorizării realului, a comprimării spaţiale, a dilatării timpului şi a călătoriei pe loc. Senzaţiile există, dar numai ca reprezentări regizate de memorie, ca amintiri, ecouri de mai demult, totul funcţionează însă într-un mediu nu atât transparent, cât translucid, o incintă de acvariu asupra căreia guvernează discreţionar ochiul interior.

Tocmai plonjeul, cu scriitură cu tot, în sine, în memorie, la discreţia reprezentărilor rebele, a scurtcircuitelor cromatice şi a flamelor acestora, îl determină pe scriitorul orb să practice cu predilecţie poezia, pe cea clasicizantă mai ales, chiar în maniera parnasiană a sonetistului Mihai Codreanu, poezie cu euritmii şi armonii de maree. Dar şi proza scurtă, de regulă, cu subiect atemporal, piesa micronic şi îndelung şlefuită care să aibă un anume sunet al ei, giuvaericale în maniera povestirilor lui Borges unde, chiar dacă vine vorba despre bandiţi şi infamii abominabile, personajele sunt mai degrabă principii, iar lumina cade precumpănitor asupra barocului armelor şi a rococoului coafurilor.

Ochiul, în schimb, poate să panorameze paginile, să simultaneizeze textul, să revină instantaneu asupra scriiturii, să ciugulească din imagini, să lanseze noi conexiuni şi să-i redea inspiraţiei pulsul. Ochiul scuteşte memoria de eforturi. Lectura vizuală survolează textul, lectura cu degetele, literă cu literă, îl surmontează. Cea dintâi strânge paginile în sinteza sa, în misiunea sa de

recunoaştere, cea tactilă descoperă şi analizează terenul asemenea cercetaşului.

Iată una din cauzele pentru care era clasică a braille-ului a produs puţini romancieri nevăzători. Posibilele carenţe în experienţa junglei sociale a unor oameni care, de obicei, trăiesc izolaţi, nu reprezintă o explicaţie suficientă, câtă vreme alţi singuratici, servindu-se însă de pilotajul privirii, au reuşit în planul romanului şi câtă vreme există şi formula romanului experimental. Cel mai bine pare să i se potrivească unui scriitor orb ipostaza mitică de aed care, asemenea lui Homer, se acompaniază la harfă, ritmându-şi armoniile interioare şi se serveşte admirabil de memorie în depănarea aventurilor. Când memoria mai dă şi rateuri ("quandoque bonus dormitat Homerus"), amănuntul nici nu mai prezintă importanţă, câtă vreme, în schimb, poezia este permanent susţinută şi opera astfel salvată.

După trei mii de ani

Dar nu vă temeţi, nu deznădăjduiţi! Homer a existat! Este o aserţiune demonstrabilă, utilă în primul rând naturilor temătoare, expuse uşoarei pierderi a speranţei. Căci lucru mult mai de preţ este ca o fiinţă omenească să domnească de la înălţimile mitului decât să se impună de pe soclul unei vieţuiri în istorie oricât de strălucită. Întru acestea, se întreabă Nikos Kazantsakis: "Să existe ceva mai adevărat decât adevărul? Fireşte că da: legenda. Doar ea conferă nemurire vremelnicului adevăr".

Iar Homer s-a petrecut aievea prin lume, a devenit legendă, a produs mitul lui Ulise, iar dinlăuntrul acestuia, din inima însăşi a Odiseei, ni se arată iarăşi ca făptură lumească.

Naufragiază aşadar Ulise pe ţărmul Insulei Feacilor. E singur, pierduse totul: prieteni, camarazi, iubită, corabie, soţie, patrie, ba chiar şi hainele de pe el, de vreme ce prinţesa Nausicaa îl recuperează gol de pe plajă. Condus la curtea regelui Alcinoos, este tratat ca un oaspete de seamă şi cinstit cu un mare banchet la care aedul orb Demodocos cântă faptele deja legendare ale eroilor de la Troia. Ulise îşi aminteşte de ce fusese el cândva şi de ce ajunsese acum, singur şi fără nume. Îşi trage tunica peste cap şi plânge în blidul de dinainte-i. Mesenii sunt vrăjiţi cu totul de cântarea aedului, orbul Demodocos nu vede decât imaginile din mintea sa, singurul care înţelege cine este ciudatul naufragiat e regele care-l urmăreşte cu atenţie de la distanţă.

Dar nu este unica revelaţie produsă de acest fragment de epopee. Homer descrie minuţios felul în care Demodocos este condus de braţ până în capul mesei de către Pontonoos şi gesturile prin care acesta îi arată unde se găsesc lira, pocalul cu vin şi coşul cu pâine, pentru ca, în timpul interpretării, când o osteni, aedul să se poată autoservi. Ei bine, numai un orb cunoaşte valoarea reală a acestor gesturi, numai pe el îl preocupă poziţia exactă a obiectelor de care are nevoie, numai pentru el are atâta însemnătate ca realitatea strict necesară să-i stea la propriu la îndemână.

Este o scenă care atestă neechivoc petrecerea prin lume a lui Homer şi faptul că Demodocos este un alter ego al său. Secvenţa este perfect vizualizabilă, dar e construită potrivit logicii şi ritmului tactilităţii manuale, cea care face cu putinţă vibraţia şi volubilitatea corzilor, degustarea pâinii şi a vinului, spre frumos curgătoarea rostire a poveştii. În generarea şi controlul ficţiunii, aedul orb se dovedeşte pe deplin independent. El produce şi un efect artistic nemaiatins de atunci în literatura lumii: se plasează pe sine pe aceeaşi scenă, reală şi temporală, cu eroul său mitic Ulise, conştient că şi el, în calitate de poet, de cântăreţ, de memorie publică, de creator de lumi imaginare, fusese absorbit în mit. Imaginile de la banchetul lui Alcinoos nu sunt decât aura ce înfăşoară şi leagă toate aceste trepte ale verosimilităţii universului.

Abia după trei mii de ani de la Homer şi Demodocos, au reuşit scriitorii nevăzători să pună stăpânire pe eposuri de anvergura Odiseei, deci, a descendentului acesteia, romanul contemporan. Şi asta tot datorită debitării vocale a textului. De această dată însă, în joc s-a insinuat nu glasul pneumo-fiziologic al omului, ci cel neutru, necruţător, electronic, fantastic al maşinii. În faţa ordinatorului cu voce electronică, precum înaintea lui Dumnezeu, toate textele devin egale. Cu programul care preschimbă rândurile scrise în voce, cu tastatura dominată prin metoda oarbă a dactilografiei, scriitorul nevăzător poate, cu mult mai puţine obstacole fizice în faţă, să scrie roman. Aleargă cu iuţeală de la o secvenţă la alta, reciteşte în mod curent, poate uşor să revină, uşor să renunţe la pasaje şi, mai cu seamă, poate să-şi asculte ori de câte ori vrea, imaginaţia încorporată în ruloul de papirus electronic de pe monitor. El nu-şi vede nici acum textul, nu şi-l atinge cu degetele... Dar nici nu mai este la fel de dependent de memorie ca înainte. Diferenţa de căpătâi ce apare în momentul creaţiei între scriitorul vizual şi cel non, ţine de prezenţa textului văzut în spaţiu, pe coala de hârtie în cazul celui dintâi şi de absenţa din spaţiu a textului ori de prezenţa sa precară în cel de al doilea caz. Textul autorului nevăzător se întinde şi se contorsionează în timp, suport nespus de fragil şi de înşelător. Iată însă că vocea umană ritmată de harfă şi vocea electronică accelerată de energiile neutralităţii sale, comprimă timpul creaţiei în mare măsură, proiectând spre viaţă eposuri de generoasă întindere precum romanul contemporan. Literatura română a spart gheaţa şi în acest punct.

Zidurile Micii Barcelone

O antologie a scriitorilor nevăzători din România se justifică pe deplin, între altele, şi pentru că regimul comunist a dezvoltat, împotriva lor şi a celorlalţi infirmi, o politică a ghetoului social şi profesional, neîncurajând în vreun chip abolirea ori spiritualizarea acestor bariere. Primele instituţii şi organizaţii ale orbilor din România datează de la începutul secolului XX şi sunt opera reginei Elisabeta. La 1-14 august 1906, ea a înfiinţat Societatea Vatra Luminoasă, iar la 5-18 octombrie

1908, a pus la Bucureşti piatra de temelie a aşezământului cu acelaşi nume. La 27 noiembrie 1909, prin decretul regelui Carol I, aşezământul a devenit organizaţie de sine stătătoare, susţinută de stat, de persoane fizice şi juridice, dar cu posibilitatea de a-şi promova propria politică de dezvoltare, inclusiv prin înfiinţarea de filiale în ţară. Nevăzătorii şi-au întemeiat ulterior şi alte organizaţii desfiinţate odată cu preluarea puterii de către comunişti. În 1956 însă, regimul a găsit de cuviinţă să dea lumina verde de funcţionare noii Asociaţii a Nevăzătorilor.

Numai că la Congresul de constituire, orbii au refuzat să o accepte ca secretar general pe Laura Cernea. Partidul îi găsise, pentru bătrâneţe, acest post confortabil şi plin de călătorii văduvei lui Ştefan Foriş, tovarăşul de luptă asasinat tot din ordinul partidului, în 1944.

Drept care, în 1958, Ministerul Prevederilor Sociale, organismul guvernamental care îi avea în grijă pe infirmii patriei, a găsit prilejul să plătească poliţa pentru neobedienţa orbilor din 3-4 august '56. Trupele sovietice tocmai se retrăgeau din ţară şi lăsau pustii o sumă de minunate cazărmi, între altele şi pe cele de la Becicherec, în Banat, pe graniţa cu Iugoslavia, ridicate acolo temeinic de habsburgi şi de unde ruşii îl pândiseră îndeaproape, ani la rând, pe "Călăul Tito". Ministerul Prevederilor şi, fără îndoială, al Previziunilor Sociale, a venit cu soluţia: îi va aduna pe toţi orbii din ţară, de toate vârstele şi toate sexele, şi-i va interna în lagărul de la Becicherec pentru ca ei să nu mai creeze probleme.

În 1716, după ce Eugeniu de Savoia le-a smuls turcilor Timişoara şi întreg Banatul, habsburgii au declanşat aici o operă vastă de asanare a mlaştinilor, de amenajare a teritoriului şi colonizare a sa cu populaţie catolică. Coborau pe Dunăre în vase poreclite "Cutioaiele din Ulm", mai ales ţărani germani din Suabia. Dar la Becicherec, puterea habsburgică ce domnea şi asupra Spaniei, a decis să colonizeze catalani, între 1734-1736, aceştia întemeind aici Mica lor Barcelonă. Iar peste două secole şi mai bine, tocmai între zidurile sale, un alt regim colonial avea de gând să-i interneze pe orbii Republicii Populare Române. Şanse de succes ar fi existat, de vreme ce regimul, tremurând de spaimă după retragerea ruşilor şi stingerea rezistenţei din munţi, a dezlănţuit aberanta, chiar şi pentru standardele sale, campanie de arestări din anii 1958-59. În lagărul de concentrare din fosta Mică Barcelonă, nevăzătorii ar fi urmat să deprindă ceva scris şi citit braille, şi câteva meserii manuale. Li s-ar fi permis să se căsătorească între ei şi ar fi beneficiat de o minimă asistenţă medicală. S-a calculat că toată Ţara Oarbă Românească ar fi încăput între acele ziduri. Nu s-a anticipat ce urma să se întâmple cu copiii născuţi în lagăr şi înzestraţi cu vedere.

Proiectul celor de la prevederile sociale nu a reuşit, deoarece orbii s-au alarmat neaşteptat de repede, s-au organizat şi au trimis delegaţii peste tot, invadând şi înfundând cu şomoioagele ubicuităţii lor toate programele de audienţă ale autorităţilor şi începând să ameninţe ca omul care ştie că nu are nimic de pierdut. Şi pentru că se mai răsculaseră temerar în ianuarie 1952, în Şcoala de meserii de la Vatra Luminoasă, autorităţile simţeau că orbii erau în stare de orice.

Momentul 1958 a reprezentat o culme a politicii rezervaţiei, dar nu o renunţare la ea. Aceasta se practică sistematic de la sfârşitul războiului, ani în care, în alte ţări, s-au manifestat fenomene de transparenţă şi treptată abolire prin integrarea socială a enclavelor cu deficienţi. În România însă, în această perioadă, copiii continuă să înveţe în şcoli pentru nevăzători, sunt pregătiţi în meserii specifice şi erau repartizaţi până nu demult în unităţi productive pentru invalizi. Dar acestea, falimentate fiind cu bună ştiinţă, şcolile de meserii, care-i dresau pe tineri în manualităţi de nivel medieval, au continuat să producă şomeri pe bandă până când au pierit şi ele fără a fi înlocuite cu altele. Chiar şi cei cu studii universitare sunt admişi ca profesori numai în şcolile pentru deficienţi de vedere sau, dacă nu, gustă deliciile şomajului intelectual. Singuri profesioniştii masajului sunt ceva mai bine pulverizaţi prin peisajul social şi au o suprafaţă mai mare de contact cu lumea.

În 1981, nevăzătorilor din România li s-a interzis accesul în învăţământul superior. E limpede că ceea ce stă scris aici negru pe alb rămâne greu de crezut, întrucât o asemenea măsură nu a fost luată nicăieri în lume. Acestea sunt însă faptele, iar dispoziţia partidului a avut un caracter strict secret.

Geometria constelaţiei

Antologia scriitorilor nevăzători din România are, aşadar, trei piloni de susţinere: experienţa cecităţii, Tehnicile exotice ale scrisului şi Politica de segregare profesată în comunism. Pe oricare dintre aceste trei repere s-ar putea înălţa o epopee. Puţin cunoscuţi, scriitorii nevăzători în limba română există. Cei care s-au afirmat deja în largul literaturii au fost ajutaţi desigur de temperamentul lor nonconformist, în niciun caz de vreun context favorizant. Majoritatea însă au publicat puţin sau deloc în presa literară, textele lor apărând în primul rând sau în exclusivitate în singura revistă braille din România care, din 1954 până în 1990, a purtat numele de Viaţă nouă, iar de la această ultimă dată încoace, se cheamă Litera noastră. Cei mai mulţi sunt poeţi scriind versuri de calitate, dar într-un fel tradiţionaliste, semn şi acesta al penuriei de literatură, mai ales de poezie, accesibilă în versiune tactilă sau audio. Unii dintre autori s-au oprit cu studiile la şcoala profesională, victime ale mecanismului de ratare şi marginalizare amorsat de sistem. Talentul lor însă îi plasează în aristocraţia literelor. Prozatorii s-au orientat mai ales spre literatura memorialistică.

Se justifică de asemenea titlul de Constelaţia Homer dat unei asemenea antologii: o dată, deoarece relaţiile dintre autorii aparţinând mai multor generaţii, născuţi între primul şi penultimul deceniu din secolul XX, se ţes numai ca "relaţii de constelaţie", după o fericită formulă utilizată în lingvistică de filologul danez Hjelmslev. A doua oară, fiindcă Homer, cu versurile sale ritmate de

dactili, dar şi de fabuloase fapte eroice, îmbrăţişează laolaltă şi liricul şi epicul. Pe legenda existenţei şi a cântecului său s-a înălţat civilizaţia europeană, iar dacă grecii, copiii măsurii şi ai normei, şi l-au reprezentat ca fiind fără vedere, deci, ieşit din normă, înseamnă că forţa nemăsurată a poeziei sale i-a determinat să-i atribuie un destin de excepţie.

Fie de asemenea ca această ikebana de texte şi de spirite să stea sub înaltul auspiciu al poetei Carmen Sylva, principesă şi regină care a întemeiat pentru orbi o Vatră de Lumină şi care, nepătruns joc al destinului, când s-a stins, la 18 februarie 1916, era şi ea aproape lipsită de vedere. O altă rostogolire a zarurilor sorţii a făcut ca, din 1920 şi până astăzi, sub şase regimuri politice, şase constituţii, trei regi, trei republici, patru preşedinţi aleşi, un mareşal, un prim-secretar, un secretar-general, patru dictaturi, un răgaz între războaie, un război împotriva celor două totalitarisme ale lumii, parte la est până la Stalingrad cu bolşevicii pentru Basarabia şi Bucovina, parte la vest cu naziştii şi cu Horthy pentru jumătate din Ardeal, după a treia pierdere a Basarabiei, a doua pierdere a unei jumătăţi de Bucovină, prima a Herţei, prima a Cadrilaterului, dar după recuperarea ţinuturilor transilvane, ocuparea Budapestei, a Bratislavei şi înaintarea armată până aproape de Praga, după doi regi detronaţi, doi şefi de stat împuşcaţi, două reforme agrare, o colectivizare, o decooperativizare, o industrializare forţată, o dezindustrializare pe furate, o ieşire din CAER prin prăbuşirea lui, o intrare în UE prin extinderea ei, o ieşire din Pactul de la Varşovia, o preluare în NATO, plus o tranziţie, după toate acestea, o stradă şi un mic cartier al Bucureştilor au izbutit să preia şi să păstreze numele pe care regina Elisabeta îl dăduse aşezământului pentru orbi: Vatra Luminoasă.

Se editează cartea de faţă şi cu speranţa că această Constelaţie Homer va face destulă lumină în jur, cât să se vadă că fiinţa umană nu înaintează în conştiinţa libertăţii decât prin cuvânt. Cuvântul este o parte constitutivă a acestei fiinţe şi nu un atribut al său, omul se defineşte, se delimitează şi se înalţă pe sine ca operă prin cuvântul purtător de idei, de noţiuni, de silogisme, de metafore, deflagrator de imagine. Iar de întrupat, numai Cuvântul se întrupează, nu şi lumina, căci numai Cuvântul este, întru începuturile sale, izvorâtor de Lumină.

MARIN IANCU NICOLAE

(1907-1987)

S-a născut la 28 mai 1907, la Constanţa. La vârsta de 10 ani, îşi pierde vederea în urma exploziei unui proiectil într-o joacă a copiilor. După o intervenţie chirurgicală, îşi recapătă parţial vederea la un ochi. La 18 ani, este ajutor de fotograf la Sulina, apoi lucrează în aceeaşi branşă, la Medgidia. Sosit la Bucureşti pentru tratament medical, se stabileşte aici, dar, treptat, vederea lui dispare. Acum începe să scrie nuvele, povestiri pentru copii şi poezii. Citǎm volumele: "Focosul" (1958), "Iusuf" (1959), "După negură, soare" (1963), "Bunicuţa poveştilor" (1968), "Răpirea elefantului cârn" (1970), "Flori de pădure" (Poezii, 1981), "Azura" (1983). A mai fost prezent în volumele colective: "O zi în lume" (Moscova, 1962 - în limba rusă) şi "O zi, un om, un fapt" (1972).

Scriitorul mai semnează volumul de versuri "Pegas" (1978) şi traducerile în limba română ale unor opere precum: "Amurg", de scriitorul nord-coreean Han Ser Ya (traducere efectuată prin intermediul versiunii ruseşti, ed. ESPLA, 1959), "Trei grăsani" de Iuri Oleşa (traducere din rusă, ed. Tineretului, 1962, reeditare la Editurile Raduga din Moscova şi Ion Creangă din Bucureşti, 1985), "Norul îndrăgostit" de Nazim Hikmet (traducere din limba turcă, ed. Tineretului, 1965). În anul 1974, devine, cu nuvela "Pira", unul din laureaţii concursului internaţional de literatură de la New York, consacrat scriitorilor nevăzători din întreaga lume. A fost membru al Uniunii Scriitorilor din România.

Reproducem în continuare, ca ilustrare a talentului de narator şi de evocator al autorului, o legendă coreeană adaptată pentru limba română de către Marin Iancu Nicolae, extrasă din volumul său "Azura" apărut la Editura Junimea în 1983.

Povestiri din ţara dimineţilor liniştite

Privighetoarea

Cică odată, de mult, un împărat puternic, dar vestit pentru cruzimea lui, trecea într-un amurg printr-o grădină minunată.

Deodată, dintr-un boschet de iasomie şi trandafiri sălbatici, răsună cântecul unei privighetori. Era ca şi o şoaptă murmurată în somn de un copil fericit, care simte alături de el inima fierbinte a mamei.

Uimit, împăratul făcu semn scutierului ce se afla în preajmă, poruncindu-i ca până în zori s-o prindă şi s-o aducă în faţa sa pe minunata cântăreaţă. Apoi se retrase în iatacul său, unde rămase pe gânduri, aşteptând să i se împlinească porunca. Şi porunca lui se împlini întocmai, pentru că lui i se împlineau toate poruncile, chiar dacă pentru asta trebuia să cadă capetele multor supuşi.

Când aurora, bătând în ferestrele iatacului cu degetele muiate în lumină trandafirie, vesti apropierea zilei, scutierul i se înfăţişă aducându-i într-o colivie de aur şi nestemate mica pasăre. Împăratul o privi nemulţumit. Se aşteptase ca o vietate, cu asemenea viers, să fie negreşit împodobită cu pene de aur, plisc de mărgean şi ochi de diamant. Şi, când colo, în faţa lui, în colivia împărătească, tremura zgribulită, privind cu ochişorii ei mici, o păsărică fără nume deosebit, faţă de care chiar gureşa vrabie, cu penele ei cenuşii şi ciocul scurt şi gros, părea mai elegantă.

Împăratul îşi mută privirea tulburată de furie şi bănuială de la pasăre la scutier şi acesta, care-şi cunoştea stăpânul, prinse a tremura din toate mădularele ca un vinovat, cu toate că era de bună-credinţă. Aceasta îl făcu pe împărat să creadă cu toată tăria că a fost înşelat şi, fără a sta pe gânduri, apucă de pe o măsuţă de lac negru un ciocănel de fildeş şi izbi cu el, într-un anumit fel, în tipsia strălucitoare a unui gong de bronz.

Într-o clipă, apărură doi gâzi goi până la brâu şi înarmaţi cu paloşe încovoiate, împăratul făcu semn şi scutierul fu luat între ei şi dus la locul de osândă. Apoi împăratul dădu poruncă unui nou scutier să ducă pasărea afară şi să-i redea libertatea. Nu credea că ea este adevărata cântăreaţă.

A doua zi, împăratul trecu din nou prin apropierea tufelor de iasomie şi trandafiri sălbatici şi iarăşi auzi trilurile fără pereche de frumoase ale privighetorii. Din nou inima prinse a-i bate puternic în dorinţa de a avea pentru sine pasărea cu viers dumnezeiesc. Şi din nou dădu poruncă să i se aducă pasărea.

De şapte ori căzură, unul câte unul, capetele a şapte scutieri şi de şapte ori fu prinsă şi slobozită privighetoarea.

A opta zi însă, împăratului i se năzări că păsărica îl priveşte batjocoritor cu ochii ei mici ca două neghine. Înfuriat, dădu poruncă gâdelui să scoată ochii privighetorii şi porunca lui pe dată se

împlini. Se stinseră astfel izvoarele luminii, care îmbătau sufletul micii vietăţi cu toate frumuseţile cerului şi ale pământului, făcând-o să le laude atât de duios în cântecele sale. Biata păsărică rămase mult timp împietrită, ca şi cum nu ar fi fost o fiinţă însufleţită, ci o simplă jucărie. Împăratul şi gâdele o priveau cu o cruzime care le sluţea chipurile.

Dar, deodată, privighetoarea ridică spre cer căpuşorul ei cu orbitele goale şi dădu drumul unui fir de cântec atât de trist, încât tufa de iasomie şi trandafirii sălbatici păliră. Împăratul înmărmuri, îşi dădu seama că pasărea nu era alta decât chiar aceea după care tânjise atât şi pentru care făcuse să cadă capetele scutierilor săi. Dădu atunci poruncă să fie adunaţi de îndată la curtea sa toţi vracii şi meşterii de nestemate din necuprinsa-i împărăţie. Porunci celor dintâi să vindece orbitele arse, iar celorlalţi să făurească din pietrele cele mai scumpe alţi ochi. Şi cum porunci împăratul aşa se şi făcu. Privighetoarea avea acum alţi ochişori, cizelaţi din piatră scumpă.

Dar nici puterea împăratului, nici ştiinţa vracilor şi nici iscusinţa neîntreruptă a meşterilor de nestemate nu au fost în stare ca, odată cu ochii cei din piatră scumpă, să redea bietei păsărele şi bucuria fără de asemănare a luminii. Ea rămase pentru totdeauna învăluită în bezna cea mai neagră şi cântecele sale erau de o negrăită tristeţe. Ele pătrundeau dogoritoare în inima împietrită a tiranului, topindu-i pe neştiute stratul de nepăsare în care era învăluită ca într-o carapace de oţel.

Jalea păsării sfâşie inima împăratului şi prefăcu în ţăndări trufia şi cruzimea sa. Într-una din zile, slujitorii îl găsiră mort lângă colivia oarbei sale înaripate, în timp ce aceasta îşi continua fără răgaz cântul său.

Cuprinşi de milă, oamenii luară pasărea şi o duseră înapoi în grădină, unde îi dădură drumul printre tufele de iasomie şi trandafiri sălbatici.

Se spune că de atunci viersul privighetorilor este plin de tristeţe. Ele nu pot uita nenorocirea adusă surorii lor, de împăratul acela, numai pentru vina de a fi purtat un suflet de aur într-un strai sărac.

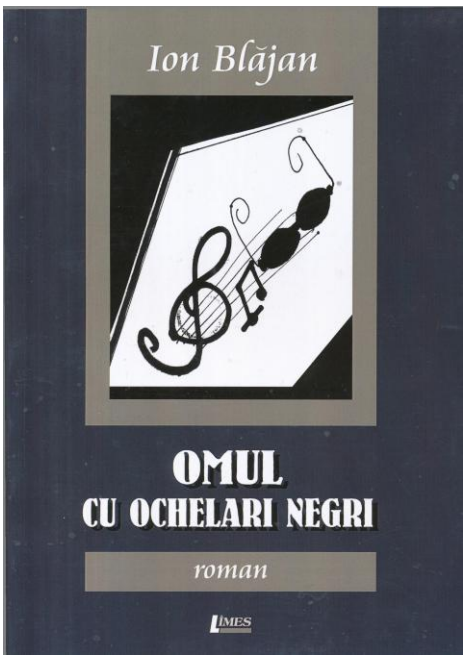

ION BLĂJAN

(1911-1975)

Născut fără vedere la 28 februarie 1911 în comuna Roşia de Secaş, jud. Alba, Ion Blăjan a studiat timp de opt ani la Şcoala pentru Nevăzători din Cluj, iar apoi la cea de meserii din Timişoara unde a deprins îndeletnicirile de împletitor şi perier. Cu ajutorul pantofarului Aron şi al avocatului Cristea din Blaj, a deschis în această localitate un atelier de perii. Vocea sa deosebită fiind remarcată de către prof. Cherbeţ, dirijorul corului Catedralei Greco-catolice din Blaj, Ion Blăjan obţine postul de cantor la aceeaşi catedrală, până în 1948, când cultul greco-catolic este desfiinţat abuziv de către regimul comunist. Din acest an şi până la pensionare, Ion Blăjan a lucrat ca tipograf la imprimeria braille a Şcolii pentru Nevăzători din Cluj.

În 1954, a început primele înregistrări de doine la postul de radio din Cluj, devenind ulterior un colaborator permanent al acestuia precum şi al Institutului de Folclor din Bucureşti. Casa de discuri Electrecord a editat patru discuri de folclor cu piese interpretate şi, în mare parte, culese de către Ion Blăjan din ţinutul său natal. Un manuscris al său cu tradiţii şi cântece din Ţara Secaşelor a apărut în 2004 sub titlul "Pe drumul cântecului", în îngrijirea profesorului Ioan Popa, consătean al rapsodului.

Ion Blăjan este cunoscut mai ales pentru romanul autobiografic "Omul cu ochelari negri", apărut la Editura pentru Literatură în 1965 şi reeditat în 1972 la Albatros. O a treia ediţie, finanţată de Asociaţia Nevăzătorilor din România, a fost publicată la Limes, Cluj, în 2011, la un veac de la naşterea autorului, cu o prefaţă suplimentară dedicată acestei apariţii aniversare de către scriitorul Ion Podosu.

Ion Brad, autorul prefeţei primei ediţii reluată şi-n cele ulterioare, consideră că "Omul cu

ochelari negri - pare să fie titlul unei cărţi de aventuri, într-un fel, aşa şi este (...). Aventura începe de la copilul orb la lumea din jur, pe spaţiul restrâns, sărac şi colţuros, al unei case ţărăneşti".

Reproducem primul capitol al acestui roman scris cu farmec, cu un adânc simţ al observaţiei, cu măiestria prin care spiritul rapsodic transfigurează amănuntele vieţii.

Omul cu ochelari negri

(fragment)

În ziua aceea de iarnă geroasă focul bubuia în sobă. Lângă ea, o grămadă de coceni de cucuruz. Eu îi adunam şi-i împrăştiam. Îi îngrămădeam încercând să-mi fac o căsăluică.

Tata şi mama erau şi ei în casă. Şuşoteau. Se fereau să nu-i aud eu.

– Vai, măi Niculae, ce necaz ne-a dat Dumnezeu pe cap cu copilul ăsta! Oare ce să facem cu el că, dacă nu vede, nu se poate juca cum se joacă alţi copii. Şi de umblat nu ştie umbla nici măcar prin casă. Cum să-l învăţ, că mă gândesc de-mi stric creierii din cap.

– N-avem ce face. Aşa ne-a fost dat să-l avem! Trebuie să ne apucăm să-l călăuzim noi. Altfel, dacă nu pipăie lucrurile cu mâna lui n-are de unde să le ştie.

I-am auzit. La vremea aceea eram destul de mărişor ca să pot lua seama la ce se petrece în jurul meu, la ce se spune. Acuma se vorbea despre mine. Am simţit din cuvintele lor că sunt necăjiţi. Nu înţelegeam de ce. Una tot am priceput-o. Anume că nu mă pot juca şi că nu ştiu să umblu prin casă.

Ştiu eu? Aşa mic, cum eram, m-or fi contrariat vorbele lor. Doar mă jucam. Cu o clipă mai nainte mângâiasem pisica şi ea mă pălmuise cu lăbuţa peste obraz şi mă zgâriase pe mână. Acum îmi clădeam, în joacă, căsăluică din coceni de cucuruz. Iar prin casă am mers de atâtea ori. Ştiam şi ce se află în ea: masa, laviţa, soba, patul, în pat dormeam; la masă stăm şi mâncăm; soba o simţeam după căldura pe care o răspândea.

Ca să le arăt că nu este aşa cum spun ei, am lăsat construcţia la care lucram de zor, şi cu mare atenţie am pornit să umblu prin cameră cu mâinile întinse, dibuind în toate părţile. M-am împiedicat de un scăunel şi am căzut; m-am sculat şi am pornit mai departe; am dat peste o găleată pe care am răsturnat-o.

Mama a sărit de la locul ei şi m-a oprit. Văzându-mă bâjbâind, m-a întrebat:

– Ce cauţi, Ioane? Unde vrei să mergi?

– La laviţă, am răspuns eu pipăindu-mi obielele udate de apa din găleata vărsată.

– Cam greu, dacă nu vezi, a scăpat dumneaei vorba pe care nu vroiau să mi-o spună.

Asta m-a încurcat. "Dacă nu vezi!" Ce o fi acea "dacă nu vezi"? Mai auzisem cuvintele astea. Am stat şi am încercat să aflu ce ascund? N-am izbutit. Părinţii nu-mi spuseseră nici mai înainte şi nu mi-au spus nici acuma. Eu doream să ştiu. N-or fi voit să-mi destăinuiască cumplita lipsă cu care mă născusem, de care eu nu-mi dam încă seama? Poate că n-aş fi înţeles. Atât cât puteam cuprinde cu simţurile sănătoase îmi era de ajuns. Socot acuma că oricât s-ar fi străduit să-mi explice, n-aş fi înţeles că lumea are o înfăţişare anume, pe care eu n-o cunosc. Nici nu mi-a trecut prin gând că sora mea, Ana, mama, tata nu sunt ca mine, că ei nu umblă prin casă cu mâinile întinse

ca mine, că nu iau cunoştinţă de lucrurile de acolo prin pipăit.

Mama şi tata m-au luat, unul de o mână şi celălalt de alta şi au început să-mi arate, rând pe rând, locul unde se aflau lucrurile din casă.

– Uite, dragul tatii, acuma suntem la uşă. Dacă mergem oblu înainte, ajungem în fundul casei. Am mers într-acolo. Aici e laviţa. Pipăi-o.

Am lovit-o cu mâinile, ba m-am urcat pe ea şi am atins cu degetele fereastra, întâi sticla, apoi ramele.

– Fereastra o deschidem să iasă prin ea fumul din casă, mi-a spus tata. (Soba noastră afuma).

– Să o deschizi, lată, l-am rugat eu.

Tata a deschis-o şi m-a izbit în faţă frigul de afară. M-a învăţat să o închid. Adică am închis-o amândoi.

– Dincoace, lângă laviţă, a continuat tata, îi scaunul cel lung şi bobura, pe care punem perinile.

– Pipăie-le, că-s aici. Le-am pipăit.

– Ăsta-i păcelul.

– În păcel mă culc eu seara şi mă învelesc cu ţolul, am spus ca să le arăt că nu-s chiar aşa de neştiutor cum zic ei.

Totuşi, am fost numai urechi. I-am strâns pe tata şi pe mama tare de mâini. Mă bucuram că-s cu mine şi că mă poartă prin casă. Mă simţeam mai sigur în mişcări.

– Doi paşi mai încolo de păcel e soba, a spus mama. Aici să nu vii niciodată că te frigi. Ştii doar că în sobă arde focal!

Vorbele acestea mi s-au părut fără rost. Mă arsesem de atâtea ori şi o ţineam bine minte, îi simţeam de departe dogoarea şi mă apropiam de ea cu sfială.

– Lângă sobă vine uşa, de unde am pornit noi. Pe aici ieşim în tindă.

Uşa noastră o ştiam cam hodorogită. Când se deschidea, scârţâia. Acum s-a văitat îndelung. Mi s-a făcut frică. Intrase sora mea pe uşă şi o deschisese încet şi de aceea a ţinut atâta scâncetul ei.

– Acuma, m-a îndemnat tot mama, să mergem mai încolo de uşă. Aici îi lada în care ţinem hainele alea bune de duminecă.

Mi-a deschis-o, adică i-a ridicat capacul şi am simţit miros de busuioc şi de pelin.

– Lângă ladă îi blidarul.

Îl ştiam, că din blidar luam eu ulcica să beau apă.

– De la blidar, încheie mama veselă şi grăbită, ajungem la masă. Ştii tu, masa pe care îţi dă mama de mâncare.

Dintr-odată mi-a izbit parcă auzul zăngănitul lingurii cu care loveam, în joacă, fundul blidului de tablă. Eram bucuros că am mai dat de un loc cunoscut.

Acuma m-au dus la uşă şi m-au pus la încercare:

– Să vedem, nimereşti singur unde ţi-om spune noi să mergi? Mi-a zis mama. Du-te la laviţă!

Tremurând de frică, cu mâinile întinse, am încercat să merg la laviţă. N-am găsit-o. Atunci tata i-a spus mamei:

– Stai, tu Mărie, că nu-i bine cum i-am arătat. S-o luăm de la început.

Iar către mine:

– Hai, Ioane, la tata. Adă mânuţele încoace. Asta-i dreaptă, astălaltă îi mâna stângă.

Mi le-a numit aşa de mai multe ori, atingându-le pe rând cu degetele lui groase şi aspre ca scoarţa de stejar, pe care o pipăisem când am adus lemne de afară.

– Înţelegi?

– Înţeleg, i-am răspuns şi i-am arătat mâinile ridicându-le deasupra capului. Asta-i mâna dreaptă, astălaltă mâna stângă, i-am spus şi eu.

– Mâncu-i sufletul, cum îi el de cuminte, mi-a zis mama şi m-a sărutat.

După ce s-a încredinţat că am priceput care-i dreapta şi care stânga, tata m-a chemat iar:

– Să mergem, dragul tatii, iar la uşă. Ne-am dus la uşă.

– Acuma du-te singur la laviţă.

Am pornit din loc, am făcut doar un pas şi m-am izbit cu nasul de uşă. Tata mă lăsase anume cu faţa într-acolo. Eu am înţeles, m-am răsucit pe călcâie şi, cu paşi cam şovăielnici, am mers "oblu înainte", cum mă învăţase tata, şi am ajuns la laviţă. Vesel că am găsit-o, am lovit-o de bucurie, şi de ciudă totodată, cât am putut de tare cu amândouă palmele.

– Acuma du-te la masă, m-a îndemnat mama.

– Dar ai grijă, că-i la stânga ta, a completat tata.

Eu am întins stânga în lături, m-am întors cu faţa spre ea şi am pornit înainte. Am ajuns la masă.

– Bobura-i la dreapta ta.

Du-te la ea, m-a îndrumat mama. Am început să alerg acuma mai tare. M-am izbit de bobură.

– De acolo, hai înapoi la uşă, aici unde îs eu, m-a chemat tata. Eu am băgat de seamă din care parte vine glasul lui şi am mers tot în fugă până în braţele lui.

După multe încercări, mai căzând, mai lovindu-mă, am început să umblu prin casă şi să cunosc locul unde se aflau lucrurile într-însa. Am luat-o de la capăt şi am început să alerg singur de la unul la altul până am ameţit. Am ţinut seama de ce mă învăţaseră părinţii: înainte, înapoi, dreapta, stânga, mă puteam acum juca mai în voie. Mama şi tata s-au arătat şi ei tare mulţumiţi că au izbutit să-mi dea întâiul lor ajutor. Se bucurau mai ales că au aflat în ce chip mă pot ei îndruma să cunosc

cele din jurul meu.

Aşa s-a scurs iarna aceea în casă.

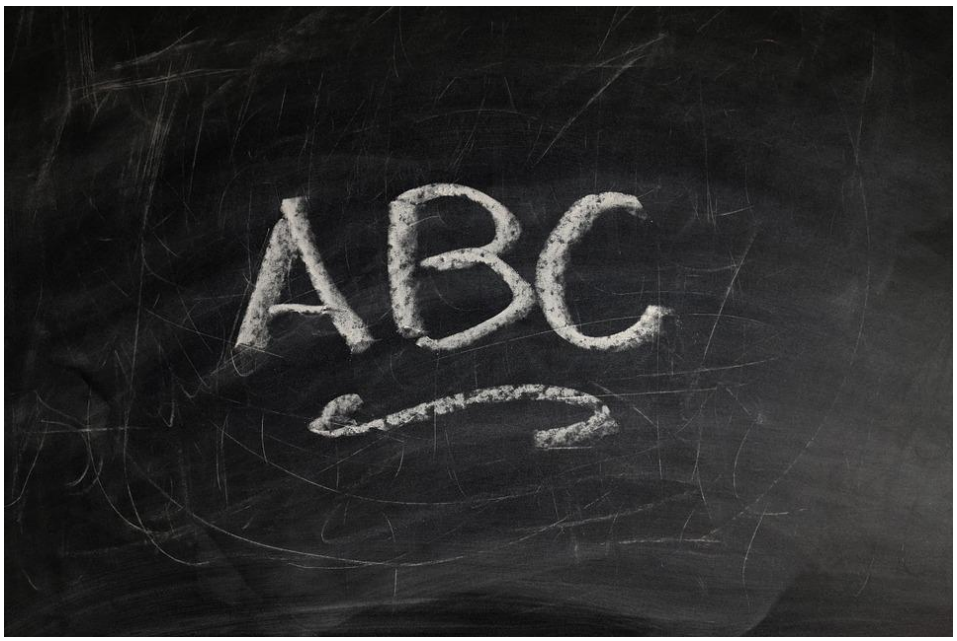

AURELIA DODU

S-a născut la 28 septembrie 1912, în Bucureşti. Urmează timp de doi ani cursurile facultăţii de matematică din capitală, după care, lipsindu-i mijloacele materiale, renunţă la studii, angajându-se ca învăţătoare. Şi-a pierdut vederea la 65 de ani, moment din care a început să-şi pună pe hârtie amintirile. Multe din poeziile sale au fost prezente în paginile Revistei braille şi în unele publicaţii româneşti din Statele Unite şi Germania. Este o remarcabilă prozatoare, mai ales pe terenul evocării perioadei interbelice, cu moravurile şi culorile sale bucureştene.

Aurelia Dodu nu mai este printre noi. În pofida cercetărilor nu am putut afla când a decedat.

Nu-i pentru cin' se pregăteşte

Întâmplarea e adevărată. Un necaz cu haz păţit de nea Manolache, fostul meu vecin. Ieşise la pensie de vreo trei luni şi se împăca destul de greu cu situaţia aceasta, fără program, fără muncă productivă în uzină; aşa că se mai ducea din când în când pe la Electromagnetica, unde lucrase treizeci şi opt de ani la atelierul de lăcătuşerie - că nea Manolache e lăcătuş mecanic. A trecut pe-acolo şi-ntr-o sâmbătă; aşa s-a făcut că l-a văzut pe Sile Bârlog de la Magazia de scule şi l-a strigat:

– Măi, nea Manolache, vino, te rog, mâine pe la mine să-mi ajuţi să-mi dreg poarta. S-a cam slăbit din balamale şi i s-a stricat şi broasca de nu se mai încuie. Plecăm la lucru şi ne rămâne curtea la-ndemâna tuturor răilor...

Cum era să nu se ducă? Doar Sile era băiat respectuos şi prietenos. Era vorba de o poartă de fier. I-a întărit balamalele schimbând câteva şuruburi, i-a pus şi broasca la punct - se-ncuia ca unsă, că o şi scăldase cu unsoarea pentru mecanică fină. I-a mai potrivit o cheie din una veche, să aibă şi Aneta, nevasta, una.

După o treabă bună, se cădea o cinste. Nea Manolache ar fi vrut să plece acasă, căci Vilma, soţia lui, îl rugase să nu întârzie, că pregăteşte boboc de raţă pe varză, plăcintă cu brânza şi are şi o damigeana cu must!

Îl ţinea de vreo cinci zile, aşa că a ajuns el tulburel... Sile însă a insistat, c-avea ţuică de Piteşti. I-o adusese cumnatu-său. Ah, Ce mai ţuică. O beai, ca pe apă, da simţeai cum te încălzeşte... Aneta a venit şi cu nişte măsline, apoi cu chifteluţe calde,... şi cu: Hai noroc, nea Manolache, în sănătatea ta, Sile, şi-a Anetei... şi-a cumnatului... s-a golit sticla.

Nea Manolache a dat să plece, dar Aneta, bat-o norocul, veni cu nişte cotlete de purcel şi nişte castraveciori atunci scoşi din borcanul în care-i pusese la oţet cu două săptămâni înainte. Nu se făcea s-o refuze. Sile îi porunci Anetei s-aducă şi sticla cu vin. Aneta se făcea că nu ştie de nicio sticlă... Ce ţi-e şi cu nevestele astea. Te îmbie cu fripturi şi se calicesc la o sticlă... Ei, da' cu Sile nu i-a mers. S-a dus el şi-a adus-o.

A mai pomenit nea Manolache de vreo două ori de Vilma, de raţă, dar n-a plecat decât după ce s-a golit sticla, că, ce-i drept, şi vinul de la Valea Călugărească fusese straşnic. Era duminică şi o vreme tare frumoasă parc-ar fi fost iunie, nu sfârşit de octombrie. Manolache se grăbea cu gândul la Vilma, dar nu prea avea spor la mers.

Când a ieşit din strada Trompetului, ca să traverseze Piaţa Ferentari, îi taie drumul o ţigancă cu un coş cu crizanteme...

– Ia, boierule, să duci la soţioară... ia, conaşule, să duci acasă, că te-aşteaptă cu dragoste! Hai, ia! Nu te zgârci, că-i păcat!

A naibii florăreasă, de unde ştia ea că-l aşteaptă acasă Vilma? Şi-alege patru crizanteme arămii, splendide. Dar florăreasă îi atrase atenţia că la cucoane se dăruiesc în număr fără soţ, ca să nu le meargă rău. A mai luat-o şi pe-a cincea...

Le-a plătit, după multă tocmeală, cu o hârtie de douăzeci şi cinci. Dar era un buchet tare frumos. O să se bucure Vilma - se gândea nea Manolache - şi poate n-o să-l mai certe.

Drumul spre casă trece chiar prin faţa restaurantului "Ferentari". Când se afla în dreptul intrării, nea Manolache simţi că-i e sete. Nu mai era mult până acasă, dar de ce să rabde? O litră şi pe urmă la Vilma... cu florile.

Or fi fost două, sau poate trei... Cine mai ştie? A băut omul să-i treacă setea.

Când a ieşit, se simţea foarte bine... mergea parcă zbura - deşi mai mult pe loc rămânea... Şi... hop şi autobuzul 42, se opreşte chiar în faţa lui, în staţie. Atunci s-a petrecut în sufletul, în mintea lui, una din ciudăţeniile care dovedesc existenţa unor ascunzişuri ale psihicului, de unde ţâşnesc pe neaşteptate amintiri şi hotărâri surpriză. Manolache îşi aminti într-o fulgerare că soacră-sa împlinea, chiar în ziua aceea, patru ani de când trecuse în lumea cealaltă... Noroc că era multă lume în staţie şi a mai avut timp s-apuce să se urce şi el. Avea şi flori, aşa că se va duce la mormântul ei, s-o comemoreze cu lacrimi. Sigur Vilma se va înduioşa de sensibilitatea şi atenţia lui faţă de memoria maică-si şi nu va mai fi supărată pe el.

În cele două staţii cât a mers autobuzul, a avut timp să-şi răscolească amintirile. Avea nouăzeci şi doi de ani când a murit şi n-a zăcut decât cinci zile. Le-a ajutat tot timpul la treabă şi mai avea şi-acum fular, pulovăr, ciorapi şi mănuşi, toate împletite din lână toarsă, răsucită şi vopsită de ea... Săraca!

Şi nea Manolache se trezi lăcrimând de se uitau pasagerii miraţi la el. În sfârşit, a ajuns. Intră el pios pe aleea principală, apoi pe alta lăturalnică, la stânga. Mai avea de făcut un zigzag până la mormântul mamei soacre, dar, ca să scurteze din drum, o luă mai de-a dreptul, printre morminte. A mers aşa câţiva metri, în cimitir nu era ţipenie de om. "Cum uită viii pe cei morţi", se gândea nea Manolache acum, tot descurcându-se printre bălării. Deodată simţi ca şi cum ar fi călcat cu un picior pe pământ afânat, apoi simţi că i-a fugit pământul de sub tălpi şi, plutind într-un zgomot înfiorător de trosnituri şi pârâituri, coborî şi-apoi... "buf"!...

Ce răcoare!... Ce umezeală! Şi miros de mucegai!... Ce era cu el? Unde se afla? Dormise ori leşinase? Poate c-a leşinat? Ori a adormit? Poate şi una şi alta. Începuse să-i fie frig. Ce zăpăceală! Habar nu avea ce era cu el. Dar a mişcat o mână şi în ea avea flori, crizanteme. Dintr-odată, atunci, i-a revenit complet memoria.

Ce mai încoace şi-n colo? Se afla într-un cavou vechi, părăsit. Capacul din tablă ruginită de vreme, cedase sub călcătura lui, iar el ţinea acum de urât morţilor de acolo, care or fi fost...

S-a ridicat grozav de greu. Îl durea ascuţit glezna dreaptă şi-l tăiau cuţite în genunchiul

piciorului stâng. Trebuie însă să facă un efort să iasă de-acolo.

Dar scara, unde era? Treptele care fuseseră odată din lemn, păreau acum nişte grămezi de gunoi putrezit... A început să strige după ajutor, dar a constatat că răguşise de tot, probabil de spaimă ori poate răcise. Dar şi-aşa, poate l-ar fi putut auzi cineva, cu condiţia să fie pe-aproape; dar dacă cimitirul era aşa cum îl găsise el, putea să tot aştepte...

A-nceput să arunce cu bucăţi din treptele putrezite în sus, în capacul prin a cărui spărtură se vedea cerul. N-a mai continuat. Putreziciunile se sfărâmau şi-i veneau în cap. Şi niciun zgomot nu făceau, cum sperase el, ci izbindu-se de capacul putrezit şi el de rugină, parc-ar fi aruncat cu un pumn de nisip tot în nisip.

Ce să facă? Se vedea ameninţat să petreacă noaptea acolo. Sau cine ştie cât! Că dacă astăzi că-i duminică şi nu era nimeni în cimitir, darmite în cursul săptămânii când oamenii sunt ocupaţi? Şi mai ales mâine că era luni?!...

Tot învârtindu-se prin cavoul în care se vedea ameninţat să devină tovarăş celorlalţi locatari, dar el nici măcar în coşciug, dădu cu mâna de o stinghie, care sta rezemată de perete. Fusese, probabil, balustrada scării şi trase de ea binişor, să nu cumva s-o rupă. S-a rupt doar la capete, unde fusese proptită jos şi în perete. Rămăsese din ea, totuşi, o bucată, ca de vreun metru.

Ca să semnalizeze celor de-afară existenţa lui de înmormântat de viu, îi veni o idee năstruşnică: îşi puse bascul de pe cap în vârful stinghioarei şi, săltându-se cum putea, în dureri cumplite, o scoase pe gaura capacului.

În felul acesta, bascul ajungea la vreo 20-30 de centimetri deasupra mormântului, în acelaşi timp, strigă după ajutor, aşa răguşit cum era. O femeie căruntă, cu basmaua neagră căzută pe umeri, alerga disperată, albă ca varul la faţă, spre poarta cimitirului. Apropiindu-se de uşa intendenţei, bătu şi strigă: "Un cap joacă şi sfornăieşte pe un mormânt"!... Apoi se prăbuşi. I-au dat apă cu eter pe la nas. Dar cum îşi revenea iar spunea, că sfornăieşte şi joacă un cap şi iar leşina.

Şi-aşa a fost descoperit bietul nea Manolache. Cu o scară mică, cu o sfoară din cele cu care se lasă coşciugele în groapă, portarul, că el singur se mai afla în cimitir, reuşi să-l scoată. Avea zgârieturi serioase pe faţă şi şchiopăta, văitându-se amarnic.

Pe cer începuseră să apară stelele.

Urcat într-un taxi, a ajuns şi nea Manolache acasă, la Vilma. Şoferul l-a ajutat până la pat şi-a plecat.

– Dar unde sunt florile? Şi-a amintit el deodată.

– Păi, nu-i pentru cin' se pregăteşte, măi necăjitule, ci pentru cin' se nimereşte, a răspuns Vilma.

NICOLAE IONESCU

(12 februarie 1921, Craiova - 6 iulie 2014, Bucureşti)

S-a născut fără vedere la 12 februarie 1921, la Craiova. În anul 1930 este înscris la Şcoala primară de orbi Regina Elisabeta din Bucureşti. Între anii

1937-1945 frecventează cursurile Colegiului naţional Sf' Sava, curs particular. Se înscrie apoi la Facultatea de litere şi filosofie pe care a absolvit-o în anul 1950. În paralel urmează cursurile Conservatorului de muzică Astra din Bucureşti, secţia pian (1944-1948). În perioada 1945-1949 este numit învăţător, iar din anul 1949 profesor de limba şi literatura română la Şcoala pentru orbi din Bucureşti.

În anul 1954 a contribuit la fondarea revistei pentru nevăzători Viaţă nouă, azi Litera noastră. A fost pe rând membru în Colegiul de redacţie al acesteia, apoi redactor responsabil, redevenind membru în colegiu până la încetarea din viaţă. A semnat peste 500 de materiale în reviste din ţară, dar şi în alte câteva publicaţii similare din străinătate. A publicat în diverse periodice şi reviste în scrierea obişnuită.

În anul 1956 a fost coautor, alături de alţi membri ai unei comisii specializate, al Sistemului de scriere abreviată (stenografică) braille pentru limba română.

Nicolae Ionescu a făcut parte din Comisia de organizare şi reînfiinţare a Asociaţiei Orbilor din România, proces încheiat în anii 1955-1956, devenind vicepreşedintele organizaţiei pentru început.

A fost compozitor, autor a circa 50 de lucrări muzicale vocale şi instrumentale, înregistrate şi difuzate prin radio, prezentate în festivaluri şi concursuri.

A participat pe diverse teme literare şi muzicale la emisiunile de radio: Nostalgie,

Aniversări, Bucureştiul în pagini şi imagini sonore, Semnături celebre, Ochiul interior, Lumina cuvintelor şi la emisiunea TV, Surprize, surprize.

A apărut în antologiile scriitorilor nevăzători din ţară: "Constelaţia Homer" - Bucureşti şi "Ochiul de litere" - Oradea, 2001 şi în antologiile generaliste "Din freamătul muzelor", "Scrieri pentru o posibilă istorie a Amurgului Sentimental", vol. 7, Bucureşti, 2011 şi, post mortem, "20 de prozatori şi eseişti - 20 de ani de "Amurg sentimental", "Cu gândul la Macedonski" şi 20 de poeţi - 20 de ani de "Amurg sentimental" cu poeme şi proză scurtă.

A obţinut mai multe premii la concursurile internaţionale pentru autori nevăzători în SUA, Australia, Uruguay şi Bulgaria.

Din anul 1991 a devenit membru titular al Uniunii Scriitorilor din România pentru îndelungata şi rodnica sa activitate pe tărâmul artei literelor.

Lista publicaţiilor:

"Din anii copilăriei mele" - confesiuni, proză, Editura Litera Bucureşti, 1973.

"Răscrucile vieţii" - proză, Litera, 1975.

"Confesiones" - ONCE, Madrid, 1989.

"Dorinţe" - poezii, Editura Pandora Bucureşti, 1992.

"Despre viaţă şi moarte" - proză, Pandora, 1996.

"Ioan Vasile Tassu" - monografie, Pandora, 1998.

"File de jurnal - O familie fericită" Pandora, 2002.

"O inimă şi o sută de iubiri" - roman autobiografic, Pandora, 2003.

"Azilul de orbi Regina Elisabeta - Vatra Luminoasă" monografie, Pandora, 2005.

"Psihologia unei vieţi trepidante", Pandora, 2010.

"Crezul meu", poezie, Casa de editură Amurg sentimental, Bucureşti, 2011.

"Figuri reprezentative de nevăzători din ţara noastră", Amurg sentimental", 2013.

"Ultima filă" proză, Amurg sentimental, 2014.

Răscrucile Vieţii

(fragment)

Toate audiţiile pe care Nina le organiza până acum la ea acasă, le dăduse duminica după-amiază. Fără să cunosc motivul şi fără să fiu informat de ea, pe data de şase mai, adică într-o sâmbătă după-amiază, urma să avem o nouă audiţie. Programul conţinea piese de virtuozitate: "Sonata Kreutzer" de Beethoven, "Simfonia spaniolă" de Lalo, "Concertul" de Wieniawsky şi ca divertisment "Bagatela" de Scărlătescu şi "Balada" de Ciprian Porumbescu. În programul meu figurau printre altele: "Sonata lunii" şi "Appassionata" de Beethoven, "Fantaisie-Impromptu în do diez minor" de Chopin, "Rapsodia a douăsprezecea" de Liszt şi numeroase piese de compozitori francezi. În seara aceea aerul era îmbălsămat de mireasma florilor de liliac îndeosebi. Flori se găseau din belşug în grădina din faţa casei familiei C. Parfumul acesta îmbătător al florilor parcă-mi sporea măiestria interpretativă!

Cu adevărat atunci am simţit şi am trăit cele mai frumoase momente dintr-o seară de mai! Programul nostru plăcuse atât de mult invitaţilor, încât niciunul din ei nu se mai oprea din aplauze. Cu toţii ne felicitau şi ne îmbrăţişau!... Muzicologul ne ascultase a doua oară. Şi el ne-a copleşit cu felicitări:

– Dragii mei tineri artişti, numai voi mai puteţi să ne descreţiţi frunţile şi să ne aduceţi mângâieri în sufletele atât de încercate de războiul care ia proporţii... Voi, dragii mei, aveţi cu prisosinţă dreptul să păşiţi pe drumul unui viitor mai luminos după terminarea războiului!...

"Balada" lui Ciprian Porumbescu trezise în sufletele celor de faţă sentimente înalte de patriotism, de libertate, dorinţa de viaţă mai bună şi mai frumoasă...

Eu, parcă mă vedeam alături de Porumbescu pe malul Mediteranei în oraşul Nervi, unde compozitorul îşi căutase sănătatea... Mă vedeam parcă cu Porumbescu, dar stând de vorbă şi cu marele Verdi...

Costumul nou pe care îl îmbrăcasem îmi dădea o notă de distincţie şi făcea să mă aflu în atenţia muzicologului şi a domnului Ovidiu. Şi cu toate acestea în sufletul meu stăruia şi mai apăsător resentimentul acela pe care părinţii Ninei îl aveau pentru mine. Instinctiv simţeam răceala lor. Dar, speram că poate timpul şi împrejurările să aducă o rezolvare favorabilă care să-i facă să treacă cu vederea peste diferenţele dintre noi...

În timp ce Nina îşi aşeza grijulie vioara în cutie, parcă puţin distrată, puţin plictisită şi copleşită de atâtea felicitări, cu toţii am auzit-o oftând cu o anumită semnificaţie. Şi deodată, fără să fie întrebată sau rugată să dea cine ştie ce explicaţii ni s-a adresat cu aceste vorbe:

– Până ce nu ne vedem la Paris şi până ce nu dăm concertul, să nu ne facem iluzii! Să avem

răbdare până atunci! Mai este foarte mult timp! Mai ştii ce se poate întâmpla, ce poate surveni...

Toţi am rămas tăcuţi. Ne cuprinsese pe toţi o presimţire nefastă. Îmi amintesc bine că pentru mine, cuvintele spuse de Nina în seara aceea într-un moment cu totul neaşteptat, făcuseră să-mi încolţească în suflet o presimţire stranie ce-mi încleşta sufletul... Într-un minut, toată fericirea mea mult visată se destrăma...

A doua zi, ca în fiecare duminică, forfotă mare peste tot. Soarele dogorea ca şi vara. Dar din acest senin de mai, timp de aproape două ore aveau să curgă bombe şi să izbucnească cumplite incendii... Începuse bombardamentul. Parcă din cer ploua cu foc. Aveai impresia că se dezlănţuie un potop apocaliptic... Era cel mai îngrozitor bombardament de până atunci... Stăteam în adăpostul din azil mai mult mort decât viu. Nu mă mai gândeam la nimic, nu mai doream nimic, nu-mi mai era frică de moarte... Aşteptam doar o eliberare, o evadare din drumul acestei vieţi atât de chinuite! Rosteam ca pe o rugăciune versurile lui Eminescu: "Moartea vindec-orice rană, dând la patime repaos"...

Seara, când circulaţia maşinilor şi tramvaielor se restabilise, mânat de un neastâmpăr şi o presimţire chinuitoare, mă pregăteam să plec la Nina. Fuseseră prea frumoase orele recitalului din ajun ca să fiu acum nepăsător. Fata aceasta, cu firea ei cu totul aparte de toate celelalte fete pe care le cunoscusem, mă robise.

În timp ce mă pregăteam de plecare, am fost chemat la poartă. Aici venise femeia din casa familiei C. ca să-mi aducă cea mai tristă veste: Nina murise lovită de o schijă; disperarea în care căzuseră ai ei l-a făcut pe domnul Ovidiu să se împuşte, iar pe soţia lui care înnebunise, să fie internată la Spitalul Central. Casa familiei C., în urma bombardamentului, se transformase într-o movilă de dărâmături...

Îmi pierdusem cumpătul, îmi pierdusem mintea... Devenisem o stană de piatră, în care, numai o biată inimă se mai zbătea să mă păstreze viu! În momentul acela aveam o singură dorinţă: să fi murit cât s-ar fi putut de repede!...

ANATOL COCA

(23 noiembrie 1923, Edineţi - 11 septembrie 2000, Bucureşti)

S-a născut în localitatea Edineţi, jud. Hotin, în Basarabia. A urmat liceul şi Academia de studii comerciale la Bucureşti. Contabil în timpul studenţiei, apoi consilier la Ministerul Artelor şi Informaţiilor, îşi pierde vederea în urma unui accident în 1950, după care se recalifică, devenind maistru instructor. Multilateral talent interpretativ, devine actor şi solist muzical al Ansamblului de Estradă Optimiştii, fără a-şi trăda prima iubire, poezia.

Anatol Coca nu este un poet care să poată fi remarcat, a scris dintr-un hobby, textele se situează la nivelul versificaţiei din muzica uşoară. L-am selectat totuşi pentru această Constelaţie întrucât contribuţia sa la fantezia literară este, pe un alt plan, remarcabilă. A fost interpretul şi autorul a numeroase scenete umoristice în spectacolele Optimiştilor, a improvizat de multe ori, a inventat, a creat. Poseda o voce profundă şi puternică, plină de nuanţe, de parcă ar fi trecut printr-o şcoală de actorie unde se ştie că emisia vocală este una dintre facultăţile actoriceşti pentru reuşita căreia se depun cele mai subtile diligenţe de către formatori. Incluzându-l în aceste pagini, omagiem creativitatea sa scenică neconsemnată de vreun rând în altă carte. Încheiem prin a menţiona că Anatol Coca a publicat o selecţie a poemelor sale, sub titlul "Ultimul Spectacol", în 1997 la ed. Omeron a poetului Grigore Albu Gral.

Priveşte

Priveşte, liniştea nopţii îşi scutură florile.
Boabe de beznă se rup de pe lujere coapte;
Ţarina neagră le-ngroapă, să nu afle zorile
Taina genezei eterne a nopţii din noapte.

Soarele, moşneguţ cu chelia roşcată,
De-atâta alergat îi e chipul muiat în jăratec;
Cutreieră vesel toate câmpiile cerului,
Cosind hăţişul de neguri ce creşte sălbatec.

Fiii pământului, cu noaptea şi graba-n spinare,
Zorilor stive de rod dăruiesc în bineţe.
Moşneagul zâmbeşte - mereu mi-o luaţi înainte!
Mângâie - apoi un regret: – Ce să-i faci, tinereţe!

Mansarda

În mansarda complice cu primul sărut,
Nu încăpeau decât iubirea şi noi doi;
Inimile s-au ascuns în necunoscut,
Să nu ia soarta fericirea înapoi.

Eram prinşi în dragoste ca într-un taifun
Ne scăldau talazuri înalte de stele;
Tu râdeai bucuria din jocul nebun.
Plutind spre ţărm în barca braţelor mele.

Trecem muntele prin lumina ce scurmă
Sufletul nostru şi floarea castanilor.
Lăsând mansarda tot mai adânc în urmă,
Noi coborâm suind pe scara anilor.

Dorinţa ne e şi acum în mansardă,
Nu poţi opri trecutul odată stârnit;
Dorinţa e vie, ar vrea să mai ardă,
Dar azi mansarda-i bloc confort sporit.

Ultimul spectacol

A fost o întâmplare,
printr-un ciudat miracol,
că m-am văzut pe mine
în ultimul spectacol.

Eram doar eu în scenă,
tot eu eram şi-n sală,
joc numai pentru mine
căci sala era goală.

Ţâşnind trecutul fulger,
îmi satură prezentul
cu tot ce până acuma,
nu mi-a adus talentul.

Se profilează-aievea,
cu vechiul fard pe faţă,
colegi, iubiri, orgolii,
roluri jucate-o viaţă.

Caricaturi de viciu,
cărări impertinente,
gelos, călău, şi comic
şi hoţ de sentimente.

S-au adunat în juru-mi,

cu gând să reînvie,
stafii fără speranţă,
în aburi de tămâie.

E gata recitalul,
doar un minut vă rog,
fiindcă acum urmează,
cuvânt la epilog.

Acum e clipa fără
regrete interzise,
apoi, inevitabil,
ieşirea în culise.

Când a căzut cortina,
cu foşnetul ei greu,
m-am întâlnit acolo
cu Bunul Dumnezeu.

GHEORGHE ARDELEANU

(1929-1977)

S-a născut la întâi ianuarie 1929, la Oradea. A absolvit Facultatea de Drept din Cluj. A fost arestat la începutul anilor '50 din cauza unei simple întâlniri, a sa şi a altor colegi, cu un fost profesor al lor cu convingeri legionare. După mulţi ani de puşcărie politică, timp în care şi-a pierdut şi vederea, a revenit la Oradea unde, o vreme, şi-a practicat profesiunea juridică. A fost preşedinte al filialei Oradea din cadrul Asociaţiei Nevăzătorilor, între 1966-1968. În 1970, aceeaşi asociaţie îi editează în versiune braille volumul de poeme "Zbor târziu".

Tărâmul celălalt

Grăbite undele ce curg prin noi,
pietroase albii de pârâu montan,
se umflă de izvoare şi de ploi,
şi parcă-s tot mai repezi, an de an.

Iar noi, prin rostul veşnic neclintit
legaţi de maluri, ţintuiţi de stânci,
în curgerea cea fără de sfârşit
ne măcinăm, dar creştem mai adânci.

Sub luciul viu îngrămădind splendori,
o lume-ntoarsă ne creăm - afund,
cu umbre verzi, cu galaxii, cu zori -
şi-n care totu-i vis rotund.
(1971)

Sonetul unui veteran rănit

Ogorul meu rodeşte numai fluturi
şi via mi-e-ncărcată doar cu rouă;
cad numai flori din pomii mei, de-i scuturi,
şi nici acelea două câte două.

Eu nu aprind cu focul din săruturi,
ci ard în embrion fiinţa nouă:
ca nişte pui care-au murit în ouă
în urmă-mi zac atâtea începuturi.

Lumini albastre când pe lance-mi plouă,
oricând s-aprinde-n juru-mi stol de scuturi
n-adast, ca alţii nouăzeci şi nouă,

Izbânda să-mi furnice prin ţesuturi:
când ai tăiate braţele-amândouă
blazoane pe sub ochi la ce să-ţi fluturi?...
(1971)

Adâncuri

Trăiesc scufundat virtual în oceanul de zări,
ca peştii în apa cu stele prea multe-n afund:
mi-au ars dimineaţa atâtea făclii de-ntrebări
şi-aşa de puţine răspunsuri amurgu-mi pătrund.

Mă caut febril prin răstimpul cu mine-nşirat,
dar nu ştiu cu cine să cred de-o fiinţă că sânt,
ce stea să gândesc că în toţi deopotrivă a turnat
văzduh fără margini cuprins în hotar de pământ.

Un mic univers ne-mplinit ce se naşte murind
e fiece clipă din anii bălai sau cărunţi;
doar focul e-acelaşi din care destine s-aprind,
şi mirul albastru cu care ne naştem pe frunţi.
(1970)

Crez

Voi şti de-acuma să visez cuminte,
călcând mărunt, abia strivind nisipul
iar când mi-aş întâlni în apă chipul,
părându-mi un străin să trec 'nainte.

Şi voi mai şti să le-nţeleg pe toate,
nedrămuind cu întrebări nimica:

în drumul ei, ca omul şi furnica,
nemuritoare să se creadă, poate.
(1972)

Rădăcini

E mână vie orice rădăcină
şi gând ascuns e, răbdător şi treaz:
pălmaşul tras pe roată fără vină
prin ea îl judecă etern pe cneaz.

Străbuni în liturghii subpământene,
ea ni-i preface-n azimă şi-n vin:
se-mpărătşesc în flori de sânziene,
cu cei de altă dată, cei ce vin.
(1970)

Sevă

Mă mistuie tristeţea plantelor adâncă,
a mersului neîntrerupt pe verticală,
s-aluneci zi de zi mai sus. Fără escală,
şi fără cale-ntoarsă, împlântat în stâncă.

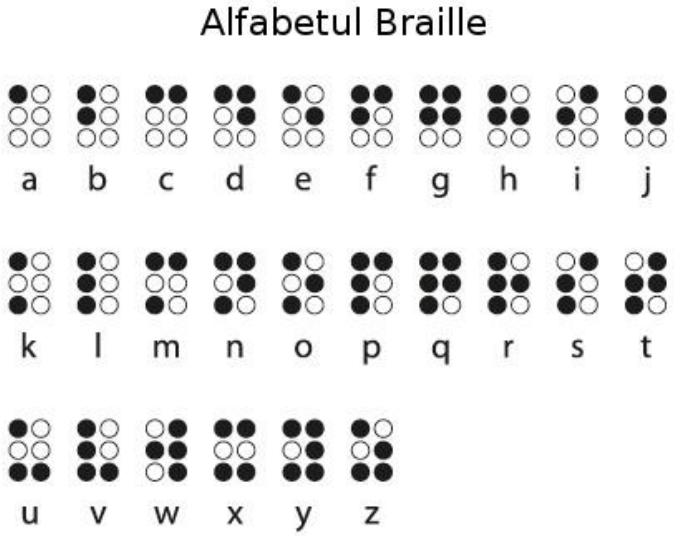

GHEORGHE CÂRLIGEANU-BIRŢU

(14 mai 1933, Constanţa - 6 ianuarie 1987, Bucureşti)

S-a născut la 14 mai 1933, la Constanţa. A absolvit cursurile Şcolii Pedagogice din Buzău, activând în următorii ani ca învăţător la Şcoala pentru fete nevăzătoare din localitate. A studiat ulterior la Facultatea de Filologie din Iaşi, devenind profesor de limba română la Şcoala generală pentru Nevăzători din Târgu Frumos. A susţinut o bogată activitate ştiinţifică în domeniul filologiei. A publicat poezie, proză şi eseu în Revista braille şi în unele publicaţii din Iaşi. A decedat la 6 ianuarie 1987. A fost victima unui accident de circulaţie în oraşul Buzău, mai exact, a fost lovit noaptea de o maşină ce circula cu o viteză extrem de mare. Nici colegul care îl însoţea, profesorul Aurel Bulancea, nu a supravieţuit. A fost un foarte apreciat dascăl de limba şi literatura română. Abecedarul conceput de prof. Gheorghe Cârligeanu pentru scrierea braille este studiat şi astăzi în România.

Noapte de toamnă

Când ţi-am intrat în crâşmă prima dată,
Bătrâne cârciumar, şi gândul mi-era beznă,
Noroiul îmi trecuse mult de gleznă
Şi ploaia ce cădea înverşunată
Se prăbuşise peste mine toată.

Te-ai repezit buimac să-mi iei mantaua
Şi-n mână tremurându-ţi gândul de vânzare,
Mi-ai strâns în clinchet hohot de pahare
Şi tot ştergeai de umbre muşamaua,
Zâmbind să-mi scapere în ochi paraua.

Şi te-ai trezit uitat că vara piere
Şi toamna dragostei e vânt şi îndoială...
Ţi-ai pustiit privirea-n sala goală
Şi tot târându-ţi mintea prin unghere,
Din pasul frânt, un gând prindea putere

Şi-ai scos din beci o cană de fetească.
Turnând, mi-ai aburit şi mintea şi paharul;
Şi pân-atunci n-aş fi crezut Cotnarul
Din lacrimi de lumină să-mpletească
Un infinit cu clipa pământească.

Şi-am fost pân' la capătul lumii

Cu braţe-ncărcate de zori şi-nserare,
Am vrut veşniciei să-i cer chipul humii
Cu suflet de strană din sâmbăta mare
Şi vorba de cântec turnat în pahare...
Şi-am fost pân' la capătul lumii.

Stăpână cu pasul şoptit în narcise!
Ia-mi ochii de mână prin noapte şi du-mi-i
Pe drumul de vară, prin praful de vise,
La casa reginelor nopţii deschise!...
Şi-am fost pân' la capătul lumii.

Dar poate norocul a dus-o departe.
Adună-ţi toţi galbenii minţii şi-adu-mi-i!...
Ia uite! Că-n palmă ţi-e dragostea-n moarte
Şi partea ţi-e parte de tot ce n-ai parte...
Şi-am fost pân' la capătul lumii.

Desculţ, urc pe scoici şi coralii de sânge;
De greul Golgotei din dragoste nu mi-i...
Dar unde-i vreun leac dacă inima-mi plânge
S-o doară toţi spinii cununii nătânge?...
Şi-am fost pân' la capătul lumii.

Crângul

E crângul şi timp şi-anotimp
Când floarea e suflet şi sufletul floare.
Castanii pornind îşi aprind
în albul din ciucuri parfum de culoare,
Să treacă foşnind prin salcâmii în floare.

Ajunşi la răscruce, tresar;
Dumbrava e cântec, poiana e lră...
Şi merg mai departe foşnind
Când teii în crengi de mireasmă se-nşiră
Să-şi legene floarea şi cântec şi lră.

Cărări când se-apleacă-n frunziş.
Mă pierd printre crengi cu măceşii de mână,

Să-mi tremure zâmbetu-n lac.
Albastrul din vâsle cu cerul se-ngână
Şi nuferii-mi culcă obrazul în mână.

Din umbră de timp împietrit
Şi-n tremur de umbre şi frunze văpaie,
Răpuse pe socluri de muşchi,
Se zbat căprioare sculptate de ploaie
Şi lupii se-ascund între ramuri văpaie.

Mi-e pasul de iarbă sub crengi
Şi-ascult cum în foşnet m-aşteaptă salcâmul.
În frunze de umbră mă pierd,
Prin vântul de floare să-mi aflu tărâmul...
Şi-n freamăt de cântec mi-e suflet salcâmul.

Nu mai plânge

Ţi-a căzut cu spaimă ciutura din mână.
Lanţul, scăpărându-i cerul din fântână,
S-a proptit cu-aripa-n piatră şi se frânge.
La răscruce, soarta-i şi pe cer stăpână.
Nu mai plânge!...
Nimeni n-o să bea cât lacrima-i fântână.

Stins în suflet, gândul nu te mai ascultă.
Golul alb de şanse pare lume multă
Când cu zâmbet vorba pe la porţi se strânge.
Bucuria-n zdrenţe nu e vreo insultă.
Nu mai plânge!...
Lacrima uitării nimeni n-o ascultă.
Cântecul se-aprinde sala când e stinsă
Şi s-a stins când sala a rămas aprinsă
în văpăi de inimi şi lumină-n sânge.

Prin culise, voci te duc aproape-nvinsă.
Nu mai plânge!...
Dragostea nu-i cântec dacă arde stinsă.

Degete de umbră buclele-ţi destramă,
Ca părând zbârlite umbre de aramă
Să te doară-amurgul aur când răsfrânge.
Prinsă-n strop de ceaţă, luna pare scamă.
Nu mai plânge!...
Părul ţi-e de aur în amurg de-aramă.

Ţi-a plecat iubirea să se-adune-n lume,
Inima să-şi simtă în lumină cum e
Când culegi luceferi printre stânci parânge.
Unii ştiu cum steaua ţi s-a stins anume.
Nu mai plânge!...
Dragostea nu-i dusă când se duce-n lume.

Frânt e trandafirul, spinul nu se frânge.
Gândul e lumină totul când răsfrânge.
Nicio stea nu-i cerul, niciun val nu-i marea.
Dragostea e suflet dacă ne înfrânge.
Uită-ţi floarea!...
Lumea e minunea lumii; nu se frânge.

Şi totuşi...

Cu flori când primăvara-ţi bate-n geamu-nchis,
Nu ţi se pare frunza că străbate
Din mugurii ce-ascund un verde-abis
în care pier cu farmec flori uscate
Când visul nemuririi le-a ucis?...
Şi totuşi, primăvara-n geam cu flori de-omăt îţi bate.

Şi vara-n parc, pe bancă-n umbra de sub tei,
Nu-ţi pare-ades că frunzele sunt sure
Şi-aştern pe voi tot praful din alei,
iar vântu-abia mai poate să îndure
Iubirea când se-aprinde-n ochii ei?...
Şi totuşi, vara-n parc străbate-un freamăt de pădure.

Pustii când toamna-n crâng sunt toate câte-au fost,
Nu ţi se pare frunza ruginită
Că s-a desprins din ramuri fără rost
Şi s-a lăsat uitată în ispită
Să-şi afle pe sub tufe adăpost?...
Şi totuşi, toamna-şi plânge-n aur frunza risipită.

Când iarna, freamăt nins e ceru-n crengi de pin,
Nu ţi se pare bolta lui de ace
Că şi-a-mplinit-o pe-un tărâm străin
Şi vremea-n clipe nu i-o mai desface
Pe când atâtea frunze trec şi vin?...
Şi totuşi iarna, lumea-i freamăt nins de-atâta pace.

Toamnă

Când umbre de-aramă din crengi se dezleagă
Să-şi cânte lumina din umbre în zbor,
Te strâng risipindu-te, chip visător,
Să uit că e toamnă şi toamna mi-eşti dragă...
Şi frunzele se scutură în dragostea pribeagă.

Se leagănă-n foşnet poiana întreagă
Şi-n foşnet alungă un glas pripăşit.
Dar piatră de moarte-i tăcerea de schit;

Şi-atunci, să te cheme, sălbatic se roagă...

Şi frunzele se scutură în dragostea pribeagă.

Hăţişu-n ascuns se tot zbate s-atragă
Vreun suflet drumeţ la un cântec de fum.
Şi trec potârnichi strânse gata de drum,
Crezând ca şi tine că focul e-n şagă...
Şi frunzele se scutură în dragostea pribeagă.

Se clatină vântu-n genunchi, să-nţeleagă
Cum urmele paşilor tăi pe cărări
Sunt cântec şi-n mine, dar şi-n depărtări
Pe unde iubirea de-o clipă te leagă...
Şi frunzele se scutură în dragostea pribeagă.

Din veştedul verde, stă iarba s-aleagă
Mătasea cu ape de umeri şi sâni
Lăsată în foşnet de dor sub goruni
Când clipa era cât o vară întreagă...
Şi frunzele se scutură în dragostea pribeagă.

O tufă de soc risipită de vlagă,
Fântâna o ţine de umeri cu greu
Să-şi afle şi floarea şi frunza mereu
În apa de care iubirea ne leagă...
Şi frunzele se scutură în dragostea pribeagă.

Când umbra de-aramă din crengi se dezleagă
Să cânte în ploaia din ochii-mi pustii,
Fântâna şi crângul te-aşteaptă să vii;
Că-i toamnă cum nu mi-a fost toamnă de dragă!
Şi frunzele se scutură în dragostea pribeagă.

PETRU TH. MEREUŢĂ

(1934-1995)

Se pare că s-a născut la 23 februarie 1934, în Lunca Banului, jud. Vaslui. Tatăl său, bucurându-se de apariţia feciorului, a uitat să-l înregistreze până în ziua de 13 aprilie acelaşi an, dată care i-a fost înscrisă în documente ca zi de naştere. A studiat la şcolile pentru nevăzători din Bucureşti şi Cluj, la un liceu obişnuit din capitala Transilvaniei şi, tot aici, a urmat cursurile Facultăţii de filologie, secţia română-istorie, absolvind-o în 1961. S-a stabilit la Cluj unde a fost profesor de limba română şi istorie, la Liceul pentru deficienţi de vedere, până la pensionare. O parte din poeziile, prozele şi eseurile sale sunt cunoscute din paginile Revistei braille. A scris puţin, dar exemplar, textele sale putând fi atent studiate din punct de vedere tehnic de către tinerii săi elevi atraşi de literatură. Pentru aceştia din urmă, profesorul de literatură română şi apreciatul cunoscător al literaturii universale Petru Th. Mereuţă a fost un real mentor şi o călăuză inspirată, stenică, având o intuiţie clară şi sigură a valorilor reale. A fost şi un tenace promotor al literaturii moderne, mai ales al poeziei în rândurile discipolilor săi. Vara, la Lunca Banului, pe Prut, a transcris în braille, după dictarea tatălui său, antologii sau volume de versuri ale unor autori precum Lucian Blaga, Ion Barbu, Rabindranath Tagore, Serghei Esenin, Zaharia Stancu. Recitator cu un deosebit simţ actoricesc, a atras numeroşi tineri spre valorile poeziei.

Revenire

Rătăcitor, Peer Gynt, o zi mă-ntorc la tine
Cu glezna sângerând de-atâta alergare
Prin zestrea lumii vrând să aflu alinare
Tristeţii ce-mi sorbi făptura-n întregime.

Pribegi fără noroc, mulţi întâlnii, ca mine
Crezând că vor afla o altă-nfiorare,
Ce-şi irosiră-n van iubirea lor cea mare,
Simţire, ideal, gândirile senine.

Te regăsesc la fel ca-n clipa despărţirii,
Cu zâmbetu-ţi senin, izvor al fericirii.
Ferice trandafir, de cel ce te culege!

Azi, obosit de mers, prin lumile-mi străine,
Ca riga Lear, cerşind iertări la fărdelege,
Rătăcitor, Peer Gynt, azi mă întorc la tine.

Nedumerire

De-i ziuă,
păsările văzduhului îmi strigă:
"Trăieşte, iubeşte, visează!...
(Viaţă!)

De-i noapte,
tăcerile-mi şoptesc:
"Trăieşte, iubeşte, visează!...
(Viaţă!)

De-i ziuă

mă-nfăşor în razele fierbinţi ale soarelui
şi-l aud:
"Viaţă!"

Şi aşa umblu
prin ciripit şi tăceri,
prin raze şi somn,
din zi în noapte,
din noapte-n zi,
Şi nu ştiu cum arată eucaliptul
De pe ecranul cinematografului...

Confesiune

Vezi tu, eu n-am făcut nimic în viaţă
Din tot ce-aş fi putut să fac să fie,
Nici apa morţilor în Apă Vie
Şi nici amurgul trist în dimineaţă.

Eu n-am făcut nimic să ies din ceaţă
Nici ţi-am schimbat urâtu-n poezie
Tristeţii, când mi-e greu, balsam să-mi fie:
Dar am privit mereu oglinda-n faţă.

Şi azi, când simt cum anii mei se curmă
Şi plec din lume fără nicio urmă
A existenţei mele-n omenire,

În mine simt născând cumplit regretul
Că drumu-n viaţă-i fără de oprire
Şi-a apărut aşa târziu - poetul.

FLOREA I. SAVU

S-a născut la 5 mai 1936 din părinţi ţărani, la Pianu de Jos, jud. Alba. Bunica dinspre tată a fost verişoară cu mama lui Lucian Blaga şi cu istoricul Ioan Piso. Deficient de vedere din naştere, Florea I. Savu a urmat şcoala, inclusiv liceul pedagogic, la Sibiu şi Facultatea de filologie la Cluj. A fost cadru didactic timp de 40 de ani, 23 în Sibiu.

Scrie versuri din şcoala generală. Prima apariţie, o poezie în 1952 în Telegraful român, tradusă în ziarul german. Se numără printre fondatorii Uniunii Epigramiştilor din România.

Cărţi publicate: "Unic în Lume" poezie epigramată, 3 ediţii (în Canada pe internet), "Cu bisturiul în ochi" (50 exemplare), "Trompeta fermecată" viaţa romanţată a muzicianului Vasile Snacoveanu, ed. Techno Media, Sibiu, 2010, cu un cuvânt înainte de Radu Ghizăşan. A realizat un CD cu scrieri şi recitări din cărţile sale.

Personajul din "Trompeta fermecată" este Vasile Snacoveanu născut la 14 noiembrie 1946 în Săveni jud. Botoşani, copil mutilat de război în urma exploziei unei muniţii găsite pe câmp, cu vederea pierdută şi cu degetele de la o mână smulse, ajuns în cele din urmă un important muzician, conducătorul, între 1959 1971 al amsamblului de revistă Optimiştii compus din artişti nevăzători. În 1971, ajuns în Italia pentru o operaţie oculară, a cerut azilul politic care i-a fost acordat de Statele Unite. A dus-o foarte greu la început la New York. Până la urmă, din înjghebarea unor mici formaţi de jazz pe care le-a condus şi în care a cântat ca trompetist, a străbătut toata America, stabilindu-se în California. Aici, la Modesto, s-a căsătorit cu Janet. În ultimii ani de viaţă obişnuia să vină primăvara şi vara la Sibiu unde înfiinţase formaţia Snaco Dixy, iar toamnele şi iernile şi le petrecea în California. A decedat la începutul lui februarie 2008 la Presno, California unde se afla ultima sa locuinţă şi a lui Janet.

Florea I. Savu modifică substanţial povestea de viaţă a lui Vasile, făcând din el un personaj

literar.

Redăm în continuare un fragment din "Trompeta fermecată", cuprinzând revelaţia harului muzical al adolescentului Vasile, accidentat de război, orb, refugiat din Moldova în Ardeal cu o mână de prieteni.

Trompeta Fermecată

(fragment)

– Na, Vasile, ai grije să nu te arzi, acuma i-am scos din jar! zise un băiat tare murdar, apropiindu-se de noi şi punând câţiva cartofi copţi înaintea lui Vasile.

Vasile întinse mâinile spre cartofi, făcu câteva mişcări în dreapta şi în stânga peste ei, apoi apropie mâna dreaptă tot mai mult până putu lua unul.

– Suntem fugari de război, îmi răspunse el. Uite mâna mea. Sunt şi orb. Politicienii se bat pe spinarea noastră şi noi suferim fără vină... Oare ăsta nu e un mare păcat? Tu ai tată? M-a întrebat el.

Atunci am înţeles altfel dezbaterile politicienilor satului şi am început să plâng cu hohote...

– Apăi taci mă! M-a îmbunat Vasile. Eu mă duc cu prietenii mei tocmai la Roma, în Italia să învăţăm muzică, să trăim din cântec, că şi orbii sunt buni de ceva.

– Ştii ce, Vasilică? Eu cu prietenii adunăm ceva pentru voi, şi deseară vă căutăm în podul cu fân de la marginea satului.

Aşa am furat, singura dată în viaţă, nişte bani, ceva pâine şi slănină, şi împreună cu alţi prieteni care m-au urmat, ne-am ţinut de cuvânt.

Unul a socotit că din banii aduşi de noi pot merge până la Arad.

Băieţii n-au mai stat pe gânduri.

– Petrea! Strigă careva. Adună chimeşile şi nădrajii din sălci, iar voi ăialalţi gătiţi-vă de drum!

"Deci ăsta e şeful", mi-am zis eu, nu Vasile.

Petrea veni glonţ cu un braţ de zdrenţe curate, pe care înainte le-au spălat în pârâu.

– Acum tu, şi tu, şi tu, aveţi rândul la haine curate.

Cei arătaţi s-au îmbrăcat fără ruşine, ca între băieţi.

Aşa am priceput cum de era atunci Vasile curat îmbrăcat. Fusese rândul lui la singurele haine mai bune pe care băieţii le spălau în râuri, le uscau prin pomi, apoi le îmbrăcau pe rând.

– Noroc mă! Ziseră ei pe rând către mine şi prietenii mei. Nu vă zicem "Mulţam" fiindcă ştim că aţi furat pentru noi. Dar vă zicem "Dumnezeu să ne ierte pe toţi" şi vă rămânem datori, la un adică...

Era departe până la gară aşa că ne-am întors acasă cam plouaţi presupunând că ne aşteaptă o papară straşnică de la părinţi, fiindcă unii furaserăm şi traista cea mai frumoasă a bunicii, în care am înghesuit părădăi, castraveţi, pită, slănină şi ceapă, mere, pere, şi ceva hârtii din boghilarăşul mamei. Dar acasă nimeni nu s-a mai ocupat de noi... Minune mare! Pârgarul satului trecea mereu pe uliţe bătând doba şi strigând:

– Din fiecare familie unul să vie dimineaţă la primărie ca să-şi aleagă "un slugă de la Moldova".

Satul fierbea de zvonuri. Dimineaţa următoare aveam să aflu că băieţii noştri au fost prinşi când încercau să se urce într-un tren supraaglomerat spre Timişoara, şi aduşi înapoi în satul nostru cu mulţi alţi fugari din Basarabia.

Deodea Mic citea gazeta cam veche.

– Auzi tu Mărie. Războiul s-a gătat şi acum avem la cârmă un partid al muncitorilor care vrea să-l dea jos pe Rege şi să facă republică comunistă.

– Ha, mă? Săracu Hopînţol. Doar el e numa un flăcăiaş...

– Uite aşa. Comuniştii îi iau tot şi-l trimit la neamurile din apus. Acum dictează Stalin cu Katiuşa lui.

– Lasă tu să mai avem şi noi, săracii, oamenii noşti în marea adunare, zise Onu lu' Botărescu. Cum se face un stat al muncitorilor şi ţăranilor, gata cu burjuii. Jos capitaliştii!

– Taci, mă bolşovicule!, zise Savu lu' Onuţ.

– Vedem noi cât de muncitoresc va fi statul comunist, zise Gafton, crâşmarul, parcă simţind ce i se va întâmpla.

– Auziţi ce scrie aici, zise Şonu de la America, aşezat comod pe banca de sub fereastra Măriei Buţului. "Basarabia a revenit la Uniunea Sovietică de bunăvoie şi autorităţile cheamă pe toţi moldovenii de peste Prut, acasă".

Uncheşu Sabin - mai era primarul satului - mi-a trimis vorbă să mă duc la primărie. Eu nu mă temeam de asemenea invitaţii.

– Ăsta-i? Întrebă primarul pe băiatul din faţa lui.

– Ăsta, domnule primar.

– Nu mai sunt aici domni. Eu sunt Tovarăşul primar.

– Da tovarăşe primar, repetă băiatul.

– Ascultă mă ţâncule, mi se adresă tetea Sabin mie, de ce aţi furat ieri bani şi alimente de-acasă?

– Ca să ajutăm grupul celui orb să ajungă să cânte în Italia, că aici nu-i ajută nime, am mărturisit eu înţelegând că e cunoscută toată povestea. Şi cred că nu s-a făcut gaură-n cer, cum zici mereu dumneata, dacă am şterpelit şi noi ceva cu un gând bun.

– Să-ţi iei nădragi de chele când ajungi acasă, că vezi tu... gând bun!

Mă întrebam unde o fi Vasile de la Moldova, la cine o fi fost repartizat "Slugă"? Eram curios să ştiu.

Nu bănuiam că el doarme în ieslea grajdului cu taurii primăriei... Că mâncă ce-i aduc din milă oamenii care vin cu vacile la tauri...

Băieţii din grupul care l-a condus până la noi, au fost împrăştiaţi prin alte sate ca slugi în gospodăriile văduvelor de război, apoi, treptat, treptat s-au răzleţit care încotro, departe de Văsălie al lor.

La "locul lui de cazare" Vasile a devenit un prieten şi ajutor pentru tăurarul satului. Chiar taurii Mişca, Iambor şi Roşea îl cunoşteau şi îl îndrăgeau.

Vasile îi ţăsăla, le desfăcea jipii de foi în iesle şi scotea cocenii. Glasul lui îi liniştea, iar noaptea le vorbea ca unor oameni. Taurii au fost sursa de căldură a băiatului în toamna şi iarna aceea.

Tăurarul satului, Culaia Laii era cel mai nalt şi vânjos om din sat. Se mândrea cu o cruce de erou din primul război mondial, pe care o purta în piept duminica la biserică.

S-a ocupat cu taurii toată viaţa şi era cel mai vestit bancurist din zonă. Influenţat de meseria sa, nu uita să-şi săreze bancurile cu niţică pornografie.

Satul nostru era format din jumătate saşi şi jumătate români. Aceştia se înţelegeau binişor, deşi saşii se ţineau "mai sus". Culaia Laii nu pierdea ocazia să spună bancuri specifice, după cum venea cu vaca la taur, sas, săsoaică, român ori româncă, mai ales leliţele roşau foc...

– Auzi Marihen? Tu ştii cum îi cheamă pe regii noşti? Erau doar "de-ai voşti"?

– Lasă-mă tete Culaie şi adu pe Roşea.

– Bine aduc pe Roşea să facă ce ştie el, ca şi Carol Hop-în-ţol cu Lupeasca noastră.

– Auzi tu Ană, Hitlăr o văst un jidan frumos îmbrăcat într-o robă neagră şi i-o părut că-i jidovoaică. A trimis un soldat s-o poftească în birou. Ş-o dat nădrajii jos şi o început să dezbrace presupusa jidovoaică. Când o văst că-i bărbat, s-o înfuriat foc. Şi-o luat numele Furer de furie ş-o dat poruncă să-i ardă pe toţi jidanii că-s înceluitori.

– Ascultă, tete Culaie, zicea lelea Ana, cu chestii de-astea nu-i de glumit!

Acest tăurar era singura sursă de veselie a satului în acele vremuri grele. Vasile încerca să-l imite. Să uite durerea personală şi să caute lumina în sufletul său. Curând află că satul a avut o fanfară şi că instrumentele sunt la primărie.

De data asta notarul era sas. Aşa a rămas regula la noi. Când primarul era român, ca atunci, notarul era sas, iar când primarul era sas, notarul era român. Vasile, ajutat de pârgarul satului, nenea Mihel, a ajuns în camera cu instrumente şi a ales o trompetă. A rugat frumos pe notar şi primar să i-o lase împrumut să mai cânte cu ea în podul grajdului, ca să-şi mai omoare urâtul. Ambii au fost de acord aşa că Vasile cânta zi şi noapte cu ea.

Paralel, treburile politice mergeau ca norii pe cer şi uncheşu Sabin a murit subit în biroul său, tocmai când semna nişte acte importante. Aşa că adunarea locală a Partidului Muncitoresc a ales un tovarăş preşedinte, pe cel mai leneş şi incult om din sat, socotit de aceea proletar sadea.

Nimeni nu s-a mirat de moartea subită a uncheşului Sabin, cum nimeni nu cerceta

dispariţiile tam-nisam ale unora. Funeraliile au avut loc aproape ca de obicei, dacă în timpul huruitului pământului pe sicriu nu s-ar fi ridicat, ca din străfunduri, un sunet jalnic de trompetă.

Groparii au înlemnit cu lopeţile în mâni; popa a scăpat crucea în groapă, iar toţi au căzut în genunchi plângând.

De după o cruce apăru ca o arătare biblică tocmai Vasilică al nostru cu trompeta de la fanfara satului în gură, şi atât de minunat scoţând sunet după sunet, că nimeni nu a mai mişcat cinci minute.

La pomeană, Vasilică al nostru a fost pus în fruntea mesei între Generalu' şi popa, iar după aceea a devenit principalul muzicant al satului. Alături de ceteraşul Onu lu' Ciocu şi ţambalistul Culăi şi meşterul mare la hurdună Sârbu din Părău, a format un taraf cu care cânta la nunţi ori la căminul cultural duminica după amiază.

DOINA FELICIA MIHOC

(1 martie 1937 - 10 august 2014, Cluj)

Şi-a pierdut vederea la 19 ani în urma unui accident. A fost, de fapt, o tentativă ratată de sinucidere din dragoste. Tânăra a luat arma de vânătoare a tatălui său şi a apăsat pe trăgaci. Viaţa i-a rămas, dar şi-a pierdut total vederea, apoi mirosul şi gustul. A lucrat un timp ca telefonistă. Poemele sale au fost publicate în reviste precum: Steaua, Tribuna, Astra, Luceafărul, Litera noastră şi Suplimentul Literar al Scânteii Tineretului. În 1975, îi apare volumul de versuri "Floare de sânger", iar în 1977, "Mare la ţărmuri", ambele la Editura Albatros. Se adaugă la acestea, volumul de nuvele "Un tablou cu faţa la perete", ed. Dacia, Cluj, 1987 şi "Poemul cireşelor", proză scurtă, la ed. Napoca Star, 2004.

Poezia Doinei Felicia Mihoc se situează la un înalt nivel artistic, de o valoare certă, traducând o sensibilitate inconfundabilă, a unei revolte mocnite, în conflict cu toate opacităţile şi limitările exterioare ale eului. Pregnanţele acestei sensibilităţi se organizează în jurul semnului vidului, într-o plastică a imaginilor cu influenţe din Ileana Mălăncioiu, Emil Botta, expresionismul german etc. Proza sa, netă, limpede, valorifică atât formula clasică a naraţiunii articulate şi a portretului elocvent, cât şi cuceririle moderne ale alternării planurilor şi ale introspecţiei.

Floare de sânger

Să-mi spui
Cum sunt florile sângerului,
mă înfioară numele lui
şi nu l-am văzut niciodată.

Îl simt doar.
Chemarea l-a apropiat.
Peste ochii mei verzi
îşi ţine apăsat frunzele roşii
prin vâlvătaia cărora
să îl întrezăresc.

Doamne, n-am văzut niciodată
o atât de zbuciumată vâltoare
de traversări
între scăpătări şi începuturi,
între ţipăt şi şoapte,
între amiezi şi amiezi,
între noi şi noi...

Îmbracă-mă

Am ostenit în gestul
de a scufunda năvoadele grele în apă
ca să adun poezia şi stelele
care veşnic îmi scapă.
Mi-am lărgit plămânii şi nările
Să o inspir,
dar depărtările s-au adâncit
şi poezia mi-a răvăşit întrebările.

Bardule, ţi-am lăsat ţie tot zbuciumul
şi toată sudoarea
destrămărilor în căutare
şi paloarea miezurilor de noapte;
şi furtunile primejdioaselor mări;
mie adă-mi în zori,
în pocalul mare al cuvântului,
risipiţii sori
şi esenţa tare a vântului.

Bardule, în orice amurg
după mantia ta de-am să strig,
vino,
e semn că îmi simt sufletele
bântuite de frig.

Ce vânt

Mă plimbam prin grădini
cu capul năuc, cu pasul apăsat,
cu sângele zvâcnindu-mi sub tâmplă,
încercând să pricep
dacă-i adevărat ce se întâmplă.

Tata e gata să plece.
Cu faţa înnegrită
adun vântul în răni
ca o statuie ciobită.

Am strivit în picioare
o căsuţă de melc.
N-am vrut
şi sfărâmarea ei m-a durut.
În poale am adunat de pe cărare

multe, multe căsuţe goale
cu prostescul gând
că are să le încerce pe rând
şi trupşorul moale se va împăca.
Ce vânt prin grădini, ce vânt!

Poezia

Daţi-mi un dascăl de poezie
Care să ştie, care să ştie;
Care să priceapă
Dacă poezia-i o apă
sau un diamant.
Cam pe unde ar putea să sfârşească?
Cam pe unde ar putea să înceapă?
Mi-am topit mintea şi inima laolaltă
Ca să te pricep, fată înaltă
Care treci
peste poteci
Ce nu sânt.
Nu, nu eşti o fată,
Eşti o boare de vânt
fremătătoare
Care culege culoare din curcubee
Ca să ţi-o apese pe fruntea fierbinte
Tare, mai tare,
Până când frumuseţea prea multă
te doare.

Necuprinso,
Pentru cărările tale n-am pas,
Pentru mările tale n-am sextant
şi compas;
Nicicând velele mele

n-au destul vânt
Şi dascăli de poezie nu sânt.

Nori

Straniu talent pentru desen au norii!
Din cenuşii şi indecente linii
Cutezătorii
Plăsmuiesc orice
Şi se destramă singuri cu nemulţumire.
Tu eşti înalt şi cenuşiu ca norii,
Nehotărât ca ei şi bântuit
De-o lume de idei ascunsă-n vânt.
Din umbra mea,
De ce n-aş fi-atât de-aproape de pământ
Şi aş avea cu-adevărat o umbră,
Pletoase lunecări prin gândurile tale.
Vei şti din risipiri să te aduni,
Ori drumul meu de târâtoare
Voi regreta că l-am răpus
Ca să mă uit cu ochi nebuni
în sus?

Fulgere

Tăcerile îţi sunt atât de grele,
Încât s-au lăsat prinse-n strânsoare
şi cuvintele mele.
De atât neumblet şi necuvânt,
Mi s-au furişat rădăcini în pământ
Şi mi s-a ivit
un muşchi blajin pe umeri.
Dacă mi-ar reteza trupul un iatagan

Ai putea să numeri
an cu an
primăverile mele rotunde.
Mi-ai înfăşurat pasul neastâmpărat
Ca să nu mai străbat
primejdia drumurilor,
Dar uită-te la mine cum alerg în sus.
Sunt mai înaltă decât tine
Şi decât frunţile vecine;
Mi-e sete,
Mă-nvaţă înălţimile să beau,
Norul de colo are fulgere-n piept
şi le vreau.

Umbre

Nu-i umbra mea.
Să fie oare cineva
Ce are acelaşi drum cu mine?
Mi-aşteaptă pasul
dacă acesta se opreşte,
Şi se grăbeşte când mă grăbesc eu.
E o formă neagră şi nătângă
Ce lunecă şi-n dreapta mea
şi-n partea stângă.
Sunt şerpi vicleni
Ori poate sunt două fuioare
În nevăzute furci de vânt.
Ce mână le va fi torcând,
Ce pas le poartă nesunând
Şi neoprindu-le la nicio poartă?
E umbra mea? Sunt două.
Se duc mâhnite că-s prea mult la fel
Şi-ar trebui să fie una mai înaltă.

Drumul fulgerelor

Pe drumul acesta
Fulgerele umblă pe jos.
Niciun imbold furtunos
Nu le-a stârnit să pornească
În zig-zaguri iuţi şi nebune
şi să lovească.
Mi-e teamă pentru tine
Ermetică, ciudată înnourare;
Ce gând să-ţi faci pe-aici cărare
Pe unde fulgerele umblă calm
Pe jos.

Cochilia închisă

Ţi-am adus o cochilie
Din vremi, din adânc, din uitare;
Ţi-am adus o cochilie mare
În care stă pitită de veacuri
visarea cuiva.

Mâna mea e dură, e grea,
Eu nu ştiu s-o deschid;
Dac-am s-o frâng bărbăteşte,
Am să văd cum ţâşneşte
din adâncul ei, vid.

Ţi-am adus o cochilie
Ţie, care ştii să descânţi
din vârfuri de degete.

Du-o la ureche,
Ţine-o de nări aproape.
Sună a vânt, miroase-a mare.
Să n-o strângi prea tare!
Îi e sideful fragil şi alb,
Alb ca pielea pe trupul
Acelor ascunse fecioare
Ce nu şi-au despuiat nicicând
tainele-n soare.
Lumina-n odaie-i prea multă
Şi am închis ochii;
Şeherezadă, începe-ţi descântul,
Începe, şahul ascultă.

Absenţi

V-am strigat,
Dar în răspunsul vostru
Nu mi-am aflat sculptat strigătul.
Sunteţi prea tineri?
Sunteţi prea cruzi şi vă îndoaie
în drum spre mine, ca pe-un lujer.
Un şuvoi de ploaie?
Sunteţi bătrâni?
Mult prea bătrâni pentru căldură?
Dar eu ştiam că focurile mari sunt date
De chiar bătrânele păduri.
Voi n-aveţi vârsta sângelui,
Nici vârsta pietrei,
Căci pietrele strigate îndelung răspund.

Vârsta mea

Am nouăzeci şi nouă de ani,
O sută aproape.
Ostenesc privind,
îmi ţin palmele peste pleoape
Şi mă aşez bătrâneşte în jilţul bunicii
Pe care ea nu-l foloseşte
Căci e prea plină de trebi.
Dar dacă mâine iarăşi mă-ntrebi,
Am să-ţi răspund, poate,
Cu privirea-n văpăi,
Că n-am nici jumătate din anii tăi
Şi am să hohotesc în oglinzi
Şi-am să alerg, şi n-ai să mă prinzi
Căci m-a încins vârsta copilărescului joc.
Alteori, rareori,
Simt acea vârstă de mijloc
Şi port pe înălţimi o torţă
de înţelepciune şi forţă.
îmi caut vârsta
Să o definesc şi să o-nsemn
Pe un răboj de lemn,
dar n-o găsesc;
Alunecă; alunecă uimitor
Spre vârstele tuturor...

IOANA FERTU

S-a născut la 6 ianuarie 1942 în Craiova. După absolvirea liceului teoretic, a urmat cursurile Şcolii populare de artă, secţia pictură. Pe lângă lucrările plastice realizate, a scris numeroase poeme. O mare parte din ele sunt cuprinse în singurul său volum, "Freamăt", ed. Sitech, Craiova, 2001, apărut cu sprijinul istoricului literar Alexandru Firescu. A publicat de asemenea în ziarul local din Dolj şi în paginile revistei, Litera noastră.

Nichita

Plop fără frunză,
Umbra ta, spadă
Gându-mi despică
Peste zăpadă...

Vise şi patimi
Rana deşiră,
Ţipăt de lună
Sângeră-n liră...

Final în scenă:
Corbii la pradă!
Cortina nopţii
Arde-n zăpadă...

Când ninge

Ape de ceţuri şi de fum
Ne-au împietrit în ochi izvoare,
Alte puteri, din înăuntru,
Sporesc simţiri compensatoare.
Astfel, când ninge, ce-i ce văd
Spun: Ce frumos, parcă-i poveste!
Privind cu încântare floarea
Ce-o scutură grădini celeste...
Cei ce nu văd, mâna-şi întind,
Culeg petalele-n plutire,

Le-adună în căuşul palmei,
Le trec pe frunte... limpezire,
Înfiorându-se apoi

Când se preling pe caldul gurii
Cu fiecare respirare
Din sărutarea picăturii...
Şi numai ei pricep şi aud
Cum în tăceri ninsoarea-şi cântă
Imaculărilor culoarea
Şi-n primăveri binecuvântă...

Odată

Odată,
Mi-am spus dragostea stelelor
Şi toată noaptea a plouat cu busuioc.
Odată,
Mi-am spus dragostea copacilor
Şi toată noaptea şi toată ziua
Frunzele lor s-au sărutat.
Odată.
Mi-am spus dragostea unei oglinzi...
Din apa ei s-a ivit chipul tău.
Atunci, ţi-am spus ţie dragostea...
Vai!
Glasul meu, zăvorât pe totdeauna
În însingurare...

De dragoste

Paşii tăi, despletind cărările speranţei
Noapte şi zi...
Sfâşiind dimineţi
Noapte şi zi...
Însăilând înserări
Noapte şi zi...

De câte ori cocoşii ţi-au ţipat vremea în plus?
Nu-ntoarce capul!
Într-un fel sunt o Euridice...
Nu-ntoarce capul!
Destinului fă-i într-adins!
... nu-ntoarce capul...
Luându-ţi-o înainte
În mijlocul drumului am să te aştept,
Fântână de răspântie...

Vamă

Tu... şi cafeaua... şi ţigara-
Acelaşi ritual nociv,
Deprindere arzând în patimi
De purpură, în laitmotiv.

Prin voi, culoare nevăzută
Percep, privirile de gând
În simţuri când mi se dezbracă,
Iluziilor să le vând.

Vă dau şi sânge şi putere
La preţ incert estimativ.
Care-i câştigul? Cântul vămii
De purpură - în laitmotiv.

Filă de jurnal

În imensul pustiu alb dimprejur
Cum nu încape durerea?
Subţiindu-se - fir de culoarea speranţei -
Se strecoară sub uşă,

Însăilează coridoarele,
Tot spitalul...
O coasă se frânge-n fereastră,
Cavalerul ei ca o pasăre dispare
Şi-n ceaţă îşi năruie calul...
Zorii plouă nădejde
Peste cei ce aşteaptă afară.

Înfrângere

Are vreun rost să spun nu
Când în colţul gurii mele
Toate bucuriile
Aşteaptă să le-nfloreşti într-un sărut?
De eşti vântul năprasnic,
Te aştept cu sufletul flaut.
Vino! Te vei întoarce
Ca un cântec duios.
Mare-n furtună, de vii,
Te privesc ca pe-o lacrimă,
Cu toţi porii trupului...
Mi-e cald şi mi-e sete şi vreau să te sorb!
Şi mai are rost să spun: nu?

Dat

Ca Ana vin la tine, prin furtună...
Nectar ţi-aduc pe buze, din corole,
Să prinzi puteri, să mă înalţi spre lună
În templul de legendă, ca Manole.

Da, îmi deschid poteci fierbinţi spre tine,
Cum ciocârlia-n zborul ei spre soare,

Să plec ca Ana, jertfă biruinţei.
Iubirea-mi fie-ţi binecuvântare!

Tandreţe

Apleacă fruntea
Doar atât
Cât părul meu, ca ziua-n noapte
Pe-al tău să lunece uşor...
Ori ca tăcerea între şoapte.

Întinde mâna
Doar atât
Cât degetele să se-atingă,
Dorinţa lor de-mpreunare
Din tremur încercând să-nvingă.

Ascultă timpul
Doar atât
Cât să-nţelegi că-n tinereţe
Fără de seamăn flori suave
Răsar în clipe de tandreţe...

Întâmpinare

Hai, rostește-te, April,
Văzului acum tactil,
Lungi fioruri să-i înjunghii
Din sprâncene până-n unghii!

Cu-al tău flux mă mai respiri,
Fraged pasul iar să-ţi miri.
Febra sângelui ţi-e treaptă,

Calcă-mi-o, ia-i vama dreaptă!

Răspuns

Ioana!
M-a strigat privighetoarea,
Înflorind timpanul
Nucului din vale.
I-oa-na!
A-ngânat-o liliacul
Cu toate evantaiele sale.
Am răspuns,
Sub o salcie plângătoare,
Îngropându-mi amintirile.
Toate.
Lună de mai,
Ploaia ta de acum
Să râdă mai poate?

Inima

Rotundă colivie
Ce-n pieptul meu se-ascunde
Palpită deviind
Precizii de secunde.

De-această perturbare
O pasăre-i de vină
Când aripi şi grătare
Prea purpura le-mbină.

Când n-a mai vrut să cânte
Iubirea ta cu-a mea.

Tot firesc

Spune-mi să înfloresc
Şi voi înflori.
Spune-mi să înfrunzesc
Şi voi înfrunzi.
Freamăt de roz şi de verde
În braţele tale să se dezmierde...
Braţele tale de ploi,
De roiuri de-albine dansând, aurii...
Braţele tale de soare!

Ce uşor, ce firesc
Îşi va rotunji dragostea noastră
Fructele ei viitoare
Galbene, roşii, portocalii!

Dansul

Braţele noastre un singur inel:
Două păsări
La fel
Căutând, înaripând în el
Tril după tril, fiece pas.
Dansam.
Prin ani, prin oglinzi,
Prin pereţi,
Prin invidii cu ochi de ereţi,
Trecând aşa,
Cum a rămas
Pasărea ta
În cuibul pieptului meu?

Acum dansez numai eu...

Presimţiri

Un ciob de lună
Taie noaptea-n două,
În reci iubiri
Dormind în flori uitate,
În treze presimţiri
De febră nouă,
Strigându-te
Cealaltă jumătate.
Te-apropii.
Simt
Din semne vechi, precise,
Se zbate-n pieptul meu
Aceeaşi ciută,
Adulmecând
Şi maluri de narcise,
Şi mreaja apei care le sărută.

Când pleci cu ziua

Ajută-mă, vântule,
Cu o şoaptă, cu un sunet,
Mângâie-mi, vântule, părul!

Pe leagănul verde
E luna oglindă
Neîncăpătoarei priviri
Din care umbrele cântă...

Culcaţi-vă, tămâioare,

Ce nevoie avem de lumină?

Noaptea să vină!

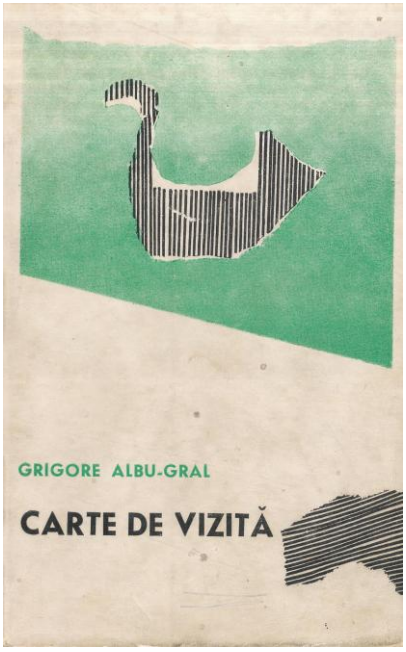

GRIGORE ALBU-GRAL

(21 ianuarie 1942 Seaca, Olt - 20 ianuarie 2012, Bucureşti)

Destinul lui Grigore Albu care, ca poet, şi-a ataşat prin cratimă particula Gral obţinută din primele două litere ale prenumelui şi numelui său, este unul neobişnuit, marcat puternic de personalitatea sa tulbure şi tulburătoare, oscilând între reperele realităţii cotidiene şi ale ficţiunii în tot ceea ce întreprindea. Dintr-o mărturie a sa, am aflat că şi-a pierdut vederea în urma unei explozii cu carbid pe la cinci sau şase ani, cauza nefiind însă joaca, ci o încălcare a unui legământ de către tatăl său care depusese un jurământ. Era vorba de o taină între ciobanii din Seaca de Olt. Noaptea, în preajma focului, au aşezat un cuţit lung pe pirostrii şi trei bărbaţi au jurat că vor păstra o anume taină. Albu a jurat pe ochii celui mai frumos dintre copiii lui. Neţinându-se însă de jurământ după cum însuşi fiul său mărturisea, acesta a ajuns victima unei răbufniri a materiei, cu pierderea definitivă a vederii. A studiat la Şcoala pentru nevăzători din Cluj unde, remarcându-se ca deosebit de înzestrat, a fost ajutat cu cărţi de către profesorii săi, în primul rând de Alecu Spiridon şi Şerban Lungu. După bacalaureat, s-a înscris la Facultatea de litere şi la cea de Filosofie din Bucureşti, curs fără frecvenţă. În 1968, a depus un proiect de doctorat cu teza "Contribuţii la elaborarea tifloesteticii". "Typhlos" înseamnă orb în limba greacă şi intră just în componenţa unor termeni precum "tiflopedagogie, tiflotehnică, tiflologie". Cum în epocă doctoratul era puternic marcat de apartenenţa la sau colaborarea cu partidul comunist, i s-a refuzat proiectul de teză deoarece candidatul "nu prezintă garanţii moral-politice", după cum s-au exprimat autorităţile vremii. Între 1967-1975, Grigore Albu a lucrat ca profesor în Şcoala pentru nevăzători din Vatra Luminoasă, Bucureşti. A fost dat afară din învăţământ în 1975, fiindcă a refuzat să semneze o declaraţie de loialitate faţă de politica partidului comunist, cerută tuturor cetăţenilor majori ai României.

Directorul Alexandru Dabu l-a reîncadrat pe răspunderea sa în aceeaşi unitate între 1985-1996.

A publicat următoarele volume de poezie: "Carte de vizită", Editura pentru literatură şi artă, 1968; "Daruri", ed. Eminescu, 1972; "Pasul de taină", ed. Dacia, Cluj, 1979; "Aşteptare", Cartea Românească, 1990; "Basorelief pe ochi închis", la editura personală, Casa EVIO de Tipărituri, 1993. În 1981, la Litera, a publicat romanul cu un titlu parafrazat după Eugen O'Neil, "Lungul drum al nopţii către zi". Este vorba de o comandă literară a unui nevăzător care-i solicitase autorului să descrie persecuţiile şi nedreptăţile la care el ar fi fost supus de un alt orb în timpul studiilor şi al exercitării profesiunii.

După 1989, Grigore Albu-Gral s-a dedicat unor proiecte insolite de descoperire a limbii dace, de cercetare a unor inscripţii, a unor vestigii arheologice etc. Nu ne putem pronunţa cu privire la valoarea de adevăr a acestor demersuri de nimeni altcineva susţinute, de niciun specialist confirmate. Cert este că, la EVIO, a tipărit o serie de volume cu titluri sibilinice neexplicate, pe baza unor vocabule pretins dacice: "Erfragtu Kogayon Dyatra - Cartea vieţii dată de ursitar poporului român", 1994; "Furnon Kogayon Dyatra - Cartea despre Iisus Hristos după înscrisuri Mesia", 1995; "Despre compromisul proto-creştin în inscripţiile de la Basarabi", 2000.

Gral a susţinut de asemenea că a pus la punct o metodă terapeutică prin cuvânt numită de el "sermoterapie". Prin 1995, prozatorul şi jurnalistul Sorin Preda a trecut pe la cabinetul de sermoterapie din casa poetului şi a găsit acolo în aşteptare multă lume. "La ce disperare îi poate aduce sărăcia pe oameni!", a exclamat Sorin, regretând că nu a înţeles nimic din explicaţiile de nepătruns ale terapeutului nostru.

Dar Grigore Albu-Gral este, înainte de toate, un poet autentic, o valoare de necontestat. După romanul "Omul cu ochelari negri" de Ion Blăjan apărut în 1965, volumul său "Carte de vizită" din 1968, marchează lansarea autorilor nevăzători pe orbita adevăratei poezii. În acelaşi sens se pronunţă şi Zoe Dumitrescu-Buşulenga în Cuvântul înainte la această carte: "Grigore Albu-Gral, fostul meu student de la Facultatea de filosofie, are vocaţia depărtărilor care-l cheamă. Între pământ şi cer, pe întinderi de stepă ori de ape, căutarea sa merge pe urmele chemării, se desfăşoară, se deşiră".

Caracterizarea surprinde tonusul puternic al poemelor, suflul care parcă izvorăşte din energia şi orizontul vastităţilor promiţătoare de infinit.

Lebăda neagră

Sunt lebăda neagră născută în sud,
Departe, sub limpede cer secetos.
Desigur, aicea, la voi, e frumos
Şi lunca e verde şi stuful e crud.

În liniştea râului, seara, aud
Cum peştii se joacă pe fundul mâlos.
Desigur, aicea, la voi, e frumos
Şi lunca e verde şi stuful e crud.

Eu, lebăda neagră, târâtă de val
M-am smuls ca o pată a nopţii din mal
Să caut pe marile râuri un rost.

Stă cântecul gata să zboare în vânt
Şi-aş vrea pentru tihna din urm-adăpost
Un petec din verdele vostru pământ.

Barcagiul

Între două adâncuri -
În sus şi în jos -
Simţeam adâncul de mijloc.

Între două focuri -
De ieri şi de azi -
Ardea focul din mine.

Între două maluri -
La dreapta şi stânga -
Barcagiul gheenei

Mă răsucea în loc.

Şi-aş fi căzut în cer -
Odată şi odată -
De n-ar fi fost Pământul
Şi mamă şi tată.

Ora seismică

Capete gemene noi şi pământul
Zilnic ne rostogolim după soare.
Ne-am amestecat braţele cu gândul,
Trupurile lăstăresc din picioare.

Norii se strâng ca pisicile-n gloate
Din lutul puternic azi totul se poate
În jur nu mai e vreme; nu mai e loc
Ca vreascul se-aruncă destinul în foc.

Ni-e viaţa cât drumul de largă în jur.
Cărarea se mişcă mai largă spre pisc.
Oglinzile zac pe tăciuni de azur.
Aiurea fugim dup-al soarelui disc.

S-a-nfipt un moşneag pe-un grumaz de bărbat.
Un fraged copil c-un grumaz e mai sus.
Zorii zilei parcă s-au prins de apus
La marginea lumii pe-o creastă de iad.

Aiurea fugim dup-al soarelui disc.
Oglinzile zac pe tăciuni de azur.
Cărarea se mişcă mai largă spre pisc.
Ni-e viaţa ca drumul de largă în jur.

Ca vreascul se-aruncă destinul în foc.
În jur nu mai e vreme; nu mai e loc.
Din lutul puternic azi totul se poate.
Norii se strâng ca pisicile-n gloate.

Trupurile lăstăresc din picioare.
Ne-am amestecat braţele cu gândul.
Zilnic ne rostogolim după soare,
Capete gemene - noi şi pământul.

Omule de piatră

După soare se îndreaptă floarea,
După umbra lui se mişcă pomul.
Tot mai îndrăzneaţă-i depărtarea,
Când de la pământ se smulge omul.

De-ai avea suflet, omule de piatră,
Lespede făptura-ţi ajungea
Ca s-o pună zânele pe vatră
Şi văpaia să se aprindă în ea.

Depărtări, depărtări...

Voi, depărtări, depărtări -
Cetăţi de vreun basm închegate -
Vâltoarea o faceţi palate
Când floarea vă cade pe mări.
Departe, sunt visuri bogate
Cu pletele-n arc pe spinări.
Voi, depărtări, depărtări -
Cetăţi de vreun basm închegate.
Şi trec poleite-nserări

Pe ţărmul uscat de lumină,
Şi luntrea-ntârzie să vină
Cu mine să plece în zări.
Voi, depărtări, depărtări...

Amintiri

Din nou, le aştept...
Le doresc.
Sunt femeile strânse la piept,
Fugite din mine
Odată cu zorii.
Sunt tot ce trăiesc
În ciocnirea de ore sangvine
Când tremură norii.

Ceva
De pe alte tărâmuri coboară?!
Un zvon
Se prelinge ca apa spre seară?!
E blând ca un glas cunoscut...
Şi, iară,
Mă ţine o vară
În anul trecut...

Ploaie

La fel va fi plouând şi-n sat la mine
Din streşini aplecate peste zare.
Căsuţa noastră, strâmbă de spinare,
Un an sau doi de-acuma ne mai ţine.

Mama-mi scria cândva într-o scrisoare,

C-o s-o dărâme către mai ce vine,
La fel va fi plouând şi-n sat la mine
Din streşini aplecate peste zare.

Statui

Apărură odată cu zorii
Pe ţărmuri atinse de mare.
În ele-au săpat cioplitorii
Cu dalta un semn de-ntrebare:
Spre care?

Arcaşul de pe faleză

Îşi scaldă în umbrele serii,
Săgeata şi arcul întins,
Şi tace când marea îl cheamă
Spre-al apelor câmp necuprins.

Puhoiul de valuri l-ar smulge
Să-l poarte, departe, în larg.
Şi hoardele negre de valuri,
Vuind, de faleză se sparg.

Rămâne arcaşul de strajă
Măreţelor fapte de azi.
Oricât l-ar striga largul mării
Departe va sta de talaz.

Când seara adună spre mare
Perechile, zeci, din oraş
Apusul se schimbă în zâmbet
Pe-obrazul sever de arcaş.

Deşert

Bunicii mei au fost broaşte
Cu carapace tare.
Le trozneau mădularele
Tot umblând după mare.

Numai arşiţi şi arşiţi!
Pustiuri fără cântece
Le purtau la-ntâmplare
Cu soarele pe pântece.

Vecinii lor au fost dune -
Fără cruci, fără piatră -
Vântul s-a pornit într-o zi
Să le schimbe în vatră...

De-atuncea, bătrânii sunt morţi
C-un cer de lacăte pe porţi.

Seara verde

Pretutindeni,
Imensă şi verde
E viaţa, ca iarba.
În neamuri de pulberi
Şi-n neamuri de aer
Întreagă se mişcă
Şi sună, şi sună...
Sămânţă bogată
Şi plină
Pătrunde sub brazdă,

De unde,
În spic şi în frunză,
S-azvărle
Spre gloata de pâine.
Şi calul alb
Al amiezii,
Şi calul negru
Al nopţii,
Pereche fac
Pe câmpul de-alergare.
Pretutindeni,
Imensă şi verde
E viaţa, ca iarba;
Şi clipele trec
Peste plaiul de verde,
Departe, departe

Masca trezirii

În zori,
Când ne înstrăinăm de cărările visului,
Se rotunjeşte printre ceţuri conturul fiinţei noastre.

Când ne e foame,
Rupem din binefăcătoarea pâine
Cu-aceleaşi mişcări ostenite
De o zburdalnică şi veselă copilărie.
Când, odată, murim.

Oamenii plâng după noi prin arşiţa soarelui,
Statornicit cu o oră mai devreme
Peste oraşul plin de păsări migratoare
Norii se adună, e-o altă primăvară
Şi peste iarba crudă par nişte uriaşe clopote

Care învie adormite lumi monahale.

Când îţi atingeam obrazul cu asprimea degetelor mele,
Buzele tremurau ca o floare roşie,
Înconjurată de toamnă.
E puţin de atunci,
Dar nu atât de puţin,
Încât noua ta întoarcere
Să nu aibă vreo bănuială.
Sufletul meu vibrează sub adieri,
Pretrăindu-te, ziuă,
În miezul amărui al dezmorţirii.

Cogitans

Ţărmul cugetului?
Sub tâmple bătrâne:
Incandescenţă mută.
Sălaş de bărbat,
Unde ceasul nu bate.
Şi-acolo sunt flori,
Şi-acolo sunt pomi,
Şi-acolo sunt ramuri
În care o pasăre vine
De cântă.
Şi-acolo e timp,
Şi-acolo e drum,
Şi-acolo sunt doruri,
Năluci care pleacă în lume
Pentru împăcarea trupului,
Şi-acolo sunt nori:
Vin furtuni de mânie
Fulgerând înspre om
Împotriva nedreptelor lumi.

Şi-acolo sunt legi,
Ale noastre,
Care pot să ne mistuie,
Care pot să ne-nalţe.

Se aude un nor

Pasul unui nor s-aude
Peste pietre lunecând.
Nu e gândul meu de seară
Să-i simt pasul.
Între crengi
S-a lăsat o umbră verde.
Nu e gândul meu cel bun
Să-i chem trupul.
Pe pământ
Mişcă ierburile-n vară.
Nu e gândul meu în ierburi
Ca să-l strig.
Sunătoare
E tristeţea
Ce vibrează-n adevăr
Şi pe neştiute suie
Din călcâie
Până-n păr.

NICOLAE FLOREA

(1942-1979)

S-a născut la 12 aprilie 1942, în localitatea Găureni, jud. Iaşi. După absolvirea Liceului pentru nevăzători din Cluj, urmează cursurile Facultăţii de limba şi literatura română a Universităţii din Iaşi. În 1969, se angajează ca profesor la Şcoala pentru fete nevăzătoare din Buzău. Exclus din învăţământ în baza unor acuze de imoralitate niciodată demonstrate peremtoriu de autorităţi, lucrează o vreme ca muncitor la Cooperativa Munca din Bucureşti. În 1979, adânc rănit de derapaje de cuplu şi după o viaţă foarte dezordonată, se pare că s-a sinucis.

A debutat la vârsta de 15 ani. În urma decesului său neaşteptat, o parte din poeme s-a pierdut. O altă parte, însumând 114 poezii şi şapte proze scurte, a ajuns în arhiva scriitorului Grigore Albu-Gral. Câteva din piesele antologate aici ne-au fost puse la dispoziţie de profesorul şi poetul Petru Mereuţă.

Zori de zi

Zori de zi străvezii
Ce-mi vestiţi.
Ce-mi aduceţi azi nou,
Ce-a rămas dintr-un rest de ecou?
Ce temei
Pentru curgerea iambilor mei?
Zori de zi parfumaţi
Ce-mi luaţi
Şi ce-mi daţi,
Ca să am
Bucurii şi nădejde un dram
Zori de zi
Parfumaţi
Străvezii?
Zori de zi, adieri,
Praguri dintre astăzi şi ieri,
Întrebare firească: e astăzi sau ieri,
Eu v-aştept zori de zi
Zori de zi, adieri,
Parfumaţi,
Străvezii.

Trebuie să plec

Într-o zi tot trebuie să plec. Auzi
Cum sună stropii uzi
Pe tabla rece!
Azi?
Ciorile mai trec flămânde
Pe deasupra clădirilor înalte,
Se risipesc departe

Şi iar trec.
Da! Într-o zi trebuie să plec.
Să plec şi să domolesc ciorile
Şi să încălzesc ţărâna
Care azi, cu mâna
O iau şi-o fărâm
Şi-o port pe picioare.
Ciorile se vor potoli după o vreme...
Ude şi grele
Se vor lăsa asupra mea şi mă vor ciuguli
Şi nu mă vor ierta;
Vor trage,
Şi eu voi simţi
Dar
Nu voi putea geme...
Voi sta,
Ploaia să picure ea
Şi dornic de pace, Trebuie să plec!
Da!
Şi cât de curând...
Văd crengile plângând
A târziu...
Ştiu
Ştiu că nu voi avea cine mă plânge.
Îmi simt gândul sec.
Trebuie să plec.
Să nu mă mai alunge
Ea.
Da.
Am să plec.

Cântecul demonilor

A fost aici o coastă de deal prăvălită

De cutremur şi ape,
A fost aici o văgăună a satului
Şi azi încă mai este...
Totul atât de repede vă doare!
Ne ţineţi minte doar să vă speriaţi copiii când nu sunt cuminţi
Şi am fost ai voştri,
E drept câteva zile
Ori numai câteva săptămâni,
Dar am fost,
Am plâns
Şi v-am trezit noaptea
Şi-am zâmbit inconştient
Dar sincer am plecat de aici.
A fost o coastă de deal
A fost...
Şi iute s-a uitat...

Florile dalbe

Cu veşmintele albe, cu suflete albe,
Aşezate în cumpăna sorocului
Venim pe cărările albe de nea şi de lună,
Venim, fată sură, fată tristă, fată bună,
Să-ţi aducem solia norocului
Florile dalbe, florile dalbe...

Cu veşmintele albe pe cărările albe,
Cu visele salbe în ceas de răscruci,
Cu glas de cântec şi rugi,
De viers şi poveste,
La cumpăna lui Este -
Şi va Fi
Între astăzi şi mâine,
Venim uitate de vedenii păgâne,

Venim să rămânem, mâini bune, gânduri bune!
Florile dalbe, florile dalbe!

O, tu, minune, izvorând minuni

O, tu, minune, izvorând minuni,
Gingaşe vise, taine efemere
Tu te-ai născut din farmec şi mistere
Şi-n zborul lin ca de lăstuni
Ţi-a deşteptat dorinţi spre zări, spre mult
Şi buzele ca vişinele coapte
Şi ochii mângâieri de stele-n noapte
Că-nseamnă să te-aştept şi să te-ascult.

Şi-aş pune piedici roţii vremii-n drum
Să nu mai treacă-aşa ca o zăludă
Să stăm cuminţi în primăvara crudă
În împletiri de vise şi parfum.
Să stăm aşa tăcuţi în jarul mut,
Să nu ştim cum sfârşeşte ziua-n seară,
Cum stelele ridică bolţii scară,
Cum soarele o ia de la-nceput.

Să fim aşa mereu aproape, Mimy
Şi eu să cred şi să-ţi şoptesc şi ţie
Că din câţi sunt şi-au fost şi-or să mai fie
Noi suntem fericiţii lumii - primii.

Rondel

Era-nnorat şi totuşi nu ploua
Treceau spre sud grăbite călătoare
Şi tu stăteai privind tăcută-n zare

Şi frunzele cădeau în poala ta.

Tomnatec vântul parcul răscolea
Şi-mprăştia podoaba-i foşnitoare,
Treceau spre sud grăbite călătoare,
Era-nnorat şi totuşi nu ploua.

Era târziu şi ziua se stingea
Ca lumânări uitate în altare
În preajma ta, încet cântau izvoare
Şi cântecul atât de trist suna...
Era-nnorat şi totuşi nu ploua.

TRAIAN OROS

Născut pe 15 iunie 1942 în com. Aluniş jud. Cluj, se refugiază împreună cu părinţii la Bucureşti din cauza ocupaţiei maghiare. În 1944 însă, de teama bombardamentelor asupra capitalei, familia se întoarce la Turda, oraş rămas în Regatul României. Aici şi-a petrecut copilăria alături de cei şapte fraţi care i-au succedat. Tot aici şi-a pierdut vederea în 1948, urmare a exploziei unei grenade de război găsită pe câmp. În 1953, este înscris la Institutul pentru orbi din Cluj. Îndată după absolvirea liceului în 1964, reuşeşte la examenul de admitere la Facultatea de filosofie din localitate pe care o încheie în 1969. Repartizat ca profesor la Şcoala generală pentru nevăzători din Târgu Frumos, îşi întemeiază aici o familie. Soţia Maria îi dăruieşte trei copii pentru al căror viitor, soţii Oros decid să se mute în Cluj în 1988. Peste doi ani, profesorul îşi reia activitatea didactică la Liceul pe care-l absolvise şi de unde se pensionează în 1998. Am satisfacţia de a fi aprobat, alături de alţi responsabili din Ministerul învăţământului, reîncadrarea lui Traian Oros în 1990.

Primele încercări literare ale sale, poetice, datează din anii de şcoală, de pe la 14-15 ani şi din liceu, la concurenţă şi în stimulare reciprocă cu Aurelian Ghelase. Studiul filosofiei aşează însă o anume distanţă între student şi tentaţiile creaţiei. Abia mai târziu, lectura romanului "Nu ucideţi femeile" de Maria Luiza Cristescu, îi dă încrederea că o poate concura pe autoare. Scrie primele proze scurte şi le publică în Revista braille. Urmare a unui premiu obţinut la concursul Paşii Profetului, o schiţă umoristică îi apare în Revista Familia. Cel mai important succes al acestei perioade îl înregistrează în anul 1983 când, cu povestirea "Noul meu apartament", ocupă locul III la concursul internaţional de creaţie destinat autorilor nevăzători din întreaga lume şi organizat de Jewish Braille Institute of America din New York.

Traian Oros a debutat editorial cu volumul de proză scurtă "Lecturi suplimentare" ed.

Risoprint în anul 2000. Au urmat romanele "Ultima teză", 2006 ed. Grinta şi "La început a fost femeia", 2011 Studia print group, toate edituri din Cluj. Scriitura autorului este robustă, bine inserată în contingent, atestând o cunoaştere nuanţată a omului cu toate ale sale. El propune o viziune realistă a lumii, susţinută şi amplificată prin umor. Autorul scrie la maşina braille, abia apoi trece totul pe computer. Multă vreme a avut la îndemână doar braille-ul, dictând ulterior materialul. Cu modestie, spune despre sine: "Pot concluziona că nu sunt ca vocaţie un scriitor, cât mai ales un cititor. Am scris puţin şi numai sub impulsul momentului sau al evenimentului, toate fiind reflexul unor gesturi şi întâmplări, situaţii şi trăiri mai mult sau mai puţin personale; locuri şi oameni despre care am auzit de la radio, televizor sau de la cei apropiaţi. De aceea, aş putea spune că de fapt n-am creat nimic, c-am adunat doar un material de viaţă, l-am aşezat în pagină într-o ordine anume şi astfel i-am dat o formă. M-am jucat adică cu puterea gândului, aşa cum fac, după părerea mea, toţi scriitorii".

Bine a făcut, fiindcă, dacă nu ar fi procedat astfel, nu ar fi devenit prozatorul de luat în seamă Traian Oros al cărui impuls intelectual natural s-a preschimbat, chiar involuntar, dar în chip fericit, în poveste.

Redăm în continuare, decupată din "Lecturi suplimentare", noveleta "Preţul artei".

Preţul artei

Porumbel era nu numai omul fără copii şi părinţi, dar şi fără griji şi pretenţii şi mai ales, fără complexe. Era ceea ce s-ar putea numi "omul fără"... Nu vom merge totuşi atât de departe, încât să spunem că era fără suflet sau fără caracter şi cu atât mai puţin, fără minte. Din marfa aceasta, chiar dacă nu avea din belşug, avea îndeajuns ca să nu se plângă niciodată. În schimb era un mare iubitor de artă: de cărţi şi de muzică, se înţelege. Nu-i lipseau niciuna din marile capodopere ale Sandrei Brown, pe care le ţinea aproape de sufletul şi inima lui, la căpătâiul patului, mai exact. Nu-i lipseau Fărămiţă Lambru, Romica Puceanu, Gabi Luncă şi bine-nţeles taraful lăutarilor din Banat; iar de pe masa din hol, tablele şi pachetul de cărţi. La şeptic şi filcăi era neîntrecut pe o rază de câteva blocuri în jur. Nu degeaba se lăuda Milica zicând: "Porumbel e cel mai mare cărturar din bloc." Cu aceste comori lângă el, Porumbel se simţea mulţumit şi uneori, de-a dreptul fericit, mai ales când avea acordeonul în braţe şi sticluţa alături. Din când în când îl mai încerca şi pe el câte-un dor, câte-o nelinişte grea, fără nume; şi-n clipele acelea începea a ofta cu ochii la tabloul de pe perete în care se lăfăiau amândoi, el şi Milica, pe covorul acela de iarbă verde, moale şi verde, cum n-a mai văzut niciodată până în ziua aceea şi de atunci încoace. În unele momente ca acestea, Porumbel simţea că-i lipseşte ceva, că a pierdut ceva, fără să poată spune ce şi cum, şi începea să bea. De aceea Milica, o gospodină desăvârşită acum, care nu concepea să facă zacuscă fără bulion şi bulion fără roşii ieftine şi frumoase, pentru a-l ajuta să le treacă pe toate cu bine, îl mai lua cu ea la piaţă. Acolo, printre oameni şi mese, printre cartofi şi varză, brânză şi slănină, Porumbel devenea iarăşi el, adică vesel şi binedispus.

La fel se întâmplă şi deunăzi. După ce goli singur o jumătate de vodcă, Porumbel începu mai întâi să cânte, pe urmă să râdă şi în cele din urmă să plângă cu ochii ţintă la rama de pe perete, la iarba şi la ziua aceea neînţeles de verde cu care n-avea să se mai întâlnească nicicând.

"Semn rău. - Şi-ar fi zis altădată Milica. - "Semn rău...", şi-ar fi oftat îngrijorată. Acum însă ştia unde-i cheia, ce avea de făcut. Tocmai se pregătea să pună ceva pentru iarnă şi se gândi că nişte vinete nu i-ar strica deloc dacă l-ar putea urni şi pe el. Stinse deci aragazul, se îmbrăcă de oraş, îi explică şi lui ce şi cum, că ea nu le poate duce, că el e bărbat, şi Porumbel se urni.

Vremea era numai bună, piaţa plină de lume şi mesele de legume. Pipăiră ei ce pipăiră, şi în lăzi, şi pe tarabe, dar una era verde, alta mică, una prea mare, alta stricată, niciuna cum trebuie. Mai făcură un rond, luând-o pe partea cealaltă acum, întrebând tot aşa dacă mai au, dacă mai lasă, până când plictisit, în dreptul bufetului, Porumbel se opri:

– Până te hotărăşti tu ce să iei, eu intru la o bere, şi intră în ciuda protestelor ei vehemente. Luă o halbă şi restul de la cincizeci de mii şi se instală la o masă mai liberă undeva lângă uşă.

– Nu vă supăraţi că întreb. - Începu omul de vizavi foarte politicos. - Am impresia că sunteţi artist sau un mare amator de artă. Mă înşel?

– Nu vă înşelaţi deloc, domnule, câtuşi de puţin, răspunse Porumbel flatat, simţind cum îi creşte inima cât o pâine de Cluj. Arta e sufletul meu, viaţa mea, după cum spune renumita cântăreaţă de muzică uşoară, Mihaela Urleanu.

– Pictura vă place?

– Cum să nu? Preţuiesc toate artele. Dar pictura e pasiunea mea cea mai mare. - întări Porumbel dând din cap, rotindu-şi ochii prin sală după fotografia de pe perete.

– Am nişte pânze de mare valoare, nişte tablouri foarte reuşite. Doriţi să le vedeţi?

– Mai încape vorbă? V-am spus doar că arta e sufletul meu, pâinea mea cu unt de fiecare zi.

– Spre ce se îndreaptă preferinţa dumneavoastră în această materie?

– Spre pictură, bine-nţeles; către tablourile mari, adevărate.

– Spre ce gen, vreau să zic?

– Spre genul femenin, se-nţelege - răspunse Porumbel făcând ochii mici, încercând astfel să-i sugereze cât mai expresiv cu putinţă zona intereselor sale.

– Am peisaje, portrete, nuduri, natură moartă; ce v-ar interesa?

Porumbel se uita nehotărât. Îşi scoase batista, nici el nu ştia pentru ce; se şterse la gură fără niciun motiv, uşor, tacticos, şi cu aceeaşi încetineală o puse la loc în buzunarul drept.

– Ştiu şi eu? Să zicem un peisaj, că mortăciunile nu-mi plac.

– Foarte bine! Peisajul este, ca să zic aşa, piatra de încercare a unui pictor adevărat.

Şi omul scoase din vraful rezemat de perete o pânză cât o faţă de pernă. I-o întinse lui Porumbel care o luă în primire ca pe o plăcintă fierbinte.

Tabloul era străbătut de la dreapta la stânga de apele unui râu verzui, străjuit de sălcii pletoase, plopi şi arini pitici, la poalele unui deal povârnit, acoperit de meri şi cireşi, pruni şi caişi plini de rod. Pe un buştean răsturnat în marginea apei, o tânără blondă cu părul lung, răsfirat peste umeri şi piept, legănându-şi picioarele lungi şi frumoase, inconştientă de vraja feminităţii ei superbe. Poziţia ei pe buştean, uşor expusă, îi sublinia în mod voit rotunjimea şi fermitatea sânilor, frăgezimea coapselor.

"Cine să fie?", se întrebă Porumbel cercetând-o atent.

– Interesant, foarte interesant, se pronunţă el cu reţinere, cu adâncă înţelegere a omului cunoscător.

O întrebare stăruia-n mintea lui ca un cui. Puse un deget pe coapsa femeii. Pânza era bine întinsă, uşor scrobită şi pe alocuri cam aspră din pricina stratului gros de culoare, şi spuse:

– Aş vrea să văd un portret, dacă se poate.

– Desigur. Ce v-ar plăcea să vedeţi: femei, bărbaţi, copii?

– Bine-nţeles, femei.

– Să fie un nud?

Porumbel nu răspunse imediat.

– N-am înţeles.

– Vreţi să vedeţi un nud?

– Nuc sau dud, n-are importanţă; numai să fie cu femei.

– Evident, cu femei. Am câteva foarte bine făcute, într-o tentă absolut remarcabilă, foarte aproape de model, dacă înţelegeţi ce vreau să spun.

Bucuros că are cui arăta, omul alese din vraf altă pânză.

– Uite unul din cele mai reuşite, care ar face cinste oricui, dacă îngăduiţi această observaţie.

– Să-l aibă sau să-l picteze?

– Să-l aibă, bine-nţeles, să-l aibă.

O mare întinsă şi calmă, brăzdată ici-colo de valuri uşoare care îţi duc privirea până departe în larg. În plan apropiat, un golfuleţ superb, izolat; nisip auriu, populat de femei la nudism: unele întinse, altele-n picioare, unele bronzate, altele în curs, toate tinere şi frumoase, senzuale şi voluptoase.

– Ăsta da, zic şi eu!...

– V-am spus doar, e vorba de pictori renumiţi, de artişti adevăraţi.

– Se vede cât de colo.

– Ăştia nu copiază realitatea; o inventează, o recreează, aş spune, cu ştiinţă şi geniu, fără a ţine totuşi natura la distanţă, privitorul deoparte, rece, indiferent. Dimpotrivă, aş zice că te invită, te cheamă parcă să le admiri, să le pipăi, dacă doriţi.

Porumbel era cu adevărat fascinat. Atâta bogăţie de frumuseţe nu văzuse el niciodată. Îi fugeau ochii pe toată pânza, de la stânga la dreapta şi de sus în jos, de la întreg la detaliu şi de la un punct la altul, într-o beţie şi-o exaltare continuă. Încerca parcă să înţeleagă ceva şi nu reuşea. Ce legătură era între muierile alea goale, care culcate, care-n picioare, şi femeia lui proprie cu sânii ei mici, scofâlciţi? Şi cum se făcea că tânăra aia blondă de pe malul râului era acum aici, pe malul mării? Cum naiba, ajunsese ea la mare?... Nu se mai putea sătura privind feminitatea lor nudă, când dulce, inofensivă, când sălbatică, agresivă; şi se pomeni întrebând:

– De unde luaţi voi atâtea femei?

– Cum, de unde? Din piaţă, de pe stradă, fiecare de unde poate. Ştii cum e cu femeile.

Nu părea prea lămurit. Totuşi renunţă.

– Aş vrea să mai văd ceva.

– Aş putea să v-arăt un tablou absolut unic, opera unui pictor încă tânăr, puţin cunoscut dar foarte talentat.

Şi scoase o nouă pânză: un lac minunat, împrejmuit de trestii înalte şi verzi, unduind uşor în adierea brizei; o insuliţă superbă la mijloc şi câteva lebede albe înotând graţios împrejur; o barcă la mal cu vâslele-n ea; toate sub un cer purpuriu, crepuscular.

Porumbel îl examină fugar, parcă plictisit.

– Ăsta nu-mi place. E nu ştiu cum, prea sobru şi prea static. Aici nu se întâmplă nimic şi nici nu se întrevede ceva. În plus mi se pare cam mare pentru un simplu lac, iar rama, grosolană, nepotrivită cu peisajul. Se vede că-i un pictor tânăr.

– Mă rog, fiecare cu gusturile sale.

– Eu aş rămâne la acestea, dacă sunt de vânzare.

Sunt mai expresive şi mai vii. Cât fac?

– Pentru dumneavoastră, trei sute de mii.

– Trei sute de mii?!

– Vi se pare mult?

– Enorm.

– Al treilea vi-l dau gratuit.

– Păi, cu banii ăştia cumpăr o natură vie...

– Cum doriţi. Banii-s ai dumneavoastră, pânzele ale mele şi fiecare face cu marfa lui ce vrea. Credeam că sunteţi artist, că vă place pictura.

– Bine-nţeles că-mi place. Dovadă că vreau să le cumpăr. Dar de unde atâtea mii? Mai puţin nu s-ar putea?

– În ruptul capului. Mai întâi că pânzele nu-s ale mele ş-apoi e vorba de artişti renumiţi, de pictură mare.

Porumbel se gândi un moment, după care, jumătate în glumă, jumătate în serios, spuse:

– Lasă meştere, că-ţi scoţi d-ta pârleala din altă parte. Pe urmă, hai să stăm strâmb şi să judecăm drept, cum zice aia de la radio! Niciuna din femeile dumitale n-arată cum trebuie, cum ar trebui să arate o doamnă. Tuturor le lipseşte ceva: fie ţâţarul, fie budigăii, dacă nu amândouă. De acord?

– N-aş zice că le lipseşte...

– Aveţi dreptate, poate că nu le lipseşte, poate că sunt acasă sau în poşetă; poate în cort... dracu ştie; numai că mie îmi par cam sărac îmbrăcate, cam goale, aproape toate goale puşcă. Ce să mai ocolim? Poţi să-mi explici de ce?

– Aşa a vrut artistul, pictorul respectiv.

– Din nou ai dreptate: aşa a vrut artistul. Dar ştii de ce?

Omul făcu din cap că nu. De unde era să ştie?

– Atunci am să-ţi spun eu: ca să facă economie.

– Ce să facă?

– Economie.

– Nu-nţeleg.

– Foarte simplu: dacă le-ar fi pictat îmbrăcate, i-ar fi trebuit şi timp, şi culori mai multe. Este?

Omul începu să râdă.

– Aşa cum îţi spun. De aceea eu socotesc aşa: că budigăii să tot facă vreo cincizeci de mii; ţâţarul cam tot atât, că nu-s din alea care să poarte second hand. Dacă mai scădem şi TVA-ul, rezultă că per total, rămânem cu cincizeci de mii... nici mai mult nici mai puţin. Corect?

– Ei, văd eu bine că eşti tare la matematică, dar la pictură nu cunoşti un lucru: că culorile folosite pentru pictarea sânilor şi coapselor sunt mai scumpe decât cele folosite pentru redarea ambalajului. În plus, să mai ştii că un nud costă de regulă mai mult, tocmai fiindcă e nud, pentru că el bucură inima şi ochii privitorului.

– Poate c-aveţi dreptate. Chiar aveţi. De ce să nu recunosc? Aveţi perfectă dreptate. Dar având în vedere faptul că sunt un pic cam miop, că nici cu inima nu stau tocmai bine, cred c-aţi putea fi ceva mai înţelegător.

După ce dădu peste cap toată halba, pictorul spuse:

– Ei, hai să nu zici că n-am inimă: o sută de mii e bine?

– E mult, foarte mult.

– Mai puţin nu se poate. Sunt tablouri de valoare, artă adevărată. Nu le pot da de pomană.

– Dar nici nu mă gândesc să le iau de pomană.

Totuşi o sută de mii e mult. Vă ofer cincizeci de mii fiindcă atâta am şi prietenia mea pe deasupra.

– Îmi pare foarte rău, dar n-am ce face.

– Cu prietenia mea? Nu ştii cu cine vorbeşti.

Află atunci că nu e sindrofie în oraş, nuntă şi botez în tot judeţul fără Porumbel.

– Cu atât mai mult, o sută de mii e curată pomană.

Înţelegând că omul n-are de gând să mai lase, Porumbel trecu la atac:

– Dar berea ai putut să mi-o bei, da?

– Aveţi dreptate şi sunt gata să vă cer iertare. Vă rog să mă iertaţi! Vă rog sincer să mă scuzaţi!

– Să te scuz? Dar poate fi scuzată o porcărie ca asta? Fiindcă orice s-ar spune, ce-ai făcut dumneata acum este o murdărie, o porcărie artistică clară, dacă nu, o hoţie în toată legea. Căci, cum s-ar putea numi şmecheria aceasta, de-a zăpăci oamenii cu tablouri ca să le poţi lua cămaşa de pe ei? Nu, domnule, pentru o treabă ca asta ar trebui să chem poliţia sau pe haidamacii ăia de colo, care

atâta aşteaptă. Dar fiindcă sunt băiat de comitet, şi nu-mi place scandalul, hai să batem palma şi să rămânem prieteni!

Milica îi bătea în geam, făcându-i semn de zor să iasă. Porumbel scoase banii, plăti, îşi luă pânzele şi ieşi. Avea aerul unui învingător.

– L-am dus. - spuse el încântat arătându-i nevesti-si pânzele. De-acum vom avea şi noi râul nostru şi marea noastră, să ne uităm la ele cât poftim. L-am dus, mai spuse o dată vesel, întinzându-i una.

– Ce-i cu zugrăvelile astea?

– Uită-te şi tu şi te minunează!

Milica luă pânza, o privi îndelung, de la stânga la dreapta şi de sus în jos, cum ai privi nişte ciorapi să vezi dacă nu au vreun fir scăpat, fără să înţeleagă nimic. O duse foarte aproape de ochi. Milica era într-adevăr mioapă; apoi o lipi de geam şi încercă iar. Făcu un pas înapoi căutând unghiuri noi. La fel procedă cu cealaltă: o duse aproape de ochi, o lipi de geam, după care se depărtă lămurită.

– Şi cât ai dat pe scălâmbăielile astea?

Porumbel mai surâdea încă:

– O nimica toată: cincizeci de mii.

– Cincizeci de mii?! Ai dat tu cincizeci de mii pe cururile astea goale şi pe ugerele astea mari de vaci elveţiene?

– Tablouri de valoare, artă adevărată, ce ştii tu?

– Porumbel drăguţule, uită-te la mine şi ia aminte ce-ţi spun! Du imediat mâzgălelile omului şi ia banii înapoi că de nu, îţi jur pe ce am mai drag, că nu mai faci artă cu mine în veci! - şi izbucni numaidecât într-un plâns nervos. - Cu banii ăştia am fi putut cumpăra şi noi zece kilograme de vinete...

AURELIAN GHELASE

S-a născut la 1 martie 1943, în comuna Zăvoaia, jud. Brăila. După absolvirea Liceului pentru orbi din Cluj şi a Şcolii postliceale de balneofizioterapie din Bucureşti, devine asistent medical masor la Galaţi. În descendenţa directă a lui Cincinat Pavelescu, rapid, sclipitor, tandru şi caustic, A. Ghelase publică o avalanşă de epigrame memorabile în ziarele locale şi în Revista braille, iar după 1990, în diverse alte publicaţii.

Cu o regretabilă întârziere, debutează cu volumul "Ace brice, şi... orice", în 1993, la Editura Omeron a poetului Grigore Albu-Gral. Urmează excelentul volum, tot de epigrame, "Zâmbete în tranziţie", publicat în 1997, la editura Leka Brâncuşi din Bucureşti cu sprijinul Fundaţiei Optimiştii şi cu o prefaţă a antologatorului prezentei constelaţii. Numeroase alte manuscrise ale autorului, inclusiv excelente scurte proze umoristice, aşteaptă lumina tiparului.

Povestirea pe care o redăm în continuare a fost tradusă în limbile engleză şi bulgară apărând în două almanahuri similare la Sofia în 1996.

Diagnostic

Omul care, cu câteva minute mai înainte, îmi ceruse permisiunea să ia loc în faţa mea, mă trezi din toropeală c-o lovitură puternică de pumn dată în masă, urlând cât îl ţinea gura către un tânăr ce se ivise în uşa restaurantului:

– Vasilică, puiule, fă-te-ncoa', tâlharule, că până aici ţi-a fost, nenorocitule! Hai, dă-te aproape, păcătosule, că ai rupt-o-n fericire, ţi-ai pus de mămăligă cu nen-tu Iordache! Odată cu această cascadă verbală, ridică şi un baston noduros, neslăbindu-şi de fel din ţepuşa privirilor victima ce împietrise locului.

– Vino-aici, lângă moş-tu, nesăbuitule, că te mănânc, te rod cu dinţii, auzi tu, netrebnicule şi mârşavule ce eşti?... Mai întâi însă, treci pe la tejghea şi ia o sticlă de vin sau poate, ţi se lipesc două de mână. Că nu ştiu ce-ţi fac până la urmă.

Văzând apoi că flăcăul se îndreaptă spre bar, îmi zâmbi complice, îşi întinse picioarele într-o evidentă destindere trupească şi murmură în barbă:

– L-am dat gata!

Era un ins voinic, roşcovan părea a fi cioplit din trunchiul unui stejar secular. Cred că se învârtise de cincizeci de ori în jurul soarelui, după cum o arăta podoaba capilară. Pe când tânărul se îndrepta spre noi cu sticlele poruncite, începu să tune iarăşi:

– Bine, măi, mangositule, bine măi nerecunoscătorule, să-mi faci tu mie una ca asta? Păi, vezi, mă, că pe cine nu laşi să moară, nu te lasă să trăieşti? Nu făceam eu mai bine de te lăsam acum douăzeci de ani să te îneci în gârlă, când m-am aruncat după tine îmbrăcat, deşi aveam pantaloni noi?

– Bre, nene, bre, dar cu ce te-am putut supăra în asemenea hal? - reuşi să îngaime bietul băiat, în a cărui piele, ce-i drept, nu mi-aş fi dorit să mă găsesc.

– Ce mi-ai făcut, hai? Mai ai şi obraz să te faci că nu ştii, hai? Pe cine crezi tu, mă, că duci de nas? Pe mine, mă? Toarnă-n pahare, că nu ştiu ce mă opreşte să nu te-nşfac şi să nu rup ghioaga asta pe spinarea ta!

Dădu peste cap două stacane şi, oarecum mai calm, îşi coborî glasul:

– De unde crezi că vin eu acum? Ei, bine, am fost în oraş. Am fost la doftor. Am fost cu fiică-mea. Aşa şontorog cum sunt, am fost cu ea.

Vasilică păli şi începu să tremure simţind că pluteşte-n aer ceasul cel rău. Veni şi întrebarea zdrobitoare:

– Ce crezi că mi-a spus doctorul?

Flăcăul bâigui:

– Nea Iordache, te rog, ia-mă mai încet, nu mă face să turbez, eu sunt un om cinstit! De mult voiam să îţi vorbesc. Poţi întreba toţi tractoriştii cu care muncesc, tuturor le-am spus, matale însă n-am îndrăznit, nu ştiu pentru ce anume, dar n-am cutezat.

– Nemernicule, se încruntă mai vârstnicul, vasăzică, te-ai lăudat la toată lumea cu isprava ta, hai? Bine, mişelule, te am la mână, că dacă vrei, îţi arăt în scris părerea medicului.

– Nene Iordache, nene Iordache, mai gâfâi feciorul, poate e la mijloc o neînţelegere, eu pot să jur pe orice că sunt nevinovat!

– Nevinovat, hai? Atunci, cine mă, şi-a râs de mine şi de viaţa mea? După consultaţie, ce crezi că mi-a zis doctorul răspicat: "Bădie, ai apă la genunchi". Vai de mine, don' doctor, am sărit ca ars, dar eu şi când mă spăl pe ochi ţin gura strânsă, ca nu cumva să gust vreun strop, de unde să am eu aşa ceva? Atunci mi-am adus aminte că pe primăvară am cumpărat nişte vin de la tine... Mai poţi tăgădui că nu mi l-ai înmulţit cu apă? Jură, mai pune la bătaie o sticlă, că până la urmă tot eu ţi-s socru.

Epigrame

Unui publicist

Când te-arăţi documentat
Şi aduci aşa citate,
Îmi repet neîncetat:
Ce... citate, ce... citate!

Indulgenţă

Cel ce şaua bate
Să priceapă calul,
E luat drept frate
Bun cu animalul.

Unui bătrân ginecolog

Un ginecolog cu carte
Azi lăsat de meserie,
A spus că din el, o parte
A murit la datorie.

Admiraţie

Soacră-mea, spunea vecinul,
Este ca o floare rară,
Floare ce o face vinul
Care intră-n primăvară.

Adaptare

Învăţasem de la taica
Să mă-mbăt cu rom Jamaica,
Astăzi mă îmbăt mai des,
Zilnic consumând Rompres.

Nedumerire

Niciodată n-am să ştiu
De ce-mi spuneţi că-s chefliu,
Că eu unul chefuiesc
Numai dacă mă trezesc.

Perspectivă

Tropa, tropa şi iar tropa,
Vom intra în Europa
Şi-om juca, slăvind norocul,
Toată lumea cazaciocul!

Unor burlaci

Trăind în burlăcie,
S-au consolat cu fapta,
Nici stânga să nu ştie
Chiar tot ce face dreapta.

Dialog conjugal

Zise soaţa printre şoapte:
– Mergi de două ori pe noapte?
El grăi cu voce clară:
– Dacă noaptea e polară.

Eu şi epigrama

De epigramă-s ispitit
C-am de pe când m-am logodit,
Când soacra m-a văzut sărac
Mi-a spus: ca trenul ştiu să fac?

Precizare

Între epigramă şi catren
Nu e diferenţă chiar de gen,
Undeva e totuşi un hotar
Cum e între cal şi armăsar.

Negaţie

Omul bun e şi om prost
E o vorbă fără rost,
Fiindcă întrebarea pun:
Omul prost de ce nu-i bun?

Preamilostivă

Chiar lângă serviciul meu
S-a deschis o cârciumioară,
Semn că-i face Dumnezeu
Cuib călduţ... la barza chioară.

Euroepitaf

Dacă sunt înmormântat
Şi cântat de taica popa,
Să nu-mi spuneţi decedat
Ci intrat în Europa.

Epitaf

Viaţa mea adevărată
A fost câtă să-mi ajungă,
N-am putut s-o fac mai lungă

În schimb am făcut-o lată.

Epitaf homeric

Cugetarea mea rămână
Pentru mulţi un bun rămas:
Orbul este dus de mână,
Mulţi sunt însă duşi de nas.

VASILE ADAMESCU

Născut la 5 septembrie 1944 în comuna Cocargeaua, azi Borcea, în judeţul Ialomiţa, Vasile Adamescu reprezintă un caz existenţial la limita posibilului. De la doi ani şi jumătate, este lipsit de văz, de auz şi, pe cale de consecinţă, şi de darul vorbirii fireşti. În cuvinte mai simple şi mai directe, este un orb surdo-mut. Dar la ora actuală, acest om, parţial demutizat, care se poate exprima verbal pe silabe fără să-şi audă enunţul, citeşte, studiază şi scrie o carte despre sine, "Înfruntând viaţa", ed. Boema, Turda, 2012. La scurt timp după apariţia acesteia, preşedintele României i-a decernat autorului Ordinul Meritul Cultural în grad de Cavaler. Am parcurs recent documente occidentale privind surdo-cecitatea. Nicăieri nu am întâlnit o descriere a procesului demutizării orbilor surzi, aşa cum a reuşit profesoara Florica Sandu (1903-1987) cu Vasile Adamescu. A izbutit să asigure accesul acestui om la limbaj prin intermediul scrisului braille. Acelaşi lucru l-a reuşit şi prin mijlocirea alfabetului obişnuit de tipar trasat, desenat de interlocutor cu degetul în palma lui Vasile Adamescu sau pe oricare altă parte a corpului său. Ca să fie limpede pentru orice cititor: cu Vasile se poate comunica luându-i mâna şi scriindu-i textul comunicării în palmă, literă peste literă, nu semn lângă semn, fie în braille, fie în tipar latin obişnuit. Este aşa-zisa "scriere fictivă", denumire total neinspirată şi inexactă. Ea nu rămâne imprimată vizual, dar se gravează solid şi adânc în memoria nevăzătorului surd care poate să răspundă, cel puţin acesta este cazul lui Vasile. El poate răspunde la orice mesaj, oricât ar fi acesta de lung. Asta înseamnă că memoria este puternic mobilizată în actul comunicării şi că ea deţine un rol intens spiritual. Scrisul şi mai ales scrisul în braille a reprezentat pentru Vasile Adamescu principalul canal de cunoaştere a realităţii. Câtă carte braille în limba română atâta cultură pentru el. Aici a avut ghinion, fiindcă, faţă de alte ţări, producţia braille la noi a fost precară.

Şi fiindcă în aventura de înfruntare a vieţii, pentru el miza majoră a reprezentat-o însuşirea codului lingvistic, am desprins spre ilustrare, din cartea amintită, pasaje cuprinzând scrisori ale lui V. Adamescu oglindind, fidel, (tocmai asta este şi intenţia sa realistă), evoluţia lui în materie de exprimare. În faza iniţială, elementele morfologice sunt aşezate la diferite forme, importanţă având doar sensul de bază. De pildă, epistolierul scrie despre sine folosind persoana a treia. Abia mai târziu, ajunge emiţătorul la exactitatea expresivă şi rigoarea gramaticală a varietăţii formelor părţilor de vorbire cum ar fi verbul. Veţi sesiza aceste diferenţe şi evoluţia implicată. Îi rugăm de aceea pe cititor să nu clasase în rândul greşelilor exprimările inexacte ale unui tânăr care încă nu cunoştea toate subtilităţile vocabularului şi ale gramatici. În "Înfruntând viaţa" autorul şi le-a asumat iar noi le vom reda ca atare.

Vasile Adamescu, aşadar, a fost educat în Şcoala pentru nevăzători din Cluj de către dascăli precum: Andaluzia Leahu, Florica Sandu, Gheorghe Stancu, Georgeta Damian. Mama sa spirituală şi lingvistică, mama comunicaţională este Florica Sandu. Vasile a urmat şcoala începând de la vârsta de unsprezece ani, foarte târziu pentru el, de la nivelul grădiniţei până la bacalaureat. Apoi, a fost admis la facultatea de psihologie din Cluj. A lucrat o vreme ca profesor la şcoala pe care a absolvit-o, ocupându-se de copii în situaţia lui sau asemănătoare cu a sa, dar şi la tipografia braille a instituţiei.

Dar cum şi-a scris evocarea autobiografică? Ei bine, el, ca orice nevăzător, este familiarizat cu claviatura şi butoanele încă de mic. A învăţat dactilografia ca disciplină obligatorie în şcolile pentru nevăzători. Tastatura computerului nu a mai reprezentat o dificultate. Iar textul şi-l controlează printr-un display braille ataşat ordinatorului. Eu, de exemplu, corespondez prin e-mail cu Vasile, el citeşte mesajul meu în braille pe amintitul afişaj şi răspunde tastând şi auto-corectându-se pe display. Cartea sa autobiografică a fost lansată mai întâi, într-un cadru de excepţie, la sala Constantin Brâncuşi a Palatului Parlamentului, în data de 4 aprilie 2013, în prezenţa unor membri ai guvernului şi ai corpului diplomatic. Evenimentul era să nu aibă loc, fiindcă, în gara Ploieşti, valiza cu cărţi aduse de la Cluj, i-a fost furată. Hoţul nu a putut să care o greutate atât de mare, şi-a manifestat curiozitatea, descoperindu-i şocat conţinutul pe care l-a abandonat cu dispreţ pe peron. Poliţia s-a dovedit eficientă în recuperarea integrală a pagubei.

Înfruntând viaţa

(fragment)

Tot în aceşti primi ani de şcoală, după ce am învăţat traseul normal al vieţii umane, cu bune şi cu rele, începusem să-mi fac planuri de viitor. Visam adesea la zilele când voi fi mare. Iată cum vedeam viitorul: "Eu am 21 de ani. Eu mă căsătoresc cu o fată. Eu pun o verighetă nouă la deget. Eu sunt muncitor mare şi vin la şcoală de orbi în tipografie. Eu leg cărţi şi primesc salariu de 600 de lei. Eu merg în oraş şi cumpăr multe haine noi, pantofi, o servietă nouă, un ceas de buzunar cu lanţ subţire. Eu merg acasă şi mănânc şi beau apă şi dorm în casa lui Adamescu până la 3. Eu citesc cu degete pe cărţi în cameră pe masă nouă. Peste multe zile soţia face un copil mic, merge la spital, are burtă mare. Eu rămân singur acasă. Eu ştiu să închid uşă cu chei. Eu merg singur cu baston pe strada Budai Antal şi ajung la şcoala de orbi. Eu intru încet cu linişte la tipografie şi iau halat vechi pe mine. Eu cos multe cărţi. Eu sunt atent şi citesc număr de pagini. Eu mă spăl pe mâini cu apă şi cu săpun. Eu merg acasă încet şi frumos pe stradă. Duminică nu merg la şcoală. Eu citesc mult acasă. Eu mă îmbrac frumos cu haine noi şi merg încet la plimbare pe trotuar unde nu maşini. Eu sunt muncitor mai mare. Eu sunt soţul.

Peste puţine zile soţia lui Adamescu vine acasă nu bolnavă cu copil. Eu am un copil mic. Eu sunt tata la copil mic. Soţia lui Adamescu cumpără cărucior la copil mic şi pune în cameră."

În aceşti ani, trimiteam scrisori bunicii Stanca, profesorilor când eram în vacanţă şi multor cunoscuţi. Foloseam scrierea reliefată, cu literele alfabetului latin, iar pe plicuri puneam adresele cu ajutorul plăcii în scriere obişnuită. Redau mai jos câteva scrisori:

7 a IX-a 1960

"Dragă mătuşă Paula, Eu am sosit bine şi sănătos la Cluj, cu elevii de la mare. Eu am fost acasă la bunica mea în vacanţa de vară. Eu am fost în ziua de 30 a VIII-a la Bucureşti cu Flori la cofetărie şi am mâncat prăjitură care a fost foarte bună. Am vizitat magazine care sunt aproape de gara de nord. Domnişoara profesoară Sandu a venit din concediu în ziua de 1 a IX-a la şcoală.

Ce face unchiul meu Sandu? Dar mătuşa mea Paula şi verişorii mei Nelu, Gigel şi Elvira?

Cu drag, Vasilică"

17 a IX-a 1960

"Dragă bunică, Eu sunt bine şi sănătos. Eu am primit scrisoarea de la d-ta. În ziua de 15 a IX-a a început şcoala. Eu am fost cu profesoara Sandu la serbarea de început de an şi am spus bine o poezie.

În ziua de 16 a IX-a eu am fost cu autobusul în excursie cu elevii şi cu domnii profesori şi educatori. Eu m-am urcat pe deal înalt în sus cu elevii şi cu domnul profesor Rusnac. Eu am găsit pere pădurece. Eu nu mănânc perele pădurece sunt prea acre. Se fac mai dulci numia peste 2 sau 3 săptămâni.

Eu voi învăţa limba rusă cu profesoară Sandu să vorbesc ruseşte când merg cu avionul cu reacţie la Moscova. Ministerul dă mulţi bani pentru avion.

Sărut mâna cu drag, Vasilică"

24 a XII-a 1960

"Dragă bunică, Eu sunt bine şi sănătos. Tatăl meu este rău nu dă slănina, cârnaţul şi carnea afumată de porc la bunica nimic să trimită un pachet mie la Cluj. Eu o să am salariu mare de 800 lei şi o să trimit banii la bunica care este săracă.

Acum este vacanţa de iarnă, elevii de la şcoală au plecat la părinţii lor. Când voi creşte tipografia de la Cluj se mută la Bucureşti şi voi fi muncitor harnic şi bun aşa mi-a zis Martinescu. Eu voi avea 25 de ani şi mă voi căsători cu o fată frumoasă, care se va îngriji bine de mine. Bunica mea Stanca vă rog foarte frumos nu este voie să fie supărată pe mine că voi fi muncitor la Bucureşti cu Martinescu. An nou Fericit! La mulţi ani! Sărut mâna cu drag nepotul Vasilică"

30 a XII-a 1960

"Dragă bunică.

Azi eu am primit un pachet de la d-ta. Eu sunt bine şi sănătos. Eu simt bucuros că bunica mea este o femeie bună, mi-a trimis pachetul mie la Cluj. Eu mulţumesc frumos cozonacul cu rahat, dulceaţa de prune, prăjiturile, carnea friptă şi slănina de porc.

Eu vreau să întreb pe bunica mea cine a dat carnea, slănina de porc la bunica să trimită mie? Bunica trebuie să răspundă mie. Câţi locuitor are Cocargeaua? Duminică este ziua mea. Eu merg în vizită la cineva.

An Nou fericit şi La mulţi ani!!

Sărut mâna cu drag, nepotul Vasilică"

1 a I-a 1961

"Dragă Ionică, Azi 1 ianuarie 1961 este ziua mea Vasile şi mulţi oameni din ţară se numeşte onomastică. Eu doresc ţie an nou fericit şi la mulţi ani!

Maistrul Roman Dănilă mi-a spus că eu trebuie să mă bărbieresc barba şi mustăţile cu maşina de bărberit şi că Ionică trebuie să-mi trimită mie 50 de lei să cumpăr. Eu am 17 ani şi am mustăţile şi barba mare de 2 sau 3 milimetri. Doamna Sandu este profesoară şi nu este voie să dea

mie prea mulţi bani şi nici alţi profesori. Fratele meu Ionică te rog să-mi trimiţi mie 50 de lei la Cluj. Eu voi merge în oraş cu banii de la tine să cumpăr maşină de bărberit costă 25 de lei, pensula costă 13 lei, 4 lame costă 5 lei, şi săpunul de bărberit costă un leu şi 50 de bani. Ionică nu uită să trimită mie banii. Ionică să nu fie leneş şi zgârcit. Să fie bun şi harnic. Fratele meu te rog să nu te superi pe mine.

Eu o să merg cu profesoară Sandu cu trenul expres la Moscova. Ministerul nu dă aşa mulţi bani pentru avion. Acolo eu mă întâlnesc cu Iulia fată oarbă şi surdă. Eu sunt român nu rus. Când am 25 de ani eu mă căsătoresc cu o fată românca care aude şi vede.

Cu drag, fratele tău Vasilică"

16 a I-a 1961

"Dragă bunică, Eu am primit scrisoarea de la d-ta. Eu sunt bine şi sănătos. Cluj are o populaţie de 165'000 locuitori. Bucureşti are o populaţi de 1'450'000 locuitori. Este oraş mai mare decât Cluj şi este capitala ţării noastre. Cocargeaua are o populaţie de 7000 locuitori şi 2000 case. Bunica mi-a răspuns mie.

În luna martie o să merg cu elevii şi profesorii la Bucureşti în excursie cu autocarul care este mai mare ca autobusul. O să vizităm cimitirul poeţilor şi scriitorilor. Eu voi face o hartă a oraşului Cluj din zinc şi duc acasă la bunica şi harta ţării noastre să vadă şi oamenii din sat. Eu nu ştiu să fac harta oraşului Bucureşti din zinc că nu am văzut harta. Ce mai faci d-ta? Cu drag, nepotul ei Vasilică"

14 a VI-a 1961.

"Doamnă profesoară Sandu,

Eu sunt bine şi sănătos. Eu am ajuns bine cu trenul acasă. Am mers de la Cluj la Bucureşti cu trenul până la gara de nord şi de acolo am luat tramvaiul la gara de sud. Am mers cu Marinel şi cu mama lui. Noi trei am plecat din gara de est cu personalul. Noi am ajuns cu personalul în Ştefan cel Mare noaptea la ora 11. Personalul a oprit în 19 staţii mici ale satelor. Din staţia de la Ştefan cel Mare am mers multe pe cărare lângă cale ferată. Geamantanul meu a fost prea greu şi eu cu mama lui Timinschi l-am cărat greu şi am obosit. Am avut tremurătură. Un tren a trecut lângă noi. Lângă cărare era valea cu nori că a plouat. Noi am stat pe marginea cărării până a trecut trenul. Am simţit că locomotiva a făcut un mare curent de vânt cu fumul de cărbuni. Hainele mele nu s-au murdărit. Noi trei am ajuns acasă la Timinschi astă-noapte. Eu am fost obosit şi m-am odihnit bine în casa lui Timinschi până dimineaţă. Am mers apoi cu trenul 3 staţii la bunica acasă. Bunica s-a bucurat mult să mă vadă şi m-a sărutat pe obrajii mei. Sărut mâna cu drag elevul Vasilică."

18 a VI-a 1961.

"Dle maestru Dărăban, Eu sunt bine şi sănătos. Am sosit bine acasă cu trenul în vacanţa de vară la bunica mea în comuna Cocargeaua. Acasă la noi cresc rechitele pe marginea braţului Dunării care se numeşte Borcea. Din rechită este bine să se face coşurile de şi de transport şi de birou. Oamenii din Cocargeaua nu ştiu să facă bine coşurile frumoase. Ei fac coşuri urâte pentru paie şi gunoi. Eu ştiu să fac bine coşurile frumoase. În ziua de 10 august 1961 eu merg cu briceagul meu la Borcea şi tai crengile de rechită care sunt verzi, subţiri şi lungi. Apoi număr câteva crengi şi aduc acasă. Acasă eu curăţ frunzele de rechită de pe ele. Eu voi face un coş de nuiele şi o damigeană de sticlă de la bunica să vadă tatăl meu bunica şi oamenii din sat. Apoi voi face şinele de nuiele verzi pentru damigeană cu briceagul şi o să fiu atent să nu rup şi să iasă bine. D-l Dărăban îmi scrie mie o scrisoare.

Cu drag Vasilică Adamescu."

23 a VI-a 1961.

"Doamnă profesoara Sandu,

Eu sunt bine şi sănătos. Eu am dat în ziua de 13 iunie foaia de drum la bunica mea şi am spus să trimită înapoi la şcoala noastră de orbi din Cluj. Ieri aseară bunica a primit scrisoarea de la dna prof. Sandu. A fost poştaşul la mine şi mi-a dat scrisoare. Bunica a fost plecată în sat şi a venit acasă. Am dat scrisoarea de la Dna prof. Sandu. Eu nu am primit scrisoarea cu braille de la dna prof. Sandu. Am scris şase scrisori în zi de 14 iunie, una pentru dna prof. Sandu una pentru dl Director Oşeanu şi la toţi muncitorii de la tipografie şi la dl prof. Dănilă. Am făcut baie în Borcea ca să fiu curat nu a fost aşa frig, a fost cald şi soarele. O să mai fac baie în Borcea. Nu este voie să merg mai departe în apă prea adâncă. Copiii răi merg şi se îneacă în apă adâncă şi mor. Eu fac baie în malul Borcei în apa mai mică de un metru şi 20. Am scris şi Dlui Dărăban că o să fac un coş frumos şi o damigeană cu sticlă de la bunica să vadă bunica şi toţi oamenii din sat. Acum rechitele sunt înflorite. Numai mai târziu în luna august o să fac coş şi damigeană. Am citit mult din revistă acasă. Oamenii din sat au venit în vizită la mine acasă să mă vadă cum citesc şi cum vorbesc.

Cu drag, Vasilică."

2 a VII-a 1961.

"Dragă Martinescu, Nu am primit scrisoarea de la Martinescu. Adamescu este bine şi sănătos. Întreabă Adamescu pe muncitorii tipografi: de ce nu au scris lui Adamescu? Poştaşul din Cocargeaua este bun aduce multe scrisori lui Adamescu de la oamenii din Cluj. Adamescu spune la Martinescu să spună la Flori şi la Dna prof. Sandu să scrie lui Adamescu. Şi că Adamescu este un băiat bun, cuminte şi harnic. Martinescu este foarte bun şi vesel şi îl iubeşte pe Adamescu şi îi scrie

să nu lucreze mult acasă şi să se odihnească ca să crească mare până la 190 de centimetri peste 2 sau 3 ani, nu creşte mai înalt decât copaci sau munţi. Eu stau acasă până în septembrie şi vin cu trenul la Cluj.

Al lui Martinescu prieten Adamescu."

15 a VII-a 1961.

"Dragă Flori,

Eu am primit ieri scrisoarea de la Flori. Eu m-am bucurat mult că Flori a scris mie scrisoarea. Ştiu că Popescu a terminat şcoala medie şi a ştiut bine la examene. La toamna Popescu va fi student şi va merge la facultate să înveţe limba franceză. Eu vreau să vin de acasă în ziua de 2 septembrie la Cluj şi vreau să-l salut pe Popescu: bună-ziua. Popescu este prietenul meu şi Flori este prietena mea. Ştiu că Popescu nu mai joacă mult şah cu Aurel, este foarte bun. Eu sunt bine şi sănătos. Fata frumoasă din Cocargeaua ştie să scrie în palma mea, a învăţat bine la şcoală. Bunica nu ştie să scrie în palma mea că a fost mică şi nu a mers la şcoală nici tata nu ştie să scrie în palma mea.

Cu drag prietenul tău Vasilică."

Peste ani, după multă lectură şi alte mii de cuvinte învăţate, exprimarea mea a devenit tot mai corectă. Iată mai jos, o epistolă trimisă profesoarei mele Florica Sandu:

28 a XII-a 1971

"Stimată doamna profesoară Sandu,

Vă informez că în prezent mă aflu la Siliştea Nouă, unde am revenit după ce Comisia de Ocrotire a Minorilor din Slobozia, a aprobat să rămân ca asistat.

În noaptea de 19 spre 20 decembrie, am călătorit bine cu trenul spre Bucureşti, unde am mers alături de domnul profesor Gh. Stancu la Ministerul învăţământului. L-am întâlnit aici pe domnul inspector Caraiman. Am discutat cu domnia sa anumite probleme care mă preocupă. De la Minister, am mers la Vatra Luminoasă, unde am făcut o vizită la Asociaţia Nevăzătorilor. Domnul Leu, preşedintele Filialei Bucureşti, mi-a aprobat o bursă trimestrială de 150 lei, pentru care i-am mulţumit.

De la Bucureşti, am plecat spre Slobozia, reşedinţa judeţului Ialomiţa, unde am dus dosarul la Comisie, pentru a mi se aproba şederea la aceeaşi Casă de Copiii. După o şedinţă de trei ore, preşedintele acestei Comisii, domnul Vasile Mitrea, mi-a dat hârtia prin care a aprobat cererea noastră. De asemenea, a hotărât să-mi acorde un ajutor financiar în valoare de 400 lei pentru care i-am mulţumit. Ne-am întors la Siliştea Nouă, iar domnul profesor Stancu i-a dat directorului decizia

de la Comisie. Nu după mult timp, domnul Stancu s-a întors la Cluj, lăsându-mă în grija unor copii cuminţi.

Sunt fericit deci, că am reuşit să rămân la Siliştea, unde îmi voi petrece în mod fructuos vacanţele, până la terminarea studiilor.

Ce mai faceţi? Cum o duceţi cu viaţa? O să vă mai scriu după Anul nou şi am să vă povestesc cum mi-am petrecut vacanţa.

MARIA PANĂ

Născută pe 21 iunie 1945 la Ploieşti, Maria Pană şi-a pierdut definitiv vederea la şapte ani. Era deja un copil orfan rămas în seama bunicilor. A fost înscrisă la Şcoala pentru fete oarbe din Buzău mai târziu faţă de vârsta standard a şcolarizării. Păstrează amintiri foarte vii din aceşti ani ca de altfel şi din perioada formării profesionale la unitatea din Arad, organizată şi aceasta numai pentru fete deficiente de vedere, un an la secţia de confecţionat coşuri din nuiele şi doi ani la cea de masaj medical. După o altă suită de dificultăţi, Maria izbuteşte să-şi găsească un loc de muncă la un spital din Ploieşti.

Mare iubitoare de literatură, cochetează de multă vreme cu domeniul nu numai în ipostaza de cititoare, ci şi ca autoare de mici poeme redând simplu stări sufleteşti şi reflecţii asupra existenţei personale, locuri comune, de altfel. Le-a reunit târziu, la 71 de ani, în volumul cu un titlu preluat de la o celebră şi magnifică romanţă, "Cioburi de iubire", apărut la editura Explorator din Ploieşti în 2016, cu o prefaţă de Ana Lucreţia Nedelcu.

Dar marea surpriză pe care autoarea o aduce în sfera scrisului nu se produce în zona poeziei, ci în cea a prozei. O povestire plină de umor, remarcabilă în felul ei, "Călătorii într-o ureche", îi este inclusă în volumul colectiv "Jurnal de călătorie", aceeaşi editură, Explorator, tot în 2016. Am avut privilegiul de a citi în manuscris şi plăcerea de a prefaţa romanul autobiografic al Mariei Pană, "Trapezul vieţii", propus spre publicare editurii Limes din Cluj şi acceptat în programul anului 2017. Nu ştiu când a învăţat Maria Pană să scrie proză, dar stilul ei este vioi, însufleţit de oralitatea relatării directe, ca şi cum ar sta cu cititorii la masă, un stil înaripat de dorinţa confesiunii totale. Spovedania curge înainte fără să mai aştepte protecţia patrafirului. E o carte laică, presărată cu mărturia frustrărilor, a bucuriilor nevinovate, a seninătăţii inconştiente a copilăriei, cu duritatea

mediului din internate, dar şi cu revelaţiile din aceleaşi ambiente. Se adaugă la toate acestea creşterea psihologică atipică, devenirea şi maturizarea insolită a unei tinere nevăzătoare conştientă de inteligenţa şi atractivitatea ei, dar marcată, ţinută în chingi de educaţia tradiţională, de lipsa de familiaritate cu libertatea deciziei personale.

E de adăugat aici informaţia exotică pentru mulţi că autoarea îşi scrie poezia şi proza la placă şi punctator, perforând hârtia groasă de sus în jos, de la dreapta la stânga, în celulele de şase puncte braille, fără să-şi poată verifica scrisul, scoate apoi foaia dintre copertele plăcii, o întoarce pentru a o putea citi şi corecta de la stânga la dreapta. Din secvenţele romanului "Trapezul vieţii", am selectat una puternic evocatoare a Şcolii pentru fete din Arad, cu portrete şi peisaje, cu obiceiuri şi mentalităţi de reţinut.

Începem însă cu trei poeme, între ele "Odă pentru Elena", fiica autoarei, Elena Antofie, care, cu generozitate şi perfect profesionalism, a citit vocal şi a înregistrat, în regim de voluntariat, o suită de cărţi pentru fonoteca naţională a nevăzătorilor.

Ceaşca de cafea

De sub al nopţii val ocrotitor,
Apare ziua ca un pui plăpând,
Coşmaruri, visuri se topesc în zbor
Şi uiţi că noaptea ţi-a trecut plângând.
Deschizi fereastra, doruri să alungi,
Să se ivească soarele nu vrea,
Dejun, în mâini o pâine vrei să frângi,
Cum ţi s-a frânt demult inima ta.
Cafeaua fierbe în ibricul trist,
În tine gem dureri ce nu s-au stins,
Porţi greaua cruce-a vieţii ca un Christ,
Eşti în picioare, viaţa nu te-a-nvins.
Pui la cafea un praf de zahăr fin,
Izvorul lacrimilor tot nu-l seci,
Îţi pare viaţa miere de pelin
Şi ceaşca mare-n care să te-neci.
Licoarea-n ceaşcă - aşteaptă ca s-o bei,
Amarul ei e un răsfăţ profund,
Te resemnezi, căci toate-s de la zei,
Durerile, ca banii, se ascund.

Odă pentru Elena

Eşti amfora în care Dumnezeu,
Mi-a dăruit doi aştri luminoşi,
Eşti zâna bună-n care cred şi eu
Şi de la care - aştept doi Feţi frumoşi.
Eşti apa vie din ulciorul sfânt,
Eşti soarele ce-apare-n zori de zi,
Eşti ploaia care cade pe pământ,
Când arşiţa usucă lunci, câmpii.

Eşti cerul unde-mi stă a vieţii stea,
Eşti ceasul bun ce mulţi duşmani a-nvins,
Eşti umărul de sub povara mea,
Eşti floare-n iarna care m-a cuprins.
Eşti avangarda unui ţel frumos,
Eşti dig pentru talazuri de nevoi,
Eşti mâna ce mă mângâie duios,
Când vechi dureri mă cheamă înapoi.
Eşti visul, dorul, toate la un loc,
Eşti cartea-n care-mi place să citesc,
Eşti îngerul ce mi-a adus noroc
Şi pentru toate astea-ţi mulţumesc!
(pentru fiica mea Elena)

Cioburi de iubire

E primăvară iarăşi în păduri
Şi păsări ciripesc prin lăstăriş.
Din soare vrei iubirea iar s-o furi,
Serotonina creşte pe furiş.
Vrei cu natura să te contopeşti,
Să-ţi crească flori şi-n suflet sau să zbori.
La orice vârstă-ţi vine să iubeşti,
Dar şi seninul poate-aduce nori.
Admiri cum muguri se deschid încet,
Ca nişte diafane sărutări.
Te-ncântă ciripitul în brădet,
Iar dorul tău e dus în depărtări.
Te culci în iarbă, vise pui sub cap,
Dulci şoapte şi comori te înconjor,
Iar tu suspini, din gene lacrimi scap',
Căci anii ce i-ai strâns în suflet dor.
Zadarnic primăveri se duc şi vin,
Căci din iubire cioburi au rămas.

Se scurge viaţa ca un râu de chin,
Şi-n tine plâng dureri, dar fără glas.
E primăvară prin grădini şi străzi,
Dar parcă nu mai e ca-n alte dăţi,
Căci timpul ne înghite ca pe prăzi.
Hain, destinul ne ia grele plăţi.
Aş vrea în curcubeu să mă prefac,
Să nu mă mai ajungă niciun dor.
Pe cioburi de iubire să nu zac,
Dar Dorul e un zeu ne-ndurător.
Finalul ne arată crud şi clar,
Că-n viaţă şi în mâini doar cioburi strângi.
La urmă toate au un gust amar,
Căci pe destin, nicicând n-ai să-l înfrângi.

Trapezul vieţii

(fragment)

Cam cu acestea m-am ocupat eu în vara aceea, şi pot să spun ca abia aşteptam să vină toamna ca să plec la şcoală, noua mea şcoală de la Arad. Deja începusem să-mi adun lucruşoarele de care aveam nevoie pentru şcoală, deoarece de data aceasta plecam mult mai departe şi bunica n-ar mai fi putut veni la două-trei săptămâni, să-mi aducă cele necesare. Cu mare greutate le-aş fi putut cumpăra şi din Arad, dar se putea întâmpla sa nu am bani ori de câte ori aş fi avut trebuinţă.

În sfârşit, a venit toamna, au plecat rândunelele şi trebuia să plec şi eu. Iar bagaje, iar despărţiri, iar regrete. Ai mei au decis că mai bine ar fi să călătorim noaptea, ca să ajungem dimineaţa la Arad. La plecare, în gară, a venit mătuşa Tita să-şi ia rămas bun de la mine şi mi-a dăruit o pereche de ciorapi cu fir de lame. Mi-au fost tare dragi ciorapii aceia, dar atunci nu ştiam că avea să mi-i fure o colegă dintr-o clasă paralelă.

După ce am făcut prezenţa, bunica n-a vrut să rămână mai mult şi să plece cu trenul de seara, pentru a cunoaşte puţin oraşul împreună cu mine. S-a întors cu trenul următor, iar eu chiar că am rămas printre străini, mai străini decât cei de la Buzău. Cred că jumătate din salariaţi şi eleve vorbeau ungureşte şi ne tratau ca pe nişte fiinţe extraterestre.

Aproape toată clasa noastră de la Buzău voia să înveţe masajul, dar clasa de masaj se forma din doi în doi ani, iar în anul acela nu se începea o nouă serie. Aşa că am fost nevoite să învăţăm în

primul an, împletiturile. Pentru mâinile noastre delicate, pentru pretenţiile noastre intelectuale şi pentru năzuinţele noastre, era o meserie extrem de grea şi frustrantă. Nici în cele mai urâte coşmaruri, nu mi-am închipuit că voi face coşuri, târne şi c-o să îmbrac damigene.

Ducându-ne la această şcoală, totuşi, am avut marele şi nesperatul noroc să avem ca diriginte şi profesor de limba română, un mare Om cu O mare. În primul rând era bun - nu bun ca pâinea caldă, ci bun ca pâinea lui Dumnezeu. Tată dacă mi-ar fi fost, greşesc, dacă ne-ar fi fost, nu era atât de bun. Ne înţelegea problemele familiale, ne încuraja, ne alunga spaimele cu sfaturi, şi tristeţile cu câte o glumiţă.

Pe vremea aceea, când comunismul era la putere, n-aveai voie să deschizi gura pentru vreo problemă. Ce-ţi dădeau şi ce-ţi făceau reprezentanţii Partidului Comunist, trebuia să fie pentru noi, cea mai mare binefacere, cea mai mare fericire. Dacă mai făceam şi noi o poznă de diferite dimensiuni, domnul diriginte ne lua apărarea. Adevărul era că majoritatea fetelor venite de la Buzău, eram şi ne simţeam deosebite faţă de celelalte eleve ale şcolii, şi ne purtam ca atare. De aici se iscau tot felul de conflicte. De la "sfânta" bentiţă, pe care fetele cam uitau s-o pună pe cap, până la o bluză mai drăguţă; de la o pieptănătură mai nu ştiu cum, până la o mică bijuterie purtată în deget - toate îi deranjau pe profesori, iar greşesc, pe profesoare şi pe educatoare. La Buzău nu aveam voie să ieşim în oraş, la Arad nu aveam voie să ne îmbrăcăm ceva mai cu gust. Şi la Buzău atârnau hainele pe noi ca pe nişte pari, dar măcar eram copii. La Arad însă, eram deja domnişoare şi puţină cochetărie se impunea. În cadrul şcolii profesionale învăţau fete cu vârste cuprinse între 16 şi 30 şi ceva de ani şi pot să afirm cu siguranţă, că niciuna nu voia să devină călugăriţă. Cele ce n-au avut în familie măcar o persoană care să le trezească gustul de frumos, suferă, chiar sunt încorsetate de rigorile restricţiilor, modestiei excesive şi a sobrietăţii duse până la extrem, chiar şi astăzi. Oricum, noi, elevele de la anul întâi, n-aveam voie să ieşim în oraş decât însoţite de rude. Puteam să stăm şi 20 de ani în şcoală şi abia să ne dea drumul pe străzile Aradului, că tot ca nişte copii de bogdaproste arătam. E drept, că hainele şi încălţămintea le primeam de la şcoală, dar dacă ne-am fi lăsat în nădejdea şcolii?... Şi până la urmă, eram întreţinute de stat, nu din buzunarele salariaţilor şi cu puţină bunăvoinţă, am fi arătat şi noi ca nişte drăguţe, ca nişte domnişoare de vârsta pe care o aveam, nu ca nişte călugăriţe în devenire. Spun toate acestea pentru că acasă aveam şi noi părinţi, fraţi şi alte rude, ce plângeau când ne vedeau sau le povesteam cum eram întreţinute.

Şcoala arăta ca o mică Bastilie, în care aveam la parter clasele, la etaj dormitoarele, iar la subsol bucătăria şi cantina. Într-un colţ al clădirii, mai izolată de traficul elevelor, se afla cancelaria, secretariatul şi o mică bibliotecă, având cărţi scrise în braille. Aveam o curte interioară delimitată pe trei laturi, de clădirea şcolii noastre, iar pe a patra latură se aflau, culmea, ferestrele unei şcoli profesionale de băieţi. Când pauzele noastre coincideau, fetele care vedeau mai bine sau mai puţin, comunicau şi chiar se împrieteneau cu unii dintre ei. Numai ce le vedeai pe malul Mureşului,

plimbându-se perechi, perechi. Cred că directoarea noastră, dacă ar fi avut permisiunea, ar fi vopsit geamurile şcolii de băieţi. Curtea era asfaltată, avea la mijloc un rond mare, pe care ar fi trebuit să fie sădite flori, iar pe latura dinspre băieţi, era pista şi groapa pentru sărituri.

Aveam o sală nu prea mare, dotată cu o mică orgă, folosită şi ca sală de muzică, unde ne adunam pentru cor, sală ce servea şi pentru sport. Atelierele unde se învăţau câteva meserii ca perii şi mături, saltele şi plăpumi, cartonaj şi împletituri, se aflau pe altă stradă, unde se mergea cu rândul.

Pentru meseria pe care o învăţam noi, adică aceea de împletituri, aveam nişte salopete mai mari cu un metru, decât ne trebuiau nouă, apoi pe deasupra, ne puneam un şorţ cât o faţă de masă. Toate măcar erau dintr-un doc foarte bun şi în această costumaţie, arătam ca nişte scafandri. Regret mult că nu am făcut poze cu aceste haine de protecţie, să le pot arăta copiilor şi nepoţilor mei. Orice obiect am fi executat, exista riscul să ne lovim, zgâriem sau să ne vârâm în ochi răchita sau nuielele cu care lucram. Desigur că făceam ore de protecţia muncii, ce ne ajutau într-o oarecare măsură. Noi semnam nişte fişe precum că am făcut instructajul, iar dacă ni se întâmpla vreun accident, maiştrii nu intrau la apă.

Într-o zi lucram târne şi abia aveam loc unele de altele.

Aceste târne trebuiau făcute de o anumită înălţime. Eu am cerut beţişorul cu care-i măsuram unei colege. Aceasta l-a aruncat; şi băţul gros, care avea vreo 25-30 cm, a ajuns în ochiul meu. Maistra ne-a trimis imediat la şcoală, unde se afla cabinetul medical. Am avut noroc să fie medicul la cabinet, căci nu venea la noi în fiecare zi.

Mi-a dat patru feluri de picături şi am rămas în dormitor câteva zile. Măcar dacă mi-aş fi dorit să învăţ această meserie...

La orele de limba română îl aveam profesor pe dirigintele nostru şi toate vicisitudinile de la atelier, faptul că ne îmbrăcam parcă eram prinse de pe gârlă, faptul că în anul acela nu aveam voie în oraş, toate se estompau prin acele ore minunate şi discuţii instructive, relaxante, deosebite.

Ora efectuată cu acest profesor, era pentru noi ca o baie de încântare. La orele de dirigenţie ne spunea în câteva cuvinte, nemulţumirile care i se aduceau la cunoştinţă de către ceilalţi profesori, la adresa noastră, noi i le justificam, din punctul nostru de vedere, iar apoi ne citea ori ne povestea cărţi, căci tare eram dornice de lectură. Atunci, nu existau la îndemâna noastră, a nevăzătorilor, atâtea cărţi, aşa cum sunt astăzi. Pot să afirm că, dacă ni s-ar fi servit literatură dimineaţa, la prânz şi seara, rareori am fi cerut şi de mâncare. Eram ca un pământ însetat după ploi de cărţi şi domnul Novac Tiberiu, îmi permit să-i dau numele aici, ne satisfăcea această sete, în limita posibilităţilor.

Din punct de vedere administrativ, pot să spun că la Arad, aveam două băi calde pe săptămână, faţă de Buzău, unde făceam numai una singură. În băile de lângă dormitoare, unde se aflau doar chiuvete şi spălătoare de picioare, numai cu apă rece, se găsea câte un godin, unde,

uneori, puteam să facem focul doar cu lemne furate, şi încălzeam apa în ligheanele noastre. Altfel ne descurcam numai cu apă rece. Lemnele trebuia să le subtilizăm noi, deoarece şi la Buzău şi la Arad, ne omorau cu economia. Nu aveam voie să facem risipă la niciun fir de pai sau bucăţică de hârtie de scris, dacă era de la şcoală.

În primul an, ţin să subliniez, că şi eu şi întreaga clasă, am avut note foarte bune, dovadă a strădaniilor noastre susţinute. La sfârşitul primului trimestru, când domnul diriginte a venit să ne treacă notele şi mediile în carnete, ne-a făcut şi o mare surpriză, ne-a adus foi de drum la toate elevele cu media peste nouă. Fetele care locuiau mai aproape şi primeau foi de drum, puteau da foile celor care locuiau mai departe, în schimbul banilor de bilete.

Primul trimestru mi s-a părut că s-a scurs extrem de repede, dar şi că a durat o veşnicie, deoarece în mine se luptau două simţăminte antagoniste: raţiunea şi sufletul. Raţiunea îmi dicta să merg pe drumul formării mele ca om, acumulând cunoştinţe cât mai vaste din toate domeniile. Sufletul mă chema înapoi lângă cei dragi, lângă cel care-mi rupsese sufletul în două - o parte la mine, o parte la el, despre care nu mai ştiam nimic de atâta vreme şi sufeream în tăcere de o crunta maladie a celor trei D: despărţirea, depărtarea şi dorul. Înainte de a pleca acasă în vacanţa de iarnă, o colegă a strâns bani şi foi de drum de la mai multe fete care mergeau spre Bucureşti, pentru a cumpăra tichete la acelaşi accelerat şi pentru a fi împreună în acelaşi compartiment. Am mers şi eu cu ele, ca să nu mai vină ai mei după mine.

Mare bucurie era pe noi că plecam acasă, locuiam la sute de kilometri şi scrisorile constituiau un alindor destul de slăbuţ, pentru "deţinutele" micii "Bastilii" din Arad. Pentru că la Ploieşti nu cobora nicio colegă în gara de vest, i-am înştiinţat pe ai mei cu ce tren sosesc, rugându-i să mă aştepte cineva la gară. Când am ajuns, în gară nu m-a aşteptat nimeni şi am stat între linii mai bine de o oră, până a venit la mine o doamnă şi m-a întrebat cu ce mă poate ajuta. După ce i-am explicat în câteva cuvinte, în ce impas mă găseam, m-a ajutat să ajung în faţa gării, unde la momentul acela nu se afla niciun taxi. Cam peste o jumătate de oră, a venit cineva cu unul şi l-am luat eu să mă ducă odată acasă. Când am intrat în casă, eram furioasă foc, obosită, ca după o zi de călătorie şi sfârşită de atâtea emoţii prin care trecusem. Bunica, împreună cu soţul mătuşii Nuţa făceau nişte socoteli - cum să schimbe "viitorul Universului" - şi la întrebările mele indignate, mi-au răspuns că au trimis-o pe Nuţa după mine.

La un sfert de oră de la venirea mea, a intrat şi aceasta pe uşă. Era clar ca bună ziua că nu venea de la gară. După ce le-am povestit că am fost într-un vagon la urma trenului, că am coborât între linii şi putea să mă calce un tren, dacă făceam doi paşi, bunica a încercat să mă liniştească, spunându-mi că totul a trecut cu bine şi mă aflam în siguranţă. Totuşi, mereu m-am întrebat care a fost adevărul, unde a fost Nuţa şi care i-au fost, de fapt, intenţiile?

Veneau sărbătorile de iarnă, dar în vacanţa aceea, nu mi-a mai fost aminte de nimic. Cu greu,

foarte greu mi-am revenit. Am întrebat-o de câteva ori pe Nuţa: cum de nu m-a văzut, că doar coborâsem din tren şi ea vedea normal, dar ea susţinea acelaşi răspuns: că nu m-a văzut, deoarece mă găseam prea departe. Oricum aş fi chestionat-o, n-aveai ce scoate de la aşa un creier. Ori din răutate, a vrut să mă pună într-o mare încurcătură, pentru a vedea cum pot să ies din impas. Deşi mi-era peste putinţă să înţeleg, am încetat să mai revin asupra acestui subiect şi cu timpul am uitat.

Cred că nici colegelor mele nu le-am povestit păţania şi până la urmă enigma a rămas înmormântată şi-n conştiinţa Nuţei, dacă o fi având, şi-n subconştientul meu.

Spre sfârşitul vacanţei, am sunat o colegă la şcoală, rămasă pe vacanţă în internat, rugând-o să mă aştepte în gară, căci voiam să merg singură până la Arad. Mariana m-a informat că şcoala este în carantină, deoarece izbucnise o epidemie de gripă. Aşa că, de teama să nu mă îmbolnăvesc şi eu, am mai rămas aproape trei săptămâni acasă, urmând s-o sun din nou, când se va ridica buclucaşa carantină.

A doua zi, m-am dus la Filiala nevăzătorilor şi mi-am luat cărţi de citit, câte am putut căra eu şi vărul meu Titi, ţinând cont că aceste cărţi sunt destul de mari, pentru că sunt scrise în braille.

Întotdeauna, cufundarea între cărţi, a fost pentru mine o adevărată ba e de fericire. Dar, mai repede decât mi-aş fi dorit, s-a scurs şi prolongé-ul vacanţei şi am plecat singură, după cum mi-am propus. Dar din nou stupoare, căci Mariana nu m-a aşteptat şi după ce am scris un roman în gând, am apelat la nişte băieţi să mă ajute să iau un taxi şi aşa a luat sfârşit o nouă aventură. Ţin să subliniez că prin astfel de aventuri trec toţi nevăzătorii şi unii chiar în fiecare zi. Nu ştie nimeni câte oceane de emoţii străbate un suflet de nevăzător, obligat să treacă prin astfel de suplicii.

Colega cu pricina s-a scuzat explicându-mi că ea ar fi venit, dar i s-a refuzat învoirea la aşa o oră matinală, deoarece într-adevăr, era vorba de cinci dimineaţa. Minciună sau nu, am înghiţit şi acest hap şi am lăsat-o moartă, pentru că faptul era consumat, iar pe vremea aceea, nu ştiam că toate ghinioanele mele erau furcile caudine, prin care va trebui să trec toată viaţa.

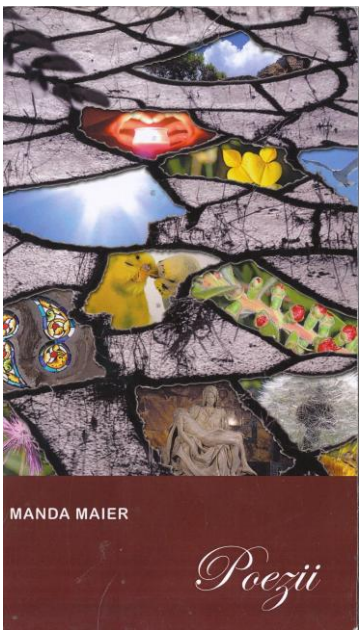

MANDA MAYER

(16 noiembrie 1947, Creţuleşti, Ilfov - 11 august 2015, Bucureşti)

Aproape fără vedere din naştere, Manda Dinu după numele iniţial, a urmat cursurile şcolilor pentru nevăzători din Buzău şi Arad. A lucrat ca muncitoare la Cooperativa Munca Orbilor din Bucureşti. Talentul ei remarcabil nu şi-a găsit consacrarea după cum o merita. Ca o târzie răsplată, a reuşit să publice în anul 2010 volumul intitulat simplu "Poezii", tipărit la Buftea, oraşul în care locuia. Pe copertă nu figurează nicio altă menţiune, nici editura, nici tipografia, nici tirajul. Apar aici surprinzător 31 de sonete. Amănunt straniu, cartea nu ne-a fost pusă la dispoziţie de autoare, ci, după moartea acesteia, de către concitadina şi prietena sa Mioara Iordache. Manda Mayer a publicat numeroase poeme în Revista braille, fiind totodată câştigătoare a multor concursuri organizate în cadrul comunităţii deficienţilor de vedere.

Era o zi

Era o zi ca noi de pătimaşă
Când vântul, vântul fâlfâind în zare
Părea un fel de pasăre trufaşă
Cu aripi lungi de frunze căzătoare.

Ţin minte tot ce le-am şoptit, iubite,
Acestor ochi cu care mă mângâi
Căci vorbele ca nişte stalactite
Mă mângâiau pe mine mai întâi.

De când la ţărmul inimii a tras
Corabie, sărutul tău de foc
Doar pentru tine fiecare ceas
Ca pe o stâncă l-aş urni din loc.

Că-ţi ies în drum ispite tari sau vagi
Ca nişte hanuri bune pe-nnoptate.
Eu mă gândesc în ele c-ai să tragi
Cu praştia iubirii mele poate.

Şi pentru că oricând ţi-am fost cu drag
Merinde pentru vis şi pentru viaţă
Alături ca mărgelele-n şirag
Ne vom mira... Se face dimineaţă?

Cântec de dragoste

Nu, nu ştiu dacă eu sunt inelarul
Ce-aşteapt-o strălucire de inel
Dar ţi-am întins cu sufletul nectarul
Pe care bându-l, tu să crezi în el.

Suntem aproape, poate prea aproape
Ca două gălbenuşuri într-un ou
Şi iată-mă pământ furat de ape,
De ochii tăi ca de un cântec nou.

Nemaiştiind să-ngân cu duioşie
Cuvântul ca pe-un fagur negustat
Nici răsuflarea mea ca o câmpie
Nu-ţi poate spune cât eşti de bogat.

Suntem aproape. Inima îmi bate
Cum bate în corăbii vântul bun.
Ceva din viaţa râmelor tăiate
Retălmăcesc în tot ce am să-ţi spun.

Afară plouă, îndelung mai plouă.
Lavanda vieţii să ţi-o dau din plin
Descui c-o cheie ce-am închis cu două
Şi te privesc. E mult? Sau e puţin?

Căldura mâinii tale

Căldura mâinii tale ca un scut
Mă-mbracă azi din creştet până-n poale.
Pe cele patru puncte cardinale.
Şi aerul din preajmă ţi-l sărut.

De existenţa ta mi s-au umplut
Chiar nopţile ca nişte glastre goale.
Căldura mâinii tale ca un scut
Mă-mbracă azi din creştet până-n poale

Şi-atâta foc în mine s-a făcut

Să-ţi încălzească fiecare cale
Pe care viaţa-ţi sună din sandale...
Iubesc cu ne-narmatu-mi început
Căldura mâinii tale ca un scut.

Poem previzibil

Câte întâmplări mai mari sau mai mărunte
Vor fremăta ca valurile-n mare
Eu n-am să uit că singur vii c-o floare
Pe dorul meu de-o viaţă ca pe-o punte.

Şi te privesc. E-o clipă de iubire
Ce poate fi o amintire rară.
Adesea înţepându-te subţire
Cu strălucirea ei ca de brăţară.

Tu, tu adică cel care-a primit
Tot ce mai am acum de cheltuit
Vei şterge poate praful câteodată
De pe această taină minunată.

Şi fie că am fost ori nu frumoasă
Fiindcă-am umblat cu simţurile goale
Prin timpul tău ca printr-o iarbă moale
N-ai să-mi aduci uitarea ca pe-o coasă

Pe unde voi umbla, pe căi străine
Cu cioburile dorului de tine.
Vor fi-ncercări, vor fi pe-atunci regrete
Şi tu cu alta evocând din nou
Iubirea noastră, marele tablou,
De lume agăţat ca de-un perete.

Romanţă de toamnă

E toamnă iar. E toamnă iar.
O zi ca un macat de smoală
Brumar a scos din buzunar.
Mi-eşti drag ţi-aş spune cu sfială
Dar n-o să sune oare-a pungă goală?
Tu râzi, tu bei, tu n-ai habar.

Un trandafir de pe covor,
Un trandafir ne-nsufleţit
În vis şi viaţă m-a-mpărţit;
Şi eu sunt trandafir sonor
Şi eu sunt trandafir strivit...
Bea, timpu-i iute de picior!

Şi-n casă-i cald ca-ntr-un cuvânt
Cu iz de fructe ce se coc,
Motanu-şi toarce lângă foc
Misteriosul lui descânt
Bea, perlă aruncată-n joc
Pe fundul cupei tale sânt.

Respiraţie prin timp

Mai aşează-te la pian
Mai îngână-mi domol,
Cu glasul acela ca un alcool,
Numai pianul ştie,
Cum mângâie cântecul mâinile tale
Şi râzând
Aleargă pe note după mine,
Deşi sunt aproape.

Atât de aproape,
Încât ar putea să-mi crească şi mie clape.
De nu mi le-ar ascunde,
Pentru tine
Timpul care trece,
Timpul care vine.

Sonetul nr. 1

Când mâna ta în mâna-mi e-o pasăre cuminte
Şi râsul tău resfiră o candidă lumină,
Îmi molcomesc cu-ncetul simţirea mea fierbinte
Şi mă încearcă-o dulce, îmbătătoare vină.

Ştiu, crudă ţi-e splendoarea; răneşte şi domină!
Nectarul gurii tale, ispititor, mă minte.
Dar tu trăi-vei veşnic, metaforă divină,
Într-al iubirii mele cuplet fără cuvinte.

Căci pentru cel ce-ţi simte al ochilor amurg,
Ca valuri răscolite sunt timpii care curg.
Naintea ta se pleacă gândirea lui, discret

Şi pe când frumuseţea-ţi, ca zâmbetul de soare,
Va fi plătit de-a lumii dulceaţă-nşelătoare
Vei mai trăi o vreme într-un uitat sonet.
(13 ian. 1967)

Sonetul nr. 4

Naintea ta mă simt ca un copil,
Când mă priveşti adânc, pătrunzător,
Mă odihnesc în zâmbetu-ţi fragil...

Plutesc în visul tău tulburător.

Să fie oare-un joc întâmplător?
Ah, gându-acesta cât mi-e de ostil...
Dar nu, iubirea noastră n-are nor,
E mai duioasă ca o zi de-april.

Hai, lasă-ţi în desfătătoare clipe
Neliniştitul suflet să se culce,
Să-l mângâi cu-ale gândului aripe,

Cu tinereţea-mi candidă şi dulce.
Şi veşnic glasul tău blajin şi calm
Să-mi pară sfânt ca versul unui psalm.
(22 ian. 1967)

Sonetul nr. 10

A fost odată... cum a fost
Îţi mai aduci aminte?
Ce joc de gesturi şi cuvinte,
Ce nebunie fără rost!...
Da, dorul nostru mă mai minte,
Mă poartă pe un drum anost,
Dar nu, a fost doar când a fost:
O dragoste fierbinte.
Acum mi-e sufletul senin
Şi tu îmi pari ca un străin,
Aşa, ca orişice persoană.
Îmi place să te văd, te-ascult,
Atâta şi nimic mai mult.
Nu mă mai doare nicio rană.
(27 ian. 1967)

Sonetul nr. 13

Ce rece şi dură apăsare.
Ceasornicul în suflet parcă-mi bate.
Prietene, ascultă, nu se poate
Să nu regreţi idila care moare!

Cuvinte de prin cărţi împrumutate
Adună-le-ntr-o frază la-ntâmplare.
Spune-mi ceva! Ah, cum poţi să taci oare
Când clipele ni-s toate numărate?!

Urăsc această linişte duşmană
Ce-aduce a-nfiorare marmoreană.
Să-mi spun de-acuma simplu, eu, nu noi!

Da! Peste-o clipă ochii voi închide.
Nu vreau să văd cum pleci: O, dar nu râde!
Mi-e greu să cred că n-o să mai fim doi!
(27 mar. 1967)

Sonetul nr. 17

Ai luat din viaţă sensul cel mărunt
Nu te-ai uitat napoi, nici înainte!
Şi-mpovărat de-aducerile-aminte
Te-ntorci acum întocmai ca Peer Gynt.

În pieptul tău e-o flacără fierbinte,
Te chinuie mereu regretul crunt,
Astăzi, abia când părul ţi-e cărunt
Ai învăţat că tinereţea minte.

În strâmta încăpere a gândirii
Ţi-ai aşezat icoana fericirii,
Dar când voiai mai mult să te desfete

Icoana, ea a-ntors-o spre perete.
Învaţă azi bătrâne, spre-mpăcare:
Speranţa este singura cărare!
(26 apr. 1967)

MOISE CIORBA

(14 martie 1949, Tulca, Bihor - 21 februarie 1995, Oradea)

A absolvit Şcoala profesională pentru nevăzători din Bucureşti, iar ulterior, Liceul de filologie din Oradea, lucrând între timp ca muncitor.

În 1988, la Editura Litera, i-a apărut volumul "Dincolo de lumină". Între anii 1990-1995 a îndeplinit funcţia de preşedinte al filialei Bihor-Sălaj a Asociaţiei Nevăzătorilor. A iniţiat, împreună cu poetul George Vidican şi cu prestigioşi ziarişti din Oradea, emisiuni de radio şi rubrici în publicaţiile locale, dedicate vieţii deficienţilor de vedere. În anul 1991, a instituit concursul literar de creaţie destinat aceloraşi semeni ai săi şi numit, după exemplul cunoscutului volum de poeme al lui Lucian Blaga, "Paşii profetului". Postum, în 2003, prin grija Asociaţiei nevăzătorilor Bihor, i-a fost publicat, la Imprimeria de vest, Oradea, volumul de poezii "Descântec pentru trandafiri albaştri", un titlu stabilit de îngrijitorul ediţiei, poetul George Vidican.

Cântec de seară

(rondel)

La ceasul când totu-i nimic,
Ori poate când totu-i prea mult
Cu pas de copil prea adult
Mă-nchin veşniciei din spic.
O noapte prea grea, prea demult
Mă strigă, mă vrea de amic,
La ceasul când totu-i nimic
Ori poate, când totu-i prea mult.
Adâncu-nnoptat îl despic
Şi noaptea spre stele-o ridic
Cu braţele-n cruce, şi-ascult
Un cântec de leagăn ocult,
La ceasul când totu-i nimic.

Drumuri

Din moarte, până-n moartea viitoare
M-am răstignit în floarea de cireş,
S-adun puterii semnul de-ntrebare
Din rodul ce n-a dat şi nu dă greş.

Mi-am înrudit destinul cu făclia,
Încremenită-n raza de amurg;
Să fie-aşa departe veşnicia
Şi-atâtea lumi în apele ce curg!

De-atâţia sfinţi s-a-ntunecat Edenul,
Şi somnu-n vine-mi prinde rădăcini
De ce mă cheamă lângă el blestemul
Şi unde mor atâţia pelerini?

Nedumerire

E-aşa târziu, şi-atâta noapte-n noi,
Că am uitat de zori şi de lumină
Iar pasul greu şi aripa se-nchină
La umbra clipei strânsă-n muşuroi.

Cocoşul cântă nopţii de trei ori,
Şi de trei ori corabia se frânge,
Se umple marea cerului de sânge
Precum adâncul zării de comori.

Un brad ori poate paltin, poate fag,
Ori poate-un dor de lumile astrale
S-a coborât cu veşnicia-n poale
Să pună-n calea vremilor un prag.

Dar ţărmul e pustiu şi paşii goi,
Ca începutul îngropat în maluri,
Din fruntea lui răsar păduri şi dealuri
Şi mări hidoase cu armuri de ploi.

Prin semnul neputinţei ce-a-mplinit
Pe-altarul vremii, umbra poticnirii,
Un clopot bate împotriva firii
Să ardă nopţii săbii de granit.

Rondel

Să mai aştept? Dar până când?
Să tot alerg, să strig, să bat?
La poarta ce s-a ferecat

Cu-atâtea lacăte de gând.

Şi-n faţa sfinxului turbat,
Cocoşii, zorii stau la rând.
Să mai aştept? Dar până când
Să tot alerg, să strig, să bat?

E-aşa târziu, niciun lătrat,
Şi niciun semn de stea arzând,
Cu niciun strigăt nu răzbat
Prin noaptea scrisă de păcat,

Să mai aştept? Dar până când?

Ora seismică

Ard paşii pământului, stelele-n gropi
Şi turmele pasc rădăcinile zării,
Torc mituri din fluiere arse păstorii,
Plutind spre abisuri cu streşini de plopi.

Curg ramuri fluide spre lumi de popas,
Rodind ne-mplinirea cărărilor frânte,
Şi taina ruginii ce-ar vrea să descânte
Fantomele albe robite de glas.

Mă-mbăt de făclia aprinsă-n sicriu
De stânca ce creşte tăcerile ierbii,
Când şerpii se scaldă-n izvoare cu cerbii,
E ceasul din urmă, dar nu-i prea târziu?

Singurătate

Cobor şi urc în mine iar şi iar
Cum urcă şi coboară seva-n struguri,
Tăcerilor ce le-am primit în dar
Le dăruiesc şi eu tăceri de ruguri.

Şi stau de veghe, nopţile mă dor
Iar somnul mă apasă greu pe pleoape,
Neputincioase unde de izvor
Vor gândurilor cimitir să sape.

Ascult şi caut, caut şi ascult
E prea târziu, e poate prea devreme
Eu stea polară nu mai am de mult,
Iar zorii zilei uită să mă cheme.

Cobor şi urc prin mine căutând
Măcar un semn de-aducere aminte
Dar timpul zace răstignit pe-un gând
Pe drumul dinspre-ntoarcere-nainte.

Gând de toamnă

E timpul să credem în noi ca-ntr-un crez,
E timpul să credem în noi cu tărie,
Şi-n ceasul ce n-are nici clipe nici miez
S-aprindem în semn c-am trecut o făclie.

Şi fie lumina-i să ardă mereu
Pe drumul adânc poticnit de popasuri
Ca-n slova cioplită din greu spre mai greu
Să-şi doarmă vecia şi câteva ceasuri.

E poate momentul să fim mai adânci,
E poate momentul să fim mai aproape;

Pe umeri ne-apasă corăbii de stânci,
Din palmele noastre vin cerbi să se-adape.

Se-apropie toamna cu paşi dezgoliţi,
Pe dealuri se-aprind tăinuitele ruguri
Toiagul din palme cu muguri ciopliţi
Rodeşte tăceri, botezându-le struguri.

Că-i timpul să credem în noi şi-n viori,
Şi-n somnul zăpezii rotund ca ogorul,
E bine să credem în zbor de cocori
Şi-n clipa când noaptea ne leagă piciorul.

Orologiu

Ca să culeg în palma-mi uscată trandafirii
Am învăţat să număr pe rădăcini de flaut.
Mi-am dăltuit calvarul pe care urc şi caut
Scânteia dărâmată la marginile firii.

Filtrat prin mine timpul rodeşte mai devreme,
Dar brazii-i prind hlamida catargelor de ape,
De-atâtea zări pământul în ochi nu-mi mai încape
Şi-au ruginit vâslaşii cu cerul pe trireme.

Bat ornicele-n beznă, un semn de amăgire
Şi-n larg sirene urcă adâncul tăinuirii,
Se pregătesc de nuntă în stoluri negre mirii
Dansând cu aripi frânte pe aripi de clavire.

Şi-n vinul dăruirii încremenit în ciuturi
Ca-n zborul plâns de clopot mi-am împletit hotarul,
E prea rotundă clipa să poată fi paharul
Părtinitor şi veşted, îmbălsămat de fluturi.

NICU MORARU

Născut la 4 mai 1949 în oraşul Târnăveni, jud. Mureş, anii copilăriei îi petrece în comuna Jidvei, Alba. La doi ani şi jumătate rămâne fără vedere, urmare a unui accident: arsură de var. Urmează Şcoala de nevăzători din Cluj, apoi cursul profesional de masaj la Bucureşti timp de doi ani. Se angajează în 1968 la Băile Felix, Bihor unde activează până în 1998 când se pensionează. În 1975 se căsătoreşte şi are mai târziu o fiică. În anii 1980, urmează liceul, devenind asistent fizioterapeut.

După pensionarea de la stat în anul 1998, îşi deschide cabinet particular în hotelul Padiş din Băile Felix, activând până în 2013. În acest răstimp, mulţi ani deţine funcţia de vicepreşedinte al filialei Bihor-Sălaj din cadrul Asociaţiei Naţionale a Nevăzătorilor. Participă la aproape toate activităţile culturale, sociale şi sportive ale filialei menţionate.

Debutul în presa literară e consemnat în revista "Familia" în martie 1988. Mai publică poeme şi epigrame în reviste din Bihor precum şi în Litera noastră. Ocupă locuri pe podium la concursurile organizate pentru autorii nevăzători. Scoate un volum de poezie în anul 2002 la Imprimeria de vest din Oradea cu titlul "Ispite, vindecări, lumini".

De ziua ta

Încă o creangă uscată, în pomul vieţii
Loc pierdut de păsările anilor,
În zborul lor rotund în Univers.

Încă o boare de vânt desprinsă din miezul furtunii,
Ce se împrăştie în mersu-i, an de an, clipă de clipă,
Spre a se putea readuna la o adică.

Încă un val de bucurie nostalgică
Atingând ţărmul, nu se mai întoarce întreg
În apele învolburate ale mării zbuciumate din tine.

Rătăciri

Crengile stelelor din pomul ceresc
Îşi freamătă lumina de frunze,
Mândrul surâs al mamei Pământ.
Cadrează a nopţilor buze.

Păsări de timp ascund sub aripi
Clipe ce ne sunt călăuze,
Vânturi de visuri cântă un mit
Povestea vieţii vrând să acuze.

Nopţile viselor dezmiardă firea
Cu valuri de mări şi havuze,
Focul suspinelor arde iubirea
Cu solzi de peşti şi meduze.

Presimţiri

Simt despărţirea de trecut
Şi întâlnirea cu prezentul,
În viitorul iminent
Voi fi sau nu voi fi absentul.
Încerc să-mi sprijin amintirea
Pe soarta ce mă însoţeşte
Şi, consolându-mi fericirea,
Păşesc spre noaptea ce rodeşte.
Ajuns pe plaiuri de netimp,
Adun a' lacrimilor ploi
Şi-nconjurat de-al firii nimb,
Voi scutura o stea spre voi.

Atunci demult

Atunci, demult, caii erau albi, câmpiile verzi.
Iar eu mă scăldam în lumină;
Acum, caii sunt incolori, câmpiile uscate,
Iar trupul meu, oglindă străină.
Atunci, demult, mă jucam eu peşti, mă jucam eu fluturi,
Iar ploaia era caldă şi lină;
Acum fluturii se ascund de mine, apele sunt prea adânci şi tulburi,
Iar norii aduc doar furtună.
Atunci, demult, albastrul cerului îmi mângâia privirea,
Râsul îmi răsuna până departe,
Iar răsuflarea pământului îmi încălzea tălpile;
Acum, albastrul cerului e un mister, râsul meu un zâmbet în şoapte,
Iar pământul îmi numără paşii şi clipele.

Copile timp

Copile Timp! Ai crescut mare

Le poţi fi moş la fiecare,
Tu sferic ai crescut mereu
Cu mine şi-ntreg trupul meu.
Rostogolirea ta ciudată
Cuprinde-n sine lumea toată,
Dar nimeni n-a ştiut vreodată
Unde eşti drept şi unde pantă.
Alergi mereu spre tine însuţi,
Clipele-n gol desfăşurându-ţi,
Moşnege Timp! Eşti la izvoare,
Le poţi fi prunc la fiecare.

Se scutură rodul din toamne

Se scutură rodul din toamne,
Cresc mugurii primei beţii,
Auzi-mi durerea tu, Doamne,
Jelită în vechi melodii.
Din boabe de timp e rozarul
Pe care îmi fac rugăciunea,
O pală de vânt e altarul
Ce poartă prin lume minunea.
Păşind peste praguri uitate,
Coboară a trupului umbră,
Zăresc răsăritul departe
Şi liniştea pare mai sumbră.
Slăbeşte a zilei lumină,
Se simte al nopţii culcuş,
Scriu slove ce au gust de tină
Cu zile stropite de tuş.

VALER MUREŞAN

Născut la 4 iulie 1949 în oraşul Cavnic, jud. Maramureş, şi-a pierdut vederea în copilărie, consecinţă a unei explozii. În 1972 a absolvit Liceul pentru nevăzători din Cluj. În această unitate şcolară, a fost unul dintre cei cu un gust literar puternic ancorat în contemporaneitate şi care, în devenirea mea lirică, a jucat un rol stimulator aparte. În 1974, Valer Mureşan, absolvind cursurile Şcolii postliceale de balneofizioterapie din Bucureşti, a fost angajat ca asistent medical masor la Satu Mare, stabilindu-se ulterior, prin căsătorie, la Suceava şi profesând aceeaşi meserie. A scris mai ales poezie, obţinând o serie de premii la concursurile naţionale organizate pentru autorii nevăzători.

Formula vieţii

Formula vieţii are-un cod,
Pe care nimenea nu-l ştie,
E-o scurgere de energie,
Spre un amurg pătat cu iod.
Alunecând ca spermanţetul
Simţi că o pierzi printre falange,
Ce mesianic e concretul,
Ce o inundă ca un Gange!
Dureri târzii de-a' lui Oedip
Turnate-n tânără matrice,
Acea dorinţă prototip,
A omului de-a vrea să-nspice.
Lângă o sferică iubire,
Tu pui fluidul unui gând,
O carte sfântă de citire,
Ce-i condensată într-un rând.
Dar cu surâsul de inox,
Te va corupe Beatrice...
Cine ar vrea parcă s-abdice
de la păr negru, ochi de cox?
De la incendiate plete,
Prinse în clema unui of,
Şi irişi între gene bete,
Vag sugeraţi de-un apostrof.

Că plec

E toamnă şi-i amurg de flori
Şi seara s-a lăsat în frunze,
Citeşti iubito pe cocori,
Cuvântul care-mi stă pe buze.

Că plec, dar nu că e târziu,
Ci fiindcă nu mai am ce-ţi spune,
C-afară-i frig şi e pustiu
Şi vânturile bat nebune.
Că-i gol pe câmp şi-s cuiburi goale,
De-atâta toamnă nu mai pot,
Să-ţi număr frunzele în poale,
Căci rupte cad cu crengi cu tot.
Că plec, văd bine că te doare,
Dar nu mai plânge şi să crezi,
Voi reveni după zăpezi,
Cu sufletu-ncărcat de soare.
Mă voi întoarce cum m-am dus,
Pe aripi mici de rândunele,
Cu semnul primăverii pus,
Pe zările de-albastru grele.

Chiar dacă startul iernii

Chiar dacă startul iernii e aproape,
Eu mă gândesc deja la primăvară,
Deşi zăpada poate să ne-ngroape,
Sau să blocheze uşile la scară.
Păţit, din vreme mi-am luat măsuri,
Tixind în rafturi cărţi despre natură,
Ca în ozonul crâncenei lecturi,
Să uit de foc, făcând ţurţuri la gură.
Din tonul afluenţilor sangvini,
Aleg spre cordul primăverii-un lumen,
Să urc la Prometeu prin jepi alpini,
Deşi-n frunziş octombrie e rumen.
Să stau acolo prins de frenezie,
Văzând geneza proximului rod
Şi-n suma rădăcinilor din glie,

Să descifrez al înverzirii cod.
Să-mi dea containerele cu seminţe,
Sortate-n ritmul muzicii Madonei,
Lăsate-n dar de fete în catrinţe,
La nunta Rigăi Cripto şi-a Laponei.
Să chem apoi în nord cosaşi în ţundră
Gazonul crud să-l taie cu duiumul
Şi, rasă vegetaţia din Tundră,
Doar anticarului să-i vând volumul.

Perseverenţă

Cu spirit reversibil de rulment,
Îţi cauţi printre osii a ta axă
Şi cu neologismul cel recent,
Râvneşti să ai o funcţie-n sintaxă.
Dar noaptea, subminat de igrasie,
Diurnul scop se schimbă în moloz,
Sub care-n zori, obraznic reînvie,
Acelaşi autentic mugur roz.
Şi înfrunzesc pădurile în schele,
Când zidul plânge-a sângelui vopsea,
Statuia cărnii flutură drapele,
Nemaicăzând la nuntă nicio stea.
Stăpâna timpului, nesiguranţa,
Rămâne-n drum, arhaic atelaj,
Aripa gândului a-nvins distanţa,
Dedal şi fiu-i nu ştiu de picaj.
Împrospătând mereu lubrefiantul,
Te racolează inerţii frivole...
Dar zidurilor le-ai găsit liantul
Şi i-o redai pe Ana lui Manole.

E-atâta toamnă

E-atâta toamnă-n noi şi-n lume,
În munţi s-au răsculat păduri,
Pe foste drumuri trec făpturi
De dor uzate şi de brume.
Trec dealuri mute, câmpul gol,
Prin ziua sură şi puţină,
Trec văi ce zac sub grea rugină,
Ca după biblicul pârjol.
Pe zări arzând şi-n ochii tulburi,
E vara toată în ruine,
La colţul caselor şi-n mine
Plâng streşinile fără cuiburi...
De-atâta toamnă nu mai pot,
Şi simt mereu cum curge-n vine
Timp trecător, cum te-aş aţine,
Din viaţă drumul tău să-l scot...
Şi să dispar în zare hăt,
Nici eu nu ştiu unde anume!
Pe-un alt pământ, în altă lume,
Fără de toamne şi omăt.

Cântec despre mine

Eu nu-mi trimit privirile în zare
Şi nici pe harta de culori a lumii,
În suflet n-am dureri, necaz chiar nu mi-i,
Că stăpânesc doar sunetele clare.
În mâini ţin lumea faptei cu temei
Şi degetele îmi desfăt cu forme,
Din punctele lui Braille ţes vieţii norme
Şi-astfel sărut cu creierul idei...
Mă cheamă întruna nesaţiul perechii,

E-un glas din adâncimile celulei,
Nicicând nu mă minte bilanţul pendulei
Că simţul mi-e fratele mâinii şi-urechii.
Iar de materie oricând mi-e dor
Leg simţul de mişcarea ei din vine
Şi o iubesc cu fiecare por
Când braţele-şi întinde către mine.
(1986)

Poemul ochilor şi-al mâinii

Ochii-s un creier în afară,
Iar mâna-i prelungirea lui
Ea l-a-nălţat pe om pe scară
Cu ea pui treapta care-o sui.
Ochii-s un creier înafară,
Iar mâinile-s viaţa lui
Ele muncind, au scos din fiară
Omul şi frumuseţea lui.
Ochii sunt ziuă, dar şi seară
Cu mâna ştii cât iei, ce pui,
Şi fac fiinţa-ţi să tresară,
Când văd şi simt că e sau nu-i.
La mâini surori cu ochii fraţi
Timpul şi munca li-s părinţii
Şi-s pe vecie-ngemănaţi
Dând împreună hrană minţii.
Ochii-s lumină, dar şi pară,
Pentru mâini pereche nu-i,
Ele sunt cele ce-i separă,
Pe oameni de-ale lor statui.
Ochii-s un creier în afară
Iar mâna-i prelungirea lui,
Pe mine ei mă înfioară,

Cu ea văd ce e şi ce nu-i.
(1987)

Degeaba-mi dai acum lumina

Degeaba-mi dai acum lumina!
Nu că n-o vreau, dar e târziu
Şi-a scuturat rodul grădina,
Deşi în gânduri doru-i viu...
E prea mărunt în vreme anul,
Ca să-mi revin trebuie zeci,
Să-nfigem cruci pe Caraimanul
Iubirii ce s-a stins pe veci.
Pereche când urcam Golgota,
Atraşi eram de-acelaşi pol,
S-a rupt de mult în ţăndări bota
Şi sprijin nu-i nici braţul gol.
În haosul stârnit de vorba
Unui adio scurt de tot
Să-ţi picuri viaţa precum Zorba
Sau rătăcind ca Don Quijot.
(1988)

Colindul perechii pierdute

Ninsori răstoarnă văzduhul cât poate...
Şi sania vremii alunecă-n toate.
Viscol stârnesc privirile tale,
Păreri de rău sloiuri la vale.
Că suntem învinşi şi-nvingătorii,
Perechea pierdută prin albul ninsorii,
În lumea de gheţuri şi grele omături
Şi totuşi păşim pe pârtie-alături...

Şi pârtia urcă, dar nu mai coboară,
În munţi cu troiene ce-ncet ne-nconjoară,
Suntem parcă-n iarnă un ultim colind
Cântat sub ferestre ce nu se aprind...
La casa uitată cu trase obloane,
Cu goale pahare şi rupte icoane,
Cu bradul adus dar neîmpodobit,
Cu ninşi urători ce n-au mai pornit.
(1988)

DOREL GHEMU

S-a născut la 20 februarie 1951, în comuna Românești, jud. Iași. La vârsta de 9 ani, în urma exploziei unui proiectil găsit întâmplător la joacă, și-a pierdut vederea și a suferit un accident la un braț. A urmat Școala pentru Nevăzători la Târgu Frumos, jud. Iași, liceul de specialitate la Cluj și Facultatea de Filologie, secția română-italiană din Iași. A lucrat ca profesor la Școala amintită din Târgu Frumos.

A colaborat, cu poeme, la revistele Viața studențească și Litera noastră. În anul 2001, la Iași, fără nicio precizare privind editura sau tipografia, îi apare volumul de poezii "Primenire", cu o prefață semnată de prof. Doina Sâsâiac, reeditat în 2016 de ed. Pamfilius din Iași.

Asceză

Şerpuirea vieţii m-a adus la tine
Insulă virgină cu statornic mers;
Tu creşti în adâncuri vise nesătule
Prinse-n armonia unui univers.
Idealuri grele tăinuieşti în fire
Şi-al odihnii molcom şi profund izvor;
Poala ta adună drumuri zbuciumate
Să le fie-ntorsul grabnic şi uşor.
Valuri moi de pace risipeşti în cercuri
Şi-ostenite zboruri în tine se sting,
Însă, depărtarea, largul şi înaltul
Cu dorinţi păgâne trufaşe te-ncing.
Şerpuirea vieţii m-a adus la tine
Pe o navă albă cu dor la catarg,
Să te duc cu mine în alai de nuntă
Şi să-ţi pun cununa zărilor din larg.
Să bem vin de rouă şi nectar din stele,
Să dansăm în valsul picurat de cer,
Într-un singur suflet dorul să ne lege,
Tu să-mi ceri odihnă,
Eu tumult să-ţi cer.
Dar te stingi în tine tremurând a teamă
Să-mi descrii tăcută un semn rotunjit;
Din guşa tăcerii ţipă o sirenă,
Spulberându-mi clipa de gând rătăcit.
Şerpuirea vieţii m-a adus la tine,
Dar pe flux de lege iar mă pierd în larg
Port cu mine cercul neclintirii tale
Pe o navă albă cu dor la catarg.

Primenire

M-am cufundat în zarea cea albastră
Să beau azur să uit de propriu-mi eu
Să mă dizolv în aer ca lumina
Şi să apar pe boltă curcubeu.
Să fac să curgă din salcâm miresme
Şi-n flori de tei să picur cu nectar,
Să torn în maci a purpurii culoare
Şi crini de puritate să răsar.
M-aş legăna pe valuri mari de grâne
Şi m-aş filtra prin ramuri verzi de brad,
M-aş scurge lin prin iris clar pe ape
Ca în abis de linişte să cad.
Şi în amurg să mă adun în soare
Şi să rămân în cuibul lui de foc
Şi, primenit, în zarea cea albastră
Cu fluturi de speranţă să mă joc.

Pe umbra de gorun
(lui Lucian Blaga)

Îngenunchiat pe umbra-naltă de Gorun.
Ascult cum veşnicia-mi picură-n auz.
Şi fruntea când spre Crucea Sudului mi-o-nclin
În pacea gândului, de mine mă acuz.

Din ramuri cad fierbinţi troiene de polen
Din care pot să dea puzderii de păduri,
Însă de trunchiul timpului încremenit
Se-ascut mereu necruţătoarele securi.

De pe ţărână palma stângă mi-o ridic
Să-mi şterg privirea de rouă şi azur,
Pe când din pieptul unui turn clădit în drum

Un dangăt surd se risipeşte-n jur.

Din ochiul cerului uitat deschis în somn
Se naşte lacrima cea caldă a lui Crist
Şi-o limpede lumină cată arzătoare
Îmbrăţişarea-apusului blajin şi trist.

Şi dus de vis mă-ntorc prin timp la un copil
Ce până la sărut stă cufundat în grâu
Şi-apoi revăd copila cea cu chip de spic
C-un mac ce-i sângerează fericit la brâu.

La curţi de dor cu inima bat iar discret
Şi-o altă inimă-mi deschide surâzând
Şi-aprins, de răsuflarea serii lui Florar,
Devin pe rând mireasă, flacără şi gând.

Îngenunchiat pe umbra-naltă de Gorun,
Slobod din trup o clipă sufletu-mi hoinar
Când şi mai proaspătă se-ntinde peste tot
Corola de minuni a lumii ca un har.

Căruţa cu iluzii

Odată s-a oprit în mijlocul drumului
O căruţă cu iluzii
Şi un visător iluzoriu.
Cetăţenii s-au bulucit
Cu lăcomie,
Care mai de care să fie primul
Crezând că se vinde o marfă rară.
Şi vânzătorul a strigat
Să se facă ordine.
Şi toţi s-au aşezat la coadă răbdători,

Într-un şir indian,
Parcă interminabil
Eu eram ultimul din coadă
Bucuros că am un loc asigurat.
Toţi de toate vârstele
Ieşeau fericiţi,
Cu buzunarele doldora de marfă rară.
Într-un târziu nedefinit,
Am ajuns şi eu la cântar,
Dar fatală clipă,
Marfa se terminase
La o umbră gârbovă
Ce fusese femeie respectabilă odată.
Şi vânzătorul mi-a şoptit
Să vin şi mâine,
La prima oră.
Şi m-am întors acasă,
Pe un alt drum,
Să nu mă mai vadă nimeni.

A doua zi, căruţa,
S-a oprit la marginea drumului.
Şi eu am fost primul la rând,
Dar... stupefacţie:
Banii mi se demonetizară.
Dar sublimul vânzător mi-a oferit,
Pe degeaba o grămadă de marfă
Să-mi umplu cu ea deşertăciunea.

La crâşmă

Crâşma gâfâie cu uşa deschisă,
Expirând aburi cleioşi de alcool
La o răscruce de căi încâlcite.

Clienţii nebărbieriţi
Propulsaţi de o sete flămândă,
Intră grăbiţi în ea,
Ca-ntr-un pântecos butoi
Plin ochi de o ceaţă stătută de tutun.

Unul câte unul, clienţii,
Ajunşi lângă tejghea,
Se scotocesc adânc în buzunare
Şi cu mâini tremurânde,
Întind monedele zornăitoare.

Aici, în bodegă, hărmălaia de glasuri
Urcă şi coboară în ritm de val,
În ritm de euforie.
Unii râd, alţii plâng,
Unii se pupă, alţii se înjură,
Dar, mai ales vorbesc deodată,
Fără a se înţelege.

Aici timpul mort se scurge odată cu fumul,
Aici prezentul încremeneşte un ceas
Pe stelele rotitoare din pahare.
Aici toţi sunt egali,
Toţi sunt binevoitori şi sinceri.
Aici numai se intră,
Când se iese, nu se mai ştie,
Dar îngrijitorul le mătură paşii împleticiţi
De pe mozaicurile lucitoare.

Cuvintele

Cuvintele se nasc şi locuiesc în noi,
Ca albinele în stup:

Unele vin din trecut,
Altele urcă în viitor,
Unele caută florile,
Altele caută stelele,
Unele mângâie,
Altele înţeapă,
Unele alină,
Altele dor,
Unele cuvinte sunt uşoare ca fulgii,
Altele atârnă grele ca pietrele
Şi lovesc dacă sunt lovite
Matca mereu vie a cuvintelor
Sălăşluieşte în fagurii gândului,
De unde tinerele vlăstare
Coboară uşor pe buze,
Vibrând şoapte firave,
Ca pe margini curate de urdiniş
Îndulcit de lumină

Cuvintele migrează zburând,
Din om în om
Şi din pom în pom,
Din dor în dor
Şi din stea în stea.
Sunt prinse în zbor
De vârfurile dibace ale penelor,
Apoi sunt înşirate,
Unul câte unul
Pe albul filelor,
Ca într-un insectar miraculos,
Aşezat pe rafturi de aşteptare.
Alte cuvinte mai grele sunt încrustate în lemn sau în piatră,
Căpătând astfel nemurire.

Pastel obscur

Secera însângerată a lunii
Se şterge molcom,
Ca o idee,
De amintirea zilei
Ce a fost sacrificată pe rugul asfinţitului.
Perdele grele de-ntuneric
Cad peste zare
Şi acoperă somnul.

Iepele negre ale nopţii
Zdrobesc sub copite fumegânde
Licăririle de stele noi
Ce au scăpărat de mult în nemărginire.

Umbra nechezatului răzleţ
Înfioară marea liniştii,
De unde pescuiesc şi eu
Perle întunecate,
Cu care mă voi împodobi pe furiş
La ultima nuntă.

Poetul

Se zbate-n lanţuri de idei poetul,
Ca Prometeu în dura lor strânsoare,
Cu incisivii trage noduri de cuvinte,
Din ele să ţâşnească iubire şi lumină
Pe care-n inimi larg deschise
Strop cu strop să le reverse.

El sapă în adâncuri fântâni de apă vie
Şi umple ciuturi goale

Şi pe inimi ridicate
Şi la răspântii de zboruri ostenite
Te-ntâmpină prietenos cu câte-o rază-n palmă.

De-i zi ori de-i noapte,
Poetul somn nu are
Că pasul lui e gândul
Şi aşternutu-i visul.
Înlăcrimarea cerului trist
E cupa lui cea plină
Şi bucuria altuia
E cina lui de taină.

De-aceea, cititor de suflet,
Primeşte-l în cămara ta curată
Şi fi-i prietenul de cruce,
Că el pe tine te alege
Şi-ţi pune-n mâini ca pe o floare-o carte.

VIOREL ŞERBAN

S-a născut la 27 martie, 1951, în satul Peştera, com. Băiţa, jud. Hunedoara. Urmează primele clase în satul natal. De la zece ani, pierzându-şi total vederea în urma exploziei unei grenade, este transferat la Târgu Frumos la Şcoala pentru nevăzători, apoi la cea similară din Cluj absolvind aici liceul în 1973. Continuă la Postliceala de balneofizioterapie de la Bucureşti şi, devenind asistent medical în domeniu, se angajează ca masor în staţiunea Geoagiu-Băi, Hunedoara. După pensionare în 2010, continuă să profeseze la propriul cabinet din aceeaşi staţiune. Este căsătorit din 1975 şi are doi copii.

Face parte din colegiul de redacţie al revistei "Litera noastră" şi din Comisia de cultură şi presă a Asociaţiei Nevăzătorilor din România. A câştigat numeroase premii literare la concursurile patronate de această organizaţie.

A debutat editorial în 2001 cu volumul de poezii "În umbra cuvintelor", ed. Călăuza, Deva. Au urmat: "Feţele trecutului", proză scurtă, 2003, aceeaşi editură, "Prizonierul iluziilor", poezii, 2005, "Colecţionarul de amintiri", proză scurtă, 2007, "Dacă ar fi un roman..." în 2010 şi "Incendiu în albastru", poezii, 2014, toate apărute la ed. Limes, Cluj. A mai fost prezent cu poezii şi în antologiile: "O sută de ani de poezie în oraşul Paliei", Orăştie, 2012 şi "Ochiul de litere", Oradea. Ar putea să adune într-un volum mai gras sau mai suplu, după un criteriu al lui Andrei Codrescu, materialele de presă, unele evocări inspirate, publicate în Litera noastră şi în alte periodice.

Face dovada unei extraordinare tenacităţi în materie de creaţie literară, nepărăsind această pasiune din primii ani ai adolescenţei. Scrie o poezie reflexivă, marcată de lecturi bogate şi variate, preferând versul alb. În proză, i se remarca umorul, capacitatea de a desprinde crâmpeie de viaţă semnificative şi a preschimba faptul banal în scânteiere comică. A abordat cu ezitare domeniul

romanului, dovadă şi titlul ce parcă se scuză: "Dacă ar fi un roman"" Este într-adevăr un roman, reuşita există.

Această carte

Iubesc paşii tăi,
Iubesc somnul tău.
La atingerea coapselor tale,
Pietrelor le-nmuguresc aripi.

Inima se topeşte de fiinţa ta
Lasă-mă să-ţi stau înainte
Şi să-ţi sărut genunchii!
Să mă-mbăt de aburul tău...
De ce urcă el prin viaţa mea?

Tu pleci,
Dar chipul rămâne,
Să împartă cu mine singurătăţile,
Căci niciodată n-o să pot citi această carte
Filă cu filă,
Nu are sfârşituri.

In vino veritas

Din struna ta, lăutare,
Picuri în suflet otravă.
E veacul prea trist,
Poetul nebun,
Şi toate în jur se duc întru slavă.

Scriu fără rost versuri pe feţe.
Feţe de-abia înmugurind,
Feţe în desfrunzire;
Dar mai ales pe feţe
Cu dorul pe buze,

Nectar seducător.

Mii de ochi!
Ochii tăi care mă urmăresc pretutindeni.

E goală iar cupa!
Ce gol e-mprejur
Şi lăutarul cântă de jale...
Pe struna lui,
Dor şi patimă
Torent nestăvilit
Amintirile curg.

Ce a fost
Şi ce ar fi putut să fie.
Ce n-a fost
Şi tot ce e închipuire.
Căci lângă ea
Şi cu ea...
Şi-n veci ea nu va fi a mea!...

Viaţa curge
Şi într-o zi,
Tot ce a fost,
Tot ce-am dorit,
Tot ce-am simţit,
Nu va mai fi!...

Mai lasă o şansă

Ceva viu şi sfâşâietor, prin mine se plimbă.
Simt că noi doi am fi avut ceva de spus,
În seara luminoasă şi târzie.

Primeşte-mă la tine în suflet,
Să nu simt toamna desfrunzind copacii
Şi gerul iernii cum muşcă din crengi.

Nu-nchide uşa când paşii spre tine mă poartă,
Chiar dacă vin din nord,
Din albul pustiu,
Şi-n scoarţa banchizei pariu-i pierdut.

Reflecţii în noapte

În noaptea inundată de tăcere,
Ascult pustiul clipelor cum curge.

De fruntea timpului,
Tocită,
Se sparge veacu-n mii de ţăndări.

Prin piramide în ruină,
Cu coridoare-ntortocheate,
Din vastităţile memoriei,
Caut cu-nfrigurare o idee...

Hristos pe cruce,
Nu moare moartea lui,
Ci moare moartea noastră.

A fost odată
(părinţilor mei)

Un car cu boi, ce poartă o mare de spice
Şi-un falnic bătrân ce boii îi mână,
Pe după deal,

Curg lin în pacea-nserării.

O curte,
Şi-n mijloc fântâna în care-nfloreau stele în apă.
Şi casa cu mama în prag,
Cu ochii în zare,
Privind carul cum curge,
Pe când gândul îi zboară la fiul,
Care mult prea departe,
Paşii prin lume îl poartă,
În vers troienind amintiri.

Se-ntinde în faţă singurătatea şi-n jur s-aşterne tăcerea.
În liniştea tăcută a pământului,
Printre umbre şi-ndoieli,
Odihneşte-acum ţărâna lor uitată.

Iluzii

Pierdut printre gânduri,
Stau şi privesc la albul hârtiei,
Şi-aştept ca mâna să-nceapă,
Cuvinte s-aştearnă,
Picuri de dor şi-ntristare.

Totul e vis,
Totul e-nchipuire.
Suntem două depărtări ce-ntruna se caută.
Strigăt în pustiu de nimeni auzit.

Toţi bărbaţii te iubesc doar pentru ei.
Numai eu te iubesc fiindcă exişti.
Iluzii, regrete şi iarăşi iluzii.
Prin pagini de carte amintirile mă poartă.

Speram c-ai să fii pentru mine un port,
Măcar pentru o zi,
Măcar pentru-o noapte.
Să-ţi dăruiesc o viaţă,
Să-mi dăruieşti o moarte.

Petale de gând
(pentru Alegria)

Ochii tăi,
Tăceri care vorbesc.
Pe toate drumurile, doar paşii tăi îi aud.
Nu ştiu dacă eşti ploaie,
Noapte sau gând,
Ori umbra de brad mângâind faţa muntelui,
La cumpăna apelor
Unde se-apleacă să bea curcubeul.

Eşti răspândită în mine,
Ca duhul grădinilor în nopţile de mai.

Ochii tăi trişti

Ropotul clipelor sparge nepăsător
Oglinzile liniştii.
Întinderea albastră
Corăbii poartă pe valuri
Ţărmuri de fum îngroapă grăbite,
Amintiri.

Chipul tău sculptat în memorie
Poteci deschide,

Iar ele se duc,
Seduc...

Dar ochii tăi trişti,
Rătăcesc
Şi nu găsesc cărările plecate din mine.

Umbra unui sat

Tristeţea bate în ferestre,
Şi-nsingurarea plânge pe la uşi.
Tupilate prin colţuri,
Mii de-amintiri încărunţesc.

De când n-am mai fost pe aici
Şi dangătul bătrânului clopot,
Din turla bisericii dintre salcâmi,
Răsună şi mai trist şi răguşit.

Casa în care, la un sfârşit de martie,
Ochii-n lumină-am deschis,
Astăzi e doar amintire.

Pârâul Peşterii doar
Curge pe margine de sat,
Privind spre stânga cu jale,
La oamenii bătrâni,
Din casele puţine,
Care mai sunt,
Şi-n dreapta,
La cei mulţi,
Ce dorm
Sub coastă.

Câinele, slănina şi carnetul de partid

Era o femeie simplă, ştearsă şi obtuză, cu puţină pregătire medicală, dar a dracului de fudulă şi încrezută. Habar nu avea de medicină. Habar nu avea de termenii şi de denumirile medicale, aşa că le folosea pe toate după cum se nimerea ori după cum credea ea că sună mai interesant. Când venea vorba despre colegele sale infirmiere, pretindea că ea era singura care avea pregătire medicală adevărată. Ea, vezi Doamne, avea "cursuri de Crucea roşie", nu se calificase la locul de muncă, asemenea lor. În realitate, Mariţa fusese angajată în policlinică pe acel post, pentru că era membră a partidului comunist şi pe atunci aceştia aveau prioritate la angajare. De altfel, în mare măsură, tocmai astfel de oameni erau cooptaţi în rândurile Partidului Comunist.

O ţin minte bine şi acum pe acea infirmieră. Parcă o văd cum într-o zi aflându-se la mine în cabinet, nu mai ştiu cu ce treabă, după ce schimbasem câteva fraze banale, Mariţa începe să îmi explice, cât de corect aplică ea procedura de parafină pacienţilor, faţă de celelalte infirmiere.

– Domnu' V. - mie nu îndrăznea să mi se adreseze cu "tovarăşul" după cum obişnuiau să se adreseze comuniştii pe atunci, fiindcă o repezisem de vreo două ori - eu dacă doctorul scrie pe fişa medicală să pun parafina pe lamboro, ("lamboro" fiind pentru ea regiunea lombară) apoi numai pe lamboro o pun.

Desfăşurându-ne activitatea în aceeaşi policlinică, o întâlneam destul de des. Întotdeauna, însă, schimbam puţine cuvinte. Fiind prostănacă şi încrezută, în general, personalul policlinicii se ferea de ea, tratând-o cu indiferenţă. Într-una din aceste întâlniri întâmplătoare, am găsit-o stând la geamul holului central al policlinicii, foarte amărâtă.

Era pe la sfârşitul zilei de lucru. Membrii de partid din staţiunea balneară Geoagiu, fuseseră anunţaţi că în acea după amiază au şedinţă. M-am apropiat de ea şi am întrebat-o de ce este supărată. Niciodată nu am putut trece indiferent pe lângă un coleg, mai ales, dacă l-am văzut supărat. Oftând adânc, Mariţa îmi spuse:

– Am păţit ceva tare grav...

A făcut o pauză în care a mai oftat o dată şi a adăugat destul de încet.

– Mi-am pierdut carnetul de partid şi acum nu ştiu ce să fac.

Aflând care îi e necazul, zâmbind am încurajat-o.

– No, dă-l în trăsnet de carnet... Numai pentru atât nu trebuie să fii supărată. Ţi-or da altul şi se va rezolva problema.

– Aşa crezi dumneatale. Nu-i deloc aşa de simplu, a zis Mariţa şi a pornit cu paşi înceţi spre uşa care ducea în celălalt corp de clădire, în care se afla sala de şedinţe.

În sală, lumea începuse să se adune. Fără să spună nimic, Mariţa intră şi se aşeză într-un colţ

mai retras. Supărarea îi persista pe faţă. În scurt timp apăru şi conducerea organizaţiei locale de partid. Secretarul făcu prezenţa şi apoi expuse ordinea de zi a şedinţei. Când se ajunse la punctul în care li se solicita să se înscrie la cuvânt, spre mirarea tuturor, prima se băgă Mariţa. Niciunul din cei de faţă nu îşi amintea ca ea să se mai fi înscris la cuvânt.

Când i se permise să vorbească, Mariţa se ridică încet de pe scaun şi un timp nu spuse nimic. Privea speriată spre locul în care se afla conducerea. Secretarul Necşulescu, văzând că timpul trece şi ea nu spune nimic, o repezi.

– Hai, tovarăşa, spune-ne odată ce ai de spus! Din moment ce ai solicitat să iei cuvântul, cred că te-ai gândit înainte ce vrei să ne spui?...

Dregându-şi glasul şi privind şi mai speriată spre secretar, Mariţa îngăimă.

– Tovarăşu' secretar, vreau să vă spun... că am păţit un mare necaz...

Se opri iar şi îşi lăsă privirea în jos. Toţi ochii celor din sală se îndreptară spre ea. Deveni şi secretarul Necşulescu mai înţelegător şi domolindu-şi vocea, o încurajă.

– Da, spuneţi tovarăşa... Vă ascult.

Fără să îşi ridice privirea din pământ, Mariţa se auzi şoptind.

– Tovarăşu' secretar, mi-am pierdut carnetul de partid.

Se opri şi aruncă spre secretar o căutătură tâmpă, de câine bătut. Fulgerând-o cu privirea, acesta tună.

– Ce ai făcut, nenorocito?... Ţi-ai pierdut carnetul de partid?!

Îşi roti apoi ochii peste toată adunarea şi încheie şi mai furios: să ne explici imediat cum s-a întâmplat.

În sală începură a se auzi, din mai multe părţi şoapte. Cineva din apropierea infirmierei o încurajă.

– Ce eşti aşa speriată, linişteşte-te şi spune cum l-ai pierdut... pentru asta, sigur nu ţi se va tăia capul.

Prinzând puţin curaj, Mariţa îşi începu spovedania.

– Să vedeţi ce am păţit: Sâmbătă când m-am dus acasă. - Ştiţi, eu fac naveta, nu stau aici -, cel care m-a întâmpinat la intrare a fost Tambo, câinele nostru. M-am apropiat de poartă, am scos cheile şi până să deschid, am lăsat geanta jos lângă gard. În timp ce eu deschideam poarta, câinele a început să cotrobăie prin geantă. În ea, alături de carnetul de partid, mai aveam şi o bucată de slănină. Dând de bucata de slănină, câinele a scos-o afară şi, odată cu ea, şi carnetul de partid. Până să reuşesc eu să intervin, a înfulecat slănina şi totodată cu ea şi carnetul de partid.

Auzind păţania Mariţei, toată sala izbucni în râs. Până şi secretarul Necşulescu, care afişase tot timpul o mutră preocupată şi serioasă, nu putu să nu zâmbească.

Cum au sancţionat-o pe Mariţa pentru pierderea carnetului, nu îmi mai amintesc. Nici nu

cred că ar avea mare importanţă. Mult mai important ar fi de ştiut ce s-a întâmplat cu câinele. Din unele surse se pare că ar fi turbat. Altele, însă, susţin că ar fi devenit membru al partidului comunist.

MARIN SANDU

Născut fără vedere la 3 iulie 1951 în satul Şitoaia, com. Almaj, jud. Dolj, a urmat cursurile Şcolii pentru nevăzători din Cluj, iar după terminarea lor în anul 1973, pe cele ale Şcolii profesionale de la Vatra Luminoasă, Bucureşti. A lucrat până la pensionare ca muncitor în cooperaţia meşteşugărească, la o unitate din Craiova unde s-a şi stabilit. A început să scrie proză, poezie şi epigrame încă de pe băncile şcolii. Din 1974, trimite reportaje şi corespondenţe revistei Viaţa nouă, azi Litera noastră unde mai târziu publică şi producţii literare: proză şi poezie lirică şi epigramatică. După 1989, apare cu proză scurtă şi epigrame în revistele craiovene Luceafărul şi Cugetul. În anul 2004, publică volumul de epigrame "Văzute şi nevăzute", ed. Sitech, Craiova. A ocupat locuri de frunte la concursurile de creaţie literară ale organizaţiei nevăzătorilor. La concursul internaţional de eseuri Onkyo Braille organizat de Uniunea europeană a nevăzătorilor, a obţinut premiul III în anul 2011.

Este membru al colegiului de redacţie al revistei Litera noastră şi unul din cei mai activi colaboratori ai acesteia. După cum reiese şi din textele selectate în continuare, valoarea de căpătâi a scrierilor lui Marin Sandu constă în umorul de bună calitate şi în factorul fantezie.

Bastonul vrăjit

Blocul de garsoniere din cartier a fost cuprins de o animaţie neobişnuită. Până la venirea ultimului locatar, cel de la etajul 2, chiriaşii erau deranjaţi doar de două ori pe săptămână de ţipetele Siminei care-şi încasa regulat porţia de bătaie. Locuia la parter cu bărbatul ei, care era de o gelozie bolnăvicioasă. Scundă şi subţire s-o frângi în mână, ochii ei negrii, focoşi, te dădeau gata cât ai clipi. Se pare că din când în când, ea mai da şi pe alături. Mitiţă, bărbat înalt, spătos şi iute din fire, se îmbăta destul de des şi atunci o snopea în bătaie, amintindu-şi de toate vorbele pe care i le spuseseră alţii pe seama ei. Ba de multe ori o mai bătea şi fără motiv. Zicea că ăsta e avansul pentru ceea ce avea să facă, fiindcă "femeia e mult până-ncepe".

Dar odată cu venirea noului vecin, locatarii blocului uitaseră cu totul de Simina. Chiar şi bărbatul ei, văzând că nu i se mai acordă nicio atenţie, încetase să o mai bată. Ochii şi urechile tuturor se îndreptau spre uşa şi ferestrele celui care se mutase de curând şi despre care niciunul nu ştia nimic.

Puiu Mirea era un tânăr fără vedere, înalt, pletos, îmbrăcat cu gust, proaspăt angajat ca masor la Spitalul Judeţean. Vecinii îl vedeau de două ori pe zi: dimineaţa când pleca şi la prânz, când se întorcea acasă. Umbla neînsoţit, pipăind drumul cu un baston alb.

Curiozitatea vecinilor atinsese culmea. Unii chiar se uitau pe gaura cheii să vadă ce face orbul prin casă. Dar niciunul nu îndrăznea să-l oprească şi să-l întrebe ceva. Nici măcar nu-i răspundeau la salut. Pe banca din faţa blocului se înjghebau fel de fel de poveşti pe seama vecinului orb. O babă spunea că-l văzuse când se dezbrăca:

– Nu-i lucru curat cu ăl orb, maică! Picioarele lui sunt ca ale ălora din filmele cu nepământeni! Altfel cum ar merge aşa, fără ochi, că te loveşti tu, om sănătos, da' el orb! Ehee, a ieşit necuratul pe pământ şi vine sfârşitul lumii...

– Ba nu, dadă Frusinico, zice o femeie între două vârste, eu cred că puterea lui e în bastonul din mână. E vrăjit, ascultă-mă pe mine!

Câţiva inşi s-au dus şi la administratorul blocului, dar s-au întors dezamăgiţi. Acesta le spusese că orbul e un om ca toţi oamenii, că-şi plăteşte dările la timp, atâta doar că nu vede. Au luat-o atunci la întrebări pe femeia de serviciu, pe care orbul o rugase de câteva ori să-i facă curăţenie prin garsonieră. Femeia nu văzuse nimic deosebit şi le spusese că era mai cumsecade decât mulţi dintre ei.

– Haideţi mă, că şi asta e vrăjită! Zise bărbatul Siminei răspândind în jur miros de alcool.

– Fată, ăsta te ia cu el în iad, să-i fii nevastă.

– Păcat de voi oameni tineri, alcoolul va-ntunecat minţile!

Peste câteva zile, se prezentă la Puiu Mirea şi sectoristul, care-i făcu o anchetă amănunţită cine e, de unde e, de când nu vede şi dacă nu vede, cum a învăţat să scrie şi să citească, unde lucrează, ce rude are, pe cine cunoaşte în oraş şi multe altele. Dar nici el nu găsi nimic compromiţător. Locatarii erau adunaţi, ca de obicei, la scara blocului, comentând fiecare după puteri, relatarea omului legii.

– Auzi, lucrează la spital! Hî! Păi cum să lucreze dacă e orb, e o vrăjitorie, zise vecina de la etajul 1.

– Vrăjile întâi la dumneata vin, zise Mitiţă.

– Ba la mine nu, ducă-se pe pustii, sări speriată femeia. Cică a învăţat să scrie brai, ce-o fi aia?...

– E ebraica, îşi dădu unul cu părerea. Cine ştie ce sectant o fi şi ăsta!

– Dar tu, Mitiţă om cât muntele, am auzit că dormi cu toporul sub cap, aşa e?

– Da, orbul ăsta e un pericol, ocoli Mitiţă întrebarea.

– Păi, dacă vine, zise o doamnă fardată, vorbind în vârful limbii, ăla intră pe gaura cheii şi te împietreşte cu toporul tău cu tot. Ţi-o ia pe Simina şi pleacă cu ea în iad.

– Vai de mine! Se sperie Mitiţă, făcând feţe-feţe. Mai luă o duşcă şi continuă: Mă, oameni buni, eu am un plan. Iau capacu' de la gura de canal şi dimineaţă, când o pleca orbu' la lucru o să nimerească unde trebuie şi o să stea acolo până m-oi duce eu să-l scot.

Zis şi făcut. A doua zi, Puiu ieşi din bloc, dar nu o mai luă pe drumul obişnuit ci pe partea cealaltă a străzii, oprindu-se la chioşc să-şi cumpere ţigări, apoi îşi continuă drumul, pipăind întruna cu bastonul.

Vecinii rămaseră împietriţi. Doamna fardată murmură:

– Mi s-au tăiat picioarele! Ăsta ştia că e canalul deschis şi la noapte... nu mai putu continua.

Mitiţă îşi adună puterile şi şopti:

– Puterea lui e în baston, vă spun eu. Da' o să i-l iau eu când se întoarce şi atunci să-l văd pe domnu' orb!

La întoarcere, în faţa scării, Puiu Mirea simţi că i se smulge bastonul din mână. Întinse mâinile, ascultă cu atenţie, făcu câţiva paşi... nimic. Se resemnă şi, supărat, urcă scările gândindu-se că era o poznă a vreunui copil mai puţin educat.

Gata, se terminase cu vraja, orbul nu mai avea importanţă, nu mai putea face niciun rău! În seara aceia, vecinii auziră din nou ţipetele Siminei. Trecuseră două săptămâni şi mai bine de când nu-şi mai primise porţia de palme, pumni şi cozi de mătură. După câteva sticle golite la repezeală, Mitiţă le propuse altor doi vecini a căror minte era cam dusă cu sorcova, să se întâlnească toţi în cimitir, la miezul nopţii şi să încerce puterea bastonului.

La ora stabilită, intrară pe poarta cimitirului, pe care o lăsară deschisă, să le fie mai uşor la

întoarcere. Sufla un vânt uşor, răspândind pe aleile tăcute mireasma proaspătă a florilor. Greierii ţârâiau nepăsători de cei duşi în lumea celor drepţi. Doar inimile celor trei amici începură să bată din ce în ce mai tare. Mitiţă se trezi rostind:

– Baston, bastonaş, arată-ne vrăjile tale!

O rafală de vânt făcu poarta să scârţâie îndelung din ţâţâni, apoi o trânti cu zgomot. Zgomotul se amplifică în urechile celor trei, părând că nu se mai sfârşeşte. În aceiaşi clipă o cucuvea, speriată, trecu fâlfâind pe deasupra lor. Strigătul ei lugubru le îngheţă sângele în vine. Nici nu-şi dădură seama cum ajunseră dincolo de poarta cimitirului.

Mitiţă, cu bastonul în mână, îşi făcea cruci peste cruci cu limba, în cerul gurii. Era clar că bastonul era vrăjit şi începură să se teamă de el. Ar fi vrut să-l dea înapoi orbului, dar de ce să afle ăsta că ei i l-au luat?

A doua zi, dis-de-dimineaţă, Mitiţă trimise un copil cu bastonul la uşa vecinului. De la copil Puiu află toată tărăşenia. Coborî zâmbind scările, iar când ajunse în dreptul băncii, se opri, ridică bastonul, salută şi zise:

– Ei, domnilor!...

O linişte de mormânt se lăsă pentru câteva clipe.

– Domnule, zise unul, ştiţi... noi nu... Ştiţi, noi...

Epigrame

Unui "învăţat"

Lui X n-ai ce să-i mai arăţi,
Căci în bagajul dumisale,
Are mai multe facultăţi,
Dar nu şi pe cele... mintale!

Unui şahist

La şah, în copilărie,
A fost mare campion.
Dar, păşind în căsnicie,
Azi ajunse cam... pion.

În memoria lui Napoleon

Napoleon împărat,
N-a avut şi el un pat.
S-a făcut de toată jena,
Dându-şi duhul pe... Elena.

Politică

În partidul său, cutare,
Dintre toţi e cel mai tare.
Cu nimeni nu stă de vorbă!
El propune, el aprobă!

ADRIAN C. DUMBRAVĂ

(12 ianuarie 1952, - 10 iulie 2010, Brăila)

Studii la Liceul Panait Istrati din Brăila, absolvit în 1971. Admis la Universitatea Politehnică Braşov - Facultatea de silvicultură, se vede nevoit să renunţe, din cauza necesităţii efectuării mai multor intervenţii chirurgicale oculare, deoarece boala apărută în timpul stagiului militar avansează (corioretinită pigmentară). Urmează, la Bucureşti, Şcoala postliceală cu specializarea topografie în construcţii şi sistematizare.

Locuri de muncă: Institutul de mecanizare Bucureşti, după care unităţi şi instituţii din judeţul Brăila: uzina de reparaţii, Direcţia judeţeană de poştă şi telecomunicaţii, Teatrul municipal Maria Filotti. A iubit mult teatrul, i-ar fi plăcut să fie actor, motiv pentru care a activat ca amator în cadrul Casei de cultură. A mai lucrat la Şcoala generală Scărlăteşti ca profesor suplinitor. Între timp s-a căsătorit, soţia, învăţătoare, a fost repartizată în mediul rural până la definitivat. O însoţeşte, în deplasările ei, este mereu aproape de soţie şi de primul din cei doi copii. Se transferă apoi la Baza judeţeană de aprovizionare tehnico-materială, până în 1992 când este nevoit să se pensioneze.

A avut preocupări literare încă din şcoala generală perioadă în care a debutat în revista şcolii. Fire sensibilă, mereu preocupat de interpretarea şi transpunerea realităţii într-o manieră cu totul originală, a abordat cu deosebită uşurinţă următoarele genuri şi specii literare: poezie, epigramă, schiţe, texte umoristico-muzicale pentru manifestări artistice de amatori. A participat la concursurile literare organizate de Asociaţia Nevăzătorilor din România, ocupând deseori locuri fruntaşe. În anul 2005, în calitate de câştigător al concursului Carmen Sylva, a fost premiat într-o ceremonie la Primăria sectorului 2 al capitalei, organizată de Uniunea Scriitorilor pentru membrii săi remarcaţi prin lucrări deosebite în anul respectiv.

Aproapelui meu

Ai venit pe lume cu şanse:
Şansa de a trăi,
Şansa de a iubi,
Şansa de a deveni,
Vieţuieşti cu speranţe:
Speranţa că vei trăi
Ca nimeni altul;
Speranţa că vei iubi
Întregul univers;
Speranţa că vei deveni
Ce nimeni n-a visat.
De-o fi să mori,
Vei muri cu regrete:
Regretul că... regretul că...
Trudeşte, dar, ca
Speranţa să moară ultima.
(aprilie, 2006)

Horoscop

De cerul înstelat în plină noapte,
Suntem legaţi ca litera de carte,
Lăsăm iubirii vina să o poarte,
În vara cu parfum de fructe coapte.

Şi astfel, îndrumaţi pe căi de lapte,
Descoperim (parcă blestem de moarte)
Prezent şi viitor, a vieţii parte
Ce e ascunsă în idei şi fapte.

Depindem dar, de stele şi de Lună,
De un blestem sau de o vorbă bună,

Transmise de o stea sau o planetă.

Privesc în sus, privirea-i temătoare,
Că nu ştiu mâine ce m-aşteaptă oare
Şi-mi vine să alerg să-mi iau lunetă.
(septembrie, 2007)

Lui Eminescu I

Priveam răpit la bolta înstelată,
Gustam prezentul ca pe-o apă vie,
Nu mă interesa ce va să fie,
Visam copilării cu- "a fost odată..."

Luceafărul îşi căuta soţie
Râvnind orbit la ochi frumoşi de fată,
Iar luna în poiana-nmiresmată
Dansa prin crengi acord de melodie.

Un gând cuţit a poposit la steaua
Ce astăzi e, dar vine din trecut.
Tot ce vedem a fost un început
Şi poate s-a sfârşit cum moare neaua.

E trist, dar bardul m-a-nvăţat ca astrul
"Etern" e muritor ca alabastrul.

Lui Eminescu II

Bătrâne bard, iar am făcut-o lată:
În teza care-am dat-o, după mine,
Luceafărul lupta pe la Rovine,
Iar Glosa începea cu - "a fost odată".

Călin lupta cu fiare şi jivine
Iar Făt-Frumos din lacrimi, fără pată
Lupta-n taverne pentru apa plată
Şi pentru-o vreme care nu mai vine.

În fine, a ieşit o alta aia
În teza mea, ca apa şi ca ploaia.
Cred că acum dai mărunţel din buze
Sau eşti nervos ca murgul prins în hăţ.

Îmi cer mii de scuze,
Promit că de-acum o să învăţ...

Mariaj

Covor de flori mi-aşterni când vin acasă,
Întoarcerea la tine e un dar,
Ce-alungă orice umbră de amar
Cu chipul tău de veşnică mireasă.

Şi par că mă îndrept către altar
De câte ori, trudit, mă-ntorc acasă.
Şi tu îmi pari frumoasă, mai frumoasă
Când mă alini cu dulcele tău har.

Eşti pentru mine seva pentru floare,
Cum în deşert eşti picătură, boare
Şi tot ce e dorit, râvnit, lumesc.

Sunt fericit că mi te am aproape
Cum fericit e peştele sub ape.
Eu, pentru toate astea, te iubesc.

Mariaj...

Salut, iubito, am venit acasă,
Nu te holba la mine că nu-s prost!
Faci bine să nu-ntrebi pe unde-am fost,
Fii dulce şi invită-mă la masă.

M-am tot gândit că scuzele n-au rost
Când alta, azi, a fost cea mai frumoasă!
Eşti tare dulce când eşti mânioasă
Dar nu accept niciun discurs anost.

Ai fost întotdeauna pentru mine
Ce-nseamnă cuşca, osul pentru câine,
Fii sobră, n-o lua ca pe-o insultă,

Aşa-s bărbaţii, de, se mai încurcă,
De vrei cercei, desuuri, piei de nurcă,
Priveşte tot ca o căţea adultă!

Nocturnă

În vremuri vechi,
Citeam la lumânare:
Lumină spre luminarea firii.
Tremurător, priveam un dram de soare,
Ce-mi încălzea şi sufletul şi mintea.
Un fluture noptatic, rătăcit,
Voind să guste parcă din festin,
S-a tot rotit, dorind mai mult ca mine,
Şi a căzut răpus cu aripi arse.
De nu-l respecţi, căuşul de lumină,
În loc de bucurie ne dă moarte.

(aprilie, 2007)

Oglinda

Un chip bătrân şi parcă obosit
Se oglindeşte-n geamul parcă ud,
Cu suflet rătăcit şi gând zălud
Şi nu ştiu oare câte-a pătimit.

Deodată, sunt parcă de neoprit
Îl cert, mă ceartă, însă nu-l aud,
Îmi spune poate adevărul crud:
Şi cine-a fost şi cine-a devenit.

Întind o mână, mâna mi-o întinde,
Arătătorul şi lui îi lipseşte;
Cumplita bănuială mă cuprinde...
Eu tac, el tace, tace şi priveşte.

În ciob nu-l vei găsi pe Dumnezeu!...
Eşti tu, e el, acum sunt numai eu.
(septembrie, 2005)

Primăvara

Stau în livada de cireşi
Înveşmântaţi în rochii de mireasă,
Cohorte de albine ţes polenul,
Spre rodnicii de ambră şi nectar.
Şi fiecare pom e pomul vieţii,
Al dragostei cea fără de hotar.
Un cintezoi ce-şi caută perechea
Stă îmbătat de alb, de zumzet şi frumos,

Şi se gândeşte foarte curios
Când glasul ei îi va încânta urechea.
Privesc pierdut spectacolul feeric,
Simt o căldură ce-mi inundă firea,
Mă înspăimântă zvonul, vorba, ştirea
Că se va face iarăşi întuneric.
(aprilie, 2010)

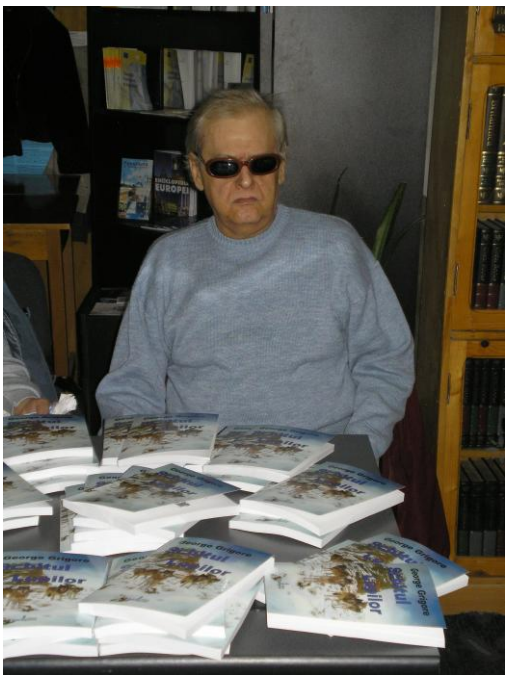

GEORGE GRIGORE

(29 august 1952 - 2 august 2008, Focşani)

Absolvent al Liceului sanitar pentru deficienţi de vedere din Bucureşti, George Grigore a lucrat ca asistent medical, specializat în masaj. A fost pasionat dintotdeauna de scris şi citit.

A cochetat cu scrisul încă din adolescenţă, dar a început să scrie în anii 1990-1991.

A scris proză scurtă, dar şi romane, formula principală abordată în scrierile sale fiind science fiction. În decembrie 2005, în calitate de câştigător al concursului de creaţie Carmen Sylva pentru proză, s-a aflat alături de Adrian Dumbravă la decernarea premiilor de către Asociaţia Nevăzătorilor într-un context organizat de Uniunea Scriitorilor din România la Bucureşti, sub prezidenţia criticului literar Nicolae Manolescu.

A publicat în Litera noastră, dar o bună parte din scrierile sale au apărut în revista dedicată nevăzătorilor în format audio Radar, atât proză scurtă, cât şi romane foileton, cum ar fi "Gambit ratat" şi "Lumea de dincolo de sticlă".

Prima carte, Eclipsa, a apărut în format audio, editată de Fundaţia Cartea Călătoare Focşani.

A doua carte publicată a fost de data aceasta în print. Este vorba despre "Schitul lupilor", apărută la editura Tehnopres din Iaşi în anul 2007. Volumul, tipărit în tiraj redus, se regăseşte în format print la Biblioteca Judeţeană Duiliu Zamfirescu Focşani. "Schitul lupilor" a fost editată şi în format audio Daisy de Fundaţia Cartea Călătoare şi poate fi găsită la cerere la oricare bibliotecă publică din România care are servicii de împrumut cărţi în format daisy.

Lumea de dincolo de sticlă

Jurnalul lui Michael Schultze

(fragment)

Mă numesc Michael Schultze, am împlinit de curând 45 de ani, sunt german, din Berlin şi am fost parlamentar european până-n ziua în care am intrat accidental în posesia celui mai cumplit secret pe care l-a aflat cineva vreodată... Atunci abia mi-am dat seama că totul nu e decât o mare minciună şi că lumea asta nenorocită în care am avut ghinionul să mă nasc e împărţită în două... Partea cea mai mare incluzând din păcate majoritatea populaţiei, cea mai mare, neştiutoare, fără acces la informaţiile top-secret, o lume mulţumită că duce o viaţă cât de cât comodă şi lipsită de grija zilei de mâine, o lume care se bucură de faptul că are asigurată o leafă prin existenţa unui loc de muncă, o lume care râde cu poftă la toate tâmpeniile date de televiziunile publice ori comerciale, se înscrie la diferite concursuri pentru copii retardaţi bucurându-se pentru fiece dolar venit în bugetul familiei în afara salariului, o lume care jubilează ori de câte ori îşi vede în garaj noua maşină ori reuşeşte să-şi petreacă zece zile de vacanţă în mijlocul naturii prin insulele exotice din Pacific, o lume ce se buluceşte şi se calcă în picioare la porţile stadioanelor pentru a urmări un meci contând pentru o cupă europeană şi mai apoi încăierându-se pe viaţă şi pe moarte, indivizii între ei şi cu poliţia atunci când are proasta inspiraţie şi intervine şi cealaltă parte, mult mai puţin numeroasă care-i cuprinde pe potentaţi, pe cei aleşi, pe cei puternici care ţin în mâinile lor mai mult ori mai puţin curate finanţele mondiale, puterea pe întreg mapamondul soarta a sute şi sute de milioane de nenorociţi, cei puţini care au pâinea şi cuţitul şi de mâna cărora depinde dreptul la a fi sătul sau nu, cei care deţin taine, arsenale şi mai cu seamă dreptul de viaţă şi de moarte asupra tuturor celorlalţi. Ar mai fi şi o a treia, dar e atât de neînsemnată şi marginalizată încât de fiecare dată când avem nenorocul să ne zdrobim privirile de imaginea existenţei ei preferăm să întoarcem capul şi să ne imaginăm că am avut un coşmar ori mai bine halucinaţii chiar dacă asta ar include colectivitatea. Loviţii de soartă care nu au decât un drept şi anume cel de a respira aerul asupra căruia nu s-a instituit încă niciun fel de taxă. M-am bucurat când m-am văzut instalat în cabinetul meu de parlamentar european cu o poftă de muncă de care nici eu nu mă credeam în stare, fericit că în sfârşit aveam să pun şi eu umărul la ridicarea nivelului de trai pe bătrânul continent! În opinia mea, ca de altfel a majorităţii parlamentarilor, Uniunea Europeană a fost creată ca o contrapondere politică şi mai cu seamă economică la intenţiile SUA de a deveni jandarm universal, singur stăpânitor al unei planete pe suprafaţa căreia celelalte naţiuni aproape că nu mai contau, dar se vede treaba că una se ştie şi se spune pentru marele public şi altul e adevărul!

Era într-o seară de sâmbătă cât se poate de mohorâtă cu vânt şi ploaie aşa cum sunt destule în capitala belgiană devenită europeană şi cum nu aveam nimic de făcut, nimic deosebit, cheful de cârciumă îmi lipsea, televizorul mă plictisea, pentru petrecerile cu femei uşoare nu aveam dispoziţie, m-am instalat în faţa computerului şi am început să caut... să caut, nici eu nu ştiam ce, dar vizitam site-urile cele mai trăsnite şi mai cu seamă pe cele care nu-mi atrăgeau în mod deosebit atenţia... Tot jucându-mă eu aşa nu ştiu cum am ajuns la o adresă care mi-a cerut o parolă... M-am gândit o vreme şi am dat să plec de acolo, dar laptopul refuza să mai asculte comenzile şi devenise din ce în ce mai insistent... Îmi cerea parola cu atâta vehemenţă că am avut impresia că seamănă cu o ameninţare la adresa mea dacă nu mă execut şi mai cu seamă dacă mai încerc să părăsesc site-ul... Mi-am dat frâu liber imaginaţiei şi am făcut câteva încercări... După mine a fost jumătate noroc, jumătate inspiraţie! Am descoperit că intrasem în fişierele unei asociaţii de protecţie a păsărilor paradisului... Chestia asta m-a intrigat. Cum se făcea că o asemenea societate, fie ea şi nonprofit avea o parolă, ba mai mult, o capcană în care dacă intrai şi aveai ghinionul să nu cunoşti ori să nu nimereşti cheia rămâneai captiv cine ştie până când...?! Am început să mă zbengui şi am constatat curând cu surprindere că aveam de a face cu o ciudăţenie pe care n-o mai întâlnisem până atunci! Aveam de-a face cu un aranjament tare interesant. Totul se desfăşura în formă de spirală şi din cinci în cinci fişiere mi se mai cerea o parolă... Parcă eram la un joc de monopoly în care erau doar două mize: Viaţa sau câştigul de puncte ori informaţii! Îmi lipseau zarurile, dar după cum am descoperit destul de repede fuseseră înlocuite cu întrebări care mai de care mai fistichii şi cu parole care de care mai trăsnite!

Am intrat în felul acesta în posesia multor informaţii privind viaţa păsării paradisului, locului prin care-şi poartă penele hrană preferată perpetuare şi câte şi mai câte altele! Am mai intrat şi în posesia unor adrese de mari iubitori ai acestei zburătoare minunate, adrese pe care ulterior le-am pierdut din neglijenţă, dar nu mai înainte de a-mi da seama că erau informaţii referitoare la diferite agenţii secrete din Europa şi de dincolo de ocean... Serviciul nu putea fi complet şi nici distracţia mea deplină fără adevăratele baraje alcătuite de diverşii viruşi plantaţi doar aşa ca un mijloc de protecţie în plus, din loc în loc şi de care am scăpat doar graţie programului antivirus pe care tocmai îl instalasem şi pe care-l cumpărasem pe sub mână de la un individ din România... S-a dovedit că avea dreptate când se lăudase că e imbatabil şi mă felicitam în sinea mea că nu mă târguisem prea mult!

Dar mai bine să las felul cum a decurs hârjoana mea cu iubitorii păsărilor paradisului şi să mă refer la ceea ce mi-a îngheţat sângele în vine... Odată ajuns în banca centrală de date mi-am dat seama că sunt un om mort! Ceea ce circula pe piaţă cu privire la existenţa unei suprastructuri mondiale care ar dirija politica şi finanţele era doar o poveste de adormit copiii... Cei ce purtau zvonurile din ureche în ureche susţineau că masoneria mondială nu ar fi străină de existenţa unui

supraguvern care ar decide repartizarea mai mult sau mai puţin judicioasă a economiei pe întreg mapamondul, însă toate astea nu erau decât fleacuri în comparaţie cu ceea ce am găsit eu!

O organizaţie care nu avea de-a face nici cu guvernul american nici cu celelalte guverne conducea totul, dar absolut totul din umbră! Ei hotărau până în cele mai mici amănunte soarta întregii umanităţi, naşteri, decese, nivel de trai, dezvoltare tehnologică, aport de capital, diminuarea sau creşterea responsabilităţilor fiecărei naţiuni până la indivizii cei mai neînsemnaţi, numărul de iniţiaţi şi de tehnicieni de excepţie, cel al analfabeţilor, naşteri premature şi decese înainte de vreme, accidente de toate felurile, îmbolnăviri şi vindecări, etc... Am aflat astfel că ei hotărau totul, de la numărul de ouă pe cap de găină până la producţia de stupefiante de mare risc şi arme ultrasofisticate, de la zborurile în spaţiul cosmic până la contactele cu civilizaţiile extraterestre şi relaţiile cu acestea, pentru că ele existau şi tot, dar absolut totul se baza pe crimă! Am descoperit că ei au hotărât la începutul anilor 50 ca populaţia să nu depăşească 4,5 miliarde de indivizi, dar estimările şi calculele au demonstrat că cifra era mult sub cea reală prin urmare au trecut la un control strict al naşterilor în zonele fierbinţi. Chinei i-au impus să ia măsuri draconice şi în scurt timp bieţii de ei s-au trezit că nu mai au dreptul decât la un singur moştenitor, ei care erau obişnuiţi să aibă câte o casă de copii... S-a încercat aceeaşi strategie şi în India, dar cum au întâmpinat greutăţi mari au inventat un război perpetuu cu vecinii lor pakistanezi şi au sărăcit artificial zona... De aici malnutriţia, bolile şi decesele... Indochina a fost răvăşită de războaie care au durat ani şi ani de zile şi în care s-au testat diferite arme de distrugere în masă de care nu s-a suflat nicio vorbă până acum deşi existau zvonuri, dar numai zvonuri! Au creat laboratoare supertehnologizate care au început să studieze şi să producă agenţi patogeni cu o mare putere de răspândire... Cu ebola au dat-o-n bară pentru că nu o puteau exporta şi în zonele temperate şi de aceea au inventat sindromul imuno-deficitar dobândit care li s-a potrivit ca o mănuşă în primii ani mai ales pe fondul creşterii sexualităţii, dar mai ales al creşterii nefiresc de mari a relaţiilor homosexuale... Sida a devenit astfel o adevărată molimă ce ameninţa să pună la pământ în cea mai scurtă vreme o mare parte a populaţiei, dar au apărut cei ce au iniţiat sexul protejat relaţiile uniparteneriale şi cercetările pentru depistarea controlului bolii şi eradicarea ei încă înainte de a se dovedi că e prea târziu! Boala sida putea atinge incidental pe oricine în afara celor care slavă Celui de Sus încheiaseră socotelile cu desfrâul şi erotismul prin urmare dându-şi seama că a pierde controlul însemna distrugerea speciei Homo sapiens-sapiens, s-au implicat şi ei în campania de eradicare, dar nu au renunţat la măreţul lor plan de diminuare a numărului de trăitori ai planetei... Au inventat terorismul, iar la baza celor mai înfricoşătoare atentate se aflau de fiecare dată radicalii islamişti care puseseră gând rău creştinătăţii! A venit o zi de 11 septembrie în care şi-au pierdut viaţa mii şi mii de oameni nevinovaţi, care a avut darul de a zgudui întreaga suflare omenească! Guvernul american susţinut de organizaţia nord-atlantică şi chiar de ONU, toate până la urmă dovedite obediente au pornit invazia Afganistanului în

speranţa că restul lumii islamice s-ar fi angrenat într-un război sinucigaş, dar n-a fost... Socoteala de acasă rar se potriveşte cu cea de la piaţă! S-au inventat apoi armele de distrugere în masă pe care chipurile le-ar deţine Irakul, iar preşedintele Sadam a fost declarat inamicul public numărul unu şi părinte al terorismului mondial! A fost invadat şi Irakul, dar nici de astă dată arabii nu au reacţionat aşa cum ar fi dorit cei puternici... Preşedintele SUA a început să-şi piardă din popularitate şi mai cu seamă din credibilitate şi prin urmare şi-a pierdut fotoliul prezidenţial... Între timp s-a încercat Madridul, dar spaniolii deşi oameni cu sângele fierbinte şi clocotitor nu au reacţionat... Şi-au plâns morţii şi pe ai lor şi pe cei ce s-au aflat la ora şi locul nepotrivit... Au bulversat Marea Britanie care-şi credea teritoriul sacru şi de neatins, dar nici ei nu au avut o altă reacţie decât cea firească! Ce mai urmează?

Ei bine, Parisul, Berlinul şi Milano, toate trei deodată, invazia Iranului, atragerea Chinei în conflict, riposta Indiei, intervenţia Rusiei... prin urmare declanşarea celui de-al treilea război mondial care va aduce ca noutate folosirea pe scară largă a armamentului nuclear! Scopul declarat, dispariţia oricărei religii în afara celei creştine! Scutul anti-rachetă instalat de americani şi deasupra Europei cred că funcţionează destul de eficient, dar ca o măsură de prevedere în plus se construiesc nişte adăposturi subterane care la nevoie pot adăposti un număr destul de mare de oameni, doar că în aceste oraşe subpământene nu vor avea acces decât acei care vor corespunde testelor şi vor fi chemaţi la un anumit moment să-şi schimbe domiciliile... Indivizii cei mai viguroşi, cei mai sănătoşi fizic şi spiritual, oameni până-n 40 de ani, bine instruiţi, tehnicieni superspecializaţi, copii superdotaţi şi femei apte să dea naştere unor indivizi din cea mai pură rasă... Nu lipsesc nici ei, conducătorii umanităţii! Am descoperit că în cele o sută de domuri dotate cu cea mai nouă tehnologie nu puteau locui decât o jumătate de miliard de oameni prin urmare aveam să fiu martorul unui adevărat genocid! Când am dat să accesez următorul folder ecranul s-a întunecat şi computerul a încremenit pentru vecie!!!

Am ştiut că fusesem descoperit şi că viaţa mea atârna de un fir de păr... Totul depindea de cât de repede şi inteligent mă mişcam! Să încerc să fac publice datele descoperite din întâmplare?! Ce dovezi aveam? Niciuna! Nici măcar nu încercasem să descarc fişierele, să printez datele obţinute şi dacă aş fi încercat cine m-ar fi lăsat?! Să mă adresez presei, să ies pe stradă, să încep să urlu, să zbier în gura mare că nu ştiu ce organizaţie mondială are de gând să distrugă umanitatea?! Cine oare nu m-ar crede un nebun şi asta doar dacă apuc să deschid gura fără să primesc un glonte mai întâi în frunte ori mai bine în ceafă?! Am hotărât pe loc că trebuie să dispar şi pentru asta aveam poate timp foarte puţin... Existau două soluţii: prima era să mă sinucid şi astfel să le râd în nas ălora, iar cea de-a doua era să-mi iau tălpăşiţa cât mai repede şi să mă ascund undeva unde nu m-ar fi găsit nici dracu'! Am ales varianta a doua... Îmi mai dădea şansa unei perioade de timp în care puteam să mai trăiesc şi să meditez asupra celor aflate! Mi-am strâns la repezeală câteva schimburi, mi-am

burduşit buzunarele cu lichidităţi, nu mi-am uitat nici actele şi am şters-o spre Franţa! Trebuia să ajung în Anglia cu orice preţ şi de acolo cu un avion particular în State!

ADRIAN ROŞCA

(27 ianuarie 1953, Sibiu - 27 noiembrie 1982, Cluj)

S-a născut la Sibiu, la 27 ianuarie 1953. Fără vedere din copilărie, studiile - la Liceul pentru orbi din Cluj şi la Facultatea de istorie din aceeaşi localitate. În 1978, devine profesor la şcoala pe care o absolvise. Un accident stupid, intoxicaţie cu monoxid de carbon în propria locuinţă, îi curmă viaţa la 27 noiembrie 1982. A publicat puţin, dar textele lui vădesc o forţă lirică de excepţie, amintind de Arghezi şi Leonid Dimov.

Prin dispariţia sa, s-a frânt o mare speranţă a poeziei Generaţiei '80.

Scrisoare

Aş vrea să-ţi scriu, deşi mi-e teamă încă
Să nu mă-ngenuncheze vremea silnic,
Dar clovnul care-mi seamănă-mi mănâncă
Partea din suflet care moare zilnic.

Îngăduie-i ca azi să-ţi prindă părul
Cu versul meu, agrafă-nsângerată,
Vei fi iubirea, fi-voi adevărul
În care să apunem câteodată.

Alungă-te din tine cu o floare,
Eu te trăiesc sub umărul meu stâng,
Vom rătăci prin noi la întâmplare
Cu inimile-ascunse sub oblânc.

Autoportret

Mi-e sete, mamă, am băut otravă
Pe-ascuns din plosca unor hoţi de cai,
M-am tăvălit cu îngerii prin pleavă
Şi-mi strâng acum cuvintele-n vătrai.

Îmi cern mereu viaţa printr-o sită,
Bătrânii lumii au murit tiptil,
Pe haine mi-a rămas întipărită
Cenuşa unui leagăn de copil.

Eu înnoptez la margini de cetate,
Căci nimeni nu mă crede c-am venit,
Râzând năuc un cerşetor mă bate
Cu limba unui clopot iezuit.

Mi s-a lipit de suflet într-o seară
Reclama unui circ cu măscărici...
Puterea de a râde se măsoară
Fugind desculţ prin lanul de urzici.

Dincolo

Când clopotul amiezii va să ningă
Pe ochii noştri sunete de var,
Să nu-ţi stingi vârsta, las-o să se stingă
De gândurile celui care par.

Să te-ntinzi mult, când te vei şti aproape,
De semnele lăsate la răscruce,
Să vii apoi la malul unei ape
Şi să adulmeci locul de pe cruce.

Voi creşte îngeri palizi în acvarii
Hrănindu-i cu absenţa lor de sus,
Cu solzii timpului pe care carii
Îl surpă-n miezul lumii-n care nu-s.

Până ce veacul pustiit de haruri
Ne va sili să retrăim stingheri
O noapte strictă ca un cerc de zaruri,
Gonind mereu prin noi de nicăieri.

Scrisoare

Nu ştiu de când au început să cadă
În părul tău oglinzi şi nu-mi arăţi...
M-au părăsit cuvintele în stradă

Şi sunt mai singur decât alte dăţi.

Prietenii s-au apucat să facă
Cu chipul meu îndepărtat negoţ,
În fiecare zori de zi mă pleacă
Şi mă descarcă-n gările cu soţ.

Eu n-am de unde şti cine mă cheamă,
Cine mă cumpără cu gând curat...
Voi dăinui lipit pe-o cataramă
La frâiele lui Verde Împărat.

Sau poate haita de cuvinte moarte,
Smintită de atâta umblătură,
Mă va goni cu biciul dintr-o carte,
Lovindu-mă bezmetic peste gură.

Oricum ar fi, zadarnic stau de pază
Să nu-mi rămână umbra-n dosul mâinii,
Moşnegi fără trecut mă desenează
La porţile la care latră câinii.

Doar tu mă mai auzi când trec pe ape,
Dar nu e pod şi te opreşti râzând,
Îţi clipoceşte sufletul sub pleoape
La gândul că te-aştept sau la alt gând.

Tot ce mai e cuminte-n noi, iubito,
E muzică sau poate poezie,
Ne-am despletit viaţa şi-am minţit-o
Cu fulgi înverşunaţi de păpădie.

Eu n-am uitat, tu fă la fel diseară
Şi spune-ţi rugăciunea în genunchi...
Oricât de ostenită şi amară.

O inimă nu-ncape-ntr-un triunghi.

Crochiu

Pasc cai cu frâie de argint ninsoare,
Ard straiele de nuntă-n Betleem,
Tu rezemi capul de spânzurătoare
Şi nu ştii dacă râdem sau tăcem.

Un saltimbanc îşi strânge de pe jos
Cuvintele ce par să dăinuiască,
Deasupra ta un înger de prisos
Îşi muşcă-n somn aripile de iască.

Se tot ascund de teamă să nu-i numeri
Trei călăreţi cu pinteni de cristal.
Înzăpezită-n lacrimi pân' la umeri
Îţi înfăşori surâsul pe-un pumnal

Şi ca să nu mai ardă-n Betleem
Îţi răstigneşti trecutul în cuvinte...
Tu nu ştii dacă plângem sau tăcem
Sau poate ştii, dar nu-ţi aduci aminte.

Beţie

De multă vreme nu ştiu cine sânt,
Nici când ar trebui s-ajung acolo,
Au dispărut şi morile de vânt
Şi cumpenele-n ochii lui Apollo.

Prin parcuri rătăceşte Dumnezeu,
Cu ochii plânşi şi haina desfăcută...

Trecut prin mine, gândul lui Orfeu
S-a preschimbat în floare de cucută.

Cu degetul amestec fără ură
O stea zbârcită-ntr-un pahar cu vin,
Prietenii îmi scutură în gură
O ramură uscată de măslin.

La colţul străzii mă pândeşte Pan
Să-mi pună licurici prin buzunare,
Cu tâmpla sprijinită de Coran
Îşi linge sufletul cu nepăsare.

Şi totuşi, beau tăcere aburindă...
În casa-n care toţi şi-au scurs păcatul,
O lebădă s-a-nchis într-o oglindă
Să-i treacă printre aripi Necuratul.

Scrisoare

Ce-ai mai ales din gândurile mele?
Vezi. Sunt dus de-o vreme-n altă parte,
În ţara-n care urma unei stele
În glumă sângerează frunze moarte.

Şi de aici, te-aud cum treci călare
Pe umbra unui rege ars de viu,
Căci mi-ai lăsat pe gură, la plecare,
Adâncul dintre Vag şi Timpuriu.

Tu m-ai uitat demult, fără-ndoială
Dar, ca să mi se pară că mai sânt,
O vietate tulbure îmi spală
Cu mirodenii rănile de vânt.

Sub ochii ei deprinşi să nu se-nchine,
Proscris de toana unui zar nomad,
Alerg mereu cu spatele la mine,
Să nu-mi descopăr lipsa şi să cad.

Tu socoteşti o simplă-mprejurare
De amintirea noastră să te scuturi...
La masa mea de lucru, în picioare,
Îmi peticesc iluziile cu fluturi.

Magie

Aşteaptă-mă la geam şi voi veni
Să-ţi caut de noroc în palma stângă,
Pe pragul tău în fiecare zi
Un câine-şi roade umbra să nu plângă.

La ceasul când se-adună pelerinii
La masa unui rege scăpătat,
Voi face foc la marginea grădinii
Cu-aripa unui înger exilat.

De dansul meu sălbatic prin cenuşă
Vei râde la picioarele lui Crist
Şi vei lăsa să-ţi latre lângă uşă
Acelaşi câine-ndurerat şi trist.

Resemnare

E târziu şi poate se cuvine
Să-mi înlătur masca de pe chip,
O femeie plânge lângă mine,

Ferecată-n urna de nisip.

Cai flămânzi şi dornici de bătaie
Îmi sărută inima şi mor,
Iarba li se-aprinde-n măruntaie,
Drumul urcă-n sufletele lor.

Fata negustorului de cranii
Îmi va face bustul de Florii,
Trece prin grădina Ghetsimani
Împăratul lucrurilor vii.

Se târăsc prin mine melci de ceară,
Nu mai am putere să te chem,
Lângă locul unui ochi de fiară
Dorm copii cu gândurile ghem.

Jocul s-a sfârşit, e goală scena.
Ninge blond pe umerii tăi goi,
Sufletul Mariei-Magdalena
Arde strâmb tăcerea dintre noi.

Scrisoare

Îţi scriu dincolo de ziua-ntâia
Şi gestul simplu mi se-aprinde-n gură.
Pe-aici toţi îngerii îşi spală râia
Cu spaţiul dintre dragoste şi ură.

De ce amâni prilejul să te bucuri,
Când ştii că locuiesc un diamant?
Chiar dacă uneori sunt hoţi de ciucuri
Sau joc şotron cu inima lui Kant.

Poate c-aş vrea să râd de nebunie.
Dar am uitat să-mi cumpăr râs destul
Şi seamănă prea mult a colivie
Părerea celorlalţi despre pendul.

Am convocat pe-ascuns sub felinar
Trei armăsari cu inimă de iod
Să muşte sânii tăi de sanctuar,
În care să mă-ntinzi pe-un calapod.

Aştept aproape singur prima stare,
Ca să mă pot urni din cuibul strâmb,
Auzul îmi miroase-a întâmplare
Şi sufletul mi-l suflec în carâmb.

În mâna dreaptă ţin o desfrunzire,
În mâna stângă ceea ce însemn,
Cu spaţiul dintre ură şi iubire
Bat cuie boante-n chipul meu de lemn.

Dar

Azi îţi aduc un dar frumos, femeie,
O stea cu zimţii înmuiaţi în slavă
Abia s-a îndurat din pod s-o ieie
Un negustor de leacuri şi otravă.

La miezul nopţii să ţi-o prinzi pe umăr...
Cresc pe reversul morţii păpădii,
N-a mai rămas pe zar decât un număr
Pe care niciodată nu-l vei şti.

Când cugetul se va porni s-o nege,
S-o schimbi pe o monedă la zaraf,

Curând va trece clovnul unui rege,
Rostogolindu-şi sufletul prin praf.

Şi n-ai cu ce să-i cumperi clopoţeii,
Cu ei să-ţi cauţi drum spre răsărit...
Eu mă întorc la groapa mea cu leii,
Lingându-mă vor plânge-năbuşit.

Tu mai iubeşti grădina Ghetsimani,
Eu, tâlcul care scapă celor vii,
Un păsărar şi-a sugrumat fazanii
Şi-a început să crească colivii.

Povestea unui nebun captiv

Pe vremea când lumea se distra cu nebunii,
Unul din ei se tăie cu marginea lumii.
"Hazlie întâmplare" - reflectară unii.
El însuşi râdea de această ispravă,
Voise să scrie pe verso o snoavă.
Şi ca să-şi vindece mâna bolnavă,
Şi-o unse cu alifie din somn de năpârcă,
Şi-o strânse cu uşa, şi-o purtă în cârcă,
Îşi muşcă pe dos o cruce, cu dinţii,
Cerşi cu ea şi zornăi arginţii.
Doi vraci anarghiri i-o unseră cu miere
Şi suc clocotit într-un glob de tăcere,
Cu sânge de zmeu şi cu apă de ploaie...
Pe degetul mic îl linse o potaie,
Până ce mai rămase din ea doar o parte,
Atât cât să poată deschide o carte.
Toţi semenii fură dispuşi să-l ajute
Îi dădură posmagi şi scrumbii nenăscute,
Tămâie şi struguri cu zâmbete roz,

Un moşneag îi aduse-ntr-un clopot rogoz.
Dar, fiindcă nu primi nimic pe veresie,
Îl condamnară pe loc la colivie
Şi-l învăţară să ronţăie cu eleganţă
Un ciob de destin într-un blid de faianţă.
O fată frumoasă, cu suflet de mierlă,
Îi strecură în palma absentă o perlă,
Rugându-l să găsească, cum ştie, un chip
Să-i înapoieze bobul de nisip.
Ar fi dorit să-l ia chiar de bărbat,
Numai că o colivie nu încape-ntr-un pat,
Ca să tacă, cei mulţi o legară la gură,
Cei laşi o urcară cu sila-n trăsură,
Îi puseră cătuşele de ivoriu
Şi-o lovi în cap c-un baston iluzoriu.
Nebunul începu apoi să vorbească
Despre cât e de sus călcâiul de broască,
Despre cât de departe goneşte pădurea,
Când Pe unul din arbori îl linge securea,
Zâmbi, amintindu-şi de lră şi pană...
Cineva din desiş îl lovi c-o icoană.
Rupse-atunci grilajul cu mâna cea ciungă,
Cu cealaltă trase trei clopote-n dungă,
Puse căpestre celor din jur,
Le strânse cuvintele şi le legă cu şnur,
Atârnă apoi snopul de coada unei iepe
Şi-o mână prin oraş cu bice sirepe.
Intră într-un birt şi făcu şi scandal,
Ucise un gorun, o femeie şi-un cal,
Un strigoi, o şopârlă, un vis şi-o aripă
Şi-n cele din urmă se duse de râpă.

Scrisoare

N-am să-ţi mai scriu o vreme, poate-mi seacă
În pumn cuvântul celui ce mi-a spart
Copilăria-n zgomotul de toacă,
De nu mai pot ieşi de după gard.

M-au invitat arhanghelii la cină,
Se face seară-n mine şi mi-e frig,
Joc zaruri cu o cruce bizantină,
Şi-ntâia oară vreau să nu câştig.

Tu n-ai să vii nici azi şi cine ştie
Dacă-n dugheana mamei mai există
Vopsele cu miros de apă vie,
Cu care să-mi acopăr masca tristă.

Iubito, câte măşti şi ce idee
Să-mi spui că mint, când nu mai pot minţi
A coborât în mine o femeie
Cu ochii plânşi şi zâmbetele gri.

Eu plec acum să-mi vând prin iarmaroace,
Veştmintele şi pielea pe-o para,
Tu stai şi-ntreabă ceasul ce mai face
Sau dacă-l mai înjură cineva.

La-ntoarcere, când genele păpuşii
Vor semăna cu drumurile lungi,
Tu să-mi întinzi prin crăpătura uşii
Paharul de absint şi să m-alungi.

O stea va-ncărunţi mirată,
Că nu mai sunt, că nu mai pot să fiu
Rătăcitor prin umbra mea pătată,
De adevăruri spuse prea târziu.

Postscriptum

A fost odată... Poate că ar fi bine
Să nu mai spun ce-a fost... A fost o seară,
Cu care mă ştergeai de guri străine,
Cu care te ştergeam de primăvară.

Păcatul tău îmi depăna privirea
Pe-o amforă cu zeamă de cucută,
Păcatul meu te-ngemăna cu firea
Şi cu lumina sângelui de ciută.

Ne amuzam zvârlind cu stele-n gloată
Sau despletind iubirea de şuviţe
Destinul se făcuse cât o roată
Şi ne silea să-i trecem printre spiţe.

Eu am ajuns un sâmbure de ceaţă
Tu m-ai plouat atunci cu trandafiri,
Copii întorşi cu spatele la viaţă
Ne-au desfrunzit veşmintele de miri.

N-am înţeles din lacrimile lor
Că-n dorul lumii şchioape de-o aripă,
Stă cineva picior peste picior
Şi ne mocneşte sufletele-n pipă.

ION PODOSU

Numele lui Ion Podosu a circulat cu o oarecare constanţă prin tânărul Cluj literar care, în a doua jumătate a deceniului VIII din trecutul secol, îşi contura identitatea în jurul revistelor Echinox, Tribuna, Steaua, a cenaclurilor primelor două publicaţii, în jurul dezbaterilor de la Filologia de pe Horia, dar şi al boemei de la Croco şi Arizona.

Multe din poemele autorului, unele apărute în publicaţiile amintite, datează din acea perioadă şi din anii deceniului următor. Sunt texte tributare atmosferei lirice a Clujului epocii, cu influenţe din Blaga, Rilke, Celan şi mai ales din Georg Trakl, un poet pe care, după traducerea sa în limba română, capitala Transilvaniei l-a adoptat ca pe un fel de astru de familie. Se recunosc aici secrete afinităţi de Mittel Europa ce se îndepărtează însă de sine însăşi, pentru a se refugia, asemenea poetului salzburghez de la începutul secolului, într-o patriarhalitate reinventată şi de aceea surprinzător de modernă. De fapt, expresionismul a selectat din imaginile contemporaneităţii pe cele apte a convieţui şi a coopera cu reprezentări anistorice. Într-o asemenea zonă se situează şi construcţiile lirice ale lui Ion Podosu, nu în preistorie şi nici în postistorie, ci într-o dimensiune paralelă, unde eul se singularizează într-atât, încât de mirare sunt doar rarele chipuri ale alterităţii, partenere de imaginar. Cerul unui asemenea timp pare permanent răzbătut de difuziunea unei lumini crepusculare. Geografia acestor poeme, oricât de extraistorică ar părea, este în mod cert una mundană, e o lume de dincoace.

Născut drept în inima Zodiei Racului, la 7 iulie 1953, în localitatea Movila Banului din judeţul Buzău, Ion Podosu şi-a pierdut total vederea în preajma vârstei de şapte ani. A urmat Şcoala generală şi Liceul pentru Orbi din Cluj. Între 1974-1978, a fost student al Facultăţii de Filologie din acelaşi oraş, iniţial la secţia română-franceză, ca apoi, să renunţe la limba lui Voltaire pentru cea a lui Cervantes. Din 1978, devine profesor de literatură română la şcoala pe care şi el a urmat-o.

Liceul acesteia însă este transformat de comunişti mai întâi din teoretic în sanitar, iar apoi desfiinţat în 1983. În ianuarie 1990, Ion Podosu este ales de către colegi, director adjunct al şcolii. S-a demarat atunci anevoioasa epopee a reînfiinţării Liceului pentru nevăzători din Cluj, instituţie al cărei prestigiu se consolidase în cei 25 de ani de funcţionare. În 1990 însă, liceele pentru elevii cu deficienţe nu ţineau, aşa cum ar fi fost normal, de Ministerul învăţământului, ci de cel al Muncii. În mod total discriminatoriu, pentru aceşti tineri se organiza o singură sesiune de examene, în toamnă. Vechii comunişti din Ministerul Muncii s-au lăsat greu convinşi de oportunitatea reînfiinţării Liceului clujean. Au admis o singură concesie: organizarea în acelaşi loc a examenului de admitere pentru toţi candidaţii orbi şi slabvăzători din ţară, urmând ca elevii admişi să opteze pentru o localitate sau alta. Clujul s-a oferit să organizeze examenul. Sorţii nu erau deloc favorabili: profesori examinatori bolnavi, directoarea plecată din ţară, accidente ale candidaţilor. Dar atunci, în septembrie 1990, împreună cu singurul director prezent, împreună cu profesorii angajaţi în organizarea examenului naţional, după ce am înregistrat opţiunea multor elevi admişi pentru Cluj, am trăit, sentimentul real şi extrem de consistent al revanşei şi al unei reparaţii istorice: liceul s-a reînfiinţat datorită opţiunii elevilor şi graţie inspiraţiei şi curajului a doi oameni: Ion Podosu şi autorul acestei Constelaţii.

În 2005, I. P. a fost ales în conducerea Asociaţiei Naţionale a Nevăzătorilor, iar cinci ani mai târziu, ca preşedinte al filialei Cluj a acesteia. Face parte de mulţi ani din Comisia de cultură ANR şi din Colegiul de redacţie al revistei Litera noastră. Din anul 2007, este membru al Comisiei de cultură şi educaţie a Uniunii Europene a Nevăzătorilor.

A debutat editorial cu volumul de poeme "Poduri peste ceaţă", ed. Leka Brâncuşi, Bucureşti, sponsorizat de Fundaţia Optimiştii. Au urmat alte patru cărţi publicate toate la editura Limes din Cluj: "Universul prozei lui Vasile Voiculescu" 2007, "Ion Vinea, un melancolic al avangardei româneşti" 2010, "Apa glasului" (poeme) 2012, "Mozaic", volum de publicistică, 2016. Este prezent în Antologia poeţilor echinoxişti, 2003. A scris prefaţa celei de a treia ediţii a romanului "Omul cu ochelari negri" de Ion Blăjan de a cărui editare s-a ocupat, precum şi prefeţele cărţilor de proză şi poezie semnate de Viorel Şerban la Limes şi pe cea a volumului de proză "Dincolo de umbră" de Ioana Albu. Cu materiale literare, a apărut în numeroase publicaţii de cultură.

Prin volumele de istorie şi critică literară despre Voiculescu şi Vinea, Ion Podosu devine primul scriitor nevăzător din ţara noastră care profesează, în cărţi distincte, exegeza literară. În anul 2014, a devenit membru al Uniunii Scriitorilor. A realizat, la Radioul public Cluj, timp de mai mulţi ani, emisiunea Cuvântul care înfloreşte, dedicată problematicii vieţii deficienţilor de vedere şi accesului acestora la informaţia de tip gazetăresc.

Spre toamnă

Vibraţii ascunse de sunetul umbrei
în limita albă a sufletului cad...
Muzica gravă din cuvinte se stinse,
calmă şi densă
între ore scăzând...
Vidul monadei se sparse-n afară
prin liniştea de iarbă a cetăţilor verii,
iar printre oameni şi plante aeriene,
întinse creşteau amurgurile
cu pleoape de miere.

Tot mai umbrite păreau
silabele gândului
în conturul scrisorilor tale din urmă
şi trecerea cenuşii ne-nconjura
pe drumurile îngălbenind
de-atâta vreme de rugină.

Amurg de ev mediu

Geometria alchimistului s-a mărginit
la o singură stea;
"Doctor universalis" n-a mai trecut
nici azi prin burg;
femeile priveau
din pragul casei toamna
crescând în bisericile
părăsite de îngeri.

Numele tău avea sunetul apelor vii,
eu plecasem să pierd
- într-o singură noapte -

întreaga cetate
la jocuri de noroc,
ca în zori,
într-una din pieţele publice,
oamenii să înalţe
prima lor ghilotină.

Dimineaţă neobişnuită
în dimineaţa cu cerul pustiit de păsări,
mă cufund în liniile ceţii
cu miros neştiut,
cu gust neştiut,
ce-mi umple fiinţa.

Îmi caut auzul în presupusul cântec
al vreunei păsări rătăcite
şi pasul nu mi-l mai opresc
lângă prea ştiuţii cerşetori.

Visul de azi-noapte s-a sfărâmat
de ramurile încărcate de ceaţă,
neînchipuit îmi pare drumul
pe care am pornit
şi tot dintr-o margine fără margini
urmează să crească lumina
prin săbiile toamnei
şi îndepărtat, foarte îndepărtat
urmează s-apună...

Joc

În mâini c-o plasă de prins fluturi
(şi ce mult îţi plăceau culorile lor!)
ai pornit să vânezi o rază de lună,

un fluture de stea
sau poate o aripă de înger.

Te regăseai copil în acest joc;
te mai găseam copil în acelaşi joc-
jocul vieţii şi al morţii,
închipuit în clipa dintâi a creaţiei
de-un prea risipitor demiurg.

Mâinile tatălui meu

Mâinile lui încercau
să ridice tot pământul în cer.
Lua în fiecare zi
câte un vagon, două,
pline cu porumb, cu grâu,
cu sfeclă sau floarea-soarelui,
dar cel mai adesea
cu gunoiul de la sutele
de vaci şi de tauri.

Astăzi, cerul îl trage în sus
de mâinile lui obosite, neputincioase.

El însă nu vrea să urce acolo, sus,
numai odată cu pământul
pe care îl tot azvârle
spre înaltul infinit.

Acestea sunt mâinile lui,
ale tatălui meu,
care, într-un îndepărtat amurg,
mi-a dat să sorb
din auritul clopot

un început de glas.

Vânător de vise

Vânător de vise aş vrea să fiu
ca să-ţi vânez într-o noapte
visul cel mai frumos,
cel mai neobişnuit,
cel mai albastru,
Cel mai galben…

Cu el în tolba mea de vânător,
să fug departe,
tot mai departe,
tocmai în colţul universului

Şi-acolo
ferit de lumina şi de sunet
să-mi savurez pe îndelete
cea mai aleasă pradă.

Omul de zăpadă
- micuţei Nora -

Nora, Nona, Miruna
numele aceleiaşi fetiţe
care, în curtea casei,
a făurit un om de zăpadă
pe care, cum credeţi că l-a botezat?
bunicul Nelu.

"De ce i-ai pus numele ăsta, Nora?"

"I-am zis aşa pentru că e blând şi liniştit
ca bunicu' Nelu
şi se tot micşorează
tot ca bunicu' Nelu,
până când, într-o zi,
o să se topească amândoi
şi nu o să mai fie nimic".

Câinele electronic

Un scriitor american
îşi imaginează un câine
electronic.

Supercivilizaţia în care
trăieşte
nu mai poate concepe un câine
în carne şi oase.

Acesta îl depistează
pe pompierul care
ascunde în buzunarul de la spate
al pantalonilor
un volum in folio
din opera lui Shakespeare.

Rolul pompierilor era
în anul 2384
să ardă toate bibliotecile
publice şi particulare

Câinele electronic
îi mirosea pe toţi
cu o fulgerătoare rază laser,

trimiţându-i pe ascunzătorii de cărţi
în viitorul comunei primitive

Universul prozei lui Vasile Voiculescu

Coordonate şi elemente ale universului povestirilor

1. Caracterizare generală

Universul povestirilor lui Vasile Voiculescu îşi proiectează coordonatele şi îşi defineşte elementele componente tot prin prisma acelei insaţiabile pofte de a povesti, calificate de N' Balotă ca, "o adevărată bulimie narativă". Diversitatea surselor de inspiraţie, dar şi utilizarea unui larg evantai de forme narative dau, la prima vedere, impresia unui microcosm oarecum fragmentat şi foarte eteroclit, această din urmă caracteristică fiind totuşi reală. Lumea însăşi, în infinita-i varietate de aspecte şi manifestări, se prezintă ca atare, iar prozatorul, în opera sa, tocmai această lume vrea s-o surprindă şi s-o înţeleagă pe cât îi este posibil. În tentativa de decodare a textului, care poate fi văzut şi ca o lume, numai receptorul propune un principiu ordonator, subiectiv fireşte, care să-i faciliteze demersul hermeneutic.

Veritabila originalitate a lui Voiculescu nu se manifestă în planul imaginaţiei creatoare, al "fabulei" naraţiunilor, ci, mai cu seamă, în cel al desfăşurării modalităţilor discursului, după cum susţine criticul citat mai sus, tehnica sa narativă extinzându-se de la relatarea aproape nudă a unui fapt divers până la schiţa simbolică, de la parabolă până la nuvela de maximă concentrare, prezentând neobişnuitul gest cultic sacrificial. Circumscriindu-se aceleiaşi diversităţi, sursele de inspiraţie ale autorului sunt multiple, chiar dacă ele provin, după cum am mai observat, dintr-un material literar preexistent: rubrica de fapt divers din ziare, foiletoanele sau cărţile de colportaj, povestirile orale etc. Orizontul tematic voiculescian este cvasinelimitat, inspiraţia sa alimentându-se deopotrivă din legende, mituri, eresuri, aparţinând unui timp arhaic, din lumea satului, cu poveştile ei vânătoreşti sau haiduceşti, cu vrăjitori şi hoţi de cai, din pitorescul vieţii mănăstireşti, dar şi din lumea timpurilor noi, cu dramele şi melodramele ei şi chiar din exotismul Extremului Orient. În marea lor majoritate, aceste rezervoare ale inspiraţiei voiculesciene îşi află sorgintea în marea matcă a folclorului muntenesc "cu o deosebită apetenţă pentru extraordinar şi fantastic".

Conceput dintr-un atât de eterogen potenţial de resurse, universul povestirilor lui Voiculescu poate fi structurat pe două coordonate, direcţii esenţiale care nu întotdeauna sunt divergente, pentru că adeseori ele se intersectează sau chiar se interferează. Prima dintre acestea se află sub auspiciile fabulosului, ale magicului şi fantasticului, fiind ilustrată de povestiri precum: Revolta dobitoacelor, Pescarul Amin, Lostriţa, Căprioara din vis, Iubire magică, Ultimul Berevoi, Lipitoarea etc. A doua

direcţie ar putea fi circumscrisă realismului psihologic, cu accente naturaliste şi colorat destul de pregnant cu elemente anecdotice, care însă nu atinge profunzimile celei dintâi, aici încadrându-se piese ca: Moartea amânată, Capul de zimbru, Viscolul, Limanul, Farsa, Proba şi altele.

Pornind de la ideea că în secolul nostru s-a produs un dublu fenomen: pe de o parte, "regresul spectaculos al naturii în faţa progreselor tehnicii", iar "pe de alta şi, aparent, pe un cu totul alt plan, refluxul plăcerii naturale de a povesti", Balotă susţine că "un complex de motive în care intră desacralizarea, demitizarea, denaturările civilizaţiei tehnice a determinat o dezafectare concomitentă a naturalului şi a fabulosului".

În spiritul acestei afirmaţii, se relevă faptul că producţia epică a lui Voiculescu pare scrisă împotriva acestor tendinţe, el încercând o reabilitare simultană şi osmotică a naturalului şi fabulosului, iar eliminarea unuia dintre aceste elemente ar duce la anularea celuilalt. Basmul sau anecdota, ficţiunea sau realitatea, delirantă uneori până la transformarea ei într-un produs al imaginaţiei, dar şi invers, creează acea atmosferă mistică - în sensul originar al cuvântului - cu întâmplări, fenomene şi personaje insolite spre care scriitorul se simte atras ineluctabil.

Coordonatele schimbate sunt doar vectorii ce trasează direcţiile de urmat în universul prozei voiculesciene, dar consistenţa şi semnificaţia de adâncime sunt revelate de anumite componente, mai precis, de anumite categorii estetico-literare identificabile în structura acestor texte. Fără îndoială că nu se poate face o inventariere a lor, numărul fiind destul de mare, însă ne propunem o evidenţiere a câtorva dintre cele mai relevante: spaţiul şi timpul, bestiarul şi vegetalul şi, nu în ultimul rând, viziunea despre om şi raporturile sale cu lumea. La rândul lor, aceste categorii însumează serii de aspecte concrete, spaţiul terestru şi acvatic, timpul arhaic şi modern, o faună şi o floră specifice, care, dincolo de configurarea unui cadru sau realizarea unei atmosfere aparte, sunt purtătoarele unor multiple sensuri, semnificaţii, chiar dacă nu sunt investite în totalitate, cu valori simbol.

Ion Vinea, un melancolic al avangardei româneşti

Locul lui Ion Vinea în poezia interbelică

Marii poeţi care au ilustrat lirica românească interbelică - Lucian Blaga, Tudor Arghezi, George Bacovia şi Ion Barbu - s-au afirmat ca individualităţi creatoare distincte datorită unor particularităţi remarcabile care au conferit personalităţii lor caracterul de unicitate. Aceasta nu înseamnă că poeţi, tot atât de valoroşi prin originalitatea operelor lor, nu sunt figuri reprezentative ale acestei perioade, dar, în multe cazuri, aceştia au fost mai puţin receptaţi şi promovaţi de critica şi istoria literară sau, cum este cazul lui Ion Vinea, au fost prea uşor înregimentaţi într-una din

orientările epocii, ceea ce a determinat ca, prin clasificări simpliste, aceştia să devină în exclusivitate avangardişti, tradiţionalişti sau de alte orientări. De aceea, credem că o cât de sumară perspectivă comparatistă asupra raporturilor operei poetice a lui Ion Vinea cu a celorlalţi lirici interbelici îi poate defini originalitatea şi valoarea poeziei sale, dar, în acelaşi timp, îi poate fixa şi poziţia, locul în contextul fenomenului poetic dintre cele două războaie mondiale şi chiar în evoluţia generală a poeziei naţionale.

Plecând de la aceste puncte de referinţă, vom semnala faptul că majoritatea cercetătorilor operei lui Ion Vinea au încercat să depisteze razele de incidenţă ale acesteia cu creaţiile altor poeţi, stabilind şi delimitările necesare. Şi atunci când aceste întreprinderi nu au atins excesul comparatismului, ele nu au putut să aducă decât elemente preţioase în argumentarea originalităţii autorului "Orei fântânilor". După cum se ştie, poetul era dotat cu o solidă cultură clasică şi modernă, cu o sensibilitate extrem de receptivă la spiritul inovator al epocii, elemente ce îl apropie adeseori de ceilalţi aleşi ai muzelor pe itinerariul aceloraşi căutări şi aspiraţii ale cunoaşterii umane în atmosfera anxioasă a începutului de veac, reflectată atât de sensibil şi de complex în întreaga conştiinţă artistică a epocii.

După cum observăm, în perioada debutului şi a celei următoare, poezia lui Ion Vinea se resimte de înrâurirea unor poeţi simbolişti francezi printre care îi aminteam pe Samain, Régnier sau Laforgue, precum şi de cea a unora aparţinând literaturii noastre (Minulescu, Macedonski etc), influenţă de care poetul se va desprinde uşor şi afinităţile semnalate cu Adrian Maniu sau Tristan Tzara nu mai ţin de influenţă, ci de căutare a noului pe tărâmul poeziei moderne. Contactele lui Ion Vinea cu avangarda sunt semnificative, mai ales în plan teoretic, iar observaţia făcută de Ion Pop este valabilă în sensul că poezia sa pare mai puţin a unui avangardist înveterat în comparaţie cu ceilalţi poeţi ai mişcării şi aceasta nu datorită unui cult deosebit al formei, foarte libere în scrisul său, cât unei anume cenzuri a confesiunii. Atras şi el de construcţia imaginii, asemenea lui Maniu şi Tzara, el se va detaşa de aceştia cât şi de avangardişti prin implicarea stării sufleteşti în realul pe care îl înregistrează şi îl deformează prin mijloacele artei moderne (mai mult sau mai puţin caracteristice şi avangardei) - luciditatea, ironia şi autoironia.

Tangenţele universului poetic vinean cu operele celorlalţi poeţi ai epocii au fost revelate la nivelul tematic, fiind semnalate, în acelaşi timp, şi diferenţele care constau atât în maniera de abordare a acestor teme, cât şi în specificitatea interpretărilor pe care le face Vinea. Pornind de la caracterizarea lapidară a universurilor poetice ale lui B' Fundoianu, A. Maniu, Arghezi, Barbu, Bacovia sau Blaga, Mircea Vaida arăta că între acestea universul lui Vinea ocupă un spaţiu aparte "dar însemnat cu blazonul nobil al crinului", afirmaţie care nu ni se pare destul de fundamentată, fiindcă detaşarea creaţiei lui Vinea de simbolism a fost făcută atât de poet - teoretic şi practic - cât şi de marea parte a criticii. Că ocupă un spaţiu aparte, este foarte adevărat şi chiar Vaida, comparând

poezia cu structură geometrică şi simboluri bine precizate a lui I. Barbu cu poezia lui I. Vinea descoperea în versurile acestuia din urmă o esenţă vagă a lirismului şi imposibilitatea cuprinderii acestuia în vreo noţiune, schemă sau sistem proprietăţi, de altminteri, foarte proprii liricii vineene.

Motivul aspiraţiei spre absolut este unul dintre cele mai frecventate ale liricii moderne, ceea ce face ca Vinea să se alăture şi el tentativelor celorlalţi poeţi de a aspira spre sfera ideală, dar, totodată el încearcă să-şi afle drumul propriu ce l-ar putea duce la o anumită soluţie în această problemă. Şi cum unii poeţi au identificat ideea de absolut cu cea de divinitate, în literatura noastră aceasta manifestându-se mai accentuat în cazul lui Arghezi, cu care Vinea se întâlneşte în unele atitudini, dar se şi desparte prin faptul că suferinţa vineană nu derivă - cum spunea Mioc - din sfera unui ideal ascetic vizat de autorul "Psalmilor", ci dintr-o "subconştientă sete de adâncire în durere". Având o natură diferită - la Arghezi, gnoseologică, iar la Vinea, ontologică - invocaţia divinităţii se face dintr-o criză asemănătoare de izolare şi abandonare, ceea ce îl face pe Arghezi să se simtă ca un "copac pribeag uitat în câmpie", în timp ce autorul Orei fântânilor este asemenea unui

"câmp de mărăcini cu cer roşu-n fund,
sau ca un cătun risipit sunt
şi cojit în amurg ca un dâmb" (Impas).

Dacă aspiraţia spre divin devine, la Arghezi, o adevărată aventură a cunoaşterii - cum considera Marian Papahagi, la Vinea, căutarea supraumanului este posibila salvare de calvarul destinului şi al existenţei fenomenale.

"Ard către tine-ncet, ca un tăciune,
te caut mut, te-nchipui, te gândesc." (Tudor Arghezi, Psalm: "Ruga mea e fără cuvinte")

"Doamne, tu eşti cel din urmă gând,
mergi înaintea mea
când mă cheamă steaua cea rea
şi duşmanul pândind aţintit la pământ.
Singur în noaptea exilului sânt
fără arme, fără poruncă, fără pâine.
Să pier de mine însumi aş vrea,
dar mă urmează viaţa ca un câine." (Ion Vinea, Rugă)

Simion Mioc vorbeşte despre condiţia ontologică şi cosmică a lamentaţiei din discursul poetic vinean şi al lui Bacovia, precum şi despre tendinţa lor comună de a contura unele peisaje umile şi sordide, bântuite de o singurătate covârşitoare (Vinea în poemul Bocet, iar Bacovia în Vobiscum şi Lacustră). În schimb, opoziţia e tot atât de concludentă, deoarece, în vreme ce Bacovia

este "eliptic sugestiv, onomatopeic, reuşind prin laitmotive şi orchestrare să frapeze sensibilitatea receptoare, (...) Vinea îşi strecoară confesiunea discret, prin faldurile metaforelor, dând multora impresia că e mai impersonal. E un procedeu stilistic aluvionar în opoziţie cu implozia bacoviană. "De asemenea, creatori ai unui univers în extincţie, cei doi poeţi se deosebesc prin accentul pus pe desfăşurarea şi atmosfera procesului de dezagregare materială. Astfel, dacă la Vinea disoluţia organicului constă într-un proces de dematerializare ambiguă, de ardere lentă, la Bacovia, totul se află sub greutatea copleşitoare a plumbului.

Exegeza vineană a reliefat şi unele rezonanţe blagiene în mai multe poezii aparţinând autorului Orei fântânilor, dar, cum s-a remarcat, aceste reverberaţii nu se datorează unei înrâuriri reciproce sau univoce, ci, mai degrabă, sunt rezultatul unor investigaţii generale ale poeziei de la începutul secolului al XX-lea. Sincronizaţi astfel pe ismele comune ale liricii moderne şi apropiaţi superficial printr-un element cum e motivul somnului - atât de specific autorului "Laudei somnului" - Vinea şi Blaga se deosebesc fundamental - cum sublinia Mioc - prin aceea că primul caută valorile estetice în plan psihologic, pe când al doilea, în planul ontologic. Astfel, în timp ce Blaga creează un "peisaj transcendent" cu o "suprastructură mitică", - caracterizat astfel de criticul amintit - şi încercând revelarea misterelor prin mijloace intuitiv - concrete, "Vinea îşi creează transcendenţa peisajului în izvoarele basmului, ţinut, mai ales, în senzaţii încă din copilărie."

"Cocoşi apocaliptici tot strigă,
tot strigă din sate româneşti.
Fântânile nopţii
deschid ochii şi-ascultă
întunecatele veşti.
Păsări ca nişte îngeri de apă
marea pe ţărmuri aduce.
Pe mal - cu tămâie în păr
Iisus sângerează lăuntric din cele şapte cuvinte
de pe cruce." (Lucian Blaga - Peisaj transcendent)

"Ne cheamă piticii-n întuneric, sub paşi pe cărare iarba se sleieşte, simţi în coajă ploile de ieri, un râu veşnic freamătă peste coroane poate cerul şi lumina se rostogolesc aşa." (Ion Vinea - Glasuri în pădure)

O distincţie asemănătoare poate fi identificată în alte două poeme, Ursul cu crini, prin care Blaga rămâne tot în domeniul tentativei de recuperare a unui spaţiu mitic, al cărui simbol (ursul cu crini) conţine arhaitatea populată de forţe antitetice şi magice, pe când Vinea coboară, prin Cântecul ursarului, în sfera tragică a realităţii, cu uşoare inflexiuni balcanice, în care fiara întruchipează telurul, forţa oarbă, nevinovată în desfăşurarea ei, stăpânită de luciditatea dură a omului, ce

provoacă o duşmănie adâncă, de nedepăşit, între cele două fiinţe.

"Se odihneşte sub prunii bisericii, adulmecă arhaicul vânt. O fată i-a pus ieri în braţe un crin. Va mai trece printr-o mie de sate. I se va-ntinde prescură pe drumuri stropite cu vin." (Lucian Blaga - Ursul cu crini)

"Joacă bine,
Moş Martine
ş-oi avea grijă de tine.
O duci greu pe două labe, hrană rară,
coaste slabe, colţi ştirbiţi, ciuntite gheare, botniţă
la botu-n fiare." (Ion Vinea - Cântecul ursarului)

Dificultatea criticii de a circumscrie personalitatea poetică a lui Ion Vinea între limitele unei grupări sau orientări literare (limite, de altfel, relative) decurge desigur din structura dual a entităţii sale lirice, pe care am încercat să o punem în evidenţă în acest eseu critic. Ca orice creaţie artistică, opera lirică vineană se constituie într-un tot distinct şi autentic, inefabil şi dens în semnificaţii, iar vocea eului liric, melancolică şi singulară, străbate şi depăşeşte veacul cu aura de prinţ, mai mult nefericit decât fericit, al poeziei.

STELUŢA BĂDOIU

Născută la 16 martie 1954 în comuna Hodod, jud. Satu Mare, urmează studiile liceale la Baia Mare, iar după 1990, se înscrie la Institutul Teologic Greco-catolic din aceeaşi localitate. În urma unei boli, îşi pierde vederea la maturitate, ceea ce nu o împiedică să aştearnă pe hârtie scânteietoare texte poetice şi de proză scurtă.

Vila fără gânduri

Grigore şi-a adunat bănuţ cu bănuţ, lucrând mereu, mâncând pâine cu dulceaţă sau compot şi învinuind crăticioara când era nevoit să renunţe la cartofii scrum. Nu-i place oraşul din pricina gazului de la combinat şi nici blocul în care locuieşte nu-i place din cauză că din toate blocurile de pe Luminişului numai ăsta-i poreclit, măcar că el a plătit gras repartiţia pentru garsonieră. Şi-a cumpărat-o în cele din urmă când l-au ajuns zvonurile că, dacă încap locuinţele pe mâna mafioţilor, ăştia nu stau să discute şi te scot fluierând în mijlocul drumului. S-ar întoarce el la ţară, că s-au dat pământurile înapoi, dar comuniştii ăştialalţi niciodată nu se ştie ce au de gând. A văzut cu ochii lui când ăştia l-au împuşcat pe Ceauşescu la televizor, batăr că a fost de treabă şi-a scăpat ţara de datorii. Stat-a el lipit de televizor toate zilele şi nopţile cât a ţinut bazaconia şi pe toate le-a văzut. Tot la televizor atunci a văzut-o şi pe Sabina, pentru ultima oară, dar numai ca o gândire că s-a petrecut imaginea. N-a spus nimănui că se duce la Bucureşti, nici lui nu i-a spus, numai ce a văzut că nu-i. Sigur că au împuşcat-o bagabonzii de terorişti, că mai pe urmă i-au sigilat uşa. Apoi un patron dintr-ăştia noi i-a cumpărat garsoniera. Singura fiinţă dragă pentru care se mângâia că locuieşte în Vila-fără-gânduri era Sabina. Era frumoasă şi descurcăreaţă şi pe mulţi i-a ajutat că pe toţi directorii îi avea ca-n palmă de-i sărutau mâinile cu respect şi-i ziceau "tovarăşa Sabina". Femeile rele ziceau că-i vrăjitoare, că are duhuri necurate, că zornăie lanţuri la miezul nopţii în cimitirul de pe Horia şi împrăştie bani vechi peste morminte. De multe ori i-a fost Grigore în casă, dar aşa ceva el n-a văzut. Iar dacă nu-i Sabina, încredere în nimeni din bloc nu poate să mai aibă că numai ea ştia în cine poţi şi în cine nu poţi să te încrezi. Că s-au schimbat şi oamenii de când au venit ăştialalţi la putere şi nu-i traiul de trăit ca înainte. Poate că în America e altfel şi-l bat gândurile pe Grigore să plece, dar că nu va vinde aici până când va şti precis. Altfel este şi aici, însă de ce comuniştii ăştia noi distrug întreprinderile şi împrumută bani pe care ţara niciodată nu va putea să-i dea înapoi, numai Sabina l-ar fi putut lămuri ca să priceapă.

***

Pentru treburile gospodăreşti, încă de la proiectare, sfatul şi-a păstrat vreo douăzeci de apartamente cu o cameră confort sporit în vilă. Iar imediat de la darea în funcţiune, aici s-au instalat excepţiile de altă natură. Sabina, care niciodată n-a spus nimănui ce învârte, numai că era văzută pe la toţi şefii în toate întreprinderile şi despre care nimeni n-a mai auzit. Isidora, care, trebuind să se mărite, cu sănătatea ei firavă şi negăsind mire în sat, s-a făcut mă-sa luntre şi punte pe unde a ştiut şi a aranjat-o la oraş. Apoi babele rămase văduve şi cu copii aşezaţi pe la apartamentele lor, nemaimeritând atâta spaţiu erau reduse la o garsonieră, de unde în câţiva ani se duceau de bunăvoie

întru veşnica pomenire. Moşii, mai puţini la număr, ei se duceau mai degrabă, iar în Vila-fără-gânduri am avut numai doi. Pe unul l-au şi găsit după o săptămână, când miliţienii i-au spart uşa pentru că nu a vrut să deschidă la vederea raziei pe la domicilii. Ziceau vecinii că-l începuseră deja goangele şi viermii. Celălalt s-a obligat să se însoare cu verişoara cuiva, pentru că, ajungându-i nepotul sus de tot, a fost nevoit să ţină legătură de familie. Adică, ceea ce numesc unii blazon. Pe urmă i-a părut rău o vreme, s-a cutremurat cu toată familia la rebeliune, dar şi-au revenit ca după orice minune pământenească.

Dintre babe, dintotdeauna mai arătoasă era Paraschiva. Făcea vizite frecvente pe la biserici, mănăstiri şi preoţi. Cunoştea toate păcatele preoteselor şi toate metehnele călugărilor. Dar, spovedindu-se la un preot nou, nu se ştie ce păcate nespuse o frământau atâta de amarnic, că numai după două zile nici n-a apucat să-şi ţină canonul, că a lovit-o o Dacie neagră ce s-a dus cu atâta de mare viteză, încât nimeni n-a îndrăznit să-i citească numărul. Trăieşte şi astăzi, numai că îi şchioapă de un picior. Ar fi putut să se vindece la amândouă, că bani a avut puşi în cec de îngropăciune şi pensia întreagă, ca norocul, a avut-o în săculeţul de la grumaz. Şefului de pe secţie s-a gândit că-i bine să-i dea băncuţele de sută, şapte la număr, şi să-i făgăduiască o curcă din ograda cuscrei, că i-a dat feciorul de ginere şi l-o măritat, nu l-o însurat, că i-o dat zestre cât la o fată. Numa' de l-ar căuta şi i-ar spune cineva că-i internată în spital. Şeful a luat băncuţele şi i-a promis că va fi bine, dar şi-a luat bilet la mare şi s-a dus în conced. A rămas alt doctor în locul şefului, dar ăsta nu a cunoscut-o şi fecioru' de ar fi venit să-i aducă curca, altfel s-ar fi descurcat. Că i-ar fi adus şi lapte, şi smântână, şi bani dacă mai trebuiau şi de toate i-ar fi adus. Pesemne, n-a ştiut nimeni să-i spună şi doctorul a externat-o înainte de vreme, după ce a aşteptat curca trei zile la rând. Aşa i-a fost scris să i se arate la bătrâneţe, iară la popă nu s-a mai spovedit cât a trăit, că nu se ştie cât îs de sfinţi ăştia noi. Acasă ar fi trebuit să stea culcată în pat dar cine să deschidă musafirilor uşa? Că venit-au toţi vecinii să o vadă, că s-a avut bine cu toţi şi la toţi în parte le-a povestit ce-a îndurat la spital, că-s măcelari tăţi doctorii şi nici unu' nu-i de treabă. Da' fost-o acolo şi o asistentă tare spurcată şi re'. Că ori-la-cine o făcut inzecţii, i s-o învineţit locu'. Şi spărietu-o pă o biată bătrână, toma din celălalt salon, de o şi murit. Că i-o trebuit la biata plosca păstă noapte şi pântru că o deranjat, s-o pus spurcata de i-o stins becu' şi luând lipideu albu în cap, s-o băgat pă uşa de la baie în salon şi o zâs: ia băboc, vine moartea. Şi aşa s-o spăriet biata bătrână, de i-o crăpat inima şi-o murit. Ori să hi luată oarecare măsuri cum ar hi trebuit, du-te vezi-ţi de treabă! Că tăţi îs una şi-s p-o mână şi nu-şi scot ochii între ei.

Cazul ăsta nu se uită cu una cu două şi de-a fir în păr l-a povestit şi domnului părinte Semion, cam la săptămâna după externare, când a venit personal să vadă ce s-a întâmplat cu Paraschiva, dat fiindcă a absentat de la prea multe slujbe. Vremea cât a spovedit-o, nu s-a înţeles nimic din şoaptele lor. Nici prin pereţi şi nici prin uşă. Canonul, însă, a putut fi auzit în întregime,

iar cu puţină străduanie, pe gaura cheii, puteau fi controlate toate mişcările, în acest chip proceda şi Aura pentru a ţine evidenţa la toate câte erau, mai ales de când păduchioasa şi râioasa de Isidoră a ocupat o garsonieră prea învecinată cu a ei. Şi-şi dădea inculta asta de Isidoră nişte aere de sfântă, de parcă nu cu vrăji s-a măritat. Ce-a crezut, că nu va şti nimeni? Nu era oare Aura prietenă bună cu Sabina? I-a spus Sabina şi ce fel de farmece i-a făcut tontului că pe nimeni nu mai vede cu ochii decât pe ea; mironosiţa dracului. Şi vine tolomacul până şi-n ziua de azi, şi-i umple casa cu toate bunătăţile! Dracu ştie cum de n-a făcut copii şi umblă dragă ca o capră împăunată! dar se vede că tot de la coada vacii a rămas, că deşi are tot felul de lucruri, nu ştie să le poarte. Aura, de-ar fi pus laba pe un asemenea trămăndău, toţi bărbaţii şi-ar fi sucit gâtul după ea şi-ar fi câştigat pâinea cea albă stând la orizontală ca bălegoasa de Isidoră, nu lucrând zi de zi opt ore în picioare la maşina de rectificat. Că măgarului de bărbatu-său, ce-i pasă! După ce i-a făcut o fetiţă, a părăsit-o numai pentru simplul motiv că a greşit o singură dată: uitând de precauţiune nu s-a gândit că ar putea veni porcu acasă în timp ce trebuia să fie de serviciu la telefoane. Ba era să divorţeze şi Rodica. Noroc că erau certate tocmai atunci şi dragul de Alexă i-a jurat că e din pricina vrăjmăşiei. Că lui Alexă nu i se permite de la serviciu să divorţeze, şi de ce să-l fi pierdut. Era bun şi rezistent, foarte atent la onomastici şi atent în general. O singură dată a rămas însărcinată, nu cu Alexă, dar a scăpat cu bine, însă şi cu o spaimă grozavă şi, deşi i-ar fi spus un medic că poate liniştită să se exprime, ea tot se teme, că aşa a rămas de atunci înainte, neîncrezătoare în bărbaţi. Oricâte vrăjitorii le-ar fi făcut şi poate multe chiar reuşite, ea nu s-a mai încrezut în nici unul şi nu s-a mai măritat. Le ia banii şi cadourile, dar le spune cinstit şi lăutăreşte că fără alte obligaţii. Simte ea că este încă destul de apetisantă, iar pe cine-şi pune ochii nu-i scapă. Singurul care i-a scăpat deocamdată este Vălenaş, feciorul Paraschivei. Multă vreme l-a pândit prin gaura cheii, pusu-i-a şi făcături la pragul uşii însă prin mari mirări i-a scăpat. Până la urmă Aura a renunţat că aşa cedează omul deştept după ce a băgat de seamă că toate farmecele făcute pe Vălenaş i se întorc împotrivă.

Poate că ştia şi Paraschiva câte ceva, că nu era de azi de ieri pe lumea asta, ci mai de demult. Aşa gândesc eu, cum altfel i-ar fi dat părintele asemenea canon când din întâmplare am auzit şi fără să vreau m-am împiedicat de am văzut şi prin gaura cheii.

– Să-mi zâci! şedea părintele cu preasfinţitele-i fesiere pe scaunul cu perna ce şi-o punea Paraschiva sub cap, că numai pe ea se putea odihni. Să-mi zâci... de... cincisprezece ori Născătoarea şi Tată' Nost' în tătă sara.

– Când, părinte - şchiopăta Paraschiva în jurul mesei - înainte de cină, ori înainte de a mă culca?

– Când vrei. Sară să fie, după aprinsu' stelilor.

Pălinca adusă de cuscra era curată, de prune, iar părintele şi-a umplut binecuvântând paharul, unicul pahar de cristal al Paraschivei ca să-i vadă mărgelele prin toate dioptriile ochilarilor

mici atârnaţi de vârful nasului.

– Ce viaţă, domnule, ce viaţă!... obişnuia să se laude în atare împrejurări. Mai în tinereţă am avut o parohie tare bogată, că acolo nu o fost colectiv niciodată. Veneau sătenii şi-mi lucrau clejia încât am adunat o averişoară bunicică, zâc io, de mi-am cumpărat casă mare la oraş, că doar vezi cum îi, copiii nu-i iartă pe părinţi şi cresc, iară şcolile cele bune tot la oraş au fost de când lumea.

Patru copii a născut preoteasa şi toţi patru erau învăţaţi. Se mândrea cu ei că erau tare deştepţi şi de câte ori se spovedeau enoriaşii ascultau cu evlavie aceeaşi predică:

– Am patru copii: două fete şi doi băieţi, care va să zică două părechi de oameni.

Tuşea de câteva ori scurt, îşi sumeţea vocea şi încerca să vorbească pe domneşte, aşa cum a învăţat la şcolile teologice.

– Cel mai mare s-a ajuns consilier tehnic în minister. Al doilea băiat şi prima fată sunt medici chirurgi taman la Cluj, iar fata cea mai mică ingineră la silvicultură.

Când distinsul cuvânt "silvicultură" i se împotmolea de proteza dentară şi de vreo câţiva ani plutitoare, se corectă imediat cu "ingineră forestieră" măcar că nu-i suna bine deloc. Tot cucernicia sa a spovedit-o şi pe Isidora în săptămâna nunţii.

– Daa'... copii... ai?

– Ştiţi, părinte, eu sunt..., se ruşina Isidora, eu sunt... curată - măcină ea cu sclifoseli răbdarea sfinţiei sale.

– Rău! Rău că n-ai copii! - tuşi scurt de vreo două ori, timp suficient ca Isidora să mărturisească.

– Abia sâmbătă voi fi mireasă.

– Rău, rău! - se enervă părintele auzind o asemenea enormitate. Voi, tânerii, numa' când vă cununaţ' vă trebuie popă! Apoi, râdeţ' şi treceţ' pă lângă biserică, de-ai gândi că treceţ' pă lângă oarecare grajd! Io-s popă bătrân, da tâneri atât de neruşinaţ' ca în aieste zile de mai pă urmă, n-am mai văzut!... Să-mi ţâi!... Să-mi ţâi nouă vineri la rând, începând cu vinerea asta şi să-mi zâci de cincisprezece ori Născătoarea şi Tată' Nost'! Şi gata! Ce mai aştepţi?

Isidora ieşi năucită şi creştineşte spovedită de sub preasfinţitul patrafir, căznindu-şi memoria cu cifre şi informaţii deficitare. Se dezmetici în faţa unui preot tânăr ce-i zâmbea angelic în timp ce-i aprindea lumânarea galbenă ce o ţinea strâns şi inconştient cu mâinile împreunate. Preotul avea ochi mari şi albaştri şi Isidorei i se păru că vede prin ei o gură căscată de cer. Îi veni un dor de ducă şi cu lumânarea aprinsă în mâini se îndreptă ca o umbră demult nemaifiindă spre ieşire. Ca în vis auzea în urmă un glas dulce cântând îndelung: cuminecă-se roaba luiii... La cea din urmă treaptă răspunse: Isidora.

Aburindu-şi preacinstita gură cu merindele din blid şi sorbind din când în când din paharul ce şi-l umpluse acum cu vin, îi trecu prin gând canonul Paraschivei.

– De câte ori am zâs să zâci rugăciunile? de parcă şi-ar fi uitat numărătoarea.

– De cincisprezece ori în tătă sara.

– No', îi bugăt o lună de zâle şi să vii la biserică; ori de nu poţi din pricina accidentului, mi-i plăti atunci douăzeci şi cinci de lei pentru pominiri.

Că decât bucate prădate, mai bine maţă crăpate, gândi părintele şi-şi mai turnă un pahar cu vin. Apoi, luându-şi rămas bun şi băncuţa de douăzeci şi cinci de lei aşternută grijuliu pe masă, porni mulţumit că a făcut mult bine în acea zi, vizitând o enoriaşă bolnavă, ba că a şi spovedit-o şi i-a mai şi scăzut din canon.

Ajuns în stradă, părintele chibzui vreme de cinci minute şi se hotărî: să nu stăpânească banii păstă om şi nici omul să nu-i prăpădească, aşa că bine este să facă un ocol prin piaţă, că nici ţăranii doară n-or fi căpcăuni să-şi ducă darurile pământului îndărăt acasă.

RADU SERGIU RUBA

În calitate de autor al acestei antologii, de constelator al condeielor homeriene dintre aceste coperţi, îmi este evident greu să mă autoportretizez. Fie-mi îngăduit să preiau cea mai completă prezentare apărută editorial până acum şi anume, pe cea din "Istoria literaturii române contemporane. Opera omnia" de Ioan Holban, ed. Tipo Moldova, 2016. Se adaugă informaţiile necesare a fi consemnate între timp.

Radu Sergiu Ruba (n' 1954, 14 octombrie, Ardud, jud. Satu Mare) a urmat o parte din cursurile primare la Răteşti, în judeţul de baştină, apoi la Şcoala pentru nevăzători din Cluj. La vârsta de 11 ani şi-a pierdut complet vederea. A absolvit în 1978 Facultatea de Limbi Străine, specializarea franceză-engleză, din cadrul Universităţii Bucureşti. A fost profesor de limbă franceză, redactor şef al revistei braille Litera noastră, inspector în Ministerul Educaţiei, traducător şi interpret, ziarist în presa scrisă (redactor şi colaborator permanent la publicaţii ca Phoenix, Tinerama, Bucureşti, Curentul, Oameni în Top precum şi la revistele literare), în presa radiofonică (realizator de emisiuni la Radio România Actualităţi încă din 1992, la Antena Bucureştilor, Radio Europa Liberă şi Radio Europa Fm), lector de limba engleză în cadrul unor programe organizate de British Council din capitală. În perioada 2010-2012 a fost consilier al ministrului muncii. A înfiinţat şi a condus ca redactor revista Impact (în format audio mp3). Este realizator de emisiuni la Societatea Română de Radiodifuziune.

A făcut parte şi a coordonat, în mai multe mandate, comisiile de educaţie şi cultură din cadrul Uniunii Europene a Nevăzătorilor, fiind ales şi în board-ul acesteia, la propunerea Spaniei, Cehiei, Italiei şi Poloniei, între 2011-2015. A condus de asemenea ca preşedinte asociaţia naţională de profil între 2005-2014.

În temeiul responsabilităţilor exercitate, a înfiinţat două licee şi două şcoli postliceale de formare a asistenţilor medicali în balneofizioterapie, o bibliotecă şi un centru de producţie de carte audio. Urmare a unor conexiuni şi proiecte internaţionale, a instituit, în premieră în România, un serviciu tipografic braille integral informatizat apt a acoperi toate cerinţele de tiraj de carte în scriere punctiformă în relief. A coordonat, în colaborare cu Fundaţia Split Advertising şi cu sprijinul unor personalităţi ca Maia Morgenstern şi Gabriela Szabo, expoziţiile Best Foto Fest şi proiectul corelativ de colectare de fonduri Arta Vindecă, destinat ameliorării şi salvării vederii. Zeci de pacienţi au beneficiat de tratamente şi intervenţii chirurgicale oftalmologice în ţară, cu rezultate integral pozitive. A demarat de asemenea construirea la Bucureşti a unui centru socio-profesional şi de reabilitare, cu suma de cca. 800.000 euro obţinută din donaţii şi din fonduri atrase. Cu excepţia cheltuielilor presupuse de înfiinţarea şi funcţionarea celor patru unităţi şcolare, statul nu a investit în proiectele realizate. Singura persoană juridică publică implicată cu o însemnată investiţie în fazele iniţiale ale construirii Centrului de Reabilitare a fost Primăria Generală a Capitalei. Toate instituţiile şi serviciile menţionate sunt dedicate cetăţenilor români cu dificultăţi vizuale de toate vârstele.

Este căsătorit cu Nicoleta Daniela, profesoară de istorie, master în terapia tulburărilor de limbaj, autoare de programe şi manuale şcolare, coautoare a cărţii publicate de R. S. Ruba în 2015 precum şi în realizarea emisiunii Ochiul Interior pe programul Radio România Actualităţi.

A debutat editorial ca poet în 1983, cu volumul "Spontaneitatea înţeleasă" ed. Cartea Românească. Au urmat apoi volumele "Iluzia continuă" (versuri - Cartea Românească 1988), "La Zodiac, birjar! Iubirea şi Orientul" (poeme în versuri şi proză - ed. Phoenix, 1994), "Constelaţia Homer - Antologia Scriitorilor Nevăzători din România" (ed. SAS Bucureşti, 1996), "Contrabanda memoriei" (proză scurtă - Cartea Românească, 1997), "Papa Ioan Paul al II-lea şi România" (în colaborare - ed. Z 2000, 1999), "Dacă pleci în căutarea mea" (poeme, Antologie de autor - Axa, Colecţia La Steaua, Botoşani, 1999), "Marginal" (versuri - Dacia, 2001), "Dialoguri şi eseuri" (ed. Muzeul Literaturii Române, 2001, reed. 2002), "Graţia Dizgraţia" (versuri - ed. Vinea, 2003), "Demonul confesiunii" (roman - Redacţia Publicaţiilor pentru Străinătate, 2004 - este cel dintâi roman din literatura română scris cu ajutorul unui program de voce electronică - reed' Limes, 2009), "Traversarea" (poeme în versuri şi proză; antologie de autor - Tipo Moldova, 2012), "O vară ce nu mai apune" (roman Humanitas, 2014), "O mie de ani în o sută una enigme" (în colaborare cu Nicoleta Ruba - ed. Limes, 2015). A fost inclus în numeroase antologii multiauctoriale şi volume colective cu poezie, proză scurtă, eseu şi traduceri, tipărite de editurile Phoenix, Tritonic, Eikon, Muzeul Literaturii Române, Tipo Moldova, Polirom.

În cadrul programului "Eminescu 2000" finanţat de Ministerul Culturii, a realizat, împreună cu Dan Alexandru Condeescu, directorul Muzeului Literaturii Române, ediţia braille după poemele cuprinse în Ediţia Petru Creţia (1978).

A colaborat cu Teatrul de Comedie din Bucureşti, în calitate de consultant artistic, la punerea în scenă, în totală obscuritate (Proiectul Teatru pe Întuneric), a versiunii româneşti a dramatizării lui Pascal Parsat după "Scrisoare despre orbi întru folosinţa celor care văd" de Denis Diderot (regizor şi traducător Octavian Greavu) - 2003. A fost de asemenea consultant de regie la punerea în scenă, la Teatrul Casandra din Bucureşti, de către studenţii de la UNATC, a dramei "Şi fluturii sunt liberi" de Leonard Gershe, regizor Diana Iliescu - 2005.

Traduse în limbile statelor în care au fost publicate, poeme, nuvele şi eseuri de R. S' Ruba au apărut în Franţa, Elveţia Romandă, Bulgaria, Ungaria, Australia, Statele Unite, Qatar şi Liban. Se consemnează şi o traducere a unui grupaj de poeme în limba germană, într-o antologie publicată în ţară. Proza sa distinsă la Festivalul Mondial al Nuvelei Francofone a fost difuzată radiofonic de staţii din Franţa, Belgia, Elveţia, Canada şi Africa de Vest.

Traduceri din limba franceză: Michel Tournier, "Vineri sau viaţa sălbatică" (Univers, 1999; reed' Humanitas, 2008); (în colaborare) Gilles Lipovetsky, "A treia femeie" (Univers, 2000); Michel Tournier, "Jurnal extim" (Humanitas, 2009). A tradus de asemenea autorii de expresie franceză incluşi în Proiectul European Literatura Express 2000: Olivier Rolin, Nicolas Ancion şi Corinne Desarzens.

A fost recompensat cu numeroase distincţii: Premiul III pentru poezie la concursul internaţional organizat de Jewish Braille Institute of America, New York, 1983. Premiul II pentru poezie în 1987 şi premiul I pentru eseu în 1988, la concursul internaţional Adwin Dickinson Memorial, (Brisbane, Australia). Distincţiile menţionate mai sus sunt obţinute la competiţii dedicate autorilor nevăzători.

I s-au decernat importante premii şi distincţii la evenimente deschise tuturor scriitorilor:

Premiul Ministerului Afacerilor Externe al Franţei la Festivalul mondial al nuvelei francofone (Paris, 1993), Premiul Fundaţiei Gheorghe Ursu pentru activitatea literară şi socială (1998), Premiul Frontiera Poesis - Proza poeţilor pentru volumul de nuvele "Contrabanda memoriei", (Satu Mare, 1998), Premiul Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti pentru volumul de poeme Graţia Dizgraţia (2004), Premiul pentru poezie al Revistei Convorbiri Literare (Iaşi, 2008), premiul Radu Petrescu pentru romanul "O vară ce nu mai apune", acordat de Societatea Scriitorilor din Bistriţa-Năsăud, autorilor din afara numitei Societăţi, Bistriţa, martie, 2016.

Cea mai însemnată distincţie literară până în prezent este Premiul Ion Creangă al Academiei Române pentru proză, romanul O vară ce nu mai apune, ed. Humanitas, 2014, acordat în decembrie 2016.

Ca lingvist, scriitor şi pentru opera sa în plan social, autorul a fost distins cu Ordinul Meritul Cultural al României în grad de Cavaler de către preşedintele statului în anul 2008.

Radu Sergiu Ruba figurează în Enciclopedia Who's Who România şi în Who's Who Europa.

Redăm în continuare şapte poeme, câte unul din fiecare volum publicat şi un al şaptelea inedit precum şi povestirea "Toate punctele" din antologia "Scriitori la poliţie", ed. Polirom, 2016.

Ea sau precuvântarea

Deschid de o mie de ori toate cărţile
căutând iar şi iar.
Lăsaţi-l să citească,
se şopteşte până la cea mai îndepărtată rudă,
lăsaţi-l singur,
dă înapoi şi vegetaţia
de unde păruse verde şi crudă.
Deschid toate cărţile
căutând o singură literă
cea a dispariţiei Ei
astrul acela mărunt
din care se desface orice fugă.
Omicron, să rostesc
şi totul să înceteze deodată:
alergarea universului spre roşu
deriva continentelor
deraierea să reintre în graţia ferată.
Să prind doar începutul
urmărind cu degetul restul îndepărtării
până la capătul numelui Ei
de unde totul se întoarce în ghemul iniţial
cu ape, întuneric şi zei.
Toate cărţile vorbesc despre asta
acoperindu-i trupul
cu vederile pierdute în timpul descifrării
toate afară de litera aceea
din care Ea
eliberând lumină
se despleteşte-n materii.
(19 iunie 1983)

Nunta verişoarei Mixandra

Au sosit o parte călări,
o parte pe jos şi pe scări,
cei mici în landou,
iar restul ecou.
Când au intrat în casă
au salutat cu mâna somnoroasă,
cu gulerul scrobit,
cu sufletul bine lustruit.
Ne oglindeam într-însul cu toţii,
ne-nghesuiam, fireşte noi, nepoţii.
Am fost bătuţi pe umăr,
întrebaţi de vârstă
şi peste noi a pogorât un număr.
Ni se spunea: Ce mari sunteţi!
ni se vorbea cu Măi băieţi!
ca niciodată
în jurul nostru flutura o cravată,
verişoara noastră
pe vremuri albastră
ca viaţa-ntr-un cristal,
era o creastă de val
înspumată,
doi popi o declarau nevinovată,
un zâmbet o strângea de beregată.
S-au aşezat apoi în jurul mesei,
iar noi pe aripile albe-ale miresei.
Toţi unchii ne rugau să ne dăm jos,
ni se vorbea frumos,
cu vremea însă-au fost chemaţi părinţii
să ne-atingă-n treacăt cu zimţii,
au adus şi-o vargă,
în cele din urmă au cumpărat o targă.
Cei rămaşi stăteam acum la colţ

ca partea pedepsită dintr-un hoţ
şi ne uitam la mame şi la taţi
cu muzica amestecaţi
cum se-nvârteau şi cum săreau
prin golul dintre vai! şi au!,
priveam la unchii suiţi pe pahare
atârnaţi într-o mână şi trei inelare,
la berea cu guler de nea
care ningea,
ne-acoperea,
trăgeam cu urechea pieziş
la moartea ţârâind pe-acoperiş,
dar trâmbiţa şi grindina din tobă
ne zdrobeau pe buze orice vorbă,
fugeam de bătaia în palme
ca pe câmpie micile cetăţi
din calea zăngănitului de arme.

Trei cântece într-unul singur

Ne plimbăm pe străzi.
Intrăm în câte o curte necunoscută
cu sentimentul că începem o nouă lectură.
Plin e cartierul de cărţile noastre abandonate.
În faţa celor douăzeci de ani ai ei
pot să vorbesc despre orice.
Repetă întruna: Interesant! Ce interesant!
Şi îndrăzneşte: Dar tu, cum…?
Reiau povestea cu franceza mea predată la şcoală prin care
asemenea mie
mişună cu precizie orbii
duşi pe ascuns de strălucirea bolţilor plantare.
Ştiu că mă priveşte
că mă compară cu ce a văzut ea într-un film.

Va rămâne lângă mine câtă vreme va mai crede că am mister
că sunt altfel.
Apoi va invoca tradiţia familiei
va vorbi despre părinţii ei care nici n-ar putea să-şi închipuie…
Iar prietenii comuni
o vor reîntâlni în telecabină
căţărată pe alţi genunchi.
Acum mă întreabă
dac-am cântat vreodată într-o fanfară
dacă îmi plac potcoavele că ei îi plac
dacă am s-o-nşel cu una cu M.
Rostesc numele unei alte iubite din închipuire
şi înţeleg că trebuie să mă dau la o parte
ca ea să-i tragă una cu poşeta.

Scriind

Scriu.
Asta mă salvează.
Sunt însă fleacuri
despre ceaşca de pildă din faţa mea
cu ciobiturile ei
descrise cu atâta migală
că nu se mai vede prea bine despre ce este vorba
las adică adevărul în seama cititorului
îi dau lui libertatea
să-l văd ce va face cu ea
scriu totuşi mult.

Grămezile de file aproape că ating tavanul.
Nimic nu recitesc din tot ce-nchipui.
Mă maschează manuscrisele din toate părţile
ascunzându-mi grimasa la asaltul anumitor amintiri
nici că mai surâd din când în când

nu se prea ştie.

Rar mă ridic de la masa de lucru
unde uneori ce-i drept mai şi moţăi.
Frazele însă îmi supravieţuiesc.
E ca şi cum aş aţipi în amvon
iar amurgul din cuvinte
prelungit
m-ar menţine un timp deasupra adunării.

Aflarea asta-n treabă cu condeiul
mă mai calmează.
Nu foarte mult
doar cât să mi se pară că aud:
pe loc repaos, domnule profesor
pe loc repaos...

Iar în momentele de calm
tot de miracol mă tem
că va veni-ntr-o bună zi
anume să mă prindă cu sertarele goale
va scotoci prin toată casa
dând de-nţeles că scriitorul corectează
e în odaia lui
reformulează
s-a încuiat pe dinăuntru
pentru mai multă siguranţă
mai multă linişte
şi ca să plângă.

Marginal

Sunt un marginal.
Mi-au spus-o şi alţii.

Lumea mă tratează ca atare
încep şi eu să mă obişnuiesc.
Nu sunt poftit la recepţii
mă ocolesc antologiile
simpozioanele
călătoriilor mele
nu li s-au inventat avioanele.

Eşti un băiat strălucit
mi se spune
cine mai e ca tine?
Stăm şi ne mirăm cum de ai înfăptuit atâtea
noi n-am fi fost în stare.
Dar ocupă-te de ai tăi
ce-ţi pasă de ce zice lumea
dacă n-ai să te ocupi tu
atunci cine?
Ce dacă n-o să ai timp să scrii acolo
nişte cărţi?

Cam aşa gândesc şi orbii mei:
că tu, bătrâne,
care vorbeşti la radio
scrii prin ziare
eşti avanpostul nostru către lume
un ambasador
un promontoriu
mă rog
dă-le-n mă-sa de cărţi
o să le scrie alţii!

Hai să-i tragem un chef de prestigiu
să se vadă că suntem şi noi ca toată lumea
să ne ştie o ţară întreagă
să ne respecte.

Pune-te în capul mesei
Ai dreptul la cel mai mare zgomot
o să batem şi noi din linguri
tare
să ne localizăm unii pe alţii
în timp ce tu debitează orice
tot ce te taie capul
numai să se-nţeleagă până departe
că la fel e şi la noi ca la tot omul
cultură
şpriţ
egalitate.

Ba mai mult:
toarnă-le povestea cu pipăitul nostru
cum ştie el să înfioare petalele nopţii
că ne e dor şi nouă de o piele ca pe cireaşă
bagă teorii paranormale
că băgăm şi noi taraful.

Asta este
îmi spune un prieten
eşti un marginal
trebuie şi tu s-o recunoşti
făcând totodată ceva pentru ai tăi
o dâră mai puţin fantomatică de pildă
din mutrele lor frumos vorbitoare.

Degeaba tot încerci să scrii cărţi
îmi spun şi orbii mei
oi fi trăind tu mai în largul lumii
dar nu eşti una cu lumea aia
şi n-ai cum să vorbeşti despre ea
fără să te umpli de stafii.

Dacă vrei să scrii cu adevărat
trebuie să scrii despre tine
adică despre noi
iar aici nu ai voie să spui orice.
Că noi
ştii tu prea bine
nu suntem doar ce părem a fi
dar nici n-am hotărît deocamdată
cum ne-ar plăcea
să i se pară lumii că suntem.

Sunt vasăzică un marginal
un periferic
scriu cărţi ca să scap de periferia asta.

Unde mă simt însă la largul meu:
vagabonzii mă ascund de ochii gazetarilor
ţiganii mă apără de câini
şchiopii mă înjură straşnic
ca de la egal la egal
curvele nici nu le simt
când îmi strecoară o monedă-n buzunar.

Când dau de ea
rece
o pun îndată pe seama fetelor
dar mă rog de fapt pentru toţi
şi mă rog cu spaimă
ca pentru oameni liberi.

Clarviziunea

Am ajuns şi eu în cele din urmă

la clarvăzătoare
una oarbă
toate neamurile se scurgeau într-acolo
atrase ca de centrul lumii.
În pragul ei am ajuns
şi n-am văzut-o.

I-am auzit doar glasul
ce-a-mprăştiat pe dată adunarea
căci nu era al ei
ci unul vechi de sute de ani
şi a grăit cu prăpastia aia holbată la mine:

Tu nu eşti tu
eşti altul
nu eşti ce lupţi mereu să pari a fi
poţi să cânţi cât vrei.

Nu o vedeam
dar o simţeam cum citeşte în mine
cu razele abisului ei
negre
ieşind din mine de cealaltă parte
şi ţinând în vârfurile lor
ca pe o floare
visul
arătându-l lumii:
e al lui
nimic n-a fost vreodată mai al lui
şi nu s-a priceput să-l ascundă.

Visul
târât la suprafaţă din adânc
zvârcolindu-se ca orice vietate a întunericului
pe care soarele o devastează.

Munca

Umbra mea
aura ei
Absenţa lui
Adierile celorlalţi
Cum că vor ajunge la program
Umpleau biroul de nouă metri
Pe doi virgulă cinci.
Acolo se muncea.

Munca eram noi.
Iar din noi urca un fum
Dădea în hol
Suia scările
Să se ştie că suntem la locurile noastre
Şi că...
În sfârşit...

Iar prin ceea ce ieşea din noi
Arătam că respirăm
Că iscălim
Că am putea fi trimişi oriunde
Până şi pe unde nu mai umblase nimeni
Şi că am putea să ne întoarcem.

Şi din plecările astea
Din opririle pe loc
Din rătăciri
Din reveniri
Niciodată întâmplate
Dar oricând cu putinţă
mutrele noastre ar fi fost în stare

tablouri să se-nşire pe pereţi.

Se-ngroşa şi fumul stors din ceea ce
Era mai adânc în noi
Decât noi înşine.

Şefii nu ştiau asta
La ultimul etaj
Dar tuşeau din ce în ce mai des
Ba se şi porniseră să scuipe.

Da, da, se munceşte la noi
Spuneau dânşii coborând în control
Şi vâzându-ne cum iscălim cu degetul
Apăsând pe toate rănile.

Şi-au poruncit ca fumul să-nceteze
Şi să semnăm de-acum doar cu condeiul
Ca sângele din rană
Odată cu scrisul
Să se poată scurge liniştit.

Iar când scrisul se va termina
Sângele nostru cum îl visasem
Să picteze golul de pe ziduri.

Toate punctele

Ce bine, îşi zise, înjurând în clipa următoare. Vechiul reflex nu-l lăsa nici să respire, ce bine, repetă şi iar slobozi, şi tot în gând, un mama mă-sii! Da, totul datorită frigului ce-i potolise fierbinţeala, totul din pricina economiei de energie care îi îngheţase secţia. De sâmbătă după-amiază până luni, dacă nu apăreau cazuri aiurea, unitatea de miliţie rămânea neîncălzită la sfârşit de noiembrie, dar acum, duminică dimineaţa, trebuise să se prezinte că uite: se umflaseră dracii într-un ciudat şi într-o mie de nebuni! Iar pe bizarul ăsta, cu toate tăierile de combustibil, fuseseră nevoiţi

să-l aducă de acasă cu maşina secţiei, că, cică nu se poate altfel, e ordin. De ce-or fi având grijă tocmai de ăştia, dom'le, de ce? Acuma, nenorocitul aştepta în camera 4 păzit de Drug, foarte bine, dar el, şeful, se înfierbântase când, după povestea cu individul, mai dăduse cu ochii şi de recolta lui Ropotan: paişpe pere în coşul de pe masă, le numărase şi le răsnumărase, 14, niciuna mai mult, niciuna mai puţin, Xiv, exact cât cifra congresului partidului. Îl chemă din nou pe sergentul Ropotan.

– Ia mai zii o dată, Ropo, câţi plopi sunt în Grozăveşti?

– Raportez, opt!

– Şi în câţi zici că erau pere?

– Patru în primul, două în 2, una în plopul 3, trei în 4, zero în numărul 5, una-n 6, două-n 7 şi una-n ultimul. Zece normale, două de cauciuc şi două pădureţe.

– Alea pădureţe în care le-ai găsit?

– Amândouă-n 7, să trăiţi, prinse pe sârme!

– Mă!...

– Adică trecea câte o sârmă prin ele şi le ţinea pe crăci... Ălelante nu se suise ai dracului cu ele-n... cum să le zic?...

– Plopi, mă, plopi!

– În... aşa, nu se suise studenţii, că uitaţi, fiecare pară e în câte o împletitură de sfoară, are la capăt o ureche şi urechea asta au ridicat-o cu vreo crăcană şi au strecurat-o pe creangă.

– Ăla-i ochi de laţ, Ropotane, nu-i ureche!

– Ochi, urechi, ei le-au băgat şi uite aşa se face că avem pere în... ziceţi dumneavoastră că eu nu pot, pe cuvânt!

În sinea lui, comandantul îi dădea dreptate sergentului. Cum să scrie el în raport despre perele găsite-n plopii din complexul studenţesc tocmai după ce Şeful cel Mare hotărâse la congres că socialismul se va termina când o face plopul pere, cum să poţi pune pe hârtie una ca asta? Iar ăia de la securitate, nimic: că sunt probleme mai grave acum, că duşmanii se agită, că pere... aoleo, perestroika... Şi strânse în pumn una din perele de jucărie. Aia piui tare. Tresări. Parcă fusese un semnal. Ştia şi el desigur ce se întâmpla în Berlinul de Est, la Sofia, la Praga.

– Ropotane, ştii ce mai ai tu de făcut? Iei o echipă, tot aşa, cu căţelarii, cu dulăii care te-au păzit şi la pere, iei două drujbe şi, împreună cu cei de la primărie care-s deja acolo, jos cu plopii!

– Toţi? Pe numărul 5 l-aş lăsa că n-a avut pară!

– Toţi, mă, toţi, ce dacă-s unii fără soţ, doar n-o să vrei să le cânţi acuma serenade la studente... Subalternul nu prinse aluzia, prilej pentru şef să-i facă semnul inculturii, muchia palmei arătând că retează capul sec. Din gura lui Ropotan ieşeau aburi deşi. Şeful îi urmărea suind şi rărindu-se, închipuindu-şi-l pe sergent că fumează ca atunci când îl obligase să o facă, iar ăla tuşise

trei zile.

– Adă reşoul cel mare, îi zise, şi bagă-l în priza de colo. Şi hai, cu câinii şi drujbele la plopi! Notezi orice agitaţie de pe margini, s-a-nţeles?

Comandantul puse mâna pe telefon şi sună, după cum se stabilise, la securitate. Îl gâtuia emoţia: cine ştie de ce zăpăcit va da? Nimeri însă peste glasul plictisit şi liniştit al unui maior, se cunoşteau. Dădu să sloboadă o glumă, dar ăla îl informă că notează. Aşa că-i descrise perele, precizările lui Ropotan cu plopii, cu patru pere-n primul, două-n al doilea, cu lipsa lor în al cincelea şi tot aşa. Maiorul îi citi la sfârşit ce notase şi-l înştiinţă că va trimite pe cineva la el cu acest raport să-l semneze. Să întocmească până atunci un proces verbal după tipic şi să nu se atingă nimenea de pere ca să se poată lua amprente. La ei, nu era timp de… de chestii d-astea, plesni din buze, ascunzându-şi cu greu dispreţul.

Şeful de la miliţie asudă din nou. Înjura în gând poziţionarea secţiei lui, în raza ei intrau şi căminele din Grozăveşti, şi Clubul Universitas din Schitu Măgureanu. Îl chemă pe Drug:

– Ce face?

– Profesorul?

– Poetul mă, că tu l-ai adus aici ca poet!

– Aşa cum ziceţi. Îmi tot explică maşina lui de scris, spune că-i e frig şi că el n-are voie să aibă degetele îngheţate că nu poate nu ştiu ce…

Tot secu i-l azvârlise şi pe ăsta pe cap ceea ce însemna că în ţară… ca şi afară dracul cam dădea din coadă. Delictele cu înscrisuri nu erau treaba lui, se cercetau mai sus. Dar i-l plasaseră lui pe aşa-zisul poet din cauza smintitei de portărese de la clubul ăla, ciripitoare la secu, una care se dusese la şefii ei cu nişte cartoane. Citise şi el sesizarea Victoriţei, că şi cu beleaua asta tot pe el îl pricopsiseră. Avea vreo 45 de ani curva, dar încă mai dădea semne de viaţă. Dacă nu l-o pune el pe Ropotan s-o fută după ce se termină cu toate porcăriile astea, n-are decât să vină secu să i-o taie-mprejur! Şi uite ce scria a dracu Vichi în sesizare:

"Nicio acţiune nu are loc la clubul studenţesc din strada Schitu Măgureanu după ora 21 când, potrivit directivelor superioare, se economiseşte curentul electric în clădire. Constatând la orele 21'20 că nimeni nu coboară de la etajul 3 unde se ţin şedinţele cenaclului Universitas, am urcat cu lanterna. Am deschis uşa şi mi-am dat seama că sala era plină. Înăuntru, un fum de ţigară înţepător şi licărul jarului ţigărilor. (Asta cu licărul n-a scris-o ea, gândi comandantul, amintindu-şi cu plăcere cum îi bătuse apropouri culturale lui Ropotan). Unul din cei dinăuntru recita ceva, nu pot să spun că citea. Stau şi ascult. Persoana masculină după voce vorbea înainte, nu am înţeles ce, iar bateria lanternei m-a lăsat. Unii participanţi începuseră să sâsâie la mine. Am închis uşa, dar mi-am lipit urechea de ea. Glasul se auzea neîntrerupt. Apoi am redeschis-o după vreo 4 minute. Cel pe care-l auzisem, vorbea în continuare, când mai tare, când mai încet, mai făcea şi pauze ca la recitări,

dar nu auzeam rime. Acest aspect pot să-l garantez, rime nu erau deloc sau foarte rare. Am închis din nou uşa şi am aşteptat. Când am crăpat-o a treia oară, individul nu terminase cu recitările. Am zis fără să vreau: ăştia-s nebuni! Şi am plecat hotărâtă să-mi îndeplinesc sarcinile informative. Neavând lanternă, îmi era greu să cobor trei etaje. Găsind totuşi balustrada, am început să mă ţin de ea şi să cobor cu mare atenţie. Când deodată, aud un bubuit de aplauze în spatele meu, adică în sala de la 3. Culmea e că au mai stat acolo vreo 15 minute, după aceea au ieşit buluc. Aveau brichete, le aprindeau, dar unul tot poftea fetele să le conducă el, dânsele chicoteau, era o stare de nebunie, tovarăşi, nu pot să o numesc altfel. Jos am observat că toţi se agitau în jurul acelui individ orb despre care am mai raportat că vine la cenaclu. Programul mi se terminase, dar am aşteptat să plece cu toţii şi, schimbând bateria lanternei, am urcat din nou. Pe masa din sala de la etajul 3 am găsit un teanc de foi groase pline de împunsături. Pe acestea le-am predat cu proces verbal. Eu vă rog să mai aflaţi că, înainte de a mă prezenta pentru a depune hârtiile înţepate, am chemat-o la mine pe colaboratoarea noastră care stă la toate şedinţele de cenaclu şi notează ce trebuie. A spus că în seara dinainte a citit poezii cu degetele cel orb şi că ea nu a putut să noteze nimic, fiind oprit curentul. Participantul orb a citit fără să-şi dea seama că s-a stins lumina, el pipăia înainte şi se auzea cum fâsâie cu mâinile pe hârtie, după cum arată dânsa."

Ca să vezi comedie, îşi zise comandantul. Era şi el curios să-l vadă pe orb citind, cică era profesor de engleză, acolo, la şcoala aia mai specială din Vatra Luminoasă, cu elevi tot orbi ori măcar ochelarişti. Ce nevoie or fi având orbii de engleză, naiba ştie! Bieţii copii, să-i chinuie în halul ăsta cu engleza, cu geografiile!… Avea şi transcriptul poeziilor, le duseseră ăi de la secu la aceeaşi şcoală şi alţi dascăli orbi le descifraseră şi le dictaseră, le avea aici dactilografiate, în total, 14 poezii. Cum, tot 14? La dracu! Respiră uşurat când constată că numai unul din titlurile poeziilor era subliniat cu roşu: atenţie la aia! Aha! Se chinuise cu toate, le citise, dar nu se lega nimic. Cuvinte frumoase, mă rog, dar numai ceţuri ieşeau din ele. O să-l pună pe orb să o citească în… (trase cu ochiul la notiţă), în braille, alfabetul, aşa, numai pe cea subliniată. Îi strigă lui Drug să-l aducă.

Omul era mărunt de statură, cu o figură cam obraznică, aşa i se păru, mai ales că izbucni:

– Ah, ce bine-i aici, un bob de căldură, dincolo am îngheţat, astea-s condiţii de muncă?

Comandantul îi zise doar să ocupe loc şi-i făcu semn lui Drug să-i tragă un scaun sub fund. Îl avea la mână cu ceva mult mai serios decât găuriturile de pe hârtie şi începu cu asta:

– Tovarăşe profesor, aţi adus la cererea noastră o maşină de scris folosită, aşa aţi spus, la punctarea acestor foi. Vă întreb: de ce nu este înregistrată această maşină de scris la miliţie ca toate celelalte?

– Pentru că nu e o maşină ca toate celelalte.

– Cum adică?

– Nu e o maşină de dactilografiat, nu are caractere: litere, cifre, semne de punctuaţie. Uitaţi: şase taste, şase puncte, o bară de spaţiu. Literele se obţin prin selectarea tastelor care se apasă şi mişcă nişte ace, iar alea, vedeţi, perforează hârtia de jos în sus. O tastă, un ac, un punct, fiecare caracter se compune pe loc prin combinarea punctelor, niciodată mai multe de şase. E scrierea pentru orbi peste tot în lume.

Ofiţerul pricepu îndată, aşa i se-ntâmpla ori de câte ori dădea de drăcii tehnice. Crezuse că lansează o întrebare capcană şi uite că toate maşinăriile astea aveau acelaşi mecanism: clape, ace, împunsături... Mama lor!

– Interesant, susură el. Dar nouă vreţi să ne citiţi asta?

– Daţi-o-ncoace! Hm. Sunt textele mele, se-ncruntă audiatul, le-aţi luat de la clubul Universitas, săptămâna trecută, vineri. Da, le-am lăsat pe masă. Nu credeam…

– Haideţi, citiţi-ne, îl îndemnă gazda, urmărindu-l pe dactilogramă.

Orbul îşi aşează mâinile pe foaia cu puncte şi începu:

"La fereastra de miercuri
capul primei iubite
poartă deja urechile celei de-a treia
cum se întâmplă uneori
să numeşti pisica într-un fel dimineaţa
într-alt fel la amiază
ca seara să o poţi numi uşor langustă."

– Mai am o întrebare: mata chiar crezi că o femeie poate să-şi schimbe urechile când vrea ea?

– Cred, nu cred, eu aşa am scris, voi credeţi ce vreţi! Vreau la toaletă şi vă rog pe dumneavoastră să mă conduceţi, nu am încredere în alţii!

Şeful acceptă. Şi mai află pe drum, dintr-o vorbă-ntr-alta, mai ales că înainta încet ca să-şi mai tragă musafirul de limbă, mai află că erau atât de multe foi cu puncte pentru că ieşeau trei din alea dintr-una bătută la maşină. Cât despre bărbatul atârnat acum de braţul lui, era sigur că nu avea de unde să ştie cum e cu figura femeii. Învălmăşeala din capul lui poate că-i făcea bine, închipuirile se încurcau şi se ciocneau între ele în legea lor, iar el, pe chestia asta, găurea nişte cartoane. Nu-i ieşea din găurit nicio rimă, zicea totuşi că-s poezii, Dumnezeu cu mila...

– Uite, îi spuse, cabina e-n faţă, stai să te ajut! Şi dădu să-l descheie la pantaloni. Ăla se smuci, apoi urlă ceva: desconsiderare, bătaie de joc, neajutorată-i moaşă-ta, apucături de dezaxat! Şeful se trase înapoi şi, luat ca din oală, zbieră şi el:

– Pişă-te, mă, odată! N-am timp să stau după tine!

Celălalt păli şi intră în cabină. Nenorocitul, gândea bărbatul în uniformă, o piedică să-i pun

în capul scării şi se duce de-a berbeleacul până-n rai... De ăsta va trebui să scăpăm, voi raporta. Vai de capul lui, săracu! Îl trimise pe Drug să-l ia de la budă, iar el, plin de scârbă, porni într-o inspecţie prin unitate. Drug îl conduse pe audiat la loc în biroul comandantului, pe urmă plecă după şef să ceară dispoziţii. Îl speriaseră ţipetele.

– Ce fac cu el, tov' comandant?

– Ia-l şi du-l de unde l-ai luat, astea-s ordinele: audiere, confruntarea textelor. Găuriturile alea rămân la noi.

Drug se-ntoarse din misiune tocmai când revenea şi Ropotan din Grozăveşti. Raportă uşurat tăierea... încă nu îndrăznea să rostească plop. Şi nici n-ar fi apucat, fiindcă îi sări în ochi un amănunt: nu mai erau decât 13 pere în coş. Îi făcu semn şefului.

– A mâncat-o ăla cu găurile-n hârtie, nenorocitul a mâncat-o, l-ai lăsat singur cu corpurile delicte, Druge, te tai!

– Să trăiţi, mă duc eu şi aduc una de la ţară, din fân de la tata, numai...

Numai că securitatea solicita urgent toate corpurile delicte, pere, crengi de plop, sfoară de agăţat corpurile delicte în copaci, rumeguş. Comandantul smulse reşoul din priză. Tânjea din nou după răcoare, vulcanul din el ardea, stătea să erupă.

– A mâncat para, ţipă el în telefonul dat maiorului de la secu, a mâncat para noastră! Dacă n-a văzut-o, cum a dat de ea?

– Ce să-i faci, tovule, perele din plop or fi având un miros mai tare, a găsit-o cu nasul, cu mâna, n-ai zis că compune despre nişte mâţe ajunse lăcuste?

– Languste, să trăiţi! Îl omor!

– Manguste, languste, lăcuste, lasă-l până prin ianuarie. Vine iarna, zăpada, gheaţa, ăsta umblă singur pe stradă, ştim noi, când cu bâtă albă, când fără. La nevoie, poate luneca el, poate derapa o maşină din cauza lui, posibilităţi avem.

– Nici nu ştiţi ce tare vă respect!

Şuvoiul cu respectul ţâşnise sincer din el. Maiorul amintise de mangustă... Nemaipomenit! Un om cu răspunderi deosebit de însemnate îi dădea dreptate, gândea la fel ca el, se sincroniza cu ideile lui, cum că mare harababură trebuie să colcăie în ţeasta amărâtului ăluia de dascăl pe pipăite, dacă, în loc să preschimbe pisica-n mangustă care măcar are patru picioare şi coadă lungă, îşi dă cu presupusul că mâţa aduce mai degrabă cu vietatea aia marină, cu langusta! Asta-i! Când n-ai lumină pe dinafară, de unde să ai pe dinăuntru?... Se întoarse către subalternii săi: Druge, vezi foile astea cu purici? Sunt aici 36, nici mai multe, nici mai puţine. Mie, până la tăiatul porcului, îmi numeri toate punctele astea, ai înţeles? Tocmai pentru că ai o pară lipsă, mie să mi le numeri pe toate! Unul câte unul, unul după altul, găuriturile mă-tii!

NINA CABA

Născută Niculina Bricã la 13 decembrie 1954, în satul Bordeni, com. Scorţeni, Prahova, poeta Nina Caba este absolventă a Facultăţii de zootehnie şi medicină veterinară din Cluj. A lucrat ca inginer zootehnist în Ulmeni, jud. Maramureş şi Baia Mare. Retinita pigmentară a început să-i creeze dificultăţi încă din 1982, ajungându-se astăzi ca vederea să-i fie aproape dispărută.

A debutat cu poemul "Constelaţii" în Suplimentul literar artistic al Scânteii Tineretului în 1981. A colaborat la Luceafărul, Pentru socialism, Graiul Maramureşului. A câştigat una din ediţiile concursului Paşii Profetului, secţiunea poezie.

Volume de poezii publicate: "Alibi pentru fetiţa cu chibrituri", Litera, 1984, "Acesta e preţul: Săgeata din arc", Litera, 1984, "Solo pentru piramide", ed. Scriptorium, Baia Mare , 2002, "Logaritmul tăcerii", carte dedicată Părinţilor duhovniceşti Arsenie Boca, Lavrente de la Frăsinei, Iustin Pârvu şi tuturor martirilor neamului, editată de biblioteca judeţeană Petre Dulfu Maramureş în anul 2014.

Poetă autentică, înzestrată cu o puternică intuiţie şi inventivitate metaforică, Nina Caba scrie scurt şi percutant. Textele au, adeseori, profunde conotaţii metafizice.

Limită precară

Despic cu spada respiraţiei
neştiuţii paşi ai poetului
Dar unde sunt eu
şi durutele mele speranţe schimbate
pe un ciob colorat de clepsidră?

Ah, ceasornic strivit
de coapsa mea adormită

Aştept ca timpul să mă măsoare

Labirint în mijlocul visului

Incredibile ziduri îmi
străbat trupul ca nişte săruturi
amare
Gura mea
este o ceaţă fragilă
Ca să ajungi la mine
va trebui
să apeşi pe clanţa sufletului

Lecţie de tandreţe

Stau acuma în spatele geamului
aburit de singurătate
şi în decorul acela de vizavi
neverosimil
mă văd depunând
o imparţială mărturie

împotriva acestui poem

Numismatică

Secundele se-ngălbenesc
şi cad
azi torturat
e contele de Sade

Orfeu îşi răstigneşte
tragic lira
cărând cu ea
nisipul din Palmira

Şi îngerii aleargă
pe pereţi
cu capete bătute
pe sesterţi

Prelaţi de caolin
slujesc Coranul
Şi liniştea-i
lovită cu ciocanul.

Solitudine

Tristeţe,
cătuşă a inimii
mele.

Icoană pe bobul de rouă

Numai privindu-mă
îmi conturezi
sufletul.

Psihogravură

De somnul meu atârnă
iar păsări mari
de noapte
Pe gura ta şiraguri
ard dinastii
de şoapte

Pe suflet desenate
singurătăţi
se-nchid
iar trupu-mi este
alonja ecoului
pe zid

Prin ametistul limpede
al sângelui
te strig
şi tu-mi arunci pe urme
cu bulgări mari
de frig.

Secvenţă cu insomnii

Chiar azi
mi-am pus brăţara
cu săruturi furate
şi-n piept

mi se mai sparge
câte-o antichitate

Iar mi se umple
gândul
şi dă pe dinafară
se zbate osul clipei
în carieri
de ceară

Mai ruginește fresca
cu sfinţi rămaşi
în ştanţă
şi ochiul se deschide
în noi c-un fel
de clanţă

Kinetos

Iau forma apelor
şi curg
prin crăpătura
din amurg.

Iau forma timpului
şi zbor
printr-o fereastră
din decor.

Iau forma inimii
şi bat
pe caldarâmul
din palat.

Iau forma ochilor
de zeu,
monezi căzând
pe pieptul meu.

Iau forma frigului
şi zac
În gămălia
unui ac.

Iau forma cuiului
intrus
bătut în palma
lui Iisus.

Iau forma versului
nescris
şi a frânturii
din abis.

Iau forma formelor
şi-ndur
cămaşa strâmtului
contur.

Femeie de ceasornic
(d-nei Doina B')

De-ai şti tu
cât albastru
îţi curge printre gene,
Femeie-mbobocită
în dimineţi
perene.

Azi, în ceasul spaimei,
vrei să-ţi arunci
toţi anii
Femeie de mercur,
dezacordând
litanii.

Pe chipul tău fierbinte
iar se revarsă
crinii,
Femeie de cristal,
reparfumând
şi spinii.

Mai pendulează somnul,
în părul tău
de zgură,
Femeie de ceasornic
cu acele
pe gură.

Tu ştii să-ţi iei şi paşii
când intri
în cetate,
Femeie de stibină,
tinzând
spre puritate.

Memento 08.08.1984

Tu n-ai motive să te întristezi
chiar dacă azi,
pe frânghia privirilor tale

traversează
cruciada secundelor
îmbrăcate în zale.

Nu trebuie să ai remuşcări
când dirijezi vântul
din vârfuri de turn
şi ţi-a scăpat pasărea
cu cioc de coşmar
şi inel de Saturn.

Nici licărul
nisipului strangulat
n-ai de ce să-l regreţi
şi nici litera vremii
fosforizând arhanghelul
ce curge pe pereţi.

Transfuzie

Se lasă-n noi
uitarea
ca rugina,
de teama răstignirii
s-a prăbuşit
lumina.

Zidită-i piramida
pe ochi
contemporani,
ce raşchetează
cerul
de patru mii de ani.

Şi le sclipesc
pe umeri
minţile enorme,
limba li-i
bătută
în cuneiforme.

Inventează
un soare
fără nicio pată,
să-l arunce-n centrul
lumii
înc-o dată.

Mirosea a clar de vânt
- lui Nichita Stănescu -

Mirosea a semn strivit
ideea de infinit,
a cuvinte mirosea
somnul ce te albăstrea.

Mirosea a clar de vânt
locul tău de pe pământ,
ceea ce nu se vedea
a uitare mirosea.

Mirosea a stea polară
timpul de pe timp când zboară,
a tăcere mirosea
dorul tău de nimenea.

Mirosea a piatră grea
noaptea ce te-mpodobea,

cel ce nu te mai găsea
a durere mirosea.

Variantă

În umbra mea, ca-ntr-o oglindă,
se scurge chipu-mi
de pe chip,
şi cum sunt tot mai străvezie
mă prind de lacrimă
şi ţip.

Psalm

Sunt Doamne, azi,
în talpa ta un rid
şi ochiul de păun
ce mă deschid.

Chiar trupul meu
e-un pergament subţire
ce-a devenit o filă
de psaltire.

Dă-mi Doamne
o oglindă de abis,
pe unda ei
să pot ieşi din vis.

Sub lacrima-ţi
doresc să-ngenunchiez,
şi-ntreaga-mi fiinţă
s-o cufund în crez.

ANA HOMPOT

Născută în 1955 la 17 februarie la Deva, având ca limbă maternă maghiara, a urmat şcoli pentru deficienţi de vedere, cea generală la Buzău, liceul la Cluj,, iar studiile superioare la Facultatea de Filologie din cadrul Universităţii Babeş-Bolyai din Cluj, secţia română-franceză. Timp de 30 de ani a fost profesoară la Liceul pentru deficienţi de vedere din acelaşi oraş.

A debutat în revista "Steaua" în anul 1976 la recomandarea poetului Aurel Rău. În anul 1982 a debutat editorial cu volumul "Printre cuvinte", în urma unui concurs organizat de editura Eminescu. Au urmat volumele: "Sensul interzis" 1996, "Aripi împrumutate de la îngeri" 1998, "Şi a rămas poezia" 2001, toate apărute la editura Clusium, condusă de scriitorul Valentin Taşcu.

În 1988 a publicat, sub pseudonimul Ştefania Gorun, un grupaj de poeme în revista Agora, care apărea la Philadelphia sub conducerea lui Dorin Tudoran. Poemele au fost difuzate de Radio Vocea Americii şi de serviciul BBC în limba română, în lectura actorului Victor Ştrengaru. Prietenia cu opozanta regimului comunist Doina Cornea şi servicii aduse actului de disidenţă al acesteia, i-au atras persecuţia autorităţilor, a securităţii, mai precis. De altfel, Doina Cornea a protestat împotriva acestor hărţuieli, anchete, ameninţări şi persecuţii, mesaj difuzat de posturile de radio occidentale şi a evocat-o pe Ana Hompot în cartea sa "Libertatea".

Ana Hompot a publicat în mai multe reviste poezie, proză, articole de opinie. Printre acestea se numără: Viaţă nouă, Litera noastră, Echinox, Patria, Cuvântul liber, etc.

Alături de scriitorul Ion Podosu a realizat, timp de mai mulţi ani, la studioul Radio Cluj emisiunea Cuvântul care înfloreşte".

Începând cu 1990, a participat la numeroase emisiuni de radio şi televiziune, ca invitat

permanent sau ocazional.

A avut un rol destul de substanţial în filmul documentar "Războiul pe unde", autor Alexandru Solomon.

Realizatoarea TV Roxana Chiriţă i-a consacrat un film în cadrul seriei "Rezistenţa prin cultură", intitulat "Cu paşi de pâslă".

Partitura poeziei sale se execută pe corzi psiho-morale adânci, prin conexiuni derutante şi evocări memorabile. Imaginile se pictează mai întâi în interior,abia apoi se iţesc în lume. Subtilitatea, graţia şi vibraţia îndurerată a acestei poezii ating nobleţea reverenţei în sanctuarul limbii române.

Naşterea

Era joi,
Era târziu,
Era seară,
În drum spre maternitate
Trăsura devenise
Ghiveciul în care înflorea Mama.
Şi un înger cinic,
Văzând-o înflorind,
Mi-a smuls ochii
Şi în locul lor
A aşezat inimi.

Lecţia de religie

Lumina e ochiul lui Dumnezeu,
Îmi spunea Mama,
În timp ce turna laptele
În ceaşca roşie.
"Uite,
Prin ochii mici ai zambilelor
Te privesc îngerii"
Continua ea
Şi dimineaţa de luni se precipita spre mine
Şi eu mă aruncam
În undele ei reci
Cu o frică fericită.

Cum să-ţi vorbesc

În amintirea mamei

Cum să-ţi vorbesc ţie,
Care eşti în lume
Soră cu îngerii?
Cum să-ţi vorbesc,
Când privirea ta liniştită îmblânzea
Uşa rea
Care-mi strivea
Degetele de copil,
Când vocea ta îmblânzea
Apa care frigea,
Focul care ardea
Şi durerea care durea?
Cum să-ţi vorbesc,
Când cuvintele mele sunt
Miei priori
Scăpaţi din ţarcul fragil
Al inimii?!

Bunicul

Bunicul sta la fereastră.
Pe nylonul feţei de masă
Cartea devenise
O corabie naufragiată.
Prin privirea bunicului trecea
Trupul de mesteacăn al bunicii,
Apoi umbra altei femei,
Apoi, din nou,
Obsedant,
Trupul de mesteacăn al bunicii,
Apoi umbra de răchită a altei femei,
Şi privirea bunicului spunea: Ehei!...

Iolanda

În cer,
Tu ai rămas aceeaşi:
Faci tumbe prin ierburile înalte,
Storci peste pământ
Sucul
Dintr-un pumn de dude negre
Şi când eşti bine dispusă,
Luminezi lumea
Cu o lumânare
Strânsă între buzele unui dovleac.
Uneori ai chef
Să sari gardul până acasă.
Un înger adolescent
Te ameninţă cu degetul:
"Vezi că te spun".

Micul dejun

Proaspăt reîmproprietărită,
Mama
A cultivat la marginea câmpului
Floarea-soarelui,
Să aibă îngerii farfurii
Pentru micul dejun.
Îngerii au venit dimineaţa
Foarte devreme;
Râdeau subţirel şi bucuroşi îngerii
Lumina era deja servită.
Într-o zi,
Când Mama era tristă,
A găsit scris cu litere foarte mărunte
Pe o frunză de salată

"Să nu te-ngrijorezi,
Maria,
Avem grijă noi de fetele tale."

Moartea

Pe strada noastră
Uneori trecea şi Moartea.
Se apleca din când în când,
Culegea de pe jos destinele
Ca pe nişte nuci
Şi le strângea
În şorţul ei
De o culoare incertă.
Atunci vecinii noştri
Porneau şovăielnic
După ea
Ca să şi le ia înapoi.

Demolarea

Sosise ziua.

Trupul Nucului,
Trupul Vişinului,
Trupul Liliacului
Se prăbuşeau pe rând
Fratern.
Spre cer urca
Un abur neliniştit.
Prin şanţul subţire din mijlocul curţii
Se prelingea
Lacrima tatei,

Lacrima bunicului.
Ferestrele fără ochi
Întindeau braţe nesigure
Pipăind aerul,
Căutând un ultim fir de lumină.
Pereţii
De spaimă
Se-nlănţuiau
Pe la colţuri.

Către cititor

Poemul e laţul,
Poemul e golul,
Poemul e portocala veselă,
Rostogolindu-se spre tine.
Tu priveşti
Cum mă zbat în laţ,
Pariezi
Cu destinul
Pe un pachet de ţigări
Dacă voi cădea în gol
Sau nu.
Uneori
Primeşti în palme
Veselia răcoroasă a portocalei.

Clopotniţa
- pentru Gavril -

Pentru întâia oară
Te urci în clopotniţă.
Duminica e un fluture uriaş

Abia ieşit din gogoaşa iernii.
În vale
Casele îşi dreg sfios vocile
Ca să poată ataca "Primăvara".
Te urci în clopotniţă,
Întinzi mâna.
Tremurul e o apă
Care urcă în tine.
Acum,
Acum eşti vecin cu liliecii,
Şi cu îngerii.

Întoarcerea

Ulise n-a recunoscut Itaca,
Dar nici Itaca nu l-a recunoscut pe el.
(Altfel mirosea pulberea drumului,
Alta era culoarea luminii
Şi nici aerul nu mai era
O punte între lucruri.)
În servieta lui de reporter bătrân
Ulise aducea
Seminţele unor plante rare
Şi o întreagă mitologie
Făcută ferfeniţă.
Păşea încet Ulise
Scrutând prelung trecătorii,
Dar şi trecătorii îl priveau prelung pe el.
"Uite-l pe Don Quijote",
A zis cineva.
"Da de unde!
Nu vezi că e Sancho Panza"!
S-a mirat altul.
Ajuns acasă,

Ulise a găsit poarta încuiată,
Zăvorul de mult înţepenit.
Din cutia poştală
S-au prăvălit peste mâinile lui învineţite
Note de plată neachitate.
Peste măsură de obosit,
El s-a aşezat
Pe banca de piatră
Din faţa porţii.
Vocea lui murmura nedesluşit:
"A pleca înseamnă a muri puţin,
Dar şi a reveni înseam..."

Poezia

Cineva a desenat o coroană,
Apoi pentru coroană a desenat un rege,
Pentru rege a desenat o ţară,
Pentru ţară a desenat un popor
Şi pentru popor
A desenat multe litere
Care s-au topit în cuvinte.
Într-o zi, apoi,
Coroana a căzut în pulbere,
Regele a murit,
Ţara a fost cucerită,
Poporul a murit şi el în genunchi
Şi a rămas
Poezia.

VALENTIN BĂLAN

S-a născut la 25 aprilie 1960, în comuna Deleni, jud. Iaşi, unde a urmat şi primii patru ani în învăţământul obişnuit. După un accident stupid care i-a afectat ambele cornee, urmează şcoala gimnazială la Târgu-Frumos. În această perioadă publică primele versuri în revista Viaţa Nouă.

Urmează un şir de transplanturi de cornee şi o acuitate vizuală oscilatorie, pe parcursul a trei decenii, redusă în prezent doar la percepţii a umbrelor şi culorilor. Între timp îşi susţine examenul de admitere la Liceul sanitar cu profil de balneofizioterapie (BFT) din Cluj. În perioada clujeană are o intensă colaborare la Radio la emisiunile patronate de prozatorul Vasile Rebreanu, nepotul lui Liviu Rebreanu şi director al postului de radio.

Urmează şi cursuri postliceale la Bucureşti. Se angajează ca asistent medical BFT la spitalul din Hârlău, Iaşi.

În 2016 este laureat al Festivalului Paşii Profetului de la Oradea, obţinând locul I la Secţiunea "Poezie". Înregistrează albumul "Peregrin prin imperiul Esterei", cu poeziile proprii, împreună cu soţia sa la un studio din Botoşani, unde îşi desfăşoară activităţile prezente. Împreună cu Estera, a transformat un vis îndrăzneţ într-o frumoasă realitate. Au înfiinţat în cadrul ANR Botoşani un cenaclu de creaţie literară şi muzicală, numit Lampioane. O particularitate a acestui cenaclu este că el îşi desfăşoară şedinţele în diverse locuri neconvenţionale: foişorul parcului Mihai Eminescu, la umbră de codru des, lângă lacul cel albastru etc. Răsplata a venit când la finalul şedinţelor s-au bucurat de aplauzele generoase şi dătătoare de încredere ale unui public ad hoc.

Aceste activităţi pentru minte, inimă şi literatură ar fi mai sărace în vitalitate şi culoare fără aportul cald şi creativ al doamnei Carmen Moraru.

Acrostih

E noaptea-n care stelele te ning,
Să fiu o stea în palma ta cuminte,
Te-aş lumina c-o torţă de cuvinte…
Eu doar cu poezia te ating!
Rămâi vestala unei mari iubiri,
Aici în templul unicilor miri.

Adevăr

Aminteşte-ţi doar gara şi sărutul ghilotinat!
Niciodată trenul meu n-a plecat,
Doar gara şi tu alergaţi speriate-napoi!
Când singurătatea va înflori tahicardii de cuvinte
Să nu stingi ultima stea de polen, întrebând unde sunt!
Megafonul, trezindu-se, ţi-artă cea vinovat:
Nicăieri!

Alesul
(doctorului oftalmolog Ioan Horje)

Nou Prometeu care cobori lumina
Pe-un ţărm de iris exilat în noapte
Şi care corectezi naturii vina
De-a ţine omul prizonier al şoaptei,
Ce zeu ţi-a pus pe-al frunţii cer
Nimbul solar al arderii totale,
Întru-nvierea omului stingher
Al cărui soare sunt mâinile tale?

Asceză

Va fi pustiu de necuvânt
Pe-ntinsul nopţilor polare.
Vei fi cum eşti, voi fi cum sunt,
Dar cerul nostru va vrea soare.
Pe-altare reci genunchii tăi
Vor tremura în agonie.
Dacă-am fost buni sau am fost răi
Nu-i nimeni pe pământ s-o ştie -
Nici noaptea care poate doare,
Nici frunza ce-o să se usuce!
Zadarnic căutăm cărare
De întâlnire sau răscruce,
Zadarnic căutăm pe cer
O stea crescută din cuvânt.
În suflete e-aproape ger
Şi-aproape ninge pe pământ.

Baladă între amurg şi zori

Era în zori sau în amurg
Clipa aceea incendiată,
Pe lângă care umbre curg
Din nicăieri spre altădată?
Era-n amurg sau era-n zori?
Te învelisem c-o privire
Pe patul nostru viu de nori,
Iar tu ardeai de fericire!
Era în zori sau în amurg,
Iubito, când citeam poema
Din părul tău bogat şi lung
Ca al matroanelor din Roma?
Ţi-am pus pe umeri nişte zori,

Prea erai goală din amurg!
În simfonia de fiori
Ştiai de-acuma să fii rug.

Elegia singurătăţii

Târziu, foarte târziu, când mă voi simţi străin
Între oameni şi flori, între piatră şi apă, între păsări şi cer,
Voi începe a bate la porţile stelelor, căutând ceva.
Dar când cineva îmi va fi spus:
Străinule, care tulburi armonii de lumini şi-ntuneric,
Liniştea ta am fost eu, dar m-am stins pe când,
Vinovat, cu cuvinte aprinse în ochi răneai întunericul!
Atunci, obosit de întunericul adunat pe tălpi,
Cu ochii grei de lumin
Mă voi închide în tăcerea unui cântec adânc, foarte adânc,
Ca o fântână secată la marginea dinspre cuvânt a cerului.

Lamento

Ţi-am adus acest crin
Vinovat de prea mult adevăr!
Bate-l în cuiele dragostei mele!
Va sângera de prea multă iubire,
Dar tu, neştiind nimic din toate acestea,
Vei fredona un şlagăr iubit,
Iar între noi atâta timp va cădea
Încât când vei vrea să mă cauţi,
Pentru tine, iubito,
Voi fi aproape murit!

Lasă-mă

Lasă-mă sa-ţi ating frumuseţea!
Să pătrund în irişii-n care ard
Constelaţii întregi de speranţe, vise şi doruri!
Lasă-mă să mă-mbăt de mireasma florilor de cais
Înflorite-n părul tău primăvăratic
Ca o noapte de-april!
Lasă-mă să-ţi cuprind mijlocul statuar!
S-adun în tine
Întreaga armonie astrală!
Lasă-mă să te culc în parfumul exotic
Cules de Baudelaire!
Lasă-mă să te iubesc, dar nu mă lăsa să ţi-o spun!
Nu mă lăsa să te mint, spunând adevărul!
Totul s-ar putea prăbuşi în noi
Ca la un cutremur lăuntric,
Am rămâne goi, ruşinaţi şi străini
De noi înşine şi unul faţă de altul!
Lasă-mă să te iubesc, dar nu mă lăsa să ţi-o spun!

Orgolii

Eram cavalerii a două orgolii,
Purtam spade-ispita şi armuri de zăpadă.
Când ochiul-lumină a-ngenunchiat lângă inima-noapte,
Speriată ai scos stiletul de foc.
În zori de pe coapsa ta dreaptă lipseau trei cuvinte,
Iar pieptul meu sângera amintiri.

Tăcerea

Prin oraş mă strecor ca o umbră.
Haite de câini îmi adulmecă urma.

Prin noapte nu-i văd, le simt doar suflarea fierbinte şi grea,
Aburindu-mi idealurile.
Te caut şi uneori te găsesc!
Dar mereu eşti alta şi alta şi alta,
Niciodată tu - cea născută din dragostea mea!
Şi tot timpul taci!
Şi câinii aceştia care nu latră şi nu muşcă!|Şi iarăşi tu care taci!
O, iartă-mi, lună, urletul,
Dar cât de sfâşietoare-i tăcerea!

NINA GEAUCĂ

Născută la 18 iulie 1966, în comuna Găneasa, jud. Olt, Niculina, alias Nina Geaucă şi-a făcut studiile la şcolile pentru nevăzători din Buzău şi Arad unde a obţinut bacalaureatul în 1985. A lucrat ca asistentă medicală în domeniul masajului la Spitalul clinic din Caracal. A câştigat câteva premii pentru poezie şi proză la concursurile literare organizate de Asociaţia Nevăzătorilor. Nu a publicat decât în revista acestei organizaţii. S-a stabilit la Slatina unde locuieşte actualmente. Este o persoană cultivată, cu o mare capacitate speculativă şi o inventivitate verbală şi comunicaţională aşijderea.

Zvonuri de perle

Pe strada toamnei fără capăt,
îmi vântur paşii zi de zi
trebăluiesc printre iluzii,
mă-mbrac în val de nostalgii.

Mă-nchipui vraci, mă-nchipui preot,
mă minunez de tot ce nu-s.
Mă-ncoronez cu ploi uimite,
de vorba lor mă simt sedus.

Într-un târziu, din ceruri cade
o biată perlă fără somn.
Dau s-o ridic, ea se ascunde...
O, cum s-a mai topit un zvon!

E vremea blândelor odihne.
Tomnaticii adorm pe rând...
Eu voi mai hoinări în noapte,
de perle zvonuri să mai vând...

Pe strada toamnei fără capăt,
îmi fac negoţul liniştit.
Drumeţi, nu-mi blestemaţi averea...
Cu ea am să brodez un mit.

Încotro

Prietene, mai ştii locul acela
cu cupe de cristal şi glasuri vii?
Te mai slujesc grăunţii remuşcării
ascunşi în straiele marii beţii?

Tu te-ncălzeai la focul vieţii pline,
eu respiram pe rând mai multe ierni...
Te imploram să-mi dai un strop de soare
şi printre viscole să nu mă cerni.

M-ai ascultat şi mi-ai turnat pe rană
un fel de boare dulce, un balsam.
Mi-ai mângâiat nesomnul cu o geană,
mirându-te că tot nu adormeam.

Mi-ai smuls din frunte ultima idee,
din piept mi-ai luat un clocot sângeriu.
Doreai să vezi cum mă desprind de vlagă,
cum mă preling în somnul meu târziu...

Dar încotro-ai plecat în noaptea-aceea?
Te-a găzduit cumva un om bătrân?
Ţi-ai aşternut vreun duh plăpând odihna,
făcându-te pe visul lui stăpân?

Buimacă m-am trezit din somnul leneş,
cu fruntea grea, cu pieptul clocotit,
te-am căutat în sacra amintire
şi, bun cum eşti, îndată te-ai ivit.

De-atunci m-am tot lovit de gura lumii,
sorbită-am fost de uriaşe gări,
şi-n fiecare miez ciudat de noapte,
adorm în templul primei întrebări...

Un joc cu flacăra amară

Cu seva întrebărilor în vene,

dorinţa umilită-şi face somnul.
Fluturii plâng, foşnesc alene,
se scutură prin vagi poeme.

Un soare cu sclipirile şirete
te mângâie şi-ţi curmă-nseninarea,
norii zeloşi se strâng în cete
să te îmbrace în regrete.

Cetatea cu nebune despletite
te-aruncă-n ispitirea nemiloasă.
Acum potirele-s golite
în lumea fadelor elite.

Apelul de la ora 9

Dărnicia soarelui era derizorie în conştiinţa gloatei ce se formase în faţa cabinetului de psihiatrie. Întârzierea doctorului Vulcănescu părea a nu depăşi răbdarea nimănui. Pacienţii se aflau aici într-un climat suportabil, evadaţi, pentru câteva ceasuri, din contexte sociale prea înguste spre a-l îngădui pe bietul neînţeles, cu tot cortegiul angoaselor. Că aveai sau nu aveai o fişă în scriptele cabinetului, nu conta... Intraseşi în "armata" învinşilor, pe frontul labirintic al vieţii, dar instinctul de a pune întrebări îşi păstra vigoarea, semn că nu aveai să asişti vreodată la moartea propriului sistem de iluzii.

Alma îşi plimbă ochii peste capetele fraţilor întru deriva sufletului şi se ghemui vinovată între pricina a cărei banalitate n-o putea recunoaşte şi presupusele drame concrete ale celorlalţi. Nu voia să întrebe şi nici să dea socoteală cuiva de prezenţa ei aici. Avea propria ei angoasă şi, la urma urmei, cine era plenipotenţiarul în stabilirea dimensiunii unei păţanii-obsesie? Nici măcar apretatul ăla de Vulcănescu... Are o mină mai mult autoironică decât savantă. Ce-i drept, clientela caută în el un fel de Solomon al psihiatriei, dar lasă legea în seama hapurilor, aşa încât bietul om nu se alege nici cu pilde, nici cu ghionturi înspre partea plină a paharului.

Alma era la prima înfăţişare şi, în timp ce îşi peria textul confidenţei medicale, cineva îi destrămă înverşunarea în strădania de a ignora mulţimea.

– Ce se aude? o mai veni doctorul?

– Ce ştiţi dumneavoastră, ştiu şi eu... răspunse Alma, adăugând: Avem de aşteptat. Nici

asistenta-şefă n-are un strop de habar în plus. Aşa chiuleşte mereu?

– O, nu! dimpotrivă, e spilcuit şi punctual. Tare îndrăgostit de sertralina lui...

– A, să înţeleg că asta-i slăbiciunea lui din rândul pacientelor? O fi dama de colo, roşcata aia machiată sfios... Cine a zis că femeile depresive se boiesc excentric, pentru a simula fericirea?

– Ei, nu ştim noi ce are gagica de simulat sau de... disimulat. Sertralina e muza farmaceutică a doctorului. Dacă ţi-a ars casa, pune-te pe sertralină pură; dacă ţi-ai pierdut un copil, acelaşi ingredient pe reţetă! Când i-am spus că de mine cucoana asta nu se lipeşte nici într-o gură de apă, nici pe uscat, a strigat cu entuziasmul lui Arhimede: "Erika, scrie-i zoloft şi rivotril. Somnul profund poate-i va alunga visul ăla cu ora 9". Erika e liberă astăzi; e o asistentă mignonă, oxigenată şi ea, din complexul părului neblond. Dacă aş fi înţeles atunci de ce s-a încruntat, i-aş fi dublat bacşişul. Păi, care credeţi că a fost poanta din reţetă? Substanţa de bază a mirificului zoloft e tot sertralina... Panaceu!

Bizareria numelor de botez ale hapurilor n-a vrăjit-o pe Alma, cu atât mai puţin analogia lor. Dar oare ce era cu visul, cu ora 9? Cândva, trimitea saluturi telefonice unui prieten dobândit prin corespondenţă fix la ora 9 a'm'. Un bip de la el, un bip de la ea şi, indubitabil, monotonia întregii zile era anulată. Brusc, împrejurările se înviorau şi Alma ar fi păcătuit enorm dacă ar mai fi invocat nonsensul. Totuşi, urzeala hazardului a tot amânat întâlnirea aceea, mai presus de ceas şi de telefon.

Pe Alma o adusese la psihiatru o învălmăşeală a viselor nocturne, cu un personaj echipat electronic, capabil să dilate şi să prelucreze în magma reprezentărilor onirice anxietăţile din realitatea peste care suflase coşmarul obsesiei. Cum să-i povestească lui Vulcănescu despre ostilitatea lui Ariston? Negreşit, o va lua în serios. Dacă există un drept fundamental al nebunului, atunci acesta este dreptul de a nu i se reproşa atârnarea de încrengătura fleacurilor.

Acum se afla de-a dreapta unui străin de aspiraţiile şi de obsesiile ei. Îl poreclise, în gând, Zoly, de la zoloft, fireşte... Era şaten, cu ochi verzi, neiscoditori. Nu purta plete şi nici pilozitatea feţei nu era invitată a reflecta un cine ştie ce spirit în război cu convenţiile. Alma chicotea lăuntric, văzându-l scund, cu umeri laţi şi cu urechile subţiri, uşor alungite, aflate parcă la un impetuos vânat de confidenţe. N-o atrăgeau blugii lui şi nici tricoul galben, cu FC Liverpool. Nici o inscripţie cu "The Beatles" nu ar fi îmbunătăţit punctajul în faţa femeii zvelte şi necomplexate, din pricina părului negru, a sprâncenelor mult prea coborâte, ostentativ nepensate. Şi-l închipuia pe Zoly cântând greceşte şi se întreba dacă măcar a auzit de Mitropanos şi Dalaras.

Găseai aici şi timp, şi loc şi oameni care să-ţi dirijeze flerul contemplativ pe meandre artistice, dar Alma voia secretul nemistificat al visului despre ora 9.

– Tot te mai urmăreşte visul ăla? Ce ţi se profeţea atât de negru în legătură cu ora 9?

– O, ai să te miri... nicio profeţie, nici un coşmar... nici Fecioara travestită, nici Aghiuţă multiplicat... Calvarul vine din repetarea visului. Un apel telefonic, o voce de copil şi un îndemn

idiot: "Ia cartea centralei de apartament şi citeşte-o, în fiecare dimineaţă, la 9!" În primele zile, am executat ordinul piciului, dar nu s-a potolit; mă sună în vis de două luni! Măcar să modifice puţin fraza, poate aş mai respira un pic...

Emoţia violentă văruise chipul Almei. O încleştare bruscă a maxilarelor i-a suprimat, pentru scurt timp, orice replică. Zoly se crispase, sub povara misterului. Se întreba ce gafă comisese, cărei amintiri îi răvăşise culcuşul. Dar nu, era altceva. Ceva mai straniu şi mai perfid decât pasul făcut din neştiinţă prin sanctuarul amintirilor cuiva: Precipitase unda subtilă a unei coincidenţe. Între visul lui, ieşit din banalitate prin repetare, şi angoasa Almei, care depăşise stupizenia prin varietate, exista un liant: centrala de apartament...

Când a simţit în toate fibrele estomparea emoţiei şi când teama de ridicol a cunoscut refluxul, Alma şi-a izgonit ghimpele. În rumoarea aşteptării, pigmentată cu fel şi fel de istorii (cu sau fără subiect medical), Alma căută complicitatea protectoare a lui Zoly.

– Of, urâtă găselniţă! câte locuinţe, atâtea bombe... Când am instalat Aristonul, nu mai pridideam cu telefoanele pe la cunoscuţii cu ceva experienţă în manevrarea trăsnăilor de încălzit cuibul. Hm! centrale... Am studiat şi eu cartea tehnică şi zău că m-am îmbuibat cu termeni ciudaţi, dar cuvântul "centrală" nu s-a iţit.

– Ei, da! corect ar fi... "cazan"! Să vă spun drept, urechii mele nu-i place cuvântul, prea se izbeşte omul cu gândul de fierătanii. Dar ce v-a pricinuit obiectul, centrală?

– O adulmecam din oră-n oră, mă îngrozeam când ploaia se izbea de coş, căutam pierderi de apă, filosofam teribil; mă gândeam că mă va sluji continuu de-a lungul iernii, iar într-o zi îşi va cere tributul. De la o vreme, şi-a extins ostilitatea - mă caută şi în somn! Mă visez la butoanele ei, prinzând posturi de radio. Alteori, o găsesc în casa veche de la ţară, cu ţevile trase prin duzi şi prin gutui. Am visat-o chiar revărsându-se peste alte obiecte; se tolănea în falduri, precum burduful acordeonului...

Zoly era fascinat de libertatea cu care Aristonul din visele pacientei se plimba şi se lăbărţa chiar, prin pomii curţii natale.

– Doamnă, strângeţi toate nălucirile într-un roman, într-o ficţiune! Scrieţi în preajma centralei, poate mai fumegă vreo idee, poţi să ştii? Daţi-mi un număr de telefon! Mâine, la ora 9, am să vă delectez cu pasaje din cartea tehnică. Am subliniat câţiva termeni robuşti, care ne reaşază pământul sub picioare, ori de câte ori însuşirile care ne decorează cu faima de a fi originali ne mai trimit şi pe la doctori.

– Oh, greu blestem originalitatea asta! Să nu poţi trăi fără a rumega o impresie... Orice flecuşteţ care-ţi pătrunde-n viaţă îţi precipită afectul, îţi absoarbe emoţiile, îţi subţiază pârghiile de rezistenţă...

Zoly îşi consuma tăcut stânjeneala. Nu primise numărul de telefon, dar savura un detaliu:

femeia nu-i ceruse în cheie protocolară povestea visului iritant. Îl tutuise din greşeală sau din pricina centimetrilor care o situau mai sus. Ce-ar zice dacă ar şti mai multe despre vechimea lui în "graţiile" lui Vulcănescu? N-ar fi ajuns la mostrele de sertralină doar prin stăruinţa unui vis, nici acela coşmar... Avea 39 de ani, un mănunchi de eşecuri şi pase depresive recidivante. Când tenebrele metafizicii îi alterau comportamentul, Zoly îşi căuta linia de echilibru în braţele vânjoase ale tehnicii. Studia, monta, demonta... Pentru el, poezia tehnicii era cu atât mai subtilă, cu cât era mai pregnant bunul ei simţ de a nu şi-o pretinde.

Pacienţii îşi priveau ceasurile şi posibilitatea ca doctorul să mai apară era amintită în glumă. De, vreun simpozion, vreo echipă de meseriaşi acasă... Puteai să ştii? Observând tonul renunţării din gesturile bărbatului, Alma se hotărî:

– Eu plec. Proastă organizare, halal sistem. Am ronţăit timpul aiurea... Mâine aştept firma, să-mi facă revizia la centrală. Ah, mă sugrumă emoţia... te pomeneşti c-am s-o visez râşnind cafeaua sau înlocuind aspersorul. Poftim cartea mea de vizită! la 9, la 3, sper să nu mă uiţi... Dacă o să învăţăm pe dinafară cartea aia tehnică, ne va bântui visele cu duioasă îndreptăţire, nu crezi?

– Da, posibil. Vă mulţumesc pentru invitaţie. V-aş întreba însă ceva: chiar sunteţi convinsă că aţi "ronţăit" timpul aiurea?

Alma cuibări într-un zâmbet regretul gafei şi primi strângerea mâinii cu tandră supunere.

ESTERA BĂLAN

Născută Colesniuc, la 1 mai 1967, în comuna Udeşti, jud. Suceava, a urmat în localitatea natală primele opt clase, în învăţământul obişnuit. Din acea perioadă datează primele întâlniri cu poezia. Îşi susţine examenul de admitere la Liceul sanitar cu profil BFT din Cluj, în perioada în care apar primele tulburări de vedere, în urma unei infecţii intraspitaliceşti care în numai doi ani îi reduce acuitatea vizuală la simpla percepţie a luminii.

Obţine bacalaureatul în 1985 la Arad. Acolo activează la cercul de literatură organizat pentru toţi liceenii oraşului, apoi urmează cursuri postliceale la Bucureşti.

Se angajează în Botoşani, ca asistentă medicală la Spitalul de urgenţă.

Scrie mai mult pentru sine şi câteodată dedicaţii pentru cei apropiaţi. Creaţiile îi apar în revistele ANR, cu doar câteva excepţii în alte publicaţi.

În 2007 ocupă locul întâi la festivalul Paşii Profetului, Secţiunea "Poezie". În 2008 este nominalizată la "Gala valorilor feminine" botoşănene. Înregistrează la Botoşani două albume de poezie din lirica mai multor poeţi şi un al treilea album împreună cu Valentin Bălan, devenit între timp partener de viaţă, cuprinzând poeziile acestuia. Recitările au apărut la radio şi TV.

Împreună cu soţul său şi cu jurnalista Carmen Moraru, iniţiază şi susţine Cenaclul Lampioane, unde nevăzătorii botoşăneni, în special tineri, îşi pot prezenta creaţiile artistice de orice fel.

Întâlnirile cu poezia se repetă în timp şi loc, uneori cu surprize.

Acrostih

Văluresc acorduri de poem,
Alintând un tărâm nestemat.
Lira arde-n sărut ne-ntinat,
Exalând iubire de poet.
Năiada cu-al ei mag peregrin,
Tulbură solfegii de tăceri,
Irizând pe game de mister,
Note tandre dinspre Lohengrin.

Cântec

Când primăvara aduce în mine prinos,
Cu jertfiri şi-nnoiri pe altare,
Eu înfloresc în tine frumos
Ca sărut arzând în felinare.
Te chem lângă şoapta din templul străvechi
Să-ngenunchem tăcerea-n sărut,
Să curgem în fiorul întâii perechi
Ascultând cântările din templul cărunt.

Cules

Ecouri de vară se-neacă în fum
Şi codrii duc zvonuri de verde-amurgit.
O crizantemă se leagănă-n drum,
În ritmuri blajine de vânt îmblânzit.
Se pleacă-un gutui în rod pârguit,
Prin el respiră tihnă universul...
Sub albastrul acesta molcomit,
Doamne, n-ai vrea să-ncetineşti culesul?

Iar mai târziu, când fulgi o să se cearnă,
Să nu mă laşi, în gând, să mă înnopt!
Ca să mă treci mai dincolo de iarnă,
Să mă culegi cu floarea mea cu tot!...

Deziluzie

Zidurile sunt căzute în propria lor umbră
Le simt zvârcolindu-se în tăcerea lacrimii.
Fuga, nălucă a neiubirii,
Transformă în stânci palma visătoare a nisipului.
Vin dintr-o singurătate plină de depărtări.
Iluzia păsării nu are aripi,
Îi simt zbaterile ţipând la curcubeu,
Ca la o redută ferecată.

Epilog

Să mă ţii de mână ca noaptea de lesă
Când iubirea ne numără piesă cu piesă
Iar verdele e dulce alin,
În mână se stinge al frunzei suspin.
Strivită iubirea se scurge-n potire
Şi plânge în păsări ecou de iubire.
Mi-e liniştea căzută sub pleoape,
Mă ţine în braţe de tine aproape!
Se-ascunde în palmă un zvon de final,
Sărutul se sparge în ţăndări de mal,
Tărâmul din mine cu iz hibernal
Mă duce tăcută spre alt areal.

Nuntă

Struguri plumburii au curs în vii,
Ca doi miri în ceasul tainei sfinte.
Şi dup'a orânduirii firi,
Bruma dalbă le-a ţesut veşminte.
Noi i-am cununat în templul toamnei,
Într-un rit edenic şi regal.
Cetini arse lăcrimau tămâie
Pe altarul nunţii, de opal.
A fost râu de ambrozii în pocale,|Pat de chihlimbar sub nuci răzleţi
Şi-a înnobilat întreaga vale
Vraja acelei nunţi între poeţi.

Paşii ce vin

Fluturi mari şi bezmetici ca o rostire confuză,
Îi simt pe mâinile goale, pe buze,
Mă ating cu aripile.
Îi aud izbindu-se de aşteptarea mea,
Tresar în izul de larvă.
Mă obosesc traiectoriile lor imprecise.
Seamănă cu un joc ce face ţăndări speranţa.
Lumina se scurge peste linişte,
Ascult paşii celui ce vine!

Rondel marin

Lăcrimau pe harpe şi viori,
Albatroşi în palid strai de-apus,
Când lucirea mării ne-a sedus
Cu un vals de taine şi fiori.

Lebedele ne cerneau de sus

Tăcerile ca salbe de ninsori.
Lăcrimau pe harpe şi viori
Albatroşi în palid strai de-apus.

Pe nisipul invadat de alge
Paşii se ştergeau aşa uşor…
Valuri, păsări şi catarge,
Sărutând ţărmul poemelor,
Lăcrimau pe harpe şi viori.

Rondel de cenuşă

Să nu-mi daţi vreun rest de la iubire,
Mi-ar părea aşa de indecent,
Când roze le aştern peste prezent
Şi trecut cenuşă din jertfire.

Nu-mi extrageţi iote din cuvânt
Mi-l lăsaţi în turnul de-nfrăţire!
Să nu-mi daţi vreun rest de la iubire,
Mi-ar părea aşa de indecent.

Să nu-mi smulgeţi aşchia din fire,
Curcubeul meu nu-i de sihastru!
Fie-mi gestul caldă răcorire,
Mir de nard în vas de alabastru.
Să nu-mi daţi vreun rest de la iubire!

Rondelul bobului de grâu

Un imn pentru bobul ucis
Îngână visele pâinii.
Picură geana luminii

Linişte pe-un zbor prescris.

Îmi trec degetele mâinii
Prin părul verii blond închis.
Un imn pentru bobul ucis
Îngână visele pâinii.

Fuioare de jar au încins
Rubine pe frunte de timp.
Iubirea se mistuie-n nimb.
Şi îngerii-n lire-au aprins
Un imn pentru bobul ucis.

Rondelul florii de cais

Plângea lumina stelară
Pe obrazul florii de cais.
Tu erai un Orion în vis.
Eu numai o stea polară.

Înger rătăcit de Paradis,
Simfonie dulce-amară,
Plângea lumina stelară
Pe obrazul florii de cais.

Rezonând, avea să doară,|
Disonanţa-n ramuri de cais.
Şi plesnind un mugure proscris
De-acea iubire selenară.
Plângea lumina stelară…

VALERIU BORŞAN

Născut în municipiul Galaţi, la 15 iunie 1967, clasele I-VIII le urmează la Şcoala pentru deficienţi de vedere din Buzău, iar Liceul sanitar în Vatra Luminoasă, Bucureşti. Devine asistent medical prin examenul de echivalare şi diploma aferentă. În Spania, a obţinut prin intermediul secţiei Institutului Cervantes de pe lângă universitatea din Salamanca, o diploma DELE (Diploma del Español como Lengua Extranjera), de nivel superior la spaniola vorbită şi scrisă.

Este într-adevăr un foarte bun vorbitor al limbii lui Lope de Vega după mai mulţi ani petrecuţi în principal la Bilbao. Scrie o poezie cu mare diversitate imagistică, dovedind un rafinat simţ lexical şi abilităţi speculative în plan lingvistic. Poemele au de asemenea parte de o perfectă stăpânire tehnică şi de jocuri graţioase de măsuri şi ritmuri, de rime neaşteptate. A câştigat două ediţii ale concursului Carmen Sylva.

Stare

E clipa asta între noi,
Eternă ca un veac bătrân,
Şi tu nu pleci, şi eu rămân,
Şi ea ne-ncearcă pe-amândoi!

Stă clipa asta ca un vers
Cu rima ruptă-n dreptul tău,
Şi eu mai am păreri de rău,
Şi ea ne chinuie pervers!

E clipa asta un pumnal
Cu ascuţiş dublat perfid,
Şi eu nu vreau să fiu lucid,
Şi ea ne-mparte criminal!

Stă clipa asta ca un chin
Rânjind tăişul ei lucios,
Şi eu nu ştiu să mor frumos,
Şi ea ne-njunghie din plin!

E clipa asta un abis
În care cazi la infinit,
Şi eu tot sper fără sfârşit,
Şi ea ucide ca-ntr-un vis!

Stă clipa asta repetat
Ca un ecou egal mereu,
Şi eu mai lupt cu eul meu,
Şi ea ne-ngroapă apăsat!...

Şi ninge

E vară şi ninge cu fluturi,
E noapte şi ninge cu stele,
Şi ninge la tine pe pleoape
Zăpada din visele mele.

E vară şi ninge prin parcuri
Cu flori risipite-n petale,
Şi ninge prin frigul din mine,
Surâsul plăsmuirilor tale.

E vară şi ninge pe ţărmuri
Nisip din clepsidrele sparte,
Şi-ţi ninge prin gânduri, iubito,
Cu tâlcuri şi slove de carte.

E vară şi ninge pe mare
Cu pânze de bărci şi corăbii,
Şi ninge lumina divină,
În păru-ţi, pe pomi şi prin vrăbii.

E vară şi ninge prin târguri,
Mirese la starea civilă,
Şi-i alb şi la mine pe braţe
De suflet şi trup de copilă.

E vară, mai ninge şi Teiul
Din crâng şi din versul cuminte,
Omăt de poveste aievea,
Nămeţi de aduceri aminte.

E vară şi ninge, şi ţie,
Ţi-e teama sa nu se termine,
Dar nu, căci va ninge pe credit,
Ninsoare din vara ce vine...

Miraj

Stau în zbor
Uimitor
Fluturi mari,
Şi-s bondari
Şi sunt flori
Şi culori
Sub ninsori.

E un mit
Tăinuit
Şi-s visări
Pană-n zări
Şi-i îmbăt,
Şi desfăt
Sub omăt.

Sunt păşuni
Verzi minuni,
Întinsuri
De păduri,
Şi livezi,
Hăt cât vezi,
Sub zăpezi.

Pun hotar,
Veri de jar,
Şi-i foşnit
Rămurit,
Şi-s boscheţi
Desueţi,

Sub nămeţi.

În mijit
Bobocit,
Prind puteri
Primăveri
Şi-s lăstari
Mugurari,
Sub gheţari.

Cresc prelungi
Toamne lungi,
Echinopt
Dat în copt,
Şi-s câmpii
Aurii
Sub urgii.

Elemente

Apă şi foc,
Cer la mijloc,
Aer şi lut,
Dinspre-nceput.

Vânt ancestral,
Ţărmuri sub val,
Bolţi azurii,
Astre făclii.

Munţi şi ninsori,
Ard printre nori;
Noapte şi zi,
Trec înspre-a fi.

Ploi de Potop,
Fulgere snop,
Sclipăt tardiv
Din Primitiv.

Câmp şi deşert,
Bulgăr inert,
Trece rotit
Spre Infinit.

Alb de zăpezi,
Hăuri cât vezi,
Gheţuri şi gol,
Rece pârjol.

Tuna primar,
Fără hotar,
Şi vin furtuni
Dinspre genuni.

Mări şi Abis,
Loc fără vis,
Drum fără chin,
Către Amin.

Soarele-Sus,
Luna s-a dus,
Soarele nu-i,
Stele haihui.

Mal şi talaz,
Cer de topaz,
Jar de nisip,
Duh fără chip.

Foc şi pământ,
Apa şi vânt,
Şi Dumnezeu,
Licăr spre eu…

Din tot de tot

Din loc în loc,
Din veac în veac,
Mai e noroc,
Mai este leac.

Din zor în dor,
Din ce în şi,
Mai pot să zbor,
Mai pot iubi.

Din când în gând,
Din vis în zis,
Mai trec un rând,
Mai schimb un scris.

Din şters în vers,
Din duh în cer,
Mai e de mers,
Mai pot să sper.

Din val în val,
Din an în van,
Mai vin spre mal,
Mai văd liman.

Din pas în ceas,

Din zaţ în drog,
Din ce-a rămas,
Mai pot să rog.

Din har în zar,
Din stol în gol,
Mai trec hotar,
Mai e ocol.

Din bob în bob,
Sublim Hazard,
Al sorţii rob,
Mai pot să ard.

Din scrum în fum,
Din noapte-n zori,
Mai este drum,
Mai urc la nori.

Din tac în tic,
Din vârf în cant,
Mai trec un pic,
Înspre neant.

Din hat în hăt,
Din lung în lat,
Mai e desfăt,
Şi mă mai zbat.

Din chin în vin,
Din râu în hău,
Mai mor puţin,
De dragul tău.

Din nul în par,

Pe sub decari,
Cumva bizar,
Mai tai şeptari.

Din doi în doi,
În veci de veci,
Un joc şi noi,
Cu mize reci.

Ca să uit

Am ucis repetat în amurg,
Primăveri ce veneau dinspre tine,
Eu călău şi tot eu dramaturg,
În sceneta dublării de sine.

Şi am ars, jar şi scrum, veri de foc,
Prăpădind în pârjol chiar şi marea,
Ca să-ţi fiu mistuit nenoroc,
Şi cenuşa să-ţi fie Chemarea.

Toamne coapte şi grele de pârg,
Am gonit de prin ani cu duiumul,
Negustor al aceluiaşi târg
Cu hazardul, cu zaţul şi fumul.

Am luptat biruind prin nămiezi,
Preschimbând sărbătoarea şi lerul,
În războaie cu boţi de zăpezi,
De pe frontul cu iarna şi gerul.

Am stârpit anotimpuri întregi,
Eu umilul şi eu arogantul,
Într-un joc ce n-ai cum să-nţelegi,

Căci pariul era chiar neantul.

Timpul tot să-l răpun am ştiut,
Mize sterpe la Roata cea Mare,
Doar un lucru să trec n-am putut:
Peste ceea ce-n veci nu-i uitare…

Beligeranţă

Azi vin la tine-n păr să sperii
Cu aripi multe de cocori
Căluţii albi ai primăverii
Zvâcnind a trap sub şei de flori.

Oştirea mea de miază-noapte
Va trece părul tău înot,
Şi-l va sorbi pe buze coapte,
Cu revărsarea lui cu tot.

Am să-mi mai chem în bătălie,
Cercaţi oşteni de catifea,
Armatele-ţi de păpădie
Să spulbere cu voia mea.

Într-un continuu vino-dute,
Soldaţii mei luptând din plin,
Împlântă steaguri pe redute,
La sud de gândul tău senin

Mă-ncurc ades printre liane,
Croindu-mi drum spre răsărit
Sedus de izuri diafane
Ce mă răpun la infinit.

E stare de beligeranţă,
Iar eu, cu gestul unanim
Şi fulminantă nonşalanţă,
Conduc jihadul meu sublim.

Prin labirinturi de mătase,
Tot caut vad cu frontul meu,
Spre orizonturi luminoase,
Spre tine şi spre Dumnezeu…

Sub latitudini de cosiţe
Şi relief suflat de vânt,
Meridiane de şuviţe,
Străbat planeta mea Pământ.

Sunt cel mai viu extraterestru
Căzut pe steaua mea în cer,
În cel mai captivant sechestru
La care-aş fi putut să sper.

Pe astrul cu război şi pace,
Acum e calm şi-mi pare rău,
Căci cel mai mult de fapt mi-ar place,
Mereu să mor în părul tău!

Vin poeţii cu lumină

Azi, cuvântul din poveşti,
Fuge iar în poezie
Ca să-ţi cânte şi să-ţi scrie,
Dulci poeme româneşti.

Murmurând a Făt-Frumos
Şi a basme cu Ileana,

Limba mea prea-Cosânzeana,
Are glasul mătăsos.

Bucium sfânt din seri pe deal,
Şi Luceafăr sus pe boltă,
Slova asta dezinvoltă,
Ni-i şi imn, şi ritual;

Şoapta-n plopii fără soţ
Dintr-un stih de-odinioară,
Limba noastră e comoară,
Prada prea-râvnind la hoţ;

Ea e prinţul din Levant
Îndrăgindu-şi vânătoarea
De mistreţ cu colţi ca zarea,
Cum sclipeau halucinant.

Toamna-n bob şi vara-n vânt,
Fân şi flori de romaniţă,
Ea, ni-i iarna pe uliţă,
Dar şi primăvara-n cânt.

Ea, ni-i zvon în graiul viu,
Partitura-n inimi treze,
Şi morfem la metereze,
Şi grafem Alecsandriu.

În menirea sa de-a fi,
Dinspre munţi şi până-n mare,
Limba noastră curgătoare,
Are punctele pe I.

Peste râul cel proscris,
Liniuţe de silabă,

Leagă sora Basarabă
De pământul interzis.

Prin scrisorile de drag,
Cum simţirea le aşterne,
Strofe susură eterne,
Şi se-aud păduri de fag.

Apă, lut şi foc şi cer,
Şi cu slova-n contopire,
Stau de-a pururi mântuire
Pentru tot ce-i efemer.

Pe cărarea dinspre Rai,
Vin poeţii cu lumină,
Şi se roagă, şi se-nchină
În biserica din grai…

Flori de tei mai cad foşnit,
Izuri răspândind letarge;
Zbor prin sute de catarge,
Limba ta e duh şi-i mit.

Ea, e însuşi Dumnezeu
Când ne-nvaţă rugăciunea,
Ea-i firescul şi minunea,
Iar acum şi versul meu.

CĂTĂLIN GAVRILIU

Născut în Bacău, pe 15 februarie 1968, îşi face studiile în oraşul natal, inclusiv pe cele universitare, la institutul de studii economice. În 1990, începe să-şi facă efectul, destul de agresiv, retinopatia pigmentară de care suferă. Lucrează totuşi între 1995-1998 că ziarist la Monitorul de Bacău, fiind apoi nevoit să se pensioneze pe motiv de boală. Nu mai poate să descifreze scrisul tipărit. Îşi învaţă fetiţa de aproape patru ani să buchisească, apoi să-i citească până la capăt cărţi întregi. Scrie la computerul neînzestrat cu vreun program special pentru nevăzători. Ca să reuşească, îşi obscurizează total camera pentru a nu avea nicio sursă supărătoare de lumină, fixează fundalul ecranului pe negru, iar semnele scrise pe alb, cu dimensiunea 24. Precarul restant vizual îl ajută să redacteze mai multe povestiri. A scris astfel trei microromane cu titlurile împrumutate de la numele personajelor: "Canel", "Ghiţă" şi "Enţu". Primul roman scris cu vocea electronică şi publicat în România îmi aparţine mie, dar e cert că cel dintâi roman sau nuvelă mai întinsă având la bază aceeaşi procedură îl are ca autor pe Cătălin Gavriliu. Este vorba de ultimul din cele trei menţionate. În anul 2001, la recomandarea mea, informaticianul Mircea Bucur din Focşani îi dăruieşte şi-i instalează un program de voce artificială pe calculator, eliberându-l definitiv de servituţi de altă natură în faţa demersului scriitoricesc. Numai că, de aici încolo, autorul se limitează la mici schiţe sau "tablete" cum le numeşte el, publicate pe diverse site-uri specializate. A câştigat ani la rând concursul de proză Carmen Sylva. În anul 2002, recăsătorindu-se, s-a stabilit la Timişoara. Este, fără niciun fel de obiecţiune cu putinţă la această afirmaţie, un profesionist al prozei, ca portretist, ca mânuitor al limbajului, ca tonus expresiv, ca desenator al nuanţelor, ca recrutor de personaje şi imagini din cotidian. Experienţa jurnalistică răzbate prin stilul prozei sale.

Din cauza dimensiunii lor reduse, redăm în continuare două schiţe ale lui Cătălin Gavriliu,

din perioade de creaţie diferite.

Cu drujba

Casa fratelui meu e ţuguiată între un depozit de fiare vechi Remat şi un cămin-pensiune al unei fundaţii de caritate din Olanda... e prea mişto subiectul ca să-l expediez în 500 de cuvinte, aşa cum mi-au cerut ăştia de la Capitolul 9 să-mi dimensionez tabletele cu care-şi fac pomană cu mine, Kamil, anonimul orb, trebuie să fiu şmecher şi să-i ţepuiesc până n-apucă să se prindă că-n realitate sunt un biet simulant existenţial. Ştiţi ce-au făcut dumnealor înainte de a-mi da verde la rubrica "e-taclale"? pur şi simplu m-au dus la oftalmolog, să probeze ăla că într-adevăr nu văd dincolo de pleoape, aparatele nu mint, de vampirismul biografic încă nu s-a prins nimeni în afară lui Narcis, prietenul meu cel mai bun. Doar el a avut cruzimea să-mi spună în faţă că-s epuizat ca inspiraţie, c-ar trebui să mă las de sportul ăsta atâta vreme cât nu mi se întâmplă nimic demn de a fi consemnat. Într-adevăr, toată ziua stau în casă şi ascult ziare la computerul meu vorbitor, uneori intru pe chat şi-o fac pe marele văzător, agăţ şi tachinez în draci gagicile, dar niciodată nu mi-a trecut prin minte să-i dau întâlnire vreuneia. Ştiţi ce-ar însemna asta? s-o rog pe nevastă-mea să mă ajute la adulter, s-o folosesc pe Paula, fetiţa mea din prima clasă, să-i încarc subconştientul ca după aia să mă usuce psihologul de bani cu tratamentul diferitelor ei complexe. Şi-aşa plânge cam mult la şcoală, tabletele astea sunt mărturii ale falimentului meu în ale documentării, punct forte altădată, dar să mă tângui după trecutul de ziarist liber, n-am niciun chef, a fost, gata, trebuie să port acum hainele de nevăzător tardiv în care m-am prezentat la Capitolul 9 cu proiectul meu, deocamdată i-am păcălit n-am absolut nicio idee în cap până m-or da afară, aruncaţi, rogu-vă, câte un subiect în pălăria mea, numele vostru o să-l trec pe zidurile respectivelor construcţii, la binefăcători...

Ei, da, şi zilele astea a venit ambasadorul Olandei în vizită la compatriotul său, să-i guste din ciorba fundaţiei, era ora prânzului, orfanele mâncau ca la carte în compania înaltului oaspete, când l-a apucat pe frate-meu să-şi taie Skoda cea veche în patru, s-o poată da peste gard, de obicei se întâmplă invers, nepoţii mei nu rezistă şi cară noaptea cuprul de prin motoare escaladând peretele despărţitor... (Nu. E prea mişto subiectul, iar maimuţica mă anunţă că-i la a cincea sută banană). S-a întâmplat ca-n mesajul Iuliei, ăla cu hotelul despre care a aflat de la bâzâitul elicopterelor că-i în flăcări: diplomatul a plecat în trombă, cu friptura pe jumătate mâncată, iar poliţia a survolat zona până ce-a văzut că şi ultimul şurubel a ajuns la fiare vechi. Firește că-l rugaseră mai înainte s-o lase mai moale cu zgomotul, dar frate-meu n-a vrut, fiindcă închiriase drujba şi trebuia să pice proprietarul s-o ia.

50 Plus

În oferta Lidl a săptămânii în curs mi-a atras atenţia un băieţel care, într-un halou sclipicios, făcea reclamă la bomboane de pom. "Gustul dulce al sărbătorilor", la nicio zi după ce-am pipăit-o la coaste pe Sfânta Paraschiva! Piraţii din Carpaţi, nu, dar ceilalţi, care cumpărând dvd-uri originale, ştim că Filantropica lui Nae Caranfil conţine o scenă picată la montaj: părinţii eroului serbează Crăciunul cu o anticipare de şase luni, de teamă că vremurile nemiloase cu pensionarii n-or să-i mai îngăduie.

– Ţi-e teamă că n-o să apuci vârsta respectivă?, m-a întrebat aseară o tânără, după ce i-am mărturisit că iau vitamine 50 plus de la Centrum Cardio ca să mă obişnuiesc de pe acuma cu noul prefix... Eram în Parcul Poporului, lângă Piaţa Traian, pe-o bancă unde mă depusese Astrid să poată fotografia în voie concertul Pragul de sus. Nu mă dau eu în vânt după muzici, aşa că am preferat să-mi fac gimnastica energetică de seară, cu o ieşire scurtă din trupa atletului. Ca o bunicuţă cu nepoţelul, mi-am scos bătrânul Nokia E5 să văd dacă mi-aţi mai dat like-uri şi, din când în când mai aruncam o privire înspre Cătălin, să n-o ia razna. Ticul lui Serafim m-a ajutat mult să-mi scot sportivul afară. Mişcările din Codul vindecării, nu mai mult, auzi?

Codul vindecării, da, cel din cauza căruia m-am despărţit de Marian.

Pesemne că sclipiciul ăsta a ademenit-o pe studentă. Alături micuţul tremura ca o piftie, la poziţia nr. 2, cu degetele ţintind regulamentar tiroida, eu cred că încercam a doua oară să-l sun pe fratele meu Cornel când s-a aşezat dumneaei. Poate că festivalul de folk ocupase toate celelalte bănci. N-am dat importanţă, până când nu m-a abordat direct.

– Şi eu eram ca el, la început, zicea arătând înspre Cătălin. Acum, ca dumneavoastră, am obosit. Oare nu există o pastilă, o vitamină şi pentru mine? 20 plus aş vrea să se cheme flaconul din care să iau una pe zi, nu toate deodată.

Nefiind străin de legendele urbane, înţelegând rapid semnele pe care prietena mea gheaţa mi le lăsa pe şira spinării, n-am avut încotro şi am stat de vorbă cu stafia. I-am spus că şi eu înghit hapuri care, culmea, au denumirea comercială "50 plus". Ca să nu răsucesc cuţitul, n-am mai amintit de folderul în care am început să strâng romane cu protagonişti cvintagenari precum condeierul lui Llosa.

Ea în schimb nu m-a scutit de amănuntele sinuciderii cu arsenic. Din dragoste neîmpărtăşită, firește. Până şi tremuriciul lui Cătălin s-a domolit în faţa acestui dram petrecut în noiembrie 1962, chiar pe această bancă.

– Când au venit părinţii să mă ia, atâta mai erau în stare să murmure: Vrem să-l vedem pe băiatul acela din cauza căruia s-a omorât fata noastră.

Apoi a venit Astrid cu o ceaşcă de vin fiert şi cu ideea de a mă fotografia cu Pragul de sus în fundal.

Acum e plecată la Lidl. Dinspre mine, pe listă are o pungă cu nuci de Macadamia. Până se întoarce, termin de spălat vasele din chiuvetă.

După un calcul aritmetic rapid, iau E5-ul şi o sun pe soacră-mea. O întreb dacă ştie de sinuciderea din Parcul Poporului, trebuie să fi avut aceeaşi vârstă cu dumneavoastră.

Da. Au fost colege de cămin, în anul întâi s-a produs tragedia. Era la Chimie, cu otrăvuri la îndemână.

– Şi cum arăta ăla pentru care s-a otrăvit?

– Ei, nimic deosebit. Un om ca toţi oamenii. Dar tu de unde ştii?

DIANA MONICA BUCIUMAN

Născută la 13 martie 1972 la Baia Mare, reuşeşte la examenul de admitere la Liceul de arhitectură şi construcţii din localitate. Dar vederea îi scade dramatic, obligând-o ca, după absolvirea a zece clase să se transfere la Şcoala pentru nevăzători din Arad. În mod inexplicabil şi revoltător conducerea acestei şcoli, în loc să o ajute să continue în clasa a XI-a prin eventuala susţinere a examenului de treaptă de atunci, a plasat-o la secţia profesională ca şi cum nu ar fi avut decât opt clase de şcolarizare. Revenită la Baia Mare, a fost nevoită să lucreze ca muncitoare în cooperaţia meşteşugărească.

A publicat numeroase poeme în presa din Maramureş, obţinând mai multe premii, inclusiv la concursurile naţionale ale autorilor nevăzători organizate anual. Locuieşte în satul Lăpuşel, comuna Recea, jud. Maramureş.

În anul 2007, la o imprimerie din Baia Mare, tipăreşte volumul de versuri "Suflet rănit". În prefaţa pe care i-o consacră autoarei, intitulată "O poetă a iubirii şi neliniştilor", Pamfil Bilţiu apreciază cu justeţe că "La Monica Diana Buciuman totul pare că se concentrează în actul de a scrie poemul. Livrescul, bucuria de a fantaza, jocul minţii agere, reveriile erosului cad copleşite de un simţ elegiac puternic şi de o neliniştе ce vine din adâncul existenţei sale".

Să nu te-nchini

Să nu-ţi faci chip cioplit din mine
şi nici ofrande-n nişe să nu-mi pui.
Din cupa frumuseţii-atât rămâne:
un răsărit lichid de măşti verzui.

Nu da acestui chip cioplit drept luciu
azurul ce se pierde în abis,
ci pierde-mă mai bine printre râuri,
să sângerez în coasta unui vis.

Consolatoare, o vopsea de zgură
va şterge în zigzag lumini de fluturi.
Se vor aşterne tainic peste gură
iertările ce mestecă săruturi.

Tandreţe

Ne vom privi cu sufletul de flori,
fără sfârşit vom prinde rădăcini,
în zorile nestinsei sărbători,
ce picură ca sâmburi de lumini.

Şi-n ape de oglindă neştirbită,
mereu tot mai aproape de cuvinte,
vom coborî iubirea ne-mplinită
cu sfeşnicul de lacrimă fierbinte.

Şi, picurând în pierdere şi-n oră,
vor asfinţi pe ţărmuri neîntoarse
cenuşile de vis ce mai devoră
din restul cărnurilor noastre arse.

Căci viaţa nu-i decât o ironie,
trădarea noastră pe un pumn de soare
zidită pe o arşiţă pustie
şi-atât cât poate duce fiecare.

Anonim

Nu te cunosc decât atunci când plângi
înveşmântat în flăcări, în lumini,
tresari muşcând din podul palmei stângi
râul de sânge presărat cu crini.

Şi ne visăm în noaptea de zăpadă
cum stăm pe maluri, păsări ce se zbat
sub lama care poate să ne cadă
pe al iubirii gât prea speriat.

Destin

Un amănunt ca o pedeapsă vie
două zodii ce adastă-n toamnă
Pe-o copie de flutur vineţie,
Un amănunt din toate mă condamnă.

Nepăsători destinului în care
ne azvârlise-n braţe omeneşte,
în miezul zilei înflorind de soare,
ciocnind fluidul vieţii în ferestre.

Noi ne iubeam cu-atâta-nflăcărare
în freamătul cuvintelor cernute,
era atunci un loc pentr-o cărare

Şi-un râu advers cu orizonturi mute.

Ne azvârleam prelungi, netemători
În undele-i atât de răsfăţate,
Purtam un vis de lacrimă cu flori,
Alunecos pe pleoapele curate.

De tine nu mai ştiu şi-i prea târziu,
s-a stins în mine vraja luminată,
lăsându-mă pe ţărmuri de pustiu,
crescând asemeni ierbii-nsingurată.

Îndemn

Iubeşte-mă, luceafăr şi tortură,
ocean bătut în cuie mari de flori
şi-n răstignirea toamnelor de zgură
presară iar câmpii de stea şi sori.

Iubeşte-mă, nebun, abstract de toate,
zvâcnind în limba toamnelor tocite
iubirea care-n glezne ne mai bate
ca un sonet de frunze învechite.

Iubeşte-mă, înmoaie-mă-n cuvinte
dând flăcărilor aripi de cristal
când lacrima ţi-o beau aşa fierbinte,
mai simt alcătuirea dintr-un val.

Îmi urcă-un fulger tresărind în piept,
ca brazdele săpate pe ogoare,
sub străveziul mării drumu-i drept,
să ne ucidem floare lângă floare.

Întrebări

De ce nu ai avut atunci putere
Să lupţi pentru iubire şi să speri?
Şi mi-ai întins doar poduri de tăcere,
Să îmi rănească pasul efemer?
De ce-ai crezut că vremea o să-ţi şteargă
Prezenţa mea din fiecare gând?
Şi-ai să revii în jungla lumii largă,
Nepăsător precum un vânt flămând?
De ce-ai trăit cu atâta-nverşunare,
Şi nu te-ai smuls din apriga-ţi risipă,
Când mai puteai salva de la-necare,
Din rostul tău poate înc-o aripă?

Scrisoare

Îţi scriu pe o petală de lună-njunghiată,
Cu aşchii de lumină desprinse din viori,
Când îngerul iubirii spre tine-ncet mă poartă,
Să îţi îmbrac fereastra privirii în culori.
De-o să mă-nchizi în vise, cu lacăte de tremur,
Îngemănate flăcări ne-or lumina sfioase,
În inimă stârnite fărâme de cutremur,
Când pietrele tăcerii de-un dor se lasă roase.
La masa nevăzută a timpului hain,
Când licăriri de clopot s-or afunda-n departe,
Vom închina, iubite, cu ceşti de aburi vin
Şi limbi de veşnicie vor ninge peste moarte.

CĂTĂLIN CONSTANTIN

Cătălin Marian Constantin născut la data de 10 septembrie 1980 în oraşul Găieşti, jud. Dâmboviţa, a urmat primele zece clase în localitatea natală, transferându-se, din cauza scăderii puternice a vederii, pentru ultimii doi ani de liceu, la Regina Elisabeta în Vatra Luminoasă. A absolvit Facultatea de Filozofie în anul 2007. Master în filozofie 2010. Profesor de Filozofie, Logică şi argumentare din 2008 până în prezent, angajat la Liceul Regina Elisabeta şi la alte unităţi şcolare din Bucureşti.

A publicat în Litera noastră şi în mai multe reviste literare, ocupând locuri pe podium-ul concursurilor organizate de ANR. Poemele selectate pentru prezenta antologie fac parte din volumul "Nebunia în limitele simplei raţiuni", aflat deocamdată în manuscris.

Dublul

Nu l-am văzut niciodată,
însă o voce stranie,
ca dintr-o cochilie,
îmi vorbea prietenește:
"Notele de plată ale dezastrului vor fi trecute în seama mea".
Prezența lui era înspăimântătoare,
dar, după ce pleca,
eram izbăvit,
deși îl știam acolo,
ieșit ca un fum din pământ,
ținându-mi urma ca un Cain cu privirea tăcută și grea.
Pândea o clipă de singurătate
să-mi geamă-n timpane:
"păcătuiește, iubește și păcătuiește,
nu rezista vreunei ispite,
sunt dulci ca cireșele coapte".
Așa l-am lăsat să mă poarte
prin cele mai negre vicii
și-n cele mai crunte păcate,
eram fericit și pios
ca un câine fără stăpân,
turbat de plăceri stilizate.
Astfel îi mai îndepărtam umbra
și nu-i mai simțeam apăsarea.

Ani 33

Poate de aici începe pustiul
- nu mi-au mai rămas decât duhul răzvrătirii și umbra -
înainte-mi sunt deschise doar perspectivele morții și ale sălbăticirii;
de atâta schimbare la față nu îmi mai recunosc propriul chip,
de prea multe ori m-am lăsat însoțit de nimic.

Am trepanat literele pentru a scoate din ele spiritul,
pe coşul pieptului silabele mi-au ieşit ca un fum
vibrând intensităţile atâtor idealuri
şi am coborât în destule infernuri ca să
ştiu totuşi prea bine că din damnare nu se poate scăpa.
N-am să-mi îmbrac cămaşa de forţă pentru a fi mântuit,
nu pot crede în nimic altceva decât
în ceea ce nu a fost încă rostit.
Câte căutări n-am încercat să găsesc cuvântul
acela cu ajutorul căruia poţi să pui mâna pe Dumnezeu,
pe acel dezertor care ne-a creat!
Am tot încercat să-L aduc legat la Judecata de Apoi
şi să-L întreb de ce ca un fugar stă ascuns
şi de ce nu se lasă prins în sfârşit,
de ce în sinea mea Sisif
n-are să îşi lepede vreodată povara.

Pelerinaj în neant

Luna nu mă aude, atât de aproape am trecut
pe lângă iubire şi pe lângă mormânt, Axis mundi s-a frânt.
Nu ştiu de când a început, de unde golul şi-a făcut simţită prezenţa.
Blestemată îmi fie nebunia, blestemate cuvintele şi limba,
întotdeauna am tânjit într-acolo unde nu mai poate urma decât căderea.
Îmbrăcat în veşmintele aerului , alungat, tot mereu alungat,
părăseam fără prea multe regrete locurile în care fiinţa mea s-ar fi aşezat,
alergând după alte şi alte himere.
Întotdeauna era un început, niciodată nu am întârziat mai mult
într-un nou abis decât o seară, oricât de mult promitea paradisul,
chiar dacă niciunde nu se mai vedea vreo lumină născând.
Spre ce această fugă fără capăt, încotro gândul absurd m-a mânat,
Trec zile fără soare şi ceasuri şi fără a privi spre înalt.
Cabotin până şi în deznădejde şi în disperare
sărăcesc de tot ce ochii mi s-au bucurat,

nu îmi mai pot găsi mântuirea nici măcar în desfrâu şi-n păcat.
Nici un drum spre nezărita împăcare,
mereu aceeaşi secătuială, acelaşi morb,
nu mi-am putut imagina atâta ne-culoare, visele îmi sunt acrite cu borş.
Haimana care ştie ce-i rostul, nevoiesc după speranţă, vlăguit,
cum o muscă-n zilele de iarnă caută să se ascundă de frig.

Tat tvam asi

Câţi ani, câte zile de când rătăcesc
prin cele mai întunecate tenebre,
fără să fi ştiut vreodată încotro,
străzile toate mi s-au întins la picioare,
am hoinărit ca un derbedeu.
Vânând iluzii şi stele polare,
călăuze pe tărâm neumblat
nici de om şi nici de Dumnezeu,
pe aici se plimba dracu' când a înţărcat.
Un singur om mi-a rămas străin,
doar pe unul nu l-am cunoscut,
de câte ori l-am întâlnit
m-au lătrat câinii şi m-au gonit.
L-am urmărit în zadar,
mi s-a ascuns sub toate chipurile îndoielii
aruncându-mă în prăpăstii,
în negre dezastre şi disperări,
vizitiu pe drumul pierzaniei.
Să fiu eu căutarea aceasta,
Acest pumn de întâmplări nebuneşti,
sau toate aceste imagini
sunt oarbe iluzii livreşti.

Cererea de internare non-voluntară

Culoarea unui lac industrial îmi păta amintirile,
păsările treceau gălăgioase, când, fără voia mea parcă,
am intrat împins de ceva nevăzut în camera de gardă de la Bălăceanca.
De pe uşă aflasem că îmi trebuie o cerere de internare non-voluntară
dacă doresc să vorbesc cu cineva.
Aşa că am întocmit în grabă o hârtie
şi m-am prezentat unei doamne cu halatul alb
care, din primul moment, a început să strige:
"suntem la nebuni aici, zici că suntem la nebuni, ce e aici"!?
Mi-am văzut pentru o clipă zâmbetul oglindit în Lacul Plumbuita.
Cerul se despărţea de pământ,
Nervii s-au întins ca nişte corzi de vioară,
sferele cântau asemeni unui ţambal scos din minţi,
dirijorul nu era niciunde, totul în jurul meu se-nvârtea.
Cu un gest blând de copil, am rugat-o frumos să ia loc pe canapea,
să tragă adânc aer în piept şi să se liniştească.
"Insist să-mi luaţi în serios cererea".
Se pare că nu m-a auzit - urla spasmodic.
Am fost nevoit să plec, păşind încet, şi apăsat, am ieşit pe poarta spitalului,
Un rictus expansiv mi se cristaliza pe faţă,
căci, ce curios, după o asemenea întâmplare,
cred că, totuşi, cererea mi-a fost aprobată.

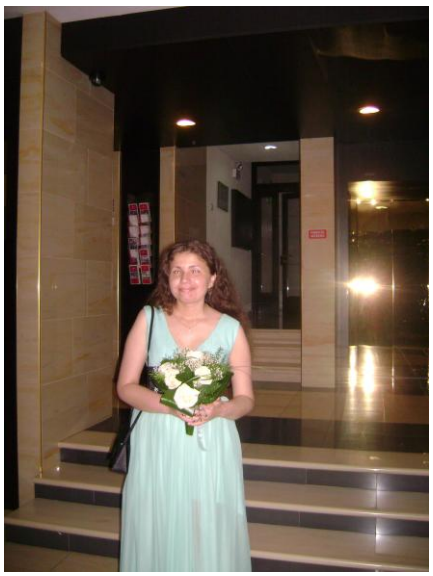

IOANA ALBU

Ioana Diana Albu s-a născut în data de 9 ianuarie 1981 la Alba-Iulia. Fiind nevăzătoare din naştere, este înscrisă din prima clasă la Şcoala pentru deficienţi de vedere din Cluj. La scurt timp se mută cu întreaga familie în acest oraş. Manifestă înclinaţii artistice încă din timpul liceului publicând câteva proze fantastice în revista şcolii. Îşi ia bacalaureatul în anul 2000, iar în toamna aceluiaşi an se înscrie la Facultatea de litere din cadrul Universităţii Babeş-Bolyai, secţia română-engleză, pe care o absolvă în 2004, ca şefă de promoţie. În vara aceluiaşi an se angajează ca profesor preparator la Liceul pentru deficienţi de vedere din Cluj, unde lucrează şi în prezent. A continuat să scrie povestiri fantastice şi onirice, participând la cenaclul Mihai Codreanu organizat de Asociaţia nevăzătorilor filiala Cluj şi la concursul de creaţie literară "Paşii profetului". În 2010, publică la editura Limes volumul de debut "Dincolo de umbră", alcătuit dintr-o colecţie de şapte nuvele, care combină literatura onirică cu cea fantasy. Lumea creionată în povestirile autoarei amestecă feericul şi coşmarescul, frumuseţea fragilă şi angelică cu grotescul, în cele din urmă, lumina şi umbra. Dar umbrele nu pot să înnăbuşe aspiraţia spre lumină, spre depăşirea universului întunecat, în felul acesta explicându-se titlul volumului. Această aspiraţie spre lumină şi spre eliberarea din tenebre este comună, de fapt, personajelor principale, în genere feminine, care populează aceste proze şi este liantul ce-i dă volumului unitatea sa tematică. Pot fi recunoscute în proza Ioanei Albu influenţe din marii autori anglo-saxoni de scrieri fantasy precum George MacDonald, Clive Stable Lewis, Tolkien, Lovecraft. În prefaţa volumului, Ion Podosu caracterizează relevant scrisul şi universul autoarei: "Ioana Diana Albu cultivă, în povestirile sale, acel fantastic care se apropie de miraculos, de fabulos (prezent în basme, poveşti, legende, mituri, epopei etc). Acest tip de fantastic se caracterizează prin apariţia bruscă a unui element misterios, inexplicabil, care perturbă ordinea firească a realităţii stârnind neliniştea sau chiar groaza

personajelor, care încearcă să înţeleagă ce se întâmplă".

Din volumul "Dincolo de umbră", redăm povestirea "Dargaard".

Dargaard

Luminile hotelului sclipeau la marginea şoselei care venea de undeva din necunoscut şi care nu ducea nicăieri. Mersese o vreme pe şoseaua aceea, fără să ştie de unde venea şi cum de ajunsese acolo. Era o noapte întunecoasă, fără stele, dar ferestrele luminate ale hotelului singuratic, în loc să-i trezească speranţa că, în sfârşit, călătoria ei se terminase, o umpleau de groază. Ştia, fără să-şi dea seama lămurit de unde, că, atunci când luminile hotelului se aprindeau, ceva neînchipuit de rău se petrecea înăuntru.

Se opri câteva clipe la marginea şoselei pustii şi privi neajutorată în noapte.

– Andi, auzi o şoaptă, undeva în spatele ei.

Tresări violent şi vru s-o ia la goană, dar cea care vorbise o prinse de braţ şi, în lumina slabă care venea de la becurile hotelului, o recunoscu pe sora lui Erik.

– L-au luat şi pe el, continuă aceasta, încleştându-i braţul. Se zice că e acum ca un fel de şef al lor.

Andi vru la început să ţipe, apoi o durere surdă îi sfâşie sufletul şi începu să plângă în hohote. Cei care puseseră stăpânire pe hotel răpeau oameni, pe care îi făceau să devină asemenea lor, iar aceştia li se alăturau mai apoi şi rămâneau acolo, fără vreo nădejde de a mai putea scăpa vreodată.

– Ce sunt oare? întrebă ea fără rost. Or fi vampiri?

– Nu ştiu, răspunse sora lui Erick, dar tu trebuie să-l salvezi de acolo, să-l aduci înapoi.

– Eu? întrebă Andi, ar putea să mă prindă şi pe mine şi să mă omoare...

Dar îşi dădu seama că viaţa ei fără el nu mai avea rost şi că trebuia să fie şi ea acolo unde era el, chiar dacă asta însemna moartea sau ceva mai rău. O îmbrăţişă pe sora lui Erick şi, după câteva clipe de şovăire, se îndreptă spre poarta hotelului.

Ajunse într-o curte pustie, luminată de câteva neoane, apoi se îndreptă spre uşa masivă care dădea în holul hotelului şi intră.

Lumina puternică o făcu la început să se simtă dezorientată. Privi cu teamă în jur şi observă că la recepţie nu era nimeni, iar holul spaţios era la rândul lui pustiu. Cu inima bătându-i nebuneşte, începu să urce în vârful picioarelor scările care duceau la etajul întâi şi, întrebându-se unde avea să dea de ei şi cum trebuia să se apere, se apucă să-l cheme, mai întâi în şoaptă, apoi începu să-l strige, îngrozindu-se de ecoul pe care îl stârneau cuvintele ei în clădirea goală.

La început auzi un hohot oribil de râs, undeva pe coridorul dintre camerele de la etajul întâi şi o uşă trântindu-se cu zgomot, apoi începu o hărmălaie infernală de ţipete şi râsete şi Andi se simţi apucată de mai multe mâini care o târau pe scară în sus. Abia peste câteva clipe le văzu în lumina

necruţătoare a neonului chipurile bestiale, lipsite de orice expresie, animate doar de o sete animalică de sânge. Le văzu braţele palide şi zdrelite şi hainele în zdrenţe. Erau oameni pe care nu-i văzuse niciodată, cărora nu le făcuse niciun rău, totuşi acum o trăgeau pe scară în sus şi-i rupeau hainele, vrând s-o omoare. Îl văzu apoi pe el, şi îşi dădu seama că râdea mai tare decât toţi şi că părea să le fie un fel de leader.

Îl privi uimită, încercând să găsească pe chipul lui o urmă a dragostei de altădată sau măcar milă, dar ochii sticloşi reflectau aceeaşi sete de a ucide şi aceeaşi lipsă de inteligenţă care-i reducea pe toţi la o hoardă de animale de pradă. Începu să se zbată, dar îşi dădu seama că erau prea mulţi şi prea puternici. De ce venise oare aici dacă ştiuse că nu avea nicio şansă să-l salveze? Dar orice întrebare era zadarnică şi apoi văzu că i rupseseră hainele şi le simţi dinţii intrându-i în carne şi o durere surdă, amestecată cu o oarecare plăcere erotică.

Următorul lucru pe care-l ştiu apoi, era acela că ajunseseră undeva la etajele superioare şi ieşiseră pe o terasă luminată slab de un neon fluorescent. Răcoarea nopţii îi făcu bine şi îi dădu puterea să se smulgă din mâinile lor. Avea răni pe tot corpul şi sângera, dar se simţea bine, însufleţită parcă de o forţă nouă, izvorâtă din aerul rece şi din şoaptele vântului care-i mângâia faţa. Observă apoi că cineva necunoscut îi pusese în mână un vas de porţelan plin cu o apă sidefie, şi, fără să se gândească prea mult la ceea ce făcea, începu să-i stropească cu apa din vas pe cei care încercau s-o ţină imobilizată şi s-o muşte. Andi văzu cu surprindere că, de îndată ce erau atinşi de apa sidefie, pe chipurile vampirilor se petrecea o schimbare radicală, iar expresia animalică dispărea, fiind înlocuită de o uimire îngrozită.

– Ce caut eu aici? auzea şoptindu-se peste tot în jurul ei. Cum am ajuns cu toţii în locul ăsta afurisit?

Simţi cum puterile o părăseau iar şi, cu o ultimă sforţare, îl stropi cu apa miraculoasă şi pe conducătorul hoardei, care se trezi din transă cu o tresărire violentă şi alergă spre ea cu ochii umeziţi de lacrimi.

– Andi, tu eşti? Cum am ajuns aici? Eşti bine?

O luă în braţe şi ea îşi lăsă capul pe umărul lui. Era obosită şi voia să doarmă. O sărută pe frunte şi pe faţă, murmurând cuvinte fără şir, însă Andi se gândi că era prea târziu, că veninul lor îi intrase în sânge şi că era pe cale să devină ea însăşi un vampir. Nu vedeau oare nici unul din ei hainele sfâşiate şi rănile de pe corpul ei?

– Să plecăm de aici, spuse cineva, şi Andi se simţi purtată pe braţe în jos pe scări. Îşi dădu seama că ajunseseră la parterul hotelului, apoi că ieşiseră în curte şi mai apoi pe şoseaua pustie şi întunecată unde îi aştepta sora lui Erick.

Ar fi vrut să le spună s-o lase acolo, să plece fără ea, ar fi vrut să le atragă atenţia asupra rănilor şi a privirii ei rătăcite, oare de ce nu observa nimeni nimic?

Se simţea însă prea slăbită şi tot ceea ce putea face era să-şi lase capul pe umărul lui şi să spere că măcar el o să-şi dea seama că purta în braţe un vampir şi să încerce s-o salveze, aşa cum făcuse ea cu ei.

Se trezi din coşmar şi se ridică din pat tremurând convulsiv. De când plecase el avea coşmaruri în fiecare noapte, dar nici unul nu fusese atât de viu sau nu era aşa... se înşela... Multe coşmaruri fuseseră la fel de vii şi aveau o putere de a o impresiona cu mult mai mare decât visele frumoase. Întinse mâna spre măsuţa unde se afla telefonul mobil, cu gândul prostesc de a-l suna să vadă dacă totul era bine. Fireşte că era totul bine, îşi spuse mai apoi cu un zâmbet amar. La ora asta el dormea liniştit, iar dacă ar fi îndrăznit să-l sune, ar fi riscat o ceartă destul de urâtă şi poate că ar fi spus despre ea că era nebună. Se aşeză pe marginea patului, ţinând încă mâna întinsă spre măsuţă câteva clipe, apoi o lăsă să cadă inertă în poală.

Închise ochii pentru câteva clipe şi încercă să şi-l aducă aminte, sperând că imaginea lui o să alunge umbrele care păreau să se năpustească asupra minţii ei. Era înalt, cu părul puţin lung şi acea privire fascinantă a actorului Brandon Lee, care-l interpretase pe Erick în filmul Corbul, la filmările căruia îşi găsise în cele din urmă moartea. De fapt, din pricina asemănării cu actorul, prietenii îi spuneau Erick, iar ea se obişnuise într-atât cu acest nume, încât, dacă ar fi trebuit să-l strige pe numele său adevărat, i-ar fi trebuit câteva clipe să şi-l amintească. Dacă la început o atrăsese la el asemănarea stranie cu starul american, acum, după ce trecuse mult timp de când se văzuseră ultima oară, îşi dădea seama că nu mai era în stare să şi-l amintească altfel decât sub chipul lui Erick din Corbul, că imaginea lui începuse să se estompeze, lucru care, în întunericul camerei, părea s-o copleşească, s-o umple de o disperare necunoscută, care i se strecura în suflet asemenea unui vânt îngheţat de iarnă.

Se lăsă pe spate şi deschise ochii, dar tresări violent şi se ridică imediat în picioare. I se păruse, ca într-un joc morbid al imaginaţiei, că-l vede pe Erick undeva în colţul camerei, dar imaginea lui era cea răsărită din coşmar, aceea de vampir cu faţa şi părul năclăite de sânge.

Înjură în gând, o înjurătură vagă, fără o adresă anume şi îşi aduse aminte de viaţa ei de până atunci şi de înclinaţia ei spre reverie, de dorinţa nelămurită de a vedea dincolo de lucrurile din realitatea imediată, de a visa la nemărginire, asemenea romanticilor. Pe de altă parte, visele nocturne o atrăgeau, şi vedea în ele fragmente ale unei lumi de dincolo care i se dezvăluia pentru câteva clipe sufletului cufundat în somn, fragmente pe care ea le ţesuse în jurul ei ca o pânză de păianjen, care acum o prinsese în plasă şi nu-i mai dădea drumul. La început, lui Andi prizonieratul în lumea ei proprie i se păruse plăcut, dar de când îl cunoscuse pe el şi îşi dăduse seama că de fapt, până în acea clipă nu trăise cu adevărat, că îşi irosise viaţa de pomană, începuse să urască lumea aceea ţesută din vise şi alimentată cu imagini din lecturile ei. Însă, dacă ea voia să se elibereze cu orice preţ din capcana propriei imaginaţii, se părea că şi lumea pe care o trădase se răzbuna pe ea, trimiţându-i în

fiecare noapte coşmaruri îngrozitoare, care reuşeau uneori să-i strice dispoziţia pentru întreaga zi care urma.

Şi, pentru că visele urâte au câteodată o parte fascinantă, pentru că durerea, frica, suferinţa trezesc în om o atracţie stranie, Andi începu să-şi aducă aminte, cu un fel de plăcere sadică, amănuntele coşmarului său. Se gândi că hotelul era de fapt una dintre clădirile cele mai misterioase şi mai fascinante pe care le văzuse şi îşi aminti că deasupra uşii de la intrare era o reclamă scrisă cu litere luminoase, care sclipeau palid în întuneric. Oare ce scria? Nu îşi aminti imediat, dar făcu în gând o paralelă oarecum nostimă între coşmarul ei şi melodia celor de la Eagles, "Hotel California", în care era vorba despre nişte prizonieri de bună voie.

Îşi simţi gâtul strâns ca de o menghină şi în ochi înţepătura unei lacrimi. Oare unde ajunsese? Începea să înnebunească? Şi, la urma urmelor, ce importanţă avea un vis caraghios, când peste câteva zile avea să-l vadă?

Atunci îşi aduse aminte că pe uşa hotelului din vis scria "Dargaard".

Curios şi cam fără sens, se gândi ea. "Mai bine ar fi scris "Lăsaţi orice speranţă ...", dar şi asta e tot la fel de aiurea". Dargaard era numele unei formaţii de muzică medievală, care probabil că se inspirase dintr-o legendă, reală sau fabricată de ei, conform căreia Dargaardul era o lume subterană, ceva asemănător Walhallei lui Odin, dar cu un iz mai sumbru, de mormânt îngheţat, acoperit de zăpadă. În sfârşit, Andi se decise că nu mai merita să se gândească la asta şi îşi spuse că ar fi mai bine să adoarmă la loc, decât să vegheze tot restul nopţii şi a doua zi să nu poată să se concentreze la nimic, din pricina oboselii.

De data asta se afla într-un loc fermecător. Era seara în amurg, pe malul mării, o mare stranie şi necunoscută, şi privea dusă pe gânduri la zarea în care se mai vedea încă o lumină slabă. Aerul era răcoros şi o învăluia mirosul mării, un miros aspru şi plăcut în acelaşi timp. Era vrăjită şi se simţea aproape fericită în acel amurg necunoscut, şi acea lume străină. Totuşi, îşi desprinse ochii de pe cerul albastru întunecat şi privi spre stânga. Văzu că pe malul mării, undeva în spatele ei se ridica un sat ciudat, cu căsuţe cu acoperişurile ţuguiate, ale cărui lumini sclipeau jucăuş în noapte.

Apoi, de undeva din vânt, din foşnetul valurilor, din noapte se auzi vocea aceea suavă, fermecătoare şi oribilă în dulceaţa ei:

– Toate astea pot fi ale tale, murmură vocea de pretutindeni, învăluind-o parcă într-o răcoare şi un parfum necunoscut, care-i amorţeau simţurile. Poţi rămâne aici. Îţi place, nu-i aşa? Sufletul tău tânjeşte după singurătatea nopţii, plânsul vântului şi şoaptele mării...

– Nu, şopti Andi, căreia, fără vreo explicaţie începuse să i se facă frică. Nu... Blestemată să fie lumea asta, care... care-mi ia minţile...

Dar vocea continuă pe acelaşi ton, amestecând promisiunile cu ameninţările.

Nu-şi dădu seama când începuse să ţipe, dar la început îi spuse numele într o şoaptă de copil

temător, numele lui real, apoi urlă, amestecând strigătele animalice cu imprecaţiile cele mai abjecte la adresa acelei voci care o ispitea. Atunci marea, noaptea şi satul, şi, mai ales, vocea insinuantă pieriră şi rămase numai ţipătul ei într-un vid fără margini.

Era seară când autobuzul opri în staţia aglomerată. Pe Erick îl asaltă întâi zgomotul oraşului, apoi luminile, apoi mulţimea de chipuri anonime care se înghesuiau în staţia de autobuz printre bagaje, cărucioare de copii şi maşini mici, parcate în dezordine.

Ce plicticos e să stai într-un oraş aşa de mare, se gândi el, în timp ce-şi căuta sacoşa verde în mormanul de bagaje. Tocmai când începuse să se enerveze, reuşi s-o găsească, apoi se îndepărtă de autobuz şi începu să caute cu privirea prin mulţime. N-o văzu la început, şi n-ar fi recunoscut-o poate. O descoperi în cele din urmă, stând retrasă, puţin mai departe de autobuz. Nu se schimbase cu nimic în cei doi ani de când n-o mai văzuse, ba chiar pusese câteva kilograme în plus, însă ceea ce îl nedumerea era expresia stranie, un amestec între visare şi concentrare în acelaşi timp. Nu ştia de ce, dar Andreea i se părea o străină care îl fascina, dar îl şi îngrozea, îl atrăgea şi îl respingea deopotrivă.

Cum s-a schimbat în halul ăsta?, se întrebă el cu un fior de surprindere amestecată cu repulsie, dar şi cu un grad destul de mare de plăcere. Totuşi nu îşi dădea seama de unde provenea schimbarea, ce anume în înfăţişarea sau privirea ei n-ar fi trebuit să fie acolo. Andreea părea învăluită într o lumină de vis, într-o aură sumbră, din altă lume.

Se gândi că ar fi fost mai bine să nu fi venit, dar necunoscuta stranie întinse mâna spre el şi-l atinse şi, dus parcă de un vânt care-l purta fără voie şi-i dezgheţa parcă sufletul, o cuprinse în braţe, iar vântul cald al serii îl purtă mai aproape de ea şi, vrăjit, ca în transă sau ca şi cum ar fi visat, o sărută.

O să închei aici povestea, cititorule, chiar dacă sărutul din final pare neverosimil, şi chiar dacă un happy end este considerat a fi de prost gust, dar prefer să scriu o poveste proastă, mai degrabă decât s-o închei cu despărţirea celor doi sau cu evadarea lui Andi în vis şi nebunie. Nu ştiu cine e Andi... Ar putea fi o ipostază a mea, pură şi adolescentină, ar putea fi oricine altcineva, dar mă bucur că, măcar în parte, am reuşit s-o salvez. Şi eu am fost pusă în situaţia în care trebuia să aleg între lumea interioară a fantasmelor, lume de o frumuseţe stranie, de altfel, şi viaţa reală. Din păcate, cititorule, cea care te priveşte prin gaura din hârtie a ales prost şi s-a îndrăgostit de fantasmele care au dus-o în cele mai negre adâncimi ale infernului, dantesc sau de altă factură, nu contează. Totuşi, dacă pentru mine e târziu, măcar fata pe care am lăsat-o sărutându-se într-o staţie de autobuz îi va mulţumi poate celei care a scris despre ea. Şi acum, pentru că am început să bat câmpii, o să trag oblonul peste gaura din hârtie, aşa că n-o să-mi mai vezi chipul şi o să închei de tot povestea.

RADU VASILE

S-a născut la Constanţa, la 14 iunie 1983. Medicii i-au dat puţine şanse de supravieţuire, remarcând şi severa sa deficienţă vizuală congenitală. A scăpat însă cu viaţă şi, la vârsta adecvată, a fost înscris la Şcoala pentru deficienţi de vedere din Buzău. La 14 ani, datorită rezultatelor bune la învăţătură, a fost selectat, împreună cu alţi trei colegi, să participe la un curs de folosire a calculatorului ţinut de Fundaţia cartea Călătoare. La 17 ani s-a decis să devină programator, cu toate că liceul avea un profil umanist, iar matematicii îi era rezervată o singură oră pe săptămână. Decizia tânărului a fost susţinută de faptul că Marin Eana, directorul de atunci al şcolii de la Buzău, a organizat laboratorul de IT, numindu-l pe elevul R. V. laborant, însărcinat cu educarea în IT a celor mai mici. În încercarea de a găsi o facultate în care să studieze programarea, a constatat că mai toate centrele universitare refuzau să-l primească pentru simplul fapt că era orb.

În cele din urmă, Facultatea de matematică şi informatică din cadrul Universităţii Ovidius Constanţa, după o examinare în plus faţă de cea oficială, l-a acceptat la concursul său. A dat examenul şi a intrat cu 9'44 la această facultate. Pe parcursul studiilor s-a situat între cei mai buni cinci studenţi. În 2004, îşi ia certificarea Cisco Fundamental Java Programming, terminând în trei săptămâni un curs de trei luni.

În timpul facultăţii a dezvoltat diverse colaborări cu firme din domeniul în care urma să lucreze. Datorită activităţii în cadrul proiectelor sale, Cisco Systems INC. A decis să-i acorde în 2005 unul din cele cinci premii internaţionale oferite de campanie, "Against all odds", premul decernat public într-o ceremonie la Valencia. În acelaşi an, datorită rezultatelor deosebite în facultate, este invitat să participe la o Academie de vară în Muntenegru, la Petrovac, Academie susţinută de Universitatea din Erlangen, Germania. La aceasta participau studenţi şi profesori din

mai multe ţări. Academia avea trei cursuri: Generarea şi distribuţia curentului electric, Metode numerice pentru ingineri, Termodinamica fluidelor. A participat la Termodinamica Fluidelor cu o prezentare despre "Derivarea legilor de conservare pentru masă, timp şi energie în cazul curgerilor vâscoase".

Între 2005 şi 2006, la cumpăna dintre ani îşi pierde şi ultimul rest extrem de slab de vedere.

În 2006 a absolvit facultatea cu o lucrare de licenţă în matematică: "Grupul Galois al unui Binom de forma x^n-A şi aplicaţii".

S-a angajat la o primă firmă de dezvoltare soft unde a dezvoltat programe de inventariere şi etichetare de bunuri. Aceste softuri aveau o componentă nouă, lucrul cu PDAuri. Se excludea astfel riscul introducerii de date greşite. În acelaşi an, 2006, a abordat două mastere: primul, "Informatică teoretică", era susţinut de Şcoala normală superioară Bucureşti din cadrul Institutului de matematică al Academiei Române. Al doilea master, "Managementul informatizat al proiectelor" era susţinut de Facultatea de cibernetică, statistică şi informatică economică.

La acest al doilea master, a fost refuzat la concurs pe motiv că e nevăzător. A trebuit să ajungă până la ministerul educaţiei pentru a putea fi admis la concurs.

Din cauza serviciului însă, la primul master a renunţat după un semestru. Tot în acest an, Pentru prezenţa şi activitatea din proiectele USAID, Ambasada Americii îi oferă titlul de Cel mai activ om din cadrul proiectelor USAID şi, ca premiu, un laptop în valoare de 8000 RON şi încă 900 de dolari pentru a-şi achiziţiona un program JAWS.

Asociaţia Nevăzătorilor, la sărbătorirea centenarului său, îi acordă premiul de excelenţă pentru întreaga activitate în IT.

În 2007, din motive neevidente, prima firmă la care lucrează în Bucureşti îşi suspendă activitatea, iar Radu Vasile se transferă la o a doua firmă.

În martie 2008, devine consilier personal al secretarului de stat Zoltan Somogyi în cadrul Ministerului Comunicaţiilor şi Tehnologiei Informaţiei. În Ianuarie 2009, din cauza schimbării guvernului, pierde această funcţie. În mai 2009, din cauza crizei, îşi pierde şi locul de muncă.

În 2010, îşi deschide propriile afaceri pe care le desfăşoară şi în prezent.

Dragostea faţă de literatură a fost determinată de părinţi, de mama sa în primul rând care i-a citit foarte mult încă de mic. La şcoala din Buzău, a participat la olimpiade de limbă şi literatură română şi a condus cercuri literare. Din această perioadă, datează primele sale încercări cu condeiul. La maturitate, a participat la două ediţii ale concursului Paşii Profetului, câştigând premiul al doilea în 2010 şi menţiune în 2011 cu proză.

A fost vicepreşedinte al filialei Constanţa-Tulcea a Asociaţiei Nevăzătorilor, fiind ales preşedinte în 2015. A renunţat însă la această poziţie, retrăgându-se din activitatea în cadrul filialei, cu toate că înainte se ocupase eficient, ca voluntar, de cursuri de IT pentru afiliaţi.

În anul 2016, a intrat ca membru activ într-o asociaţie care se ocupă de educaţia copiilor în general şi care promovează, la izvoarele muzicii, sunetul bazat pe percuţie în diversele civilizaţii de pe glob.

Zei şi gangsteri

Motto: "Cine şi-a învins duşmanul doar prin forţă, l-a învins doar pe jumătate"

Evadarea

(fragment de roman)

Trenul fugea prin noapte dinspre o direcţie spre alta. Viteza sa era ameţitoare făcând lucrurile care treceau în direcţie opusă să pară fantomatice în existenţa lor pentru câteva secunde pe lângă trenul în care Ares călătorea.

Stătea singur într-un compartiment, singur pentru că se înfundase în gândurile sale, singur, pentru că suferea. În compartimentul său mai erau şi alţii, tovarăşii lui de drum, dar oricât se străduia, Ares nu se putea concentra să înţeleagă ce se vorbeşte. Frazele treceau pe lângă el de parcă ar fi fost rostite într-o limbă străină. Auzea sunetele, auzea cuvintele, dar înţelesul lor îi era străin deşi erau rostite în limba sa natală. Suferinţa sa îi astupa înţelegerea şi nu putea să treacă peste asta, nu putea să se concentreze pentru a răspunde măcar monosilabic frazelor care îi erau adresate. Înţelese la un moment dat că cineva îl întreabă dacă îi este rău. Răspunse că nu şi căzu în gândurile sale. Gânduri pline de o singură voce, voce care îi şoptea vorbe dulci ce nu aveau să mai dispară niciodată din sufletul lui.

Se ridică şi ieşi pe hol. Vocea îl însoţea şi îi spunea să fie liniştit că totul va fi bine. Printr-o străfulgerare se gândi că fiinţa aceea reuşise să îi adoarmă orice simţ de apărare şi că ar putea fi foarte uşor vulnerabil dacă unul sau mai mulţi duşmani l-ar urmări şi ar vrea să îl atace.Durerea îl însoţea pretutindeni şi nu putea scăpa de ea, iar lacrimile îi ţâşniră din ochi. Privea dus pe geam, acolo unde ar fi văzut odinioară peisaje şi locuri frumoase, apuse toate, pentru că era orb. În sufletul său se întorcea un mare vârtej, vârtej care îi rupea inima în două şi i-o cosea invers. Mai simţise asta, iar a doua oară era deja prea mult, îşi promise să nu mai simtă asta niciodată şi furia crescu în el. Înfipse un pumn şi încă unul şi încă unul şi altul în bara care trecea prin faţa geamurilor, vrând să facă zgomot cât mai puţin, să nu alarmeze oamenii din jur. Durerea i se răspândi îndată în braţe, bara de metal răspunzând cu o forţă egală la loviturile sale puternice. Mâinile i se zdreliră, iar cu ele îşi şterse lacrimile care îi curgeau pe obraz. Sarea lacrimilor îl arse peste julituri şi durerea fizică îl

ajută să îşi capete puţin calmul şi să încerce să se gândească ce mai e de făcut.

Negura curgea pe lângă tren, ducând cu ea fiecare gând a lui Ares, iar el privea trist în zare, sperând ca măcar odată trenul să se oprească acolo unde ar fi vrut şi el. Trăise pentru alţii, trăise pentru toţi şi ori de câte ori avusese ocazia să trăiască şi pentru el, totul îi fusese interzis sau îi fusese smuls fără milă, odată cu încă o bucată din sufletul lui. Se întreba oare cât o să mai dureze până când acel suflet o să se termine de tot şi până când nicio bucată nu va mai rămânea din el.

Chipul fiinţei îi apărea în minte, aşa cum şi-l închipuia el, atât cât putuse să îşi dea seama prin simţurile sale. Roşcat şi blând, cu o faţă senină, cu sprâncene frumoase şi cu părul prins în coadă, imaginea îi trecea pe dinaintea ochilor.

Trenul se opri, iar Ares se duse la baie, vrând să facă loc celor care urcau, dar nevrând să intre înapoi în compartiment. Ieşi din baie şi rătăcii aiurea prin tren, se duse două vagoane mai încolo şi se întoarse.

Un controlor dădu să intre în vorbă cu el, dar Ares îl expedie cu un răspuns monosilabic şi îşi continuă drumul prin tren.

Se gândea la ce fusese şi cum, cum începuse şi ce avea să urmeze. Deocamdată era atât de singur cum nu mai fusese de multă vreme. Trenul alerga mai departe prin noapte, iar din când în când stâlpi de iluminat spărgeau întunericul. Ares reuşi să îi zărească cu ultimele sale rămăşiţe de percepţie luminoasă.

Totul părea gol în jurul lui şi el părea că se prăbuşeşte în sine. Sentimentul de singurătate se accentua pe moment ce timpul trecea, iar Ares ştia că nu există o limită şi că, cu cât cade mai adânc, cu atât revenirea devenea din ce în ce mai imposibilă.

Şi cu toate acestea nu putea face nimic. Era acolo şi suferea, cădea şi nimeni nu era alături să îl ridice.

Deodată auzi din spate:

– Zdrastvuite, gospodin Radu!

Ares îngheţă. Era exact lucru de care avea cea mai puţină nevoie, întâlnirea cu un duşman pe tren. Vocea venise din spate, de acolo de unde venise Ares, acolo unde trebuia să se întoarcă spre compartimentul său.

Se afla la penultimul vagon, iar în faţă era ultimul vagon, capătul trenului. Nu avea unde să se retragă şi nici cum să sară sau să scape, pentru că uşile din spate erau legate cu un lanţ gros, iar cele laterale, închise electronic, nu se puteau deschide în timpul mersului.

Ares se retrase cât putu pentru a putea evalua situaţia. Durerea era acolo cu el şi dintr-o dată nu i se mai păru important să se apere. Se întreba că la ce bun să o facă. Oricum chipul nu are să mai fie cu el niciodată, aşa că putea să şi moară că nu mai conta. Totuşi, zise că ar fi ruşinos să moară fără luptă, el care se luptase toată viaţa să supravieţuiască. Măcar să aibă impresia că făcuse

ceva să trăiască. Oricum nu ar fi contat după, dar în momentul morţii ar fi fost o împăcare. Şi-ar fi zis că el, celebrul luptător şi apărător, murea luptând.

Îşi dădu seama că va pierde pentru că era prima dată când resemnarea pusese stăpânire pe el, iar antrenorul îi spusese:

"Atât timp cât crezi că poţi să câştigi o luptă, ai şanse reale să o câştigi, dar să ştii că, atunci când vei simţi tu însuţi că nu poţi câştiga sau că nu merită să mai câştigi, înseamnă că a venit sfârşitul şi că vei pierde cu siguranţă. Mai bine fugi, dacă poţi, când vei simţi asta, poate îţi trece şi în lupta următoare intri încrezător. Dacă nu poţi sau dacă nu vei vrea să fugi, să ştii că atunci a venit sfârşitul. Intră în luptă şi luptă, cum îi stă bine unui luptător, unui adevărat judoca, dar nu vei câştiga, aşa că să fii pregătit dinainte despre ce o să urmeze".

Ares ştia, simţea că finalul venise, se pregătise şi se gândise la tot. La toate acele scene care cică îţi trec prin faţa ochilor atunci când vine moartea. Îşi aminti cum o salvase pe Ana, îşi aminti de Li-Ataena şi de trădarea ei, merse şi mai adânc în trecut şi îşi aminti nenumăratele ore de antrenament, nenumăratele lupte, nenumăratele competiţii în care luptase până să devină un proscris. Îşi aminti scene de când vedea şi de după ce nu mai vedea, văzu totul ca şi cum era aievea. Iar spre final, îşi aminti chipul, chipul care provocase întreaga durere…

Simţi că ceva zboară spre el şi se feri. Un zgomot se auzi în spatele lui, un zgomot ca de metal care cade.

Ascultă atent să perceapă mişcările adversarului, să simtă de unde avea să vină următoarea mişcare, dar ori că nu se putu concentra destul, ori că adversarul era unul al naibii de bun, următoarea senzaţie fu o lovitură ce-i explodă în plină figură.

Instinctiv ridică mâinile, uitând parcă toate acele ore de antrenament, iar lovitura imediată îl prinse descoperit şi îl îndoi. Adversarul îi nimerise ficatul, tăindu-i respiraţia. Ares se lăsă uşor pe vine pentru a se apăra mai bine, dar un picior aterizâ după ceafa lui şi îl făcu să se întindă complet. Încercă să se adune, să îşi dea seama ce se întâmplă, care era următoarea mişcare corectă de făcut, dar o lovitură îi explodă în vintre făcându-l să scoată un urlet de durere.

Oamenii ieşiră pe hol la acest urlet şi adversarul său nu mai avu timp.Sări, luă cuţitul de unde căzuse şi îl înfipse adânc în inima lui Ares, care era descoperită.

Un al doilea urlet se auzi, iar adversarul trase cuţitul, trase semnalul de alarmă, deschise uşa şi sări.

Ares simţi lovitura, simţi cum de data asta inima sa se despică la propriu în două, scoase un urlet de disperare şi de durere. Avea să moară, nu altfel, ci înjunghiat în inimă, în inima aceea care iubise şi suferise atât.Agonia punea încet, încet stăpânire pe el şi se gândi că nu îşi închipuia că poate să doară atât.

Se consolă cu gândul că în curând aveau să înceteze toate, şi durerea fizică, şi durerea

sufletească şi singurătatea.

Tovarăşii săi de călătorie veniră, iar printre ei se vedea chipul, chipul care venea neştiind ce avea să vadă. Fuseseră anunţaţi că un accident avusese loc cu colegul lor şi veniseră să vadă despre ce e vorba. Când se apropie destul, chipul scăpă un strigăt văzând halul în care se găsea Ares. Se aruncă peste el şi îl luă de mână strigându-l, implorându-l să nu moară, rugându-l să rămână acolo cu ea. Ares o strânse de mână şi cu un ultim horcăit îi spuse:

– S'agapo.

Lacrimi ţâşniră şi de data asta, dar acum curgeau din alţi ochi, ochi care nu credeau că atât de repede aveau să piardă ceva drag.

O echipă a autorităţilor se sui la bordul trenului şi făcu o evaluare. Luă declaraţii de la însoţitorii lui Ares, de la oamenii care fuseseră martori la încăierare, de la personalul trenului şi de la oricine ar fi putut da orice detaliu. Corpul lui Ares fu ridicat şi pus într-un sac de prelevat probe voluminoase. Oamenii şocaţi discutau între ei despre grozăvenia petrecută, nimănui nu îi venea să creadă cele întâmplate. Printre ei un chip stătea trist, împietrit şi 10 ani păreau că au plecat de pe el. Fulgere de mânie străluceau în acei ochi, iar ele nu prevesteau nimic bun pentru viitor.

Trenul se puse în mişcare. Nimic nu se întâmplase, totul era la fel. Trenul, întunericul, luminile fugare, totul. Numai că o viaţă neimportantă nu mai era, dar trenul nu are timp, nu stă în loc pentru orice viaţă. El îşi continuă drumul mai departe prin întunericul vieţii sale, lăsând în urmă numai cadavre.

Uşa se deschise şi Ares se trezi brusc. Adormise şi visase din nou ciudat. De când îl aduseseră în celulă nu făcuse decât să se gândească cât şi cum ar putea colabora cu acest organism care se prezenta drept SIE. Adormise şi visase, dar ce vis ciudat. Se îndrăgostise, dar cât de tare, nu mai simţise aşa ceva din liceu, de când, dar mai bine lasă… Dar chipul, chipul acela, doamne ce frumos era! Să fie cum o fi spus antrenorul, că voi visa când şi când ce o să se întâmple în viitor?Nu aş crede aşa ceva, nu l-am crezut nici atunci, nu cred nici acum. Dar zău ca mi-ar plăcea ce era în vis, desigur mai puţin partea cu suferinţa şi aia în care mor. Nu ajung eu acolo să renunţ la o luptă, never de never.

Îşi aduse aminte de Anna şi de ce îi făcuseră în ajun. Îşi jură că va face ce vor aceşti câini, dar se va răzbuna şi pe ei într-un mare fel.

Se ridică şi porni cu însoţitorii spre biroul poliţiştilor.

TEOFIL PINTILIE

Născut pe 26 septembrie 1983 la Bacău, îşi face studiile la Liceul pentru deficienţi de vedere Cluj, după care devine absolvent al Facultăţii de litere a Universităţii Babeş-Bolyai, secţia Literatură comparată-română, promoţia 2007, masterat cu lucrarea "Tendinţe actuale în teoria limbajului". Posedă un restant vizual, dar a studiat în Braille. Actualmente este profesor la Liceul pentru deficienţi de vedere din Cluj. Premii literare la concursurile organizate de Asociaţia Nevăzătorilor, apariţii în revista Litera noastră.

Poezia sa, reflexivă şi tăioasă, mimează o gesticulaţie realistă prin care să ajungă la simboluri. Povestirea "Capcana", mai mult psihologică decât epică, creşte şi descreşte din conexiuni rapide şi schimbare fluidă de decoruri, desenează portrete, dar nu construieşte personaje cu istorie proprie. Remarcabil limbajul prin varietate şi plasticitate.

Ţinuturi

Orice ai face, nu poţi veni mai aproape
Eşti mereu acolo,
O picătură de sânge în privire
Se mişcă odată cu ochiul
Adorm obosit printre bagaje.
Pe undeva, mai departe,
cineva despachetează mâncare...
puţin râs, vagi speranţe de conversaţie.
Doi marocani caută ceva incert
"hostel pliz",
Înţeleg totul printr-o lentilă fină de sânge,
Degeaba clipesc,
Degeaba apelez la unghii ascuţite, expoziţii
Şi alte autoficţiuni.

Nesiguranţa mea

Nesiguranţa mea,
o cafea prea tare băută de un adolescent fericit.
Dacă o să mor, va fi în noiembrie 2046
Ultima iubire
Acum e doar febra
Şi, da, ai dreptate să-mi rosteşti un nume la fiecare frază,
Gata cu subtilităţile,
Putem măcar să fim patetici
Să plângem pe umerii noştri prea înguşti
Hai să încântăm împreună
Quis nascitur ex nihilo
Ex nostra oratione
Cum prolasi sumus
Cum îţi eliberezi părul în dreapta mea,

Nici o carte după care să te recunosc,
Nici un gest, niciun nume dat altora

Poezie

Pe mine m-au speriat dintotdeauna unele lucruri,
Copiii unui vecin joacă uneori
Un joc periculos cu figuri geometrice,
Le ghiceşti zâmbetele într-o sferă argintie
În întuneric,
Cineva filmează coşmaruri inventate
La cerere
La pământ
La ofertă
Te surprinzi fericit uneori, seara
Ca şi când ai avea apeluri nepreluate
Ba mai şi speri puţin,
Zâmbeşti în acvariul cinematografului,
Şi când totuşi se vede
Poţi da vina pe film.

Sms

Nu poţi depăşi un anumit număr de litere
Şi cât iubeşti ceea ce ucizi
Când te plictiseşti de cuvinte
Treci la conversaţii întregi,
Cât ţi-ai dori un prieten scriitor,
Să-ţi dea cu adevărat de lucru...
Îţi spun că rulează un film în fiecare nemulţumire,
Ca într-o vitrină, ca pe trotuar,
Totul cu desene, ambalaje şi porumbei,
Aş putea să-ţi ascund textul ăsta

Sau măcar să-ţi vorbesc uneori şi cu pseudonim.

Note

1. Căutător de aur -
Omul acela,
Aproape orb, care spune prea des:
"E alb nisipul şi aşa departe...
Şi groapa-i o treaptă...
Şi, vezi, Blanco, Iar ne-a minţit harta."

2. Ultima barcă -
Autobuzul
Care a oprit şi azi între staţii
Să-i adune cu grijă
Pe copiii oraşului.

Autoportret

Eu nu ating nimic cu palmele tale
Doar că aseară,
Calendarele din urechi
Şi ceasul cel mare de pe ochiul stâng
Au nins în noi până dimineaţa.
Te-ai oprit în faţa vitrinei cu ceilalţi
Şi credeai când s-a zvonit până aici
Larma din strada mare.
Priveşte, priveşte metiso
Cum apune bătrânul colecţionar de antichităţi.
Ai învăţat pe de rost capătul fără degete al mâinilor din privirea mea
Şi totuşi iar mă rogi
Să-ţi dau dezlegare pentru băieţii din somn.

Madona cu piatră

O piatră cenuşiu-albăstruie
În mâna ei stângă, ba nu, în cea dreaptă
O fereastră pătrată prin care se vede
Un oraş leton, de provincie,

Să fie nerăbdare în gestul ei…
Sau poate aşteaptă vreun înger…
Şi piatra păleşte mereu… tot mai albă
Ca o promisiune pe care
O trece încet dintr-o mână în alta.

Pe jumătate

Cuvintele mele seamănă… cu tăcerea Ta…
Le iau de unde nu sunt,
Le secer de unde nu le-am semănat,
Ca pe nişte monede vorbitoare îngropate în grabă…
Într-un loc oarecare…

Şi mă aşez iar în rând, între ceilalţi,
Cu ochelarii aburiţi,
Renegându-mi ziua trecută
ca pe un al şaselea, sau, cine ştie,
Ca pe un al cincilea deget numărat greşit.
Îmi măsor neîmplinirea cu şchioapa,
Iar cu mâna liberă deschid fereastra spre Răsărit şi mă rog.

Capcana

Iulius priveşte liniştit flăcările. În sfârşit, par să se fi aprins şi sălile de la etajul doi, şi nu mai

e decât o chestiune de timp până când întreaga şandrama va sclipi prin toate geamurile, de parcă toţi foştii elevi s-ar fi adunat aici din nou pentru a celebra cine ştie ce incredibilă întâlnire aniversară. Iulius priveşte flăcările şi, dacă cineva l-ar putea vedea acum, nu că aşa ceva ar fi omeneşte posibil, ţinând seama de măsurile de prevedere luate din vreme, n-ar descoperi pe chipul lui trecut de treizeci de ani, nimic din anticipaţia febrilă a incendiatorului, nici măcar stigmatul vânăt al nebuniei şi nici vreo plăcere golănească, infamă în fond de a face rău. Ceea ce improbabilul privitor ar vedea pe chipul celui care priveşte ar fi o nesfârşită uşurare, o destindere comparabilă poate cu... dar de fapt fără termen de comparaţie, pentru că nicio capcană nu seamănă cu alta, şi nicio eliberare adevărată sau închipuită nu ar trebui umilită prin asemănarea cu orice altceva. Iulius priveşte flăcările şi, pentru prima dată în ultimul sfert de secol e în stare să nu se mai gândească la sine, la trecutul şi jurnalele sale, la întâmplări din cele mai felurite, închise acolo, între pereţii clădirii care arde.

A venit pentru prima dată aici în toamna lui '89, cu vreo trei luni înainte de revoluţie. Era în ultimul an, la grădiniţă, nu că Iulius ar fi fost vreodată în primul sau în al doilea an. Oricum, la grădiniţă, lucrurile astea par mult mai înţelept aşezate, de vreme ce, grupa mică, cea mijlocie şi cea mare implică mai degrabă vârsta participantului, decât vreun curs diacronic al evenimentelor didactice. Stă aproape invariabil aşezat în dreapta unei fetiţe cu părul castaniu, amândoi cu şorţuleţele albastre, decolorate şi inutile în fond, de vreme ce, dacă e vorba să se murdărească temeinic cu supă, zeamă de acuarele sau mai ştiu eu ce, lucrul se întâmplă oricum, şorţuleţul dovedindu-se cel mult o interfaţă fragilă şi perfect permeabilă între hazardul colorat al lichidelor şi hainele cu care l-a îmbrăcat mama dimineaţă. De dragul adevărului trebuie totuşi spus că asemenea accidente i se întâmplă extrem de rar, pe de o parte pentru că Iulius e un copilaş grijuliu, care nu se grăbeşte să-şi asume riscuri, iar pe de altă parte din pricină că, zilele în care e prezent la grădiniţă, în dreapta fetiţei şatene alternează cu perioade în care, sub diferite pretexte rămâne acasă, de cele mai multe ori complet singur. Bine, acum nu vă grăbiţi să o acuzaţi pe deja menţionata mămică a lui Iulius de neglijenţă, deoarece ea ştie, prin vreo telepatie ciudată, că pur şi simplu, copilul ei e mult mai fericit acasă decât la grădiniţă, şi că, practic nu i se poate întâmpla nimic rău, în vreme ce se leagănă în pat ascultând aceleaşi casete sau când se ocupă neobosit de îmblânzirea celor şase găini ale familiei. Desigur, nici la grădiniţă nu i se întâmplă nimic rău, dar nici vreun mare bine nu pare să vină deocamdată din orele în care Iulius stă şi ascultă poveşti pe care le ştie, face bărcuţe de hârtie şi se gândeşte la Pădurea, Şchioapa, Duşmanca, Viţelu Gât-Gol şi Viţelu. Nu vede nicio problemă în a numi o găină Viţelu, dar, chiar şi Iulius îşi dă seama că familia lui nu priveşte cu ochi buni folosirea aceluiaşi nume pentru două păsări, aşa că, de ochii lumii uneia îi spune Roşioara, nu-i vorba, toate găinile lor sunt diferite nuanţe de roşu, totuşi în mintea lui el le numeşte neabătut Viţelu pe amândouă şi nu e nicio încurcătură în toate astea. De ce Viţelu? Ei bine, poate că ăsta era numele

cel mai potrivit pentru respectivele găini, poate o fi fost vreo neînţelegere conceptuală, din acelea de care e plină în fond copilăria sau cel mai probabil, culoarea găinilor s-a asociat în mintea lui Iulius cu imaginea unui viţel văzut odată la ţară, în lumina asfinţitului. Şi, la urma urmei, oricare ar fi răspunsul, trebuie să ţinem seamă că nomothetul nostru e aproape orb, aşa că n-ar trebui să punem mare preţ pe asemenea consideraţiuni cromatice. Oricum, monotonia zilelor de acasă sau de la grădiniţă se întrerupe uneori, aşa cum se întâmplă în ziua celui de-al paişpelea congres, când Iulius ascultă curios, mai întâi în sala de clasă, iar mai târziu în pat, mimând un scurt somn de amiază, transmisiunea radio a evenimentelor. Peste vreo lună radioul o să-şi dovedească adevărata importanţă, în zilele din timpul revoluţiei şi mai ales de după, dar chiar şi acum încearcă stăruitor să înţeleagă totul, cu acea curiozitate încăpăţânată pe care, mai târziu, în anii întunecaţi ai capcanei o va considera, pe bună dreptate, un joc absurd de-a evadarea. Când a simţit-o pentru prima dată? E greu de zis. Cel mai probabil, în după-amiaza aia de toamnă, când cu congresul, încă nu era prins. De asemenea e sigur că într-o zi de la sfârşitul lui mai sau începutul lui iunie din anul următor, când se rotea în cerc pe tricicletă prin curtea şcolii, încercând să-şi scoată cu o mână o geană care îi intrase în ochi, ştia deja fără umbră de îndoială că e prins, deşi sentimentul ăsta nu îi trezea încă nici amărăciune, nici panică, ci doar bucurie, încântarea şoricelului care a dat în sfârşit de o bucată consistentă de brânză bună şi împuţită. Prin urmare, deşi nu există documente doveditoare, ci doar amintirile disparate ale unui fost copil de grădiniţă, ar trebui să conchidem, ah, ce ironie, că, teribila capcană s-a închis în jurul lui Iulius cel mai probabil cândva, în primele luni ale lui nouăzeci, adică, tocmai atunci când atâţia oameni experimentau tot soiul de mărunte eliberări personale şi, firește, se jucau încă buimaci de-a marea libertate colectivă. Cum adică, "a fost prins"? ei bine, nimic mai simplu; a tot venit zilnic acolo, până când mulţumirea, confortul şi, de ce să n-o spunem, o oarecare siguranţă şi un progres personal l-au făcut pentru moment insensibil la dinţii capcanei ce se închideau fără zgomot în jurul lui. Am spus "progres" şi trebuie să recunoaştem că tocmai progresul ăsta blestemat l-a fermecat cel mai adesea în zilele când învăţa să nu mai coboare scările, făcând doi paşi pe aceeaşi treaptă sau să nu mai calce mereu cu vârfurile picioarelor spre interior ca un manechin debil şi mai ales să se bucure de beneficiile sociale nemaipomenite pe care i le aducea inteligenţa sa nativă de creatură rahitică şi introvertită. Faptul e într-adevăr sigur, Iulius a descoperit că e mai inteligent decât majoritatea copiilor pe care îi cunoştea, chiar în aceste luni de falsă bunăstare, descoperire datorată probabil în egală măsură calităţii îndoielnice a respectivei grădiniţe şi contactelor cel mult sporadice pe care micul handicapat le avea cu lumea. Ca să fim pe de-a-ntregul sinceri, ar trebui să recunoaştem că, dacă anumite circumstanţe exterioare ar fi permis-o, Iulius ar fi putut scăpa relativ uşor, fie în acel semestru de primăvară când, să nu uităm, susţinea sus şi tare că taică-său n-ar trebui să voteze cu Iliescu, fie în anii şcolii primare, când o învăţătoare cu stranii haruri didactice făcea tot posibilul să-l favorizeze atât de exagerat, încât ajunsese la un

moment dat urât de toţi colegii pe care îi dispreţuia la rândul său cu atât mai mult cu cât încă mai credea că fragila sa calitate de elev extern îl făcea imun la colţii capcanei pe care începea deja să-i întrezărească, dacă nu conştient, atunci cel puţin, în lumina de acvariu a orei opt dimineaţa, când scoteau cu toţii cărţile şi citeau silabisit Nuşa Găinuşa sau Revolta dobitoacelor. Din anii aceştia, despre care nu se ştie încă sigur dacă i-au ruinat sau nu definitiv caracterul, Iulius rămâne doar cu amintiri disparate, cele mai puternice fiind, paradoxal, cele mai puţin reale. Din perioada furturilor, căci la ei în clasă a existat un astfel de moment când unul dintre colegi, Iulius nu mai ştie prea bine care din ei, se pusese zdravăn pe sustras articole personale de mică însemnătate, i-au rămas poate cele mai puternice două amintiri, ambele strâns legate de ameninţările sus-numitei învăţătoare de a face tot posibilul pentru descoperirea hoţului. Astfel, copiilor de clasa a doua li se promitea frecvent, fie aducerea unui câine poliţist (învăţătoarea spunea mereu miliţian), fie supunerea suspecţilor la proba flăcărilor, în cadrul căreia aceştia ar fi trebuit să jure cu mâna în foc că nu sunt de vină. În mintea lui Iulius cele două întâmplări care, firește, nu s-au petrecut vreodată se amestecă într-un talmeş-balmeş de lătrături sonore, de mâini întinse şi de uşiţe de la soba de teracotă deschise, deschise, deschise. Îşi aminteşte clar cum intră în clasă într-o dimineaţă şi aude lătratul teribil, în spaţiul închis. Nu ştie de ce, dar mobila e strânsă mereu în mijlocul sălii în momentele astea, ca la zugrăveală şi un astfel de amănunt dă întregii poveşti un fel de realitate de coşmar, că doar nu te-ai aştepta să-ţi imaginezi asemenea detalii. Despre partea cu focul nu i-au rămas prea multe amintiri false, poate pentru că mintea lui, în legitimă apărare, concepe matur absurdul situaţiei sau poate pentru că pur şi simplu nu îşi poate imagina cum bătrâna învăţătoare i-ar forţa pe micii infractori să atingă Biblia aia incandescentă…

La fereastra blocului aflat în construcţie, Iulius îşi schimbă aproape imperceptibil locul, încercând să le transmită şi picioarelor sale amorţite ceva din dogoarea care îi încălzeşte faţa. Sirenele pompierilor par îndepărtate, nesemnificative, ridicole, în tocmai ca orice alarmă de închisoare, după o evadare îndelung plănuită şi definitiv reuşită. Şi oricine ar fi văzut sticluţele cu lichid inflamabil strecurate în fiecare zi în şcoală, ascunse în haină sau în geanta lui de prof de română, ar trebui să îi admire perseverenţa de vieţaş, ştiinţa lui cu adevărat papillonescă de a aştepta cele mai bune circumstanţe pentru marea lovitură. Şi într-adevăr, perioada dintre Crăciun şi anul nou, zilele în care toată lumea aleargă inutil şi contrafăcut, încercând să dea ceva substanţă unui timp care s-a dus deja pentru totdeauna, se dovedesc un moment perfect pentru micul lui exerciţiu de eliberare. În plus, ultima săptămână din an, tumoarea asta benignă a fiecărui calendar, nu se regăseşte în jurnalele sale, de vreme ce, a coincis mereu cu vacanţa de iarnă. Prin urmare, iată-l imun la amintiri, strecurându-se pe geamul de la izolatorul infirmeriei, strângând în mână bricheta şi cele câteva fitile pregătite cu grijă din vreme. Nimic mai simplu decât să localizeze pe întuneric sticlele lui cu libertate volatilă, capcanele pe care le întinde acum capcanei. Iulius nu gândeşte în

astfel de metafore aiurite, asemenea tuturor oamenilor timizi, niciodată siguri pe ei, îşi întinde laţul în teamă şi singurătate. Aleargă pe holuri, prin săli pe care absenţa luminii le face măcar atât de străine încât toată povestea să nu devină de-a dreptul insuportabilă.

Din anii de gimnaziu e greu să punem cap la cap reacţiile eroului în faţa sau mai bine zis, în mijlocul capcanei sale. Era perioada în care se împăcase, în fine cu colegii de clasă, făcuse pace şi cu amintirile despre bătrâna învăţătoare şi presupuşii hoţi, ba chiar lăsase în urmă fricile stupide care îi marcaseră ultimii ani ai copilăriei. Tentaţia asta pacifistă n-ar trebui totuşi pusă pe seama unei resemnări, ci se datora mai degrabă gândului că, în definitiv, probabil aşa trăieşte toată lumea, că dacă ar vrea şi-ar putea cere transferul la orice început de an şi probabil va face asta la anul sau peste doi ani sau cel mai târziu după examenul de admitere în liceu. Doar că examenul cu pricina a venit şi s-a dus, fără să fi adus vreo schimbare în captivitatea animalului semi-sălbatic care tocmai în perioada asta, conştient doar pe jumătate că îşi fugăreşte coada cu disperare, s-a apucat să scrie, strângând din dinţi de fiecare dată când realitatea ameninţa să altereze cumva construcţia autoprotectoare a prozelor cu peisaje infinite şi orizonturi cât lumea, în care se învârteau familii cu un număr aiuritor de generaţii. Ba mai mult, tot din epoca asta când creştea câte cinşpe centimetri în fiecare an, Iulius a început să păstreze în minte date autobiografice, precursoarele calendarelor de mai târziu, jurnale, la început doar conceptuale, iar mai târziu, vai, scrise de-a binelea, care au completat definitiv muşcătura capcanei. Dar în lumina de incendiu a memoriei, toate momentele astea îşi pierd încetul cu încetul consistenţa, ajungând la fel de reale ca vechea poveste cu jurământul din sobă şi câinele poliţist. Cu toate acestea, doamnelor şi domnilor reprezentanţi ai firmelor de asigurări, spectatori, părinţi, foşti colegi, magistraţi cu patalama sau fără, şi voi toţi, ambasadori ai bunului simţ, din această epocă există deja documente ferfeniţite, dar, din păcate, fără îndoială, autentice, pe care, în anumite condiţii, vi le-am putea pune cu generozitate la dispoziţie. Desigur, calitatea literară a respectivelor hârtii nu e cu nimic superioară poveştilor adolescenţilor de pretutindeni, fascinaţi de ei înşişi până într-acolo încât transformă în mitologii şi ţări ale minunilor fiecare loc pe care îl atinge capătul fără degete al mâinilor din privirea lor. Pentru Iulius, acest Pământ de mijloc cuprindea străzile, scurtăturile şi gangurile pe care le străbătea zilnic, terenurile virane care îi sculptau visele aproape în fiecare noapte şi, mai ales, holurile curbate ale capcanei. Nici chiar după terminarea liceului, eliberarea nu a venit firesc, aşa cum se aştepta el însuşi, în iarna aceea când, de la fereastra salonului a văzut-o pe metisa din curtea spitalului. E sigur că din această perioadă datează o proză despre un tânăr profesor care îşi dă, într-o zi de iarnă, la curăţat paltonul lui vechi, din vremea liceului şi, de aici, decurg tot felul de încurcături nostime şi cam trase de păr. Tot pe atunci realizează la comandă un fel de foileton sentimental pentru prietena sa, "cum, care prietenă?" Rocks a ta, cea care clipea şi te săruta în citate, ale cărei mici strigăte erau intertext şi căreia i-ai trimis odată următorul text în sms-uri de câte o sută şaizeci de caractere.

"Orice aş face, nu mai am trecut, ca un animal strivit pe asfalt, fără volum. Nu mai e nimic, nici liceul unde citeam din Sabato, ce ironie, şi nici prietenele iubite la plictiseală... fetele alea cu păr palimpsest, cred că mai toate avuseseră păduchi într-a patra, şi când le respirai de aproape, dincolo de Head and Shoulders sau Wash and Go citeai petrolul, gazul, frate, insecticidele… Phoenul nu-mi spune nimic despre trecutul părului tău, mi-ai căzut udă în braţe… la fel a treia şi a patra zi, ca într-un roman subţirel de Peter Eszterhazi…poveste fără epitete, prezervative sau stil. Tot ce ţi-am scris râzând pe sub bancă, Examen cu Anton Caranfil."

Dar, până la urmă, înţelegând probabil mai limpede cum stau lucrurile, şi-a interzis să mai scrie despre toate astea, s-a cufundat până peste urechi în seninătatea filosofiei medievale şi, fir-ar el să fie, aproape că a scăpat. La sfârşitul facultăţii a ales să concureze pentru un post de profesor într-o şcoală cât mai străină de trecutul său şi, ţinându-şi prietena în braţe, citeau zilnic provocatoare tomuri de metodică. "Iată-mă în sfârşit liber. O lecţie practică în şcoala cu pricina, pentru care am pregătit o performanţă de-a dreptul spectaculoasă, după asta un examen scris şi apoi totul se va aranja de la sine." Şi, când la sfârşitul lecţiei practice primeşte calificativul "admis", dar, ştiţi dumneavoastră, la o altă instituţie şi anume şcoala aceea de care, desigur, vă leagă atâtea amintiri preţioase, se simte de parcă tocmai ar fi câştigat o căsuţă confortabilă din varză murată la o tombolă organizată de balamucul din localitate, tombolă la care nu-şi aduce aminte să se fi înscris vreodată. Să rupi din când în când câte un colţişor de acoperiş sau de fereastră, de afară, e una, dar să locuieşti acolo, în mireasma de butoi... ei, aici să vă văd, dragi ascultători şi stimaţi telespectatori. Şi, cum păşeşte nedumerit pe trotuar, în ziua aia când cu lecţia practică, pe Iulius al nostru, cred că putem deja să-l luăm sub aripa protectoare a posesivelor, îl vizitează pentru prima dată disperarea adevărată, care, atunci când nu e îmblânzită prin cine ştie ce metafore ridicole sau mimată de-a binelea, are tot farmecul unei capcane în care ştii sigur că o să-ţi rămână oasele. Desigur, pentru Iulius, pe lângă gândul la sinucidere, pe care, de fapt, nici nu-l prea poate lua în serios, mai exista, la momentul respectiv şi speranţa examenului scris, dacă speranţă se poate numi ideea de a preda foaia albă, sau, în fine, de a scrie câteva rânduri, acolo, din complezenţă. Dar când vine momentul, firește că nu se poate stăpâni şi îi tot dă cu Husserl şi reducţia eidetică, ba încă mai face şi planuri de lecţie atât de amuzante că i-ar fi smuls un zâmbet ştirb până şi bunicuţei ăleia cumsecade care l-a pus pe fratele Hansel la îngrăşat. Şi, asemeni tuturor bunicuţelor de treabă, comisia de evaluare îi oferă, un contract de muncă pe perioadă nedeterminată şi, fără îndoială o bătaie fermă pe umăr care-l trimite înapoi înăuntru. Acolo eşti în siguranţă, prietene, chiar dacă, deocamdată refuzi cu obstinaţie să pui şi tu ceva carne pe tine. Ba bine că nu, însă lucrurile n-au stat nicio clipă atât de dramatic pe cât ne-ar putea face să credem fragmentele de mai sus din monologul interior al subiectului nostru. A fost, cu siguranţă, o dulce revedere. Soarele luminând pieziş holurile la trei şi douăzeci, gustul clipelor când intri în clasă şi viaţa o să pulseze din nou, de data asta din partea

cealaltă, când le citeşti primul vers, gândul că, vorbele şi feţele familiare înseamnă de fapt fericirea despre care s-a tot spus că e făcută din lucruri mărunte. Ba mai mult, pentru o vreme continuă, ah, cât de frumos, să scrie sporadic în publicaţii universitare, să se agaţe de felurite cursuri şi conferinţe, ba chiar să stea serile cocoţat pe balustrada podului lângă Rocks a lui, până când se îndepărtează şi ea, la început de-abia perceptibil, iar apoi brusc, şi definitiv într-o ceartă foarte politicoasă în care îl acuză, pe bună dreptate că s-a schimbat, că a devenit cinic, nesuferit şi infinit de plictisitor. Despre ce a urmat n-ar mai fi multe de zis. Ideea eliberării a început cu nişte vise încâlcite despre timpul dinaintea grădiniţei şi a epocii celor şase găini. A fost apoi gândul la foc, venit fireşte în timpul unei simulări de incendiu, pe când stătea alături de câţiva elevi zgribuliţi şi amuzaţi, povestindu-le varianta pompierului la Petrică şi lupul. Au trebuit totuşi să mai treacă vreo câteva luni bune până când nebunia sau sănătatea mintală în sfârşit redobândită să-l cuprindă în braţele ei ferme şi să-i dicteze în sesiuni zilnice, între cele două alarme ale ceasului, la şase şi cinci, fiecare detaliu al planului pe care îl pune acum în practică. "Ei, ce ziceţi de lecţia asta aplicativă, stimaţi reprezentanţi ai inspectoratului, da, chiar voi, de acolo, din rândul al doilea. Să nu credeţi că nu vă văd."

Şi Iulius se întoarce în sfârşit cu spatele, îndepărtându-se de fereastra blocului în construcţie prin fumul care, chiar şi la distanţa asta devine aproape insuportabil. O să-i intre de bună seamă în haine… o să trebuiască să le ducă iarăşi la curăţat. Şi, strângându-şi în jurul umerilor paltonul lui vechi, din vremea liceului, o porneşte, încă liniştit spre casă.

ADDENDUM

Cele patruzeci şi două de nume convocate la alcătuirea acestei Constelaţii nu epuizează fenomenul creaţiei literare a scriitorilor orbi din aria limbii române, dar are darul de a-l ilustra relevant. Există şi alte nume în vârful anumitor condeie, iar, pe de altă parte, unii din cei cuprinşi între aceste coperţi, dispăruţi dintre noi, au scris extrem de puţin. Nici alţii încă în viaţă nu se pot lăuda cu o producţie notabilă, ba în cazul unora, ea este chiar modestă. Şi totuşi, credem că antologia de faţă poate să se înfăţişeze cu curaj la înalta judecată a literelor şi a cuvintelor. Căci Constelaţia nu a cooptat scrierile ocazionale şi nici pe cele cu scopuri extraliterare, cu singura excepţie a unei autobiografii care, prin ineditul, insolitul, exotismul şi spectacularul ei, s-a întrepătruns involuntar cu cvasi-ficţiunea. Aceste pagini nu l-au antologat nici pe marele poet Mihai Codreanu, cel mai valoros sonetist din literatura română, întrucât formarea şi afirmarea sa s-a produs fără vreo tangenţă cu mediul orbilor. Poetul Mihai Codreanu (25 iulie 1876 - 23 octombrie 1957, Iaşi) este prezent însă la întâlnire cu toate simbolurile unui sonet al său dedicate homerienelor noastre strădanii.

Există, firește, şi alţi autori nevăzători cu realizări editoriale. E suficient să ne gândim doar la arhimandritul Teofil Părăian (3 martie 1929, Topârcea, Sibiu - 29 octombrie 2009, Braşov), ale cărui cărţi au o însemnătate aparte în orizontul fenomenului creştin şi al vieţii bisericii. "Veniţi de luaţi bucurie", volumul în care aduce mărturie despre Părintele Arsenie Boca, este de acum o lucrare clasică.

Se remarcă de asemenea cel dintâi volum de publicistică scos de un autor nevăzător, şi anume "Preţul izbânzii", apărut în 2010 la ed. Panfilius din Iaşi şi semnat de Constantin Surugiu din Botoşani. Reuneşte materiale publicate de autor atât în revistele tipărite şi audio ale nevăzătorilor cât şi în presa obişnuită. De altfel, C. Surugiu a câştigat în multe rânduri concursul Carmen Sylva la secţiunea presă. Cartea sa, cu piese nonficţiune, demonstrează prioritar interesul jurnalistic în abordarea realităţii.

Mai consemnăm apariţii autobiografice, confesiuni personale din care nu am selectat fragmente deoarece informaţia de tip logic prevalează asupra imaginii cu valoare estetică. Este cazul cărţilor a doi autori buzoieni, "Puterea voinţei" de George Bratu, ed. Graph, Buzău, 2012 şi "Frânturi de viaţă", apărută la aceeaşi editură în 2014 şi iscălită de Mihail Bălaşa (1951-2015).

Mai numeroşi sunt desigur semnatarii cărţilor de poezie, atâta doar că cei care contează din punct de vedere valoric au putut fi întâlniţi în paginile de până aici. Îl amintim totuşi pe Cornel Isăilă din Bacău, cu două plachete citite vocal şi înregistrate de actori şi preluate în fonoteca ANR. Sunt însă versificaţii lipsite de orice spirit, atestând grava absenţă a lecturilor obligatorii în sfera poeziei.

E adevărat că oamenii trebuie înţeleşi şi sub aspect psihomoral: unii îşi pierd vederea la maturitate, fără să se fi gândit vreodată că vor ajunge într-o bună zi să pună mâna pe condei şi să-şi descarce astfel sufletul. De aici până la poezia demnă de a fi luată în seamă, drumul e foarte lung.

Mai trecem în revistă un singur nume, pe cel al lui Radu Foca din Botoşani, autor a două plachete cu versuri religioase. Pe cât de nobil e conţinutul, pe atât de simplistă e expresia.

Cunoaştem şi alte identităţi înscrise pe tipăriturile în formă de carte. Dacă le-am aminti, nu am face decât să le promovăm. Dar deoarece, prin isprăvile lor, numele cu pricina se situează la un nivel subcultural, într-o bizară paraşcolaritate formativă, nu le consemnăm.

În schimb, susţinem că mulţi dintre autorii valoroşi ai acestui roi stelar nu ar fi ajuns la pasiunea şi preocuparea lor, fără înrâurirea unor dascăli de literatură din şcolile pentru deficienţi de vedere. Pe Gheorghe Cârligeanu de la Târgu Frumos şi pe Petru Mereuţă de la Cluj ni i-au scos în cale paginile anterioare. Dar îi mai avem la izvoarele scrisului nostru pe Sanda Lăpuşneanu de la Buzău, pe Tiberiu Novac de la Arad, pe nepreţuitul Valentin Tăutu de la Cluj, pe Nicolae Chiper de la Târgu Frumos, pe Cornel Ispas şi Paul Cochet de la Bucureşti. De altfel acesta din urmă a însufleţit, pentru mulţi ani, rubrica literară din revista Viaţă Nouă. Din nefericire, "Cadenţele luminii", volumul său în manuscris nu ne-a parvenit după moartea autorului în 1984. De amintit sunt şi unii directori ai acestor şcoli care au întreţinut un climat de promovare a literaturii în unităţile lor. Este vorba de Marin Eana la Buzău, de Ion Podosu şi Silviu Vanda la Cluj.

Cu excepţia lui Novac, aceşti dascăli sunt cu toţii orbi, picuraţi vasăzică din aceeaşi lră a lui Homer asemenea întregii Constelaţii de pe bolta acestui cer ideal.

SERGIUS VALERIANUS RUBA
HOMERI CONSTELLATIONIS
CONSTELLATOR

FINIS

Cuprins

Notă asupra ediţiei
Cuvânt Înainte
Marin Iancu Nicolae
Ion Blăjan
Aurelia Dodu
Nicolae Ionescu
Anatol Coca
Gheorghe Ardeleanu
Gheorghe Cârligeanu-Birţu
Petru Th. Mereuţă
Florea I. Savu
Doina Felicia Mihoc
Ioana Fertu
Grigore Albu-Gral
Nicolae Florea
Traian Oros
Aurelian Ghelase
Vasile Adamescu
Maria Pană
Manda Mayer
Moise Ciorba
Nicu Moraru
Valer Mureşan
Dorel Ghemu
Viorel Şerban
Marin Sandu
Adrian C. Dumbravă
George Grigore
Adrian Roşca
Ion Podosu
Steluţa Bădoiu
Radu Sergiu Ruba

Nina Caba
Ana Hompot
Valentin Bălan
Nina Geaucă
Estera Bălan
Valeriu Borşan
Cătălin Gavriliu
Diana Monica Buciuman
Cătălin Constantin
Ioana Albu
Radu Vasile
Teofil Pintilie
Addendum